شهامت

د اسلامي امارت د زعیم امیرالمؤمنین ملامحمد عمر مجاهد (حفظه الله) ژوندلیک

اتم کال شپږمه، پرلپسې ۵۰ ګڼه، جمادي الثانية، ۱۴۳۶هق، اپریل ۲۰۱۵م

داتمې کلیزې په ویاړ څو خبرې...!

- سفر بی فرجام عین وغین به امریکا وتبلیغات برده نوازی
- داسلامي مقدساتو دسپکاوي بوږنوونکې څپې!
- دنومیالي دیني مدرس: محترم مفتي ابویاسر سره مرکه
- له هلمند وروسته په غزني کې هم دښمن مختوری شو
- کرکټ دچالوبه؟ او دچالخوا؟
- ....لاسپوڅی مفکر!!

په جهادي بهیر کې د چاپي خپرونو ونډه او مؤثریت



شهامت

علمي، کلتوري او اسلامي مجله

اتم کال پنځمه ګڼه، پرلپسې۴۹ ، ربيع الثاني ۱٤۳٦هق، جنوري ۲۰۱۵ م

دامتياز خاوند :

دافغانستان اسلامي امارت
دفرهنګي چارو کميسيون

مسؤل مدير :

ابو ظهير

کتنپلاوی :

شاهد "حقاني " لطيف عزم
حسن " علوي" بلال "وحيد"
نعيم " صافی " عابد مجاهد
قاري حبيب

بيه :

يوه ګڼه ۲۰ افغانۍ او ۳۰
کلدارې په پاکستان کې

تخنيکي مسؤل :

تخنيکي څانګه

لړليک

يادونه

شهامت له سرمقالې پرته دنورو ليکنو مسؤليت په غاړه نه اخلي.

ادرس : کابل کارته پروان عقب سينمای بهارستان   بريښناليک : Sham.shahamat@yahoo.com

بسم الله الرحمن الرحیم

داتې کلیزې پر ویاړ! خوشخبري ....!

له نیکه مرغه! د شهامت دا د اتم کال (کالګڼه) اوپرلپسي- پنځوسمه شماره،چې دمهربان څښتن دسترو مهربا نیو په لورینه دافغانستان داسلامي امارت دفرهنګي چارو کمیسیون په مبتکرانه هڅو اود مجاهدو قلموالو ملګرو په دوامدار و همکاریو دځوانو اسلامي استعدادونو د را ټوکېدو او زرغونېدو په نیک پال ددرنولو ستونکو دعلمي، جهادي او ادبي تندې دخړوبولو په هېله وړاندې کوو!

ښکاره ده چې شهامت لکه د نورو رسنیو، ورځپاڼو،اونېزو ویب پاڼو او مجلو پشان کومه مادي صبغه یا ایډیا نلري، چې له صوري او معنوي ارزښتونو څخه دې زیات پام د مادیاتو لورته ولري اویا کله چې دمعنویت او مادیت تر منځ ټکر رامنځته کېږي، نودترجیح خوا یې مادیت پالنه وي نه معنویت...!!

بلکې شهامت د یوه سو چه هدف په خوا ددعوت او د یوه روښانه فکر په لور دبلنې نوم دی، شهامت د۲۱مې پیړۍ د لوی او تاریخ جوړوونکي افغان جهاد دهغه اولوالعزمه ځوان قشر دبې جوړې قربانیو او سرښندنو د مطبوعا تي ترجمانۍ نوم دی، دچا چې اسمانڅکو ارادو او پولادي عزم ته لوړ پا میر اوهندوکش څه چې پورته افلاک هم سلام کوي!! په حق پالنه، صداقت اوتلپاتې میرانوېې له بره د مبارکۍ او شابسۍ پیغامونه لیږدي!

هو! شهامت دخپل مطبوعاتي ژوند داتم کال سره مخه ښه کوي! او دژوند دنهم پسرلي سره غاړه غړۍ کېږي! داد شهامت چلوونکو ،شهامت لوستونکو اوشهامتپالو مینوالو لپاره د نیکمرغه خوښیو ښنونکې شېبې دي ، غواړو دلته د همدې خوښیو په پلمه دشهامت د ماضې شانداري دریځې ته په سر ور ښکاره کولو دراتلونکو پړاوونو په نښونښانو او اثارو له لوستونکو سره د زړه خواله وکړو:

له شک پرته د اته کلنې ماضې په اوږدو کې مونږ په دې نه یو توانیدلي ، چې دشهامت د مطبوعاتي کردار د ځانګړتیاوو په اړه دیوې اختصاصي لیکنې یا تبصرې د لارې لوستونکو سره خپل معلومات او احساسات شریک کړو؛! خو په دې دلیل چې د شهامت هرعنوان ،هر مضمون، هره مقاله، هره لیکنه او هره تبصره دحال په ژبه دشهامت د علمي اوجهادي سیر ترجماني کوي! نومونږ هم په دې اړه تراوسه دکومې مستقلې لیکنې یا تبصرې لیکلو اړتیا نده محسوس کړې!!

ښکاره ده د شهامت د هرې ګڼې محتوا د ځینو مخصوصو پیغامونو سربیره د بېلابېلو موضوعاتو [لکه د روانو جهادي چارو په باب جامع تحلیلونه، واقعبینانه تبصرې، جهادي مرکې، جهادي بریاوې - ارزونې، په تودو پېښو او روانو جریانو د ځانګړي سبک پنځګرو سرلیکنونه پرته بې شمېره دیني، علمي، ادبي، اقتصادي ، روزنیز ، تاریخي ، جهادي اوسیاسي مضامینو] څخه دانتخاب اوترتیب یوه داسې په زړه پورې نمونه ده چې دګڼو صوري او معنوي ځانګړتیاوو سربېره دخپل هدف او نصب العین هېڅ اړخ یې مستور اومحجوب ندی پاته، بلکې هره لیکنه، هرتحلیل اوهر عنوان یې دضمیرترجمان او دمطبوعاتي تګلارې ممثل دی، په دې وجه د هېڅ داسې موضوع په اړه ابهام ندی پاته، چې دلرې کولو په موخه دې د کوم سپیناوي اړتیا پېښه شې!

د مضامینو اوموضوعاتو دې متنوع ویش محتواته داسې رنګینې ښښلې، چې هره موضوع او هرباب له بل نه جلا او توپیر لري، دستړي کونکي یکسانیت او جمود پرځای دتنوع او اختلاف په دې رنګین جوړښت کې دننه لوستونکی ګام په ګام دتفنن له رنګ آمیزیو خوندونه اخلي! دهمدې مبتکرانه نوښت په برکت د شهامت هره ګڼه دیوخاص لیکنیز سبک پر ځای دګڼو سبکونو، طرزونو او اسالیبو د غورچاڼ یو شهکار ته ورته بریښي.

په دې سربېره يې هرچېرې اوهرځای د فکري هدفمنتوب او نظر اصليت له لاسه ندی ورکړی په هره نرمه اوخشکه موضوع کې يې د دليل ، منطق او استدلال لمنه کلکه نيولې او هروخت يې د خپل جهادي، او سياسي دريځه د دليل او منطق په مؤثره لهجه دفاع اوننگه کړې ده و ذالک فضل الله يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم

خوگوری! داټول شهامت چلوو نکو لومړی دزړه په وينو ليکلي اوبيا تر لوستونکو رسيدلي ، هېڅ مضمون ، هېڅ ليکنه په اسانه اوپه لنډه دلوست ترمرحلې نده لاړه، اميد دی رښتينپالان به دشهامت دمطبوعاتي برياوو او هڅو په اړه نهيلي ونلري، دشهامت په ماضې دملامتيا غشو ورولو پر ځای به دشهامت په ځلاند مطبوعاتي کردار شابسي ولوروي! په تحسين اوقدرداني کې به بخل ونکړي...

البته پسرلی په يوه گل نه دی!! نن چې صليبي ښکيلاک زمونږ دجغرافيوي محدودې پولې لاندې کړې، دپوځي، سياسي، اقتصادي او اجتماعي چارو واک مو دهغه په لاس کې دی، زمونږزمکه او فضاء يې په قبضه کې ده،او ددې سربېره له ټولو عصري وسايلونه په گټه لگيا دی زمونږ د ولس دځوان نسل د بې لارې کولو لپاره مختلفې وسېلې کاروي او زمونږ په ديني ، کلتوري او اخلاقي ارزښتونو يې پراخ يرغل گډ کړی دی، دهېواد دپلازمېنې په گډون ولايتونو او ولسواليو کې يې سلگونه چاپې اوبريښنائي رسنۍ په کار گومارلي، سلگونه راديويي دستگاوې يې فعاله ساتلې، او دانحراف لسگونه برنامې ترې خپروي، دسياسي شناندو، کتونکو، څېړونکو ،ليکوالو ، مدني فعالانو اوژورنالستانو په نومو نويې زرگونه کرايې شخصيتونه په دې موخه توظيف کړی دي، څو هغوی د دوئ په فرمايش انحراف زېږوونکي تبليغات اونشرات تنظيم کړي، دولس دننه فکرونه او ذهنونه تغير کړي، په خاصه توگه دځوان نسل دانحراف لپاره يې گڼې تبليغاتي پروژې او ورکشافونه روان کړي ، داسلامي اخلاقو او ملي اقداروضد روزنه ددې لپاره ورکوي، چې دجغرافيوي پولو په څېر زمونږ عقيدوي او فکري بنسټونه او دعوتي جهتونه هم دخپل اخلاقي، فکري او کلتوري پوښښ لاندې راولي

چې دتاثير او نتايجو له پلوه داد جنگ ترټولوی، کامياب او مؤثر جهت دی،او په وړاندې يې مبارزه ښه لوړ همت اوعالي مورال ته اړتيا لري، دې لړ کې دهېواد ديني کړی (علماء) ترنورو زيات مسئوليت لري، چې هغوی افغاني اسلامي ټولنه دالحاد له کړو فکرونو له تاثيره وژغوري،او دژغورلو کامياب تدبير دادی چې ديني کړی په خاصه توگه درانه علماء کرام دمطبوعاتو،ادبياتو او قلموال جهاد په برخه کې قايدانه رول اوکردار ولوبوي او په اړه يې خپله موجوده له بې اعتنائي اوبې حسی ډکه رويه پای ته ورسوي، له زړونو څخه دقلمي او ادبي مبارزې په رول،تاثير او اهميت اعتراف وکړي، دبا اعتماده اوثقه ځوانو استعدادونو روزنې ته پام وگرځوي

او که خدای مکړه د مطبوعاتو، ادبياتو، املاء او انشاء په برخه کې ديني کړيو لخوا هم دا دبې اعتنائي اوتسامح رويه دوام ولري نو داميدان به د لا دينه عناصرو لپاره هم داسې وزگار پاته وي، دهېواد ځوان نسل به دهغوی مسموم کتابونه لولي،بايد ددينه مخکې مخکې ديني استادان او علماء د خپلو نورو علمي اوتد ريسي- بوختياوو ترڅنگ داد بياتو املاء او انشاء په برخو کې خپل عالمانه اوفاضلانه صلاحيتونه ونه سپموي، څو دسبا ورځې سند اومرجع دوی وگرځي،دليکلو او وينا هغه شهکار بېلگې وړاندې کړي چې دادب املاء او انشاء لپاره دروح مرتبه لري!دمعياري تصنيفونو اوکتابونو په ليکلو دې افغاني ادب د نا اسلامي ادب له اغېز او تاثير څخه وژغوري،تر څو ځوانان ددې په ځای چې دنامسلمانو ليکوالو کتابونه او افسانې و لولي ددوی کتابونه او د دوئ لخوا ليکلې کيسې ولولي!

او په دې بحث کې د ننوتو حق څوک نلري ، چې دکومې ژبې په ليکلو او ويلو کې ثواب دی او دکومو کې نه؛ ددې په ځای ددښمن لخوا دېرا خ فکري اوعقيدوي يرغل دمخنيوي او هغه سره دمقابلې پر تدابيرو او لارو چارو غور پکاردی، داسلامي لارښوونوله مخې هېڅ ژبه پردی نده! ځکه دټولو ژبو حقيقي خالق دالله(ﷻ) ذات دی،دژبو په سرتعصب جاهلانه ميراث دی،نه کومه ژبه دعبادت وړده، نه دنفرت ! ژبې يواځې اويواځې داظهار ،ابلاغ او پوهاوي وسېلې دي ،غرض دادی که په افغاني ټولنه کې دالحاد کړو فکرونو ته دځان غځونې پراخ فرصت په لاس ورغی او په وجه يې خدای مکړه په افغان ولس کې داسلام دمبارک دين ريښې کمزورې شوې يا دلته اسلام ضد اندونه اوفکرونه تقويه شول، دقيامت په ورځ به د الله(ﷻ) داستازي رسول الله(ﷺ) لاس وي او دعلماوو گرېوانونه !!له نورو به پوښتي کنه؛ له علماوو به خامخا پوښتنه کوي چې تاسو وئ! اسلام کمزوری شو؟! بايد علماء دعامه ابلاغ او عامه پوهاوي ددې مؤثرجهت په لور د بې اعتنايې اوتسامح داشته رويه پای ته ورسوي او خپل فطري او کسبي جوهري صلاحيتو نه دملت دبيدارۍ، ازادۍ ،فکري اوذهني ارتقاء په ښه وکاروي! په همدې هېله

داسلامي امارت د زعيم اميرالمؤمنين

ملا محمد عمر مجاهد حفظه الله

ژوندليک

الحمدلله وكفى والصلوة والسلام على عباده الذين اصطفى امابعد:

د ۱۳۷۵ هـ ش كال د حمل د مياشتي ۱۶ مه زموږ د مسلمان اولس په تاريخ کې يوه مهمه ورځ ده، نږدې دوه لسيزې وړاندې په همدې ورځ د افغانستان يونيم زر علماء كرامو، مشايخو او جهادي مشرانو د اسلامي امارت د زعيم په حيث دملامحمد عمر مجاهد تائيد وکړ له نوموړي سره يې د امير په حيث بيعت وکړ او د اميرالمؤمنين لقب يې ورته اهداء کړ.

دغه ورځ چې داسلامي امارت په رسمي تقويم کې ديوه تاريخي مناسبت په حيث ځای لري، په تيرو کلونو کې يې هم د فرهنگي كميسيون لخوا د ځانگړو مقالو او مطالبو په نشر سره يادونه شوې.

دا چې د اسلامي امارت د زعيم د مكمل ژوندليک نشر د ډيرو ملگرو خصوصا تاريخ ليكونكو او څيړونكو غوښتنه وه، فرهنگي كميسيون وپتېيله چې سږ كال ددې تاريخي ورځي ياد د اميرالمؤمنين ملامحمد عمر مجاهد حفظه الله په مكمل ژوندليک خپرولو سره ولمانځي.

ددې لپاره چې د ملامحمد عمر مجاهد دشخصي ژوند او مشخصاتو په اړه د يوشمير دروغجنو ليكوالانو، تاريخ ليكونكو او مغرضو حلقو د غلطو تبليغاتو مخه نيول شوي او په دې برخه کې ليكوالانو او ټولو عامو خلكو ته يو وضاحت رامنځته شوی وي د عاليقدر اميرالمؤمنين ژوندليک په لاندې كرښو کې درته تقديموو.

زوكړه او نشأت يې

ملامحمد عمر(مجاهد) د مولوي غلام نبي زوي ،د مولوي محمد رسول لمسی اودمولوي باز محمد كړوسی، په كال ۱۳۳۹ هجري لمريزکې چې له ۱۹۶۰ ميلادي سره سمون خوري دافغانستان د كندهار ولايت دخاكريز ولسوالۍ د چاه همت كلي په يوه متدينه اوعلمي كورنۍ کې زيږيدلی دی .دملامحمد عمر(مجاهد) والد مرحوم مولوي غلام نبي صاحب هم په همدې خاكريز ولسوالۍ کې دنياته راغلی دی او د همدې سيمې په مختلفو ديني درسونو اودائروکې خپلې ديني زدكړې ترلاسه كړې، چې بيا په ياده سيمه کې دتدريس اواسلامي دعوت په چاروکې دزيار او مصروفيت له امله دخلكوپه منځ کې ديو ښه علمي او ټولنيز شخصيت په توگه وځليد.

دملامحمد عمر(مجاهد) له زوكړې دوه كاله وروسته دغه والد صاحب دكندهارله خاكريز ولسوالۍ څخه ددې ولايت د ډنډ ولسوالۍ دنودې كلي ته ولاړ اوهلته دخپل ژوند ترپايه د سيمې دخلكو د ديني ښوونې اوروزنې په چارو بوخت و،نوموړی په۱۳۴۴هجري لمريزكال کې چې له ۱۹۶۵ميلادي كال سره سمون خوري په همدې سيمې کې وفات او دكندهار ښار دطالبانو په پخوانۍ مشهوره هديره کې خاورو ته وسپارل شو .

ملامحمد عمر(مجاهد) دخپل پلار له وفات وروسته دپنځه کلنۍ په عمر له خپلې کورنۍ سره دکندهار له ډنډ ولسوالۍ څخه د اروزگان ولایت دهر او د ولسوالۍ ته ولیږدیده او هلته یې دخپلو ترونوهریو مولوي محمد انور اومولوي محمد جمعه ترسرپرستي لاندې د ژوند لومړنۍ مرحله پیل شوه .

زده کړه اوتعلم یې :

ملامحمد عمر(مجاهد) په اته کلنۍ کې د دیني علومودترلاسه کولو لپاره دروزگان ولایت ددهراودولسوالي دشهرکهنه سیمي ابتدایي دیني مدرسي ته شامل شو. ددغې مدرسې سرپرستي هم دملامحمد عمر (مجاهد) دتره مولوي محمد جمعه لخوا ترسره کیده اوملامحمد عمر (مجاهد) هم لومړنۍ دیني زدکړې له نوموړې څخه پیل کړې.

دملامحمد عمر(مجاهد) دواړو ترونو په تیره مولوي محمد انور دنوموړي په دیني روزنې اوپالنې کې خاص رول ترسره کړی .

ملامحمد عمر (مجاهد) دخپل شرعي تعلیم لومړنۍ اومتوسطه دوره په همدغه مدرسه کې په بریالۍ توگه پای ته ورسوله اواتلس ۱۸ کلنۍ ته له رسیدوسره یې په افغانستان کې دمروجه لوړو شرعي زدکړو په تحصیل پیل وکړ ، خو دشرعي لوړو زدکړو دتحصیل مرحله یې په کال ۱۳۵۷ هش ـ۱۹۷۸ م په افغانستان کې د کمونستانو د واک ته رسیدلو له امله نیمگړې پاته شوه.

کورنۍ یې :

له قبیلوي اړخه دملامحمد عمر (مجاهد)تعلق دپښتنې قبیلې هوتکو په تومزي قوم پورې دی .

هوتک د پښتنې قبیلې یو لوی شاخ ، اوهوتکیان دمعاصر افغانستان په تاریخ کې دنومیالي اسلامي شخصیت حاجي میرویس خان هوتک په څیر اسلامپال ،مدبر، ملي اوجهادي اتلان لري .

سترغازي حاجي میرویس خان هوتک رحمه الله چې افغانان یې احتراما د میرویس نیکه په ویاړلي لقب یادوي په کال ۱۰۸۸ هـ ۱۷۱۲م افغانستان له صفوي ظالمانه واکمنۍ ازاد، اودافغانانولپاره یې پکې دیوه خپلواک مقتدر اسلامي حکومت بنسټ کیښود.

دملامحمد عمر (مجاهد) کورنۍ له مسلکې اړخه ټول علماء او ددیني علومو مدرسین دي .هغوئ خپل ټول ژوند دالله تعالی ددین خدمت ،دشرعي علومو تدریس او دمسلمانانو دیني اوفکري روزنې ته وقف کړی ،له همدې امله یې په خپله سیمه کې خورا زیات مقبولیت درلوداوپه معنوي لحاظ دټولنې ترټولو،باوقاره او اجتماعي حیثیت لرونکي اشخاص پیژندل شوي دي. دداډول علمي اوروحاني کورنۍ په ماحول کې د ملامحمد عمر(مجاهد) پیدایښت اوبیا دخپلو علمي اوفکري مربیینو (پالونکو) ترمستقیمې پالنې لاندې دهغه نشونما په جهادي اوفکري لحاظ نوموړي ته د دې صلاحیت وروبانښه چې دافغاني ټولنې دنورو افرادو په منځ کې دیومخلص، مجاهد، زړه سواند،با احساسه اسلامي ، او ملي شخصیت په توگه راڅرگند ، اوپه خپلو جهادي اواصلاحي هڅو سره خپله ټولنه دفساد ،ظلم اوبې عدالتۍ اوگران هیوادافغانستان دحتمي تجزیې له شره وژغوري .

دملامحمدعمر (مجاهد)جهادي کورنۍ ، ورونه او ترونه ټول مجاهدین اوتراوسه پوري یې دخپلې کورنۍ څلورتنه شهیدان شوي دي.

په افغانستان باندې دامریکایي یرغل په لومړۍ ورځ ۱۳۷۹/۶/۱۵ــ ۲۰۰۱/۱۰/۷ دملامحمد عمر(مجاهد) تره ملامحمدحنفیا لومړنی شخص وو چې دامریکایي یرغلگرو په بیرحمانه هوایي برید کې په شهادت ورسید.

جهاد اومبارزه یې.

ملامحمد عمر(مجاهد) دخپل ژوند دریمې لسیزې ته لانه وو ورداخل شوی چې په افغانستان کې کمونستانو دپوځي

کودتا له لارې واک ترلاسه کړ .داهغه وخت و چې نور نو دملامحمد عمر(مجاهد) په خیر دهیواد ټولو زدکوونکوته دخپلودیني زده کړو استمرار ناشونی ښکاریده؛ځکه دملحدوکمونستانو لومړنۍ مقابله دټول هیواد په کچه له علماوو، طالبانو،محصلینو اومسلمانو منورینوسره وه ، هماغه ؤ چې ملامحمد عمر(مجاهد)هم اړینه وبلله چې خپلې لوړې دیني زدکړې نیمګړې پریږدي او د خپل شرعي مسؤلیت دترسره کولو لپاره له مدرسې څخه دجهادي جبهې په لوري مخه کړي.

هماغه ؤ چې نوموړي خپل جهادي بهیر د روزګان ولایت ددهراود په ولسوالۍ کې دحرکت انقلاب اسلامي په تنظیم کې پیل کړ.په دغې ولسوالۍ کې له څه وخت تیرولو وروسته نومـوړی دروزګـان ولایـت پـه کچـه دیـوه پیژنـدل شـوي زړورجهادي شخصیت په توګه مطرح ،او ددغه ولایت په بیلا بیلو برخوکې یې دکمونیستانو په وړاندې په متعددو پوځي عملیاتوکې فعال رول ترسره کړ؛ هماغه ؤ چې نومـوړي ددغـه جهادي شهرت اوپه جهادي عملیاتوکې دموفقانه رول له امله په مجاهدینوکې دومره مقبول اوومنل شوچي کله پـه هغـه وخـت کې ددهراودپه ولسوالۍ دمختلفوسیمودمجاهدینوله لوري پراخ تعرضي عملیات تـرسره کیـدل نوملامحمدعمرمجاهدپـه همـدي عملیـاتوکې دټولومجاهدینوپـه خوښـه دمختلفـو جبهـاتو دمجاهدینومشر اوتعرضي قومندان وټاکل شواوښه موفق عملیات یې ترسره کړل چي په همدي عملیاتوکې نوموړی په لومړي ځل زخمي هم شو،نوموړي تردریوکالوزیات وخت دخپلې سیمې دمجاهدینو سره دیرغلـګرو روسـانو اوکمونسـتانو خـلاف پـه ډیرومخامخ جګړوکې ګډون وکړ.

دملامحمد عمرمجاهددجبهي ملګري اومشران وایـي چـي ملامحمدعمراخندپه هغه وخت یعني جهادپه پیل کې سره له دي چـي عمریـې کـم ووخـودهرډول مسـئولیت اوکـاردترسره کولواستعداداوصـلاحیت یـې درلوداودډیرښـه صـحت اوقـوت خاوندؤ.

وروسـته پـه کـال ۱۳۶۲ هـش ۱۹۸۳ مـیلادي کـې لـه خپلوجهادي ملګرو سره دجهادي فعالیتونو دانسجام پـه غـرض دکندهار ولایت میوندولسوالۍ تـه ولاړ او هلتـه یـې دحرکـت انقلاب اسلامي دتنظیم دمشهورجهادي قومندان فیض الله اخند زاده په جبهه کې دروسي یرغلګـرو اودهغـوئ دکمونسـتي تـالي څټو په خـلاف وسـله وال جهـاد تـه دوام ورکـړ .پـه کنـدهار ولایـت کـې هـم پـه بې شـمیره جهـادي عملیـاتوکې دنومـوړي دموفقانه رول اوپه پوځي تکتیکونوکې دښې وړتیـا اوشـهرت لـه کبلـه دسـیمه ییـزو جهـادي قومندانانوپـه کچـه د وخـت دجهادي تنظیمونو دپامور وګرځیداو د مرحـوم مولـوي محمـد نبي محمدي په مشرۍ دحرکت انقـلاب اسـلامي دتنظـیم لخـوا دمستقلې جهادي جبهې مسؤلیت ورته وسپارل شو.

لـه کـال ۱۳۶۲هـش ـ ۱۹۸۳ م تـر۱۳۷۰-۱۹۹۱ پـوري ملامحمـد عمـر (مجاهـد) دکنـدهار ولایـت دمیونـد ، ژړۍ ،پنجوایي او ډنډ ولسوالیوپه مربوطاتوکې چي دشوروي قـواوو په ضـد دجهـاد مهـم مرکزونـه وو او نـړ دې هـره ورځ بـه یـې مجاهدین له دښمن سره په جګړه بوخـت وو همدارنګـه دزابـل په ولایت کې دشهرصفااومرکزقلات مربوطوسیموکې دکابل ـــ کندهارپه لویه لاره دروسي یرغلګرو په خـلاف ډیـر موفقانـه عملیات ترسره کړل چي په ټولوهغـوکې شخصـا پـه مسـتقیمه توګه سهیم ؤ.دملامحمد عمـر (مجاهـد) ترټولـو خوښـه کـړای شـوې وسـله دروسي جنګـي شـوبلو(ټانګونو) پـه ضـد استعمالیدونکې خورامؤثره وسـله «R.P.G.V » توغنـدی وه چي دمجاهدینو په مینځ کې بـه راکـټ بلـل کیـده او ده یـې پـه ویشتلوکې ځانګړی مهارت درلود،دیادوني وړ ده چي کندهار په ځانګړي ډول دمیوند،ژړۍ او پنجوایي سیمي دکمونیزم خـلاف جهاد کي هغه سیمي وې چي دروسانو دماتي او شکست محوري نقطي بلل کېدې په دې سیمه کـې دکنـدهارهرات پـه لویـه لاره دکمونسانو دومره زیات ټانګونـه اونوروسـایط تخریـب شـوي وچي دسرک پر یوه او بله غـاړه دښـمن دهغـو سـوځول شـویو

ټانګونو او پوځي وسائطو ديوالو نه وهلې وه څو دمجاهدينو له بريدونو څخه ځانو نه پري وساتي .

ملامحمدعمر(مجاهد) له روسانوسره دجهادي عملياتو پـه مخامخ نښتوکې څلور ځله ټپي شوی او په وروستي ځـل ټپـي کيدوکې يې خپله ښۍ سترګه هم له لاسه ورکړې ده .

ملامحمد عمر مجاهد دکندهار او همجـوارو ولايـاتو پـه سطحه دشوروی يرغلګرو او داخلي کمونيستانو په ضـد دجهـاد يو وتلی او مخکښ قومندان پيژندل کيده ، چې په خـورا ډيـرو جهادي عملياتو کې يې ټاکونکې ونډه او رول درلود ، دلتـه بـه دنوموړي دروس ضـد جهـاد دمهـال دملګـرو لـه قولـه يـو څـو خاطرې او يادوني دبيلګي په توګه رانقل کړو .

۱ - دکندهار په ولايت کـې ددښـمن يـوه خـورا محکمـه پوسته وه چې دبدوانو پوسته يې ورته ويلـه ددې پوسـتې سره دښمن په خورا حساس او حاکم ځای کې ټانګ درولی وو چې لـه انـداخت کولـو يـې مجاهـدين ډيـر پـه تکليـف وو ډيرومجاهدينو څوځله کوښښ وربانـدي وکـړ چـي دا ټانـګ وولي او مجاهدين يې له شره خلاص کړي خو لـه بيـا بيـا هڅـو سره سره يې کوم مجاهد په ويشتلو بر يالي نشو بالاخره دسيمې مجاهدينولـه سـنګ حصـار نـه دمرسـتې لپـاره مـلا محمـدعمر مجاهد راوغوښت او همدا ټانګ چې دبدوانودپوستي په ټانګ يې شهرت موندلی وو ملامحمد عمر مجاهـد دخپـل آر پـي جـي راکټ په توسط په نښه اوله منځه يوور چې داپـه هغـه وخـت کې مجاهدينو ته خورا ستره لاسته راوړنه وه .

۲ - لـه روسـانوسره دجهادپـه دوران کـي دکندهاردمحلـه جات په سيمه کي په يوه مخا مخ جګړه کې چې دکندهار يوتن بل وتلی اوغښتلی مجاهد شهيدملاعبيدالله اخنـد چـې وروسـته يې داسلامي امارت ددفاع وزيراو دامريکـا تـر يرغـل وروسـته دامير المؤمنين ملا محمد عمر مجاهد دنائب په توګه دنده تـرسره کولـه هـم ورسره ملګـری و، ددښـمن دومـره ټانګونـه اوموټروسوځول چي په سبا ورځ له ليري نه کتونکوخلکوچي دا سوزول شوی کتار ليد نو ګمان يـې کـاوه چـې قـوه اوس هـم ولاړه ده ، حال داچې دقوې زيات موټر سوزول شوي او نور يې واپس خپلو مرکزو ته په شا شوي وو

۳ - دروس ضد جهاد په مهال دکندهارهرات په لويه لاره دژړۍ ولسوالۍ دسنګ حصـارپه سيمه کـې دروسـانوټانګونه تيريدل ملامحمدعمرمجاهدچي ملابرادراخند (چـي بياداسـلامي امارت نا ئب شو)هم ورسره ودروسانو په قوه دبريد لپاره يوازې دراکـټ څلورګـولۍ (مرمـۍ)ورسره وي دوئ لـه همغوڅلـورو ګوليوسره ددښمن په کتارجنګ شروع کړ چې په ترڅ کـې يـې په همدي څلورو مرميوددښمن څلور ټانګونه وويشتل .

۴ - ملابرادراخند چي له ملامحمـد عمـر مجاهـد سره پـه جهادي دوره کې نږدي پاته شوی وايي چـي ملاصـاحب دومـره زيات روسي ټانګان ويشتلي چي دکثرت له امله يـې لـه ملګـرو څخه شمير ګډوډ ووچي ټول به څومره وو.

په کال ۱۳۷۱هش، ۱۹۹۲ز کې د نجيب دکمونستي واکمنۍ له سقوط اوپه هيـواد کـې دتنظيمـي جګړولـه پيليـدوسره سم ملامحمد عمر(مجاهد) هم دنوروروښتينو مجاهدينوپه څير وسله له اوږي کوزه اوپه خپله جهادي سيمه کندهار ولايت، دميوند ولسوالۍ دسنګ حصار دګيشانو کلي دحاجي ابـراهيم د مسـجد ترڅنګ يې يوه ديني مدرسـه جـوړه اوپـه همـدي مدرسـه کـې ميشت شو اوله ۱۴ ستونزمنو جهادي کلونو وروسته يې دخپلـو څوتنو جهادي ملګرو په ملتيا دخپلو نيمګړيو شرعي زدکړو په پوره کولو بياپيل وکړ.

دا هغه مهال ؤ چې دپلازمېنې کابل په شـمول ټـول هيـواد تنظيمي بې هدفه جګړوپه سراخيستی ؤ، دځينو تنظيمـي جګـړه مارانو دشخصي غرضونواوهوسـونو دترلاسـه کولـو لـه املـه د مقدس جهاد سپيڅلي آرمانونه نيمګړي اودافغـان مسـلمان ولـس ديونيم ميليون شهيدانو پاکې هيلې همداسې ترپښولاندې وې.

د فساد په وړاندې پاڅون او د اسلامي امارت تأسيس

د کمونيستي رژيم له سقوط وروسته ددې په ځـای چـې اسلامي نظام تاسيس شي او په دې توګه د مجاهد ملت د کلونـو

کلونو ارمان پوره شي، خپل منځي جګړې پیل شوي،واقعي مجاهدین دیوې منظمې دسیسې له مخې ضعیفه اویاهم بیخي له صحنې وایستل شول،ځینو پخوانیو مجاهدینو هغه کمونیستان چې باید محاکمه شوي وای په څنګ کې ورسره ونیول او ځینو نورو په منظمه توګه دولس په لوټلو، بې آبه کولو او دوطن په چورتالان پیل وکړ.

په دې توګه په درست هیواد کې دهرج ومرج یو داسې تور دوران راغی، چې شاید پخوایي افغانانو نمونه او بیلګه نه وي لیدلې، دمؤمنو هیوادوالو سر ،مال او ناموس هره شیبه له ګواښ سره مخامخ و، دهیواد په لارو او سرکونو د خودسره ، جاهلو او پست صفته ټوپکیانو ځنځیرونه او پاټکونه خپاره شول ، چې هر یوه د خپل مزاج موافق له بې وسه هیوادوالو نه یوازې پیسې اخیستې، بلکې د هیوادوالو په عزت او ناموس یې هم صرفه نه کوله، دهیواد،دملي شتمنیو، مادي او معنوي پانګو، دجهاد د غنائمو او حتی د هیواد د ځنګلونو او کانونو داسې بې رحمانه چورتالان پیل شو، چې پخوا یې کله هم بیلګه نه وه لیدل شوې، مؤمن اولس چې څوارلس کاله یې جهاد کړی و نه تنها دا چې د جهاد ثمره یې دضیاع له خطر سره مواجه وه ، بلکې ورځنی ژوند یې هم له خطر سره مخامخ و.

د هرج ومرج د فتنې له امله ټولنیز فساد، قتل وقتال، چورتالان، ظلمونه ، وحشتونه او د مسلمانانو رنځونه هره شیبه په ډیریدو و، چې دې حالت رښتیني مجاهدین هغوی چې د افغان مؤمن اولس د سوکالۍ ، ازادۍ او سرلوړۍ لپاره یې مبارزه کړې وه سخت ځورول.

ملا محمد عمر مجاهد چې دغه مهال له خپلو مجاهدو ملګروسره دکندهار په میوند ولسوالۍ کې اوسیده، دنورو واقعي مجاهدینو غوندې د دې حالاتو لیدلودی هم ډیرزیات اندیښمن کړی و نوموړي لیدل چې دکندهار – هرات په لویه لاره ګام په ګام پاټکونه جوړ شوي، او ټوله ورځ د هیواد مظلوم مسافر، ښځې او سپین ږیري د بداخلاقه ټوپکیانو په لاس لوټل کیږي ، بې آبه کیږي او وژل کیږي، باید ووایو چې دغه مهال په کندهار کې پاټکونه دومره زیات شوي و، چې د هیواد تجارانو چې له هرات څخه به یې د کندهار دسپین بولدک ولسوالۍ دویش باډر ته مالونه راوړل، ددې په ځای چې په عمومي لاره خپل مالونه انتقال کړي د ډیرو پاټکونو له امله یې له هرات څخه راوړي تجاري اموال په میوند کې ښکته کول او دریګ له لارې یې په دښتو کې په ډیرو تکالفو تر ویش پورې رسول ترڅودپاټکوالوله شره خوندي وي .

ملامحمد عمر مجاهد او دده مجاهدو ملګرو ته دکندهار ښار وضعیت هم ورمعلوم و، چیرته چې خودسره ټوپکیانو ښار کوڅه په کوڅه ترخپل منځ ویشلی و، د بیت المال ملکیتونه یې مسلسل غصبول او په نغدو پیسو یې پلورل او په دولتي ځمکو یې شخصي مارکیټونه جوړول، په دې سربیره یې تر خپل منځ همیشه جګړې کولې چې ترمنځ یې اولس ځپل کیده.

همدې بې پایه ناخوالو واقعي مجاهدین اړ کړل چې دفساد دورکولو او دمسلمانانو د سراومال د تحفظ په خاطر خپل وس وکړي، مجاهدینو ترخپل منځ مشورې او غونډې پیل کړې، ملامحمد عمر مجاهد او ملګرو یې خپله لومړنۍ غونډه د پنجوایي ولسوالۍ د زنګاوات په سیمه کې د سیمې له مشهورو او پیژندل شویو علماء کرامو سره جوړه کړه، ، د روس ضد جهاد په مهال د کندهار د مجاهدینو د عمومي قاضي مولوي سید محمد صاحب (چې په مولوي پاسني صاحب یې شهرت موندلی و) په مشرۍ د علماء کرامو دې غونډې ملا محمد عمر مجاهد ته وویل چې باید د فساد په ضد قیام وکړي او دوی ټول یې ملاتړي دي، له همدې غونډې څخه ملا محمد عمر مجاهد د اسلامي تحریک اساس کیښود او د ۱۴۱۵ هـق کال د محرم الحرام ۱۵ نیټه د فساد او ګډوډۍ په ضد یې د مبارزې بنسټ کیښود.

د ملا محمد عمر مجاهد په مشرۍ اسلامي تحریک د فسادد مخنیوي په خاطر مبارزه پیل کړه، چې داولس اوربښتنیومجاهدینو له پراخ هرکلي سره مخامخ شوه، لومړی یې

کندهار ولایت او ورپسې یې دافغانستان زیاتي سیمې له بي بندوباره او فاسدو ټوپکیانو تصفیه کړې،هغه مهال چې دهیواد ډیري سیمې دطالبانو تر تسلط لاندې راغلي وې د ۱۴۱۶ هق کال د ذوالقعدې میاشتې په ۱۵ مه نیټه دافغانستان دعلماء کرامو یو لوی ټولي چې شمیر یي تر ۱۵۰۰ زیات و، په کندهار کې یې د یوې غونډې په دائرولو سره د ملامحمد عمر مجاهد امارت تائید او نوموړي ته یي د امیرالمؤمنین لقب ورکړ، د ۱۳۷۵ هـ ش کال د میزان میاشتې په شپږمه نیټه د افغانستان پلازمینه کابل هم د اسلامي امارت تر تسلط لاندې راغله چې ورپسې د افغانستان د ټولو مرکزي او شمالي سیمو په شمول د هیواد په ۹۵ فیصده خاوره د اسلامي امارت حاکمیت ټینګ شو .

د ملامحمد عمر مجاهد په مشرۍ د افغانستان اسلامي امارت په افغانستان کې د شریعت په اساساتو ولاړ اسلامي نظام رامنځته کړ،له اوږده ځنډ وروسته یې یوځل بیا نړۍ ته داسلامي نظام ژوندۍ بیلګه وړاندې کړه،هیواد یې له تجزیې وژغوره او هم یې دبې مسؤلیته کسانو نه دبیت المال اسلحې را ټولي کړې اوبې مثاله امن یې راووست دا په داسې حال کې چي ټوله نړۍ دملل متحد په شمول دغه کار ته بې وسه او وارخطا وه خو نړیوال کفري مستکبرینو دا شریعت اوامارت ونه شو زغملی نوځکه یي په وړاندې دښمنانه دریځ خپل کړ او بې ځایه بهانې یې ورته لټولې ترڅو یې په پای کې ورباندې په ګډه پوځي برید وکړ.

دملامحمد عمر(مجاهد) قیادي شخصیت :

ملامحمد عمر(مجاهد) دیو قیادي شخصیت په توګه دځانګړي طبیعت اوسلیقې څښتن دی .

نوموړی دنړۍ دنورو چارواکو اولوړرتبه مشرانو برعکس له ځان ښکارونې او تظاهر څخه کرکه لري، له اړتیا پرته خبرو کولو ته چنداني لیوالتیا نه ښیي، خو دضرورت په وخت کې یې خبرې بیا ډیرې پخې، سنجول شوې او معقولې وي .دبیلګې په توګه په افغانستان باندې دامریکایې یرغل په پیل کې چې دامریکا یانو له لوري داسلامي امارت دله منځه وړلو اوپه تبلیغاتي لحاظ دمجاهدینو دمورال کمزوري کولو لپاره امریکایې هڅې ډیرې ګړندی رواني وې، او ټولې غربي رسنۍ ،راډیویي اوټلویزوني شبکې ورته وقف وې .

ملامحمد عمر(مجاهد) ددغوټولو شیطاني تبلیغاتي هلو ځلو په وړاندې په خورا مطمئنه او ډاډه روحیه سره په خپلو عام فهمه اوساده خبروکې خپل ملت ته داطمنان او ډاډ ورکولو داسې معنا لرونکی پیغام ورکړ:«الله تعالی په هرڅه قادردی په الله تعالی باندې دامریکا او دیوه میږي (میږتون)دقدرت هیڅ فرق نشته امریکایان اودهغوئ ملګري دي داخبره په غورسره واوري چې اسلامي امارت داسې نظام نه دی چې امیر به یې لکه ظاهر شاه (دافغانستان پخواني پاچا)غوندي روم ته ولاړشي او عسکر (افراد) به یې تاسوته تسلیم شي،بلکې دادجهاد منظمې جبهې دي .

که تاسوښارونه اوپای تخت لاندې، او اسلامي حکومت رنګ هم کړي زمونږ مجاهدین به وطنونه او غرونه درته ونیسي بیا به تاسو څه کوئ؟ بیابه لکه دکمونستانو غوندي په هر ځای کې وژل کیږئ!

تاسي پوه شئ چې ګډوډي رامنځ ته کول اسانه ده خوبیرته دګډوډئ له منځه وړل او نظام جوړول خورا ګران کاردی ، مرګ حق دی او هر چاته را ځي نوچې دامریکا په ملګرتیا کې دبې ایمانۍ اوبیغیرتۍ په حالت کې وي دابه ښه وي او که په اسلام کې له ایمانه سره دغیرت په حالت کې به ښه وي؟».

ښایي په هغه وخت کې دملامحمدعمر(مجاهد) په دغه عقیدوي وینا دډیرو ښاغلیو پوره سرنه وي خلاص شوی ،خو اوس چې ددغې نا انډوله حیرانوونکې معرکې له پیل نه قریب څوار لس کاله تیریږي اودامریکایانوپه شمول دناټو ترون اودهغوئ ټول ایتلافیان دملامحمدعمر (مجاهد)دتش لاسو عقیدوي مجاهدینو په مقابل کې له ښکاره ماتې سره مخامخ دي،

دنوموړي د هماغې تاريخې وينا په حقيقت بـه يې سرخـلاص شوی وي .

دغه رازنوموړي دامريکايې يرغل په پيل کې افغان ولـس تـه ديـوې راډيـويې ويناپـه تـرڅ کـې يرغلګرواودهغـوئ ګوډاګيانوته په اشارې سره وويل چې :«وسلې مرګ کـولای شي ،خومرګ ګرځولی نشي »ياده جمله همغه مهـال ځينوتـه يـوبې مفهومه ترکيب ښـکاريده ،خـودادی پـه تېرودياړلسـوکلونوکې ديادمضـمون عينـي مصـداق نړيوالـو د سرپـه سـتوګووليدچې يرغلګروځواکونـو دخپلـې پـرمختللې ټيکنـالوژۍ اووسـلوپه زوردېرمرګونه وکړل خوله ځانه يې مرګ ونشو ګر ځولی اودا ديــارلس کالــه مسلســل دملامحمدعمر(مجاهد)پــه مشرـۍ داتلومجاهدينوپه لاس وژل کيږي ،ژوبل کيږي اونيول کيږي .

او دا يوعيني واقعيت دی چې اوس پـه پرمختللـو وسـلو اوتجهيزاتو سمبال مغروريرغلګرځواکونه هم په افغانستان کـې دخپلوزرګونوپوځيانودمرګ ژوبلې ښکاره اعترافونه کوي.

دملامحمد عمر (مجاهد) په نظر ترډېرو ويلـو لـړ عمـل کول ارجحيت لري ، دنوموړي ژوند له تکلفـي تشرـيفاتو ډېـر صفااوپاک دی ، سادګي اوبې تکلفه حالت يې دژوند پـه ټولـو اړخونو احتواکړې ، ساده لباس ،ساده خوراک، بې تکلفه خبرې ،بې تکلفه ناسته ولاړه يې فطري عادت دی ، تکلـف ،متکلفـين اومتکلفانه کړه وړه يې هيڅ نه خوښيږي .

نوموړی قاطع والی ،تدبراواخلاص دکـارونو دپرمختـګ له اساساتو څخه بولي اودملګـرو لـه منځـه يـې هغـه څـوک ډېرخوښيږي چې مدبراخلاصمنداو جدي وي.

همدارنګه نوموړي له مشکلاتو ،مصيبتونو اوکړاونـوسره ښه ځان عادت کړی ،دهرډول لويې حادثې اومشکل پيښيدلو په مقابل کې يې وضعيت کاملا عادي وي ، ويره اووارخطايې يـې پـه زړه کـې نـه ورتيريـږي. دخوښـۍ او مصيبت، کاميـابۍ اوناکـامۍ پـه مهـال کـې پرخپـل ځـان خورابـه کنـټرول لـري اومطمئن وي.

دعلـماوو او مشرـانو ډېـر درنـاوی کـوي، سـنګيني ، وقار،حياء ،ادب ،متقابل احترام ، خواخوږي ،ترحم اواخلاص يې طبيعي خصلتونه دي ،کلک عزم اوپه ټولو کارونو کې په يوه الله توکل اودهغه په مقدراتو ريښتونی بـاور يـې د ژونـد ځانګړي مشخصات دي.

همـدالامل دی چـې ملامحمـد عمـر (مجاهـد) دخپلـو لارويانو او مجاهدينو په زړه کې داسې محبوبيت لري چې د هغه تعلق نه په ظاهري منصب پوري دی اونـه پـه مـادي امکاناتو پـوري، اوس چـې ديرغلګرولـه لـوري دافغانسـتان لـه اشـغال نـه ديـارلس کالـه تيريـږي دهغـه ترمشرـۍ لانـدې عـام مجاهدين ماسوا له دي چې هغه مخـامخ وويني يـوازې دهغـه شفاهي اومکتوبي اوامروتـه پـه داسـې احـترام قائـل دي، چـې دتعميل لپاره يې آن دخپل سر په قربانولو هم باک نه کوي.

دنړيوالو اسلامي قضاياوپه اړه يې اهتمام

ملامحمـد عمـر (مجاهـد) دطالبـانو داسـلامي تحريـک دمؤسـس اودمسـلمانانو ديـوه مشرـ پـه حيـث داسـلامي امـت دقضاياوو په اړه خاص اهتمام لري.

دمسـلمانانو دلـومړي قبلـې مسـجد اقصـی او دفلسـطيني مسلمانانو له برحقې داعيې او د نړۍ پـه لراوبـر کـې لـه داسـې نورو اسلامي قضاياوو نوموړي هميشه دفاع کړې اونوموړی له غاصبو صهيونسـتانوڅخه دمسـجد اقصـی ازادول دهرمسـلمان شرعي مسؤليت ګڼي.

ملا محمد عمر مجاهد د اسلامي امت په درد دردمند مشر دی،او لـه مسـلمانانو ورونـو سره اخـوت، همـدردي ، ايثـار او همکاري يې يوازې شعاري نه بلکې عملا يې هـم هميشـه ثابتـه کړې ده .

عقيدوي اوفکري انتماء يې:

ملامحمـد عمر(مجاهـد) پـه عقيـدوي اوفکـري لحـاظ دمسـلمانانو داهـل السـنة والجماعـة دمـنهج لاروی اودحنفـي مذهب مقلددی .

د خرافاتو اوبدعتونوسخت مخالف دی ،دمسلمانانو ترمنځ یې مذهبي ، فکري اوتنظیمي اختلافات هیڅ نه خوښیږي .خپلو مجاهدینو اوټولو مسلمانانو ته په خپلو منځونوکې داسلامي وحدت اوفکري همغږي په ټینګولو توصیه اوټینګارکوي ، دمسلمانانوترمنځ عقیدوي وحدت او یو والی دوخت ترټولو اهم ضرورت ګڼي ، دقرآن اوحدیثو په رڼاکې دسلف صالحینو او ائمه مجتهدینو په نقش قدم رفتارکول د اسلامي امت دنجات یوازینی لامل بولي.

شخصي ژوند یې:

ملامحمدعمر(مجاهد) چې د ژوند زیاته برخه یې ددیني علومو په زدکړه او مطالعه ،جهاد،دعوت اوداسلام دلارې په خدمت کې تیرکړې دافغانستان دمعاصرو چارواکو په جمله کې شاید ترټولو نیستمن او دبیت المال له شتمنیوڅخه نه استفاده کوونکی شخص و بلل شي ؛ځکه نوموړي نه دتیرجهاد په مهال له خپل جهادي نفوذ څخه په استفادې سره دخپل شخصي- ژوند دبرابرولو په اړه څه کړي اونه یې په افغانستان باندې دامارت د«۷» کلنې سرتاسري واکمنۍ په مهال کې.

ملامحمد عمر(مجاهد) تراوسه پورې نه کوم داوسیدلو عادي کور په ملکیت کې لري، اونه هم د بهرنیو هیوادونوپه بانکونو کې نغدي شتمنۍ.

په کال۱۳۷۸هش ۱۹۹۹ م کې چې دملګروملتونو دامنیت شورا له لوري په افغانستان باندې ظالمانه یوطرفه اقتصادي بندیزونه ولګیدل اوپه بهرنیوبانکونوکې دطالبانو دمشرانو دمالي حسابونو دکنګل کیدلو حکم وشو، ملامحمد عمر (مجاهد) دافغانستان داسلامي امارت دامیر په توګه دامارت ترټولو لوړرتبه شخص ؤ چې نه یې دافغانستان په داخل کې اونه له افغانستان نه بهر په کوم بانک کې نه په خپل شخصي- اونه هم په مستعارنوم مالي حساب درلود.

دامارت دحاکمیت په مهال چې دنوموړي استوګنځی ددښمنانو له لوري ترمرګونو بریدونو لاندې راغي اود فامیل دنږدي افرادو په شهادت سربیره دګڼو نوروکسانو دشهادت لامل هم وګرځیده، نو دامارت ځینو چارواکو دنوموړي دحفاظت په مقصد دکندهارښارپه شمال لویدیځ کې دباباصاحب دغره دکوتل لاندي سیمه کې چې نږدې خواوشایې کومه ولسي ابادي نه وه دنوموړي لپاره یو استوګنځی اوداسلامي امارت دمقام دفترجوړکړ، چې هغه هم دتصرف په لحاظ دبیت المال له عمومي ملکیتو نوڅخه ګڼل کیده نه دنوموړي شخصي ملکیت.

په کال ۱۳۷۵- هش ۱۹۹۶ م کې چې کله دهیواد دیونیم زرعلماووواومخوروله لوري نوموړي ته داسلامي امارت دامیر لقب ورکړشو نوموړي ددې په ځای چې دامارت دورسپارلو له امله دخوښۍ احساس وکړي دومره وژړل چې خپل داوږي لوي ځادر یې په اوښکو لوند اودغوندې په پای کې یې حاضرو علماووته په خپلې تاریخي ویناکې داسې وویل :«اي علماوو! تاسو دخپل شرعي علم له مخې دحضرت رسول اکرم صَلَّىٰ ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دوارثانو حیثیت لرئ ، تاسوچې نن ماته دغه دروند مسؤلیت په اوږوراواچاوه په حقیقت کې دهغه داستقامت اوانحراف مسؤلیت ټول ستاسو په غاړه دی!

ای زموږاستاذانو درنوعلماوو! که خدای مه کړه له موږڅخه دمسلمانانوپه دې سترامانت کې څه تقصیر اوانحراف پیښیږي دهغه سمونه او اصلاح ستاسو شرعي مسؤلیت دی، تاسوبه دخپل شرعي علم په رڼاکې دي طالبانوته داستقامت اوپه حقه لاره دتللو حتمي لارښوونه کوئ ،که چیري له دي طالبانوڅخه داسلامي احکامو د تنفیذپه اړه کوتاهي یا انحراف رامنځته کیږي اوتاسو هغه وینئ او داصلاح په اړه یې څه نه وایاست دهغې پړه به دالله په نزد ټوله ستاسو په غاړه وي او زه به دسوال ځواب په ورځ ستاسو ګریوان ته لاس دراچوم».

طبیعت اوشخصي مزاج یې:

ملامحمد عمر(مجاهد) دخپلې خاموشي ترڅنګ یودول خاص ظرافت اوخوش طبعي هم لري نوموړی په هیچا باندې که څه هم په هر لحاظ ترده کشر- وي

ځان لوړنه ګڼي، له خپلو ملګروسره یې برخورد ډیر مینه ناک ،صمیمانه، باشفقته اوله متقابل احترامه ډک وي، په مجالسوکې زیاتره دجهادپه اړه بیان کوي.

په اوسنیو حالاتوکې یې ورځنی مصروفیت:

اوسنیو ستونزمنو امنیتي شرایطو او ددښمن له لوري سخت جدي تعقیب دملامحمدعمر(مجاهد) په معمولي وظایفو اوداسلامي امارت د زعیم په توګه د جهادي چارو په تعقیب اوتنظیم کې کوم تغیر نه دی راوستی.

نوموړی خپله کاري ورځ دالله عزوجل په عبادت اودقرآن کریم په تلاوت پیلوي او دفرصت په مهال دقرآن کریم دبېلابیلو تفاسیرواواحادیثومطالعه کوي ، دیرغلګرو په خلاف دجهادي چارو مراقبت په ډیرجدیت سره کوي ،دجهادي اوپوځي امورو د ترتیب اوسمبالښت په غرض په معینه طریقه جهادي قومندانانوته اوامر اوتوجیهات صادروي، دجهادي نشراتي منابعواو نړیوالو خبري رسنیوله تعقیب څخه دیرغلګرو خلاف جهادي بریاووانوروموضوعاتو جاج اخلي، اوله همدې لارې دهیواداونړۍ له ورځنیو پیښو څان خبروي . دغه مصروفیتونه دنوموړي دورځني ژوند اساسي مشغله ده.

د ملامحمد عمر مجاهدتر مشرۍ لاندې اسلامي امارت

د ملامحمد عمر مجاهد تر مشرۍ لاندې د افغانستان اسلامي امارت چې د ۱۴۱۵هـ ق کال د محرم الحرام د میاشتې په ۱۵ مې نیټه یې دیوه اسلامي خوځښت په حیث بنسټ ایښودل شوی او بیا یې ګڼ پرمختیایي پړاونه وهلي تردې چې د زرګونو علماء کرامو،مجاهدینو او عام مجاهد اولس ملاتړ او دهیواد په ۹۵ فیصده خاوره د اسلامي حاکمیت د نفاذ ویاړ یې ترلاسه کړی دی، د یوه سوچه اسلامي امارت په حیث لا هم د هیواد په زیاترو سیمو سلطه لري او د غرب د کفري یرغلګرو په وړاندې په مسلحه مبارزه بوخت دی.

دافغانستان د اسلامي امارت د اوسني تشکیل په رأس کې امیرالمؤمنین ملا محمد عمر مجاهد د زعیم او امیر په حیث قرار لري، د نوموړي تر مشرۍ لاندې د امارت د نیابت مقام، رهبري شوری ، قضایه قوه، نهه اجرائیه کمیسیونونه او دری نور اداري جوړښتونه فعالیت لري، چې همدا د اسلامي امارت اوسنی جوړښت یا تشکیل دی .

د امارت د نیابت مقام یا مشرتابه ، د ټولو ماتحتو اداراتو په نګرانۍ او مراقبت سربیره د هغوی کاري راپورونه تر امیرالمؤمنین پورې رسوي او د امارت د زعیم هدایات او اوامر و ټولو ذیربطه ادراتو ته رسوي.

د امارت رهبري شوری د شلو تنو په شاوخوا کې غړي لري، اعضاء یې د اسلامي امارت د زعیم لخوا ټاکل کیږي، او د امارت د نائب په مشرۍ غونډې کوي،دغه شورا د ټولو مهمو سیاسي،پوځي،اجتماعي او نورو حادو مسائلو په اړه سلامشورې او پریکړې کوي.

د اسلامي امارت قضایه قوه یو جلا او پراخ تشکیل دی، چې په ابتدایه او مرافعه محاکمو او دتمیز عالي ریاست باندې مشتمل دی او په خپل کاري برخه کې فعالیتونه پرمخ وړي .

اوسنیو شرایطو او د وخت غوښتنو ته په پام سره د اسلامي امارت په تشکیل کې نهه کمیسیونونه جوړ شوي دي، د جهادي جریان ضرورت ته په پام سره د تشکیل له مخې ترټولو لوی کمیسیون نظامي کمیسیون دی چې په لسو حلقو مشتمل دی،دنظامي کمیسیون په تشکیل کې د افغانستان د ۳۴ ولایاتو لپاره نظامي مسؤلین یا والیان ،د ولسوالیو نظامي مسؤلین دغه راز د ولایاتو او ولسوالیو په سطحه کمیسیونونه هم راځي چې د نظامي او ملکي چارو د څارنې مسؤلیت په غاړه لري.

نور کمیسیونونه په لاندې ډول دي، د تعلیم او تربیې کمیسیون، د سیاسي چارو کمیسیون، فرهنګي کمیسیون، اقتصادي کمیسیون، د صحت کمیسیون، د دعوت ارشاد او جلب وجذب کمیسیون، د بندیانو د چارو کمیسیون او دمؤسساتو دچارو کمیسیون .

د اسلامي امارت د اداري تشکیل پاتې ادارات د ملکي تلفاتو دمخنیوي اداره، دشهداء او معلولینو اداره او د ځینوخاصوعوایدو د راټولولو اوتنظیم اداره دي.

د ملا محمد عمر مجاهد تر مشرۍ لاندې اسلامي امارت د یوه منظم او برحاله نظام په حیث له تیرو څه باندې دوو لسیزو راهیسې د افغانستان په ډیره برخه حاکمیت لري، د خپل واک اوحاکمیت په ساحه کې یې په رښتیني معنی اسلامي نظام حاکم کړی،امنیت تامین کړی او د مسلمان ملت سر، مال، عزت او ناموس یې په محفوظ کړی دی.

په دې موده کې اسلامي امارت د سیمي د یوازیني برحال اسلامي نظام په حیث له خورا ډیرو ازموینېتونو او مشکلاتو سره مخامخ شوی، خوالله الحمد دالله تعالی په فضل او مرحمت تر دامهاله له ټولو آزموینو بریالی او ژوندی وتلی او هر ځل یې په سختو شرایطو کې د ثبات او استقامت ثبوت وړاندې کړی دی .

حفظه الله تعالی ورعاه

ترتیب او ټولونه:

دفرهنګي چارود کمیسیون د تاریخ څانګه

د الا اللّه په زمزمو

استاذ فضل ولي ناګار

ما اذان انځور په شور و شرنګ د زنځیرونو کړ
زوړ ختیځ مې بیا ځلمی په مستو تکبیرونو کړ

پرخه مې کوثر کړ د وینو د ګل ټنډې ته
وړي وړمه وړمه پیغام نسیم ولاړ دی منډې ته

سپین کمربند وتاړه سبا راغی تیارو پسې
ځي جوپې جوپې ستوري د لمر په ښاپېرو پسې

شپه په سپیدو وچاوده ځانمرګې شان شپېه راغله
ته ګریوان څیرې د ناقوس د پیر توبه راغله

بیا زمـوړ رندانو الستي جامونه پورته کړه
بیا یې په شپیلۍ اسرافیلي غږونه پورته کړه

ډک په شومه دم چې وزرونو د جبریل وکړ
ډکه شوه فضا له جلال سور اور رودنیل وکړ

څومره کلک ګوزار په ابرهه بیا ابابیل وکړ
ټول بوتان نسکور دي د توحید اواز خلیل وکړ

بیا تري انګو د زمانې ته رنګیني راغله
بیا د الاالله په زمزمو باندې ځواني راغله

شاهد (غزنيوال)

امريکا ته داشرف غني وروستي سفر په اړه

غربي شنونکي امريکاته د ګډ حکومت د مشر اشرف غني د وروستي سفر په اړه بېلابېل نظرونه لري.

ځيني يې دا سفر د کابل او واشنګټن ترمنځ د ترنګل شويو روابطو ترميموونکی او له لاسته راوړنو ډک سفربولي ، او ځيني نور يې بيا د اوباما له لوري له سقوط څخه د ګډ حکومت د ژغورنې يوه هڅه ګڼي .

دری لوړ پوړي امريکايي سياست وال او د پېښو څېړونکي هر يو جيمز ډوبينز (James Dobbins)

د افغانستان او پاکستان لپاره د اوباما پخواني ځانګړی استازی ، آغلې ريبيکا زميرمان (S. Rebecca Zimmerman) د افغانستان او منځنۍ آسيا د چارو څېړونکې او جاسون کامبل (Jason H. Campbell)

د افغانستان د چارو سياسي محلل، هم د دغو شنونکو په جمله کې دي چې امريکاته يې د اشرف غني وروستی سفر ارزولی او پر هغه خپل نظر څرګند کړی دی .

راند نومي نشراتي شبکې (http://www.rand.org) له دغو دری واړو محللينو څخه د ياد سفر او د هغه د لاسته راوړنو په اړه پوښتلي ، چې هر يوه يې په نوبت سره پوښتنوته داسې ځواب ويلی :

پوښتنه : امريکا ته د اشرف غني احمد زي سفر بريالی بولئ او که پر ناکاميو پرده اچول؟

زمير مان : زما په نظر واشنګټن د ګډ حکومت د کابينې د نيمګړتيا او په نورو اړونده فعاليتونو کې د پاتي راتلو له کبله ناخوښ دی، په ياد سفر کې به اوباما حتما اشرف غني ته د هغو نيمګړتياوو يادونه کوي کومې چې له تيرو شپږو مياشتو راهيسې نوموړی د هغو په پوره کولو کې پاتي راغلی.

که څه هم چې اشرف غني به له سپينې ماڼۍ څخه د اضافي مرستو په تيره مالي مرستو غوښتنه تکرار کړي ، خو له افغانستان سره به دامريکايانو راتلونکې مالي مرستې د تير په څير بلاقيد او شرطه نه وي ، بلکې هرڅه به په دولتي اصلاحاتو او د فساد په له منځه وړلو پوري مشروطې وي.

جميز ډوبينز : زه هم پر دې نظر يم چې په دې سفر کې به اوبا ما د ګډ حکومت پر مشرانو غني او عبدالله عبدالله باندې فشار راوړي تر څو د خپلو داخلي اختلافاتو په شاته غورځولو سره نيمګړې کابينه پوره او د حکومت د نورو تشکيلاتو په بشپړولو کې کوښښ وکړي ، تراوسه دوی داوړه هيڅ داسې لاسته راوړنه نه لري چې د اوباما په مخ کې يې يادولو ته زړه ښه کړي.

جاسون کامبل : د ګډ حکومت مشران په دې خبره پوهيږي چې د دوئ د حکومت کاميابي او ناکامي په واشنګټن پوري تړلې ده ، دوی تر اوسه په خپلو کړنو کې هيڅ داسې څه نه لري چې اوباما ته يې د پرمختګ د بيلګې په توګه وړاندې کړي.

ټول هغه څه چې د ګډ حکومت مشران به يې له اوباما او نورو امريکايانو سره په رسمي غونډو کې يادوي هغه به راتلونکي هغه په پام کې نيول شوي

پروګرامونه وي کوم چې له دوي څخه یې په ساحه کې د پلي کیدو ډیره هیله نشي کیدای.

ریښتیاهم چې د ګډ حکومت غبرګ مشران د خپل حکومت په تیرې شپږمیاشتنۍ دورې کې له ناکامیو او نیمګړتیاوو پرته هیڅ د اسې لاسته راوړنه نه لري چې د یادولو ارزښت ولري ، خو دلاسته راوړنو بر خلاف یې نیمګړتیاوې او نواقص تر حساب تیر دي.

د کابینې نیمګړتوب، د ۳۱ ولایتونو لپاره د والیانو نشتون ، په خارجي سفارتونوکې د رسمي سفیرانو نه موجودیت ، د هیواد په مرکز او ولایتونو کې د امنیتي پیښو زیاتوالی ، د لویو لارو پر سر دمسافرینو یرغمل کیدل ، د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي زیاتیدل ، اداري فساد ، په ولس کې د بیکاري د کچې لوړ والی او... ټول هغه موارد دي چې په تیرو شپږو میاشتو کې د یاد حکومت د یوه ناکاره محصول په توګه افغانانو لیدلي.

ولي په کانګریس کې د اشرف غني د وینا ګرم استقبال وشو؟

هغه څه چې یې هم د ګډ حکومت مشران او هم امریکایي چارواکي د واشنګټن د سفر لاسته راوړنه بولي هغه په امریکایي کانګریس کې د اشرف غني وینا ته بیا، بیا د امریکایي استازیو ولاړیدل او لاسونه پړکول دي ، چې دا کار د اشرف غني له شخصي او فردي تشویق پرته د ملت هیڅ درد نشي دوا کولای.

د شنونکو په باور په کانګریس کې د اشرف غني د وینا تود استقبال

دوه لامله لرلاي شي:

لومړی دا چې نوموړي په خپلې وینا کې ټول د اسې محتویات رایوځای کړي ول چې هغه ټول د امریکایانو لپاره او دهغو د مصالحو په ګټه ول .

دوهم دا چې امریکایي ګانګریس والو غوښتل په دې کار سره اشرف غني ته دکار کولو روحیه ورکړي؛

ځکه په تیرو شپږو میاشتو کې دپرلپسې ناکامیو له کبله خپله اشرف غني هم روحا ماتي خوړلی مالومیږي ، خو په کانګریس کې د هغه د وینا ګرم استقبال او د هغه هڅونه د دې لپاره وه چې نوموړی پرخپل راتلونکي باوري او هغه ته داسې ذهنیت ورکړي چې تاسو ریښتیاهم په دې نازکو شرائطو کې د افغانستان د ولسمشرۍ وړتیا لرئ.

اشرف غني په داسې مهال کې واشنګټن ته وغوښتل شو چې تر بل هروخت په هیواد کې امنیتي او اداري وضعیت له بحران سره مخ وه.

په همدې ورځو کې د امنیتي پیښو زیاتوالی ، د لویو لارو پر سر د مسافرینو یرغمل کیدل ، د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي تر ټولو زړه بوږنوونکي حادثه (د شهیدې فرخندې وژل کیدل) او په لسګونو نور داسې واقعات چې په ټولو مواردو کې د ګډ حکومت ناکامي ، بیواکي او بي کفایتي جوتوي اوج ته رسیدلي .

اشرف غني چې له یوې خوایي اداري واک ویشل شوی ، له بلې خوا د مجاهدینو د پوځي فعالیتونو تر سخت ګواښ لاندې راغلی په دغسې یوه خطر ناک وضعیت کې د خپلو خارجي مدافعینو(امریکایانو) هر ډول مادي او معنوي ډاډ او تشویق ته سخت احتیاج درلود .

هماغه وه چې له دې مضیقې څخه دخلاصون او دامریکایانو لخوا د ډاډ ترلاسه کولو په غرض واشنګټن ته ورو غوښتل شو او هلته ورته همدا د ګانګریس تود استقبال زمینه مساعده شوه .

کنه په حقیقت کې نوموړي د خپلو خلکو او هیواد په خلاف داسې جنایات تر سره کړي چې باید د امریکایانو د تحسین پر ځای د افغانانو لخوا مجازات کړای شي

سفر بی فرجام عین وغین به امریکا

وتبلیغات برده نوازی

محمد الیاس عاصم

چندی قبل اشرف غنی احمدزی رئیس اداره کابل با دسته و ارکان حکومت دو سره اش راهی سفر به امریکا شد.

این سفر که از قبل بسیار با زرنگی طراحی و دیزاین شده بود، از ابتداء و اغاز آن، تبلیغات در مورد، رسانهای غربی را فرا گرفت.

اشرف غنی درجریان سفر با خنده ها و کف زدن های بی مورد، ایستادن های از قبل ترتیب شده، کنفرانس های از گفتمان تکراری ووعدهای میان تهی از طرف امریکایها مواجه گردید، این امر سبب شد تا حلقه به گوشان را از خود وعقل بی گانه سازد.

برده ها بدون اینکه فکر کنند اهداف امریکا از این خرخره کردن چه است، خوشبین شدند وچیزې که به زبان امد در توصیف امریکا، اشغال انها و توصیف عساکرکشته شده آنها به زبان اوردند.

هردو سران اداره کابل گمان بردند که همه مشکلات آنها در آینده حل است، همه گره های مغلق خلاص شد و مسائل مربوط افغانستان دیگر روی سیاست خارجی آنها در سه روز حل گشت.

آنها غافل از این که زمانی حامد کرزی هم همچو آنها از طرف امریکا استقبال می شد، ولی اکنون وضعیت دیگرگون است. حامد کرزی رئیس پیشین اداره کابل در زمان بوش در اول سفر رسمی اش به واشنگتن رفت، به همین نوعه برده نوازی مواجه شده بود، مگردر سیزده سال گذشته بدون چاکر بودن روی هیچ خیر را ندید و اکنون از طرف همین ولی نعمتان امریکایی خود دیوانه و مریض روانی خطاب میشود.

زمانی که ببرک کارمل بعد از اشغال شوروی سابق به روسیه در نخستین سفر خود رفته بود، در آنجا از طرف دومای (پارلمان) روسیه با کف زدنهای مواجه شد، که یک چک چک آن پانزده دقیقه را در بر می گرفت، ولی ملت افغانستان میداند که کارمل بدون چاکر کسی بیشتری نبود.

اکنون اشرفی ها باید از این خرسند نه شوند که گویا پارلمان وسنای امریکا با کف زدن به اشرف غنی وی را از گرفت ملت نجات خواهد داد، مسائل را بر روی وی حل خواهد نمود و میدان جنگی را که از قبل باخته اند، از سر خواهد بوردند.

پارلمان، سنا و تمام حکومت امریکا میداند که اشرف غنی را مردم افغانستان نه، بلکی جان کیری که یکی از ماموران دستگاه امریکایی است به اریکه ارگ نشانده و به افغانها معرفی نموده است.

قابل درک است که افغانستان را کسانی نجات داده میتوانند که وارثین اصیل این سرزمین اند، زندگی انها با ملت خود بوده، در تمام دردها و آلام با مردم خود شریک بودند و بخاطر نجات کشور و مردم با جان وخون شان حاضر به قربانی شده اند.

آنهای که در حین اشغال کشور خود از اشغال بهره بوردند، کشتن و زخمی شدن، بی خانه شدن و مهاجر شدن هموطنان خود را نظاره کردند و خود در فضای آرام مصروف عیش و نوش خود بودند، هرگز نماینده این ملت شده نه میتوانند.

مردم افغانستان امریکا را نجات دهنده خود نه، بل کشور اشغالگر می شناسند که بر حریم کشور ما یورش آورده اند، سبب به شهادت رسانیدن هزاران جوان مسلمان این کشور شده اند، و هنوز هم این ملت و خاک را از گلو گرفته، می خواهد تابع میل آنها شوند.

مسئله اصلی در افغانستان از میان برداشتن اشغال این کشور و گذاشتن این ملت است تا در چهار چوب باورهای دینی خود، دارای نظام اسلامی باشند که بخاطرش میلونها شهید داده اند، صدها هزار بیوه و یتم را برجا گذاشته اند.

اگر امریکا فکر کند که همه افغانها همچو چند حلقه بگوش آنهابه این باور اند که از اشغال امریکا قدرانی کنند، عساکر اشغالگر که کشته اند، از آنها و خانواده آنها امتنان نمایند، این خیال نادرست است، چنین افراد نه افغانستان را درست شناخته اند ونه هم مردم آزادی خواه این مرز وبوم را. سپاس



مفتي حبيب الله قاسمي
ددیني علومو مدرس اوځېړونکی

دهيواد په مطبوعاتو کې د عالمانو ونډه

دسراج الاخبار دريم قلمي همکار عالم

۶ـ مولوي غلام محي الدين افغان:

دهيواد د هغو نوميالیو عالمانو چې دهېواد دژورنالیزم په برخه کې يې زياتې هڅې اوخوارۍ ګاللي دي څخه يو هم مولوي غلام محي الـدين افغـان مرحـوم دی اودنومـوړي نـوم ، هڅې دهېواد د ژورنالیزم په تاريخ کې ځلانـده دی اوهڅـې يـې دهيرولو نه دي .

لنده پېژندنه:

دغه نامتو عالم د ۱۲۷۹هق کلونوکې په کندهار زيږيـدلی و ۱ پلار يې عبدالرشيد نوميده ، تراتلس کلنۍ پورې په کنـدهار کې لومړنی زده کړې او د ملايـي مـروج کتابونـه ولوسـتل اوبيـا ايران ته مهاجرشو. په ايران کې يې اوه (۷)کاله دمهاجرت ژونـد تېر کړل ،په دې موده کې دزد کړو ترڅنګ دسيد جمال الدين افغان مرحوم له هڅو او د ((وېښتا)) لـه غورځـنګ څخـه خـبر اوترې اغېزمن شو ، اودسيد مرحوم د((افغان)) تخلص يې هـم ځانته غوره کړ.۲

دغه نامتو عالم بيا دهندپنجاب ته له نورو افغانانوسره د راولپنډۍ په سيمه کې مېشت شوه ،په دې مـوده کـې نومـوړي دخپلو دينې زده کړو دبشپړو له پاره هم هڅې وکړې .۳ اودغـه راز يې عصري ښوونځې هم ولوستل خوداښه څرګنده نه ده چې نوموړي دختيځ (شرقي) پنجاب په کومومدرسو کې زده کړې له کومو استادانو وکړې؟.؛ دغه راز نوموړي په همدې مـوده کـې د ديني زده کړو ترڅنګ په ګڼو ژبو کـې هـم مهـارت ترلاسـه کـړ .اود ښاغلی محمود طرزي دمعلوماتوسره سره سـم نومـوړی لـه پښتو او فارسي پرته په عربي اود هند په ډېـرو ژبـو لکـه: اردو، ګورمکهي ساستري سنسکريټ ژبـو سره داسې بلـدتيا ترلاسـه کړه چې له ستونزې پرته يې له دغوژبو ژباړه کولای شوی ٤.

هېواد ته بېرته ستنېدل:

امير عبدالرحمن خان چې په له يووېشت کلنـۍ پاچـاهۍ وروسته د ۱۳۱۹هـ ق کال جمادي الثاني په ۱۱مه پـه کابـل ومـړ زوی يې امير حبيب الله خان اعلان وکړ چې : زماد پلار د وخت فراريان په هروطن کې چې وي بېرته افغانستان تـه راتـلای شي .۵ دهمدې تبعيد شويو په ډله کې يوه دغه نامتو عالم و چې پـه ايران اوهند کې له پنځه وېشت (۲۵) کلن مهاجرت وروسته پـه

---

۱ دافغان ياد دپوهاند رشاد مقاله کابل پوهنتون دژبو اوادبياتو پوهنځي ۱۳۶۰ال شپاړشم مخ .

۲ دژورناليزم مخکښان ۱۲۱مخ .

۳ مخکنې اثر ۱۲۴مخ .

۴ په جنبش مشروطيت ۲۲مخ کې د سراج الاخبار ياده مقاله .

۵ مخکنې اخېست خای ۱۲۴مخ .

۱۳۲۴هق (۱۹۰۶م) کې بېرته کابل په داسې حال کې ستون شو چې ښې تجربې اوښې زده کړې یې ترلاسه کړې وې ، اوپه کابل کې یې په علمی حلقوکې ښه تود هرکلی وشو او په ((خانصاب)) یې شهرت وموند .٦

په سراج الاخبار کې د مولوي صاحب محي الدین قلمي مرستې:

ښاغلي افغان تکړه شاعر او دپښتو ژبې ښه کره لیکوال هم و ، او د ادبي سرى و ۷ دنوموړي فارسي اوپښتو لیکنې اوشعرونه به په ((سراج الاخبار)) کې خپریدل . ۸ نوموړي ژوند دمطبوعاتو دخدمت له پاره داسې وقف کړ ، چې ټول ژوند یې په هڅو اوبوختیاوو کې داسې ډوب تېر کړی چې واده ته یکې هم اوزګار نه شو.

استاد زرین انځور په سراج الاخبار کې دنوموړي پرهڅو داسې رڼا غورځوي اودصحافت په ډګر کې دنوموړي هڅې داسې ستايي : ((غلام محي الدین افغان د سراج الاخبار دپښتو برخې له نومیالیو لیکوالو ، شاعرانو اوهمکارانوڅخه و . ... اووددغې جریدې په چلولو کې یې پرله پسې همکاري کړې وه نوځکه نه شو کولای چې دوطن دژونالیزم اومطبوعاتو په مخکښو څېرو کې دهغه نوم له یاده وباسو.))۹

دغه راز استاد زرین انځور کاږي : ((غلام محي الدین افغان د فرهنګ په تاریخ کې یو دیادونې اوستاینې وړ ځای لري . هغه چې ښوونکی و، عالم و لیکوال و شاعر و اودسراج الاخبار دپښتو برخې په عمده کسانوکې ګنل کیږی))۱۰

٦ دغلام محي الدین افغان ژوند اوآثار : ۱۶او ۱۷مخونه .
۷ دمولوي میر حسین رادو کتاب (دافغانستان انقلاب) ۹۲مخ دجالندهر چاپ ۱۳۰۹ال کال . دژورنالیزم مخکښان ۱۲۱مخ . دغلام محي الدین افغان افکار اوآثار داستاد زلمي هېوادمل لیکنه دکابل پوهنتون دژبو او ادبیاتو پوهنځي ۱۳۶۰ال .
۸ جنبش مشروطیت مخ .
۹ دژورنالیزم مخکښان ۱۲۱مخ .
۱۰ مخکښی اثر ۱۳۵مخ

مرحوم استاد حبیبي ددغه نامتوعالم پیژندنه داسې کوي: ((افغان دسراج الاخبار له لیکوالانو څخه و اویوښه شاعر هم و له محمودطرزي سره یې قلمي مرسته کوله))۱۱

لومړی: په سراج الاخبار سره د شعر په برخه کې قلمي مرسته:

ښاغلی مولوي صاحب محي الدین مرحوم شعرونه په سراج الاخبار کې خپاره شوی دي نوموړي په دې شعرونوکې یې د خپل وخت ډیرې نوې اوسترې پېښې هم يادي کړي دي. دنوموړي دشعر همدې ځانګړنې اودغه راز په مجموع کې د((سراج الاخبار)) خپاره شویو اشعارو ته پوهاند مجاور احمد زیار داسې کتنه لري :

((دابه ومنو چې په سراج الاخبار کې خپاره شوي شعرونه دومره شعریت نه لري او هنري اړخ یې کمزوری دی ؛مګر دې ته هم پاملرنه په کار ده چې دغه شعرونه د مضمون د محتوا او د اندو مانا له مخې له تیرو هغوی سره یوجوت برید جوړوي ، یوشعر و ادب چې پیرۍ پیرۍ یې له ګل و بلبل ، مینې ، ښکلا ، ستاینو او غندنو او ویاړونو او ویرنو پرته نور څه نه پیژندل څنګه وکړای شي چې په یو واریز ډول هم شعر شي اوهم شعار . دا لومړی هڅه ده چې په پښتوکې دنوي سیاسي او ټولنیز شعر بنسټ کېښودل شي ...دسراج الاخبار دوره د ...پښتو او دري ادب له پاره یوه تمرینې اوآزمایشي دوره وه ....))۱۲

ښاغلی استاد حبیبي صاحب مرحوم د ((پښتو ادب تاریخ)) کې دښاغلي افغان مرحوم په شعر باندې داسې ځانګړې تبصره لري : ((غلام محي الدین د وطن د آزادی په تحریک کې لویه برخه لرله ، د ده پښتو اشعار انتقادي او اصلاحی خواوي لري ، د وطن د مینې جذبات پکې ښکاره وي ....))۱۳

۱۱ جنبش مشروطیت : ۵۷مخ
۱۲ دغلام محي الدین اثار او افکار دولسم مخ .
۱۳ دپښتو ادب لنډ تاریخ دانش خپرندویې ټولنې چاپ .

مرحوم استاد عبدالروف بینوا یې پرشعر داسې کتنه لري: ((افغان ....په خپلو اشعارو کې یې د وطن نوي اړتیاوې څرګندولې ، د مینې او محبت سندرې یې ویلې))١٤

هو ! رښتیاهم د نوموړی په شعر کې د وطن دمینه ، ازادۍ او سمسورتیا هیلې په څپو دي او د هیواد د علم او رڼا امیدونه پکې په ځلا او د وطن د ښکلا آرمانونه پکې په غورځنګ دي : اودغه راز یې درحمان بابا پرغزلو مخمس هم لري ١٥راځئ یوه شعر به یې غوږ شو چې که څه هم موږ به پرې له خپلې موضوع وتلي ښکاره شو خو له ښنې غوښتلو سره سره دنوموړي دشعر هغه ټوټې ستاسو مخ ته ږدم چې په سراج الاخبار کې خپره شوې دي او پورتنیو ځانګړې پکې له ورایه ښکاري:

زړه زما ډک دی له مینې د وطن
خپل وطن ماته عزیز دی ترخپل تن

هریوګل مې دوطن پرماډیرګر ان دی
ترکشمیره ترپارېسه ترلندن

شیرین ځان مې په شیرین وطن فدا دی
زه خودارنګه فرهاد یمه کوهکن

ګلستان مې د وطن لا درکنار دی
خارستان دی دوطن راته ګلشن

د وطن په حمایت کې ځان مباح دی
په دامینې کې لازم دی سرباختن

چې د چاپه سر سودا د وطن نه وي
سر د ده وي مستحق د بریدن

د چاپه زړه کې چې جنون د وطن نه وي
دهغه زړه خدای همیش لري غمجن

که څه ډیر دي په جهان کې عزتونه
ډیر عزت دی په خدمت کې دوطن

که څه ډیر دي په جهان کې عزتونه
ډیر عزت دی په خدمت کې دوطن

که څه ډیر دي په جهان کې عزتونه
ډیر عزت دی په خدمت کې دوطن

یوه بله په زړه پوې ټوټه شعر یې هم را اخلو :

بې کمال دباکمال کله همسر دی
هم قیمت کله ګوهر سره حجر دی

باکمال سړی په مثل دبادشاه دی
په ظاهر که مفلس اوقلندر دی

هو! رښتیاهم :مرغلره اوقیمتې کانې کله دعام کانې دقیمت سره برابر دی دغسې بې کماله سړی کله له باکماله سړي اودپوهې خاوند سره برابر دی که څه هم دپوهې خاوند نېستمن اوناپوهه سړی دشتمنۍ خاوند وي قرانکریم هم دغه مضمون ستایي او فرمایي چې : ایا هغه کسان چې پوهه لري له هغو کسانو سره برابریدلای شي چې پوهه نه لري ١٦. څرنګه چې پوهه ستر نعمت دی له همدې امله د وحیې په لومړني پنځواياتونه کې هم دقلم یادونه راغلې چې د قلم له برکته انسان پوهه ترلاسه کوي اودغه راز د پوهې د نعمت یادونه راغلې ده چې الله پاک په انسان باندې لوروي ١٧

دوهم: دنثر په برخه کې له سراج الاخبار سره قلمي مرسته:

په سراج الاخبار کې دمرحوم مولوي غلام محي الدین نثري ټوټې اودغه راز مقالې په فارسي اودپښتو ژبو هم خپرې شوي دي چې دفارسي مقالې سرلیک یې داسې دی:((حالات خوشال خان)) او د پښتو مقالې سرلیک یې دی : ((افغانستان

١٤ اوسني لیکوال ۱۸۸او ۸۹مخونه دښاغلي استاد روهیال له زیار سره .

١٥ دنوموړي دغه غزلې په اوسني لیکوال کې شته: وګورئ: ۸۸مخ .

١٦ دالزمر سورت ۹ایت ژباړه . په پښتانه شعراء کې ځینی هغه عربي شعرونه دنوموړی دیاد او ویرنې په اړه رانقل شوي دي چې په هند کې دنوموړی دویرنې (مرثیې)په ډول ویل شوي دي چې دلوړې کچې ادبي ښکاري ، چې له همدې شعرونو ښکاري چې نوموړي په هند کې هم مخورو پوهانو پېژانده او له هغوی سره یې علمي رابطه وه پالله.

١٧ دالعلق سورت لومړنی پنځه ایاتونه .

دسروزور مرغی دی)) نوموړي دغه راز دسراج الاخبار له پاره ځیني پښتو متلونه هم را ټول کړي دي چې شمېره یې یوسل اوځلور (۱۰۴) ته رسیږي

دریم: دسراج الاخبار له لارې لومړنی فرهنګي اعلان

خپرول:

دغه نامتو نه یواځې داچې په سراج الاخبار سره قلمي همکاری کوله بلکې ددې ترځنګ دپښتوژبې دپرمختګ اوسوچوالي غم هم اخیستی واودپښتوژبې دپرمختګ له پاره یې زیاتې هڅې کولې په همدې لړکې یې دسراج الاخبار د ۱۲۹٦ل دسرطان په ګڼه کې یوه خبرتیا خپره کړې وه چې متن یې داسې و:

اول مقصد مو داعلان دادی چې زموږ مبارکه ژبه رواج پیدا کي او هرڅوک دې په باب کې دترقۍ دپښتو ښه ښه مضامین په افغاني کې ولیکي اوپه واسطه ددې اعلان ټولوپښتنو ته خبر ورکوم که څوک زما یادبل چا دپښتو په مضامینوایراد (نیوکه) لري هغوی دې خپله مدعاء په پښتو کې ولیکی ،که بنده دهغو له جواب عاجز شه هغه ته به پنځوس روپۍ په طور دانعام ورکړم . اووعده هم شپږ میاشتې ده .

احقر العباد غلام محي الدین افغان ۱۸

دغه کره کتونکي ډېر ارزښناکه خبرتیا ګڼې او دښاغلي پوهاند کاظم آهنګ په اند دغه لومړنی مطبوعاتي اعلان و چې نوموړي په پښتوژبه کړی دی ۱۹ اودښاغلی .پوهاند زیار.په اند ددې اعلان کې دپام وړ ټکی دادی چې : ((زموږ لیکوال او شاعران یې دانتقاد له پاره رابللي دي اوهغه داچې دوی په سراج الاخبار انتقاد وکړي)) ۲۰ او د ښاغلی استاد زرین انځور په اند: ((داز موږ په مطبوعاتوکې دنقد په هکله درواجولو لومړنی خپره شوې منظمه هڅه هم ګڼل کیدلای شي)) .۲۱

۱۸ دپښتو ادبیاتو اوسنۍ دوره ٦۵مخ

۱۹ په افغان یاد کې دښاغلي کاظم مقاله ۱۰۸او ۱۰۹مخونه

۲۰ دغلام محي الدین افغان افکار اوآثار پنځه دیرشم مخ

۲۱ دژورنالیزم مخکښان ۱۳۳مخ

له دې خبرتیا یوه بله ګټوره تجربه هم اخیستلای شو اوهغه داچې : زموږ مشرانو نقد ته څومره په درنه سترګه کتل تردې چې دنیوکې په بدل کې یې جایزه هم ورکوله اودجایزې ورکولو له پاره وخت هم اوږد ټاکي داهغه ښکلی عادات دی چې زموږ دمسلمانانو مشرانو هم درلود ، دحضرت عمرضی الله عنه په سوانحو کې مورخین داخبره را نقلوي چې نوموړي به ویل : پرهغه چا دې خدای پاک خپله لورینه وکړي چې زموږ عیبونه راښیي .

هو ! داسهي ده چې ځیني نقدونه له ښه نیت نه وي ؛خوبیاهم هر نقد ته باید په بده سترګه ونه ګورو اونه یې باید په بد نیتي تعبیر کړو ځکه د نقد له برکته وروسته دیوه کار پرمختګ شونی کیږي اوتکامل اود بشپړتیاوو پړاوونو ته رسیږي. اونه هم باید داسې وشي چې نیوکي موږ له خپل کاره ناهیلي کړي .

څلورم: دسراج الاخبار سره دقلمي همکاری ترځنګ تدریسي خدمتونه:

ښاغلي مولوي غلام محي الدین چې کله وطن ته راستون شو نوموړی دغه مهال د((حبیبه مدرسې)) دتاسیس څلورم کال و اوپه لومړی سر کې نوموړي د همدې مدرسې مدرس وټاکل شو .۲۲ بیاد((حبیبه مدرسه))کې مشر- (صدر) مدرس و ۲۳. اودمدرسې تدریسي چارو څارنه به یې کوله، وروسته چې داستادانو دروزنې له پاره دارالمعلمین جوړ شو چې تاسیسي- دچوپ فروشي په مدرسه کې وشو ؛ نو ښاغلی مولوي صاحب

۲۲ جمریانې افغان دپوهاند رشاد مرحوم مقاله : ۲۰نه تر ۲۳مخ پورې .

۲۳ اوژورنالیزم دتاریخ په کتابونو کې دنوموړي دهمدې ستر خدمت له پاره دمفتش کلمه کارول شوې ده . سره له دې چې په علمي حلقو دمفتش اودغه راز دصدر مدرس د علمي مقام ترمنځ زیات توپیر شته اوهغه داسې چې صدرمدرس پخپله هم په تدریس کې اوږده تجربه لري اوپه تدریس هم بوخت اوله دې سره په خواکې دنورو مدرسینو دتدریس چارې هم څارې اودغه لقب ددیوبند په مدرسه اودغه راز دهند په نیمه کې وچې دنامتو عالمانو له پاره کاریده چې ډېر وخت به یې دتدریس په میدان کې اوږده تجربه لرله .

افغان دهمدې درالمعلمين مشر وټاکل شو اوشپاړس کاله يې په پرله پسې ډول د هېواد د بچيانو روزنې ته ورکړل.

يو محقق ليکوال دنوموړي دعلمي خدمتونه په هکله ليکې : ((مرحوم افغان له ۱۳۲۴نه تر ۱۳۳۹ ق پورې دهېواد په تعليمې موسسو کې دښوونکې ، پلټونکې مدير اورئيس په رتبو کار کړی دی اوپه څوارلس پنځلس کالو کې يې د وطن ډېرو بچيانو ته دعلم او پوهې فيض ورپه برخه شوی دی.))۲٤

لکه څرنګه نوموړي نوم (محي الدين ۲۵) رښتياهم نوموړي هغسې ددين دژوندی کولو له پاره يې له کوم الايش او دنياوي موخې پرته ستر خدمتونه ترسره کړل ، له هېچا يې دخپل خدمت بدل ونه غوښت .

پوهاند رشادمرحوم دنوموړي په اړه ليکي : ((مولوي غلام محي الدين ترياوړده ادبي علمي اوسياسي جد اوجهد وروسته موفق شو چې په وطن کې ډېر فکر اوعلمي ملګري وموميي اودخپلو ښو افکار و په رڼا ډېر دماغونه منور کړي نوځکه دافغانستان دتجدد په نهضت کې لويه برخه لري.))۲٦

مړينه:

وفات : دغه نامتوعالم ددوشنبې په ورځ داسد ۱۱مه ۱۳۰۰ل دذي قعدې ۲۸مه ۱۳۳۹هـ له دې نړۍ سره مخه ښه وکړه.

نوموړي ساده ژوند لاره او شپاړس کاله يې دشور بازار دپېښوريانو په سرای کې اوسيده د مرګ تروخته پورې دکرايې په يوه ساده کې خونه کې وه او سېده او له وفات وروسته يې د خونې کرايه هم ملګرو پرې کړه ۲۷ .

۲۴ دافغان ياد مخ ۱۰ و ژورناليزم مخکښان ۱۲۵مخ

۲۵ ددې معنا ده چې ددين راژوندی کوونکی . دغه نوم په اسلامي تاريخ کې داسې نامتو عالمانو ته دلقب په ډول ورکړل شوی دی چې په ژوند کې يې ستر ديني خدمتونه ترسره کړي و .

۲٦ پښتانه شعرا : ۶۹۸مخ نوی چاپ داستاد روهيال په زيار .

۲۷ ملي مبارزي داستاد محمدولي ځلمي ليکنه ۱۰۶مخ

ساده اوبې وزلې ژوند:

دنوموړي دساده ژوند په اړه پوهاند رشاد په پښتانه شعرا کې ليکي: ((افغان يو منور، زړور اودملګرو خواخوږی زلمی و . په ژوندانه کې يې تکليف نه درلود..... دخپل عصر. مفکر اودتجدد محرک و دوطني پرستي احساسات يې ډېر تاوده اوشد يد و ، ټول عمر يې ملي کالي اغوستل، دغربي طرز لباسونه يې بد، ليدل (ښه نه ايسيدل))۲۸

په ژوند کې يې که څه هم په سترو حکومتي څوکيو کار وکړ خوبيايې هم دزهد اوقناعت ژوند غور کړ ، خوپه بيت المال کې يې هېڅ راز لاسوهنه ونه کړه او نه يې هم ددنياوي ګټو ترلاسه کولو هڅه وکړه دبې وزلي اوبې وسۍ داسې حيرانوونکی ژوند يې تير کړ اوپه داسې بې وزلي کې يې له دې دنيا سره مخه ښه کوله چې دخپلې کرايې خونې کرايه يې هم نه لرله. خدای پاک دده هڅې ورته قبولې اوموږ ته همداسې لوړ همت اودده په څير دښکليو تل پاته خدمتونه توفيق راپه برخه کړي.

۲۸ پښتانه شعرا دريم ټوک ۷۷۴پښتوټولنه د ۱۳۴۲ش کال چاپ او د ښاغلي روهيال په زيار اونوښت چاپ شوی پښتانه شعرا ۶۹۷مخونه. هيره دې نه وي په هغه انځور کې چې استاد حبيبي د جنبش مشروطيت ۲۱۷مخ کې خپور کړی د ښاغلي افغان وطني پګړۍ په سر ده اوساده وطني کالي په تن دي ، د نوموړي له جامې او څېرې يې دتواضع اوخاکساري نښې له ورايه ځليږي مير صاحب محمدقاسم مرحوم يې هم ترڅنګ ناست ، چې په دې انځور کې يې ښکلی پګړۍ په سر لري او د عالمانو چپنه يې اغوښتې ده اوښکلی ګڼه ږيره هم لري .

لیکنه : (الف لام)

په جهادي بهیر کې

دچاپي خپرونو ونډه او مؤثریت

- ✓ که برېښنایي وسایل راباندې بندکړای شي، بدیل به یې څه وي ؟
- ✓ دیوې مجلې ظاهري صحافت به ډېر مهم وي که محتوا ؟
- ✓ یوه خپرونه مثبته ګڼل اوپرهغې دمؤثریت حکم کول دچا کار دی ؟!!
- ✓ یوه رسنۍ باید دهمفکره خلکو لپاره وي، که نه نور له ځان سره همفکره کړي ؟!

یوځل بیا دشهامت جهادي خپرونـه دکـالګنې پـه مناسـبت دمقالو په تسلسل کې برخه راکوي او دادی لـه دې علمـي خپرونـې سره دزړه تـړاو او تعلـق دپورتـه عنوان په انتخاب دمجلې پـه مخ ځـای نیسي، ښایي چې مطلوبـه نتیجه یې هم په همـدې تـړاو بنا وبولئ .

دلته دیوتمهیـد اودموضـوع داهمیت په غرض دنبـوي سیـرت یوه لنډه واقعه اونبـوي لارښـوونه وړاندې کـوو چې اصلاً دلیکنـې غرض هم هغه څه دي چې پـه دې واقعه کې راغلي :

امـام بخـاري/ حـافظ ابـن حجـر، ابـن عبـدالبر او ابـن اثیـر رحمهم الله ټولو دغه واقعه را اخیستې :

دخندق له غزوې وروسته رسول الله ﷺ په نبوي جومات کې صـحابه ووتـه وفرمایل : دکفارو وروستی جنګ همدا و چې دعربو لـه مختلفـو قبیلـوېې ائـتلاف جوړ کړاوپرمونږ یې حمله راوړه اوهغه هم دادی مات شو، له دې وروسته بـه دوی دجنګ ډګر ته نه راځي، که ورځو، نومونږ به ورځو، خو اوس بـه دوی دژبـې جنګ پیلوي .

دتـورې پـه جنـګ کـې تاسـې ټـول راسره وئ ، دغـه دژبـې (شعروشـاعري، خطابې، مدحې اوذم) [رسنیو] په جنګ کې به څوک برخه راسره اخلئ ؟!

کعب بن مالک، حسان بن ثابـت او عبـدالله بـن رواحـه رضي الله عنهم دری واړه پورتـه شول او ویې ویل : یارسول الله ! داجنګ به مونږ پـه مـخ درسره وړو، هماغـه و چـې هریوه یې بیا په خپل خپل وار په دغه جګړه کې برخه هم واخیسته ...

کعب بن مالک رضي الله عنه به خپله وړتیا په خطابـه کـې ښودله ، حسـان بـن ثابـت رضي الله عنه به درسول الله دمدحې او دکفارو ځوابي شعرونه ویـل او عبـدالله بـن رواحـه رضي الله عنه به رزمي شاعري کوله .

دعمرة القضاء په ورځ چې رسول الله ﷺ له خپلو ټولو یونیم زر صحابه وو سره احـرام تړلـی او تلبیـه یـې ویلـه ، عبـدالله بـن رواحـه رضي الله عنه درسـول الله ﷺ داوښ مهارنیولی اودا اشعار وایي :



ای دکافرو اولادې لـه مخې یې لرې شئ
په هغه د نازل شوي قرآن له مخې به مو دا سې ووهو
چې سرونـه بـه مـو لـه تنو جلاکړو،
دوست بـه مـو لـه دوسـته هیرکړي ....او...

دحضرت عمر رضي الله عنه ورته پـام شـو، راغـی او ورتـه یـې وویـل : عبدالله ! څه کوې ؟! په احرام کې دتلبیې په ځای اشعار وایې ، اوبیا په داسې حال کې چې درسـول الله ﷺ داوښ مهار دې هم نیولی ؟!!

دپیغمـبر ﷺ وربانـدې پـام شو ، ویې فرمایل : عمره! پرې یـې ایـږده! دده داشـعرونه پـردوی ترغشو هم تېز لګیږي ....

درسـنیو دننـي ارزښـت اومؤثریت په برخه کې دې واقعې او نبـوي لارښـوونې تـه پـه پـام دخپلـو روانـو جهادي مطبوعـاتي هڅو دلامؤثریت په پـار دکـالګنې لـه شـامته یوڅـو ټکـي راسره دي غـواړم لـه تاسـو سره یـې شریـک کړم.

له نیکه مرغه زمـونږ دګـران هیواد دخاورې امتزاج داسې دی چې هیڅ ناپاکه عنصرپکې وده نـه شي کــولای اوپـــــه دې هیـــوادکې چـــې جهادي روحیه یې تـل دحقپالو علـماوو پـه حق پـــالونکو وینـــاوو اوقربـــانیو تغذیه کیږي په هـیڅ وخـت کـې بـه یـې هـم مسلمان ولـس دکـوم طـاغوت پـه وړانـدې لـه بیـا بیـا قربـانیو اوسرښندنو دریغ ونه کړي، اولکه څنګـه یـې چـې ثابتـه کړې بیا به هم دلته دجهاد نداته دمنـادي او لبیـک ویـونکي لـه نـه شتون سره مخ نه شو. ان شاءالله

خودجهاد اومقاومت په صف کې دقلـم، قلموالـو، اومطبوعـاتو پـه ونـډه کـې خبره اوږدولی شو په تېره دچاپي خپرونو په اړه چې زمونږ دهیواد لـه شرایطـو سره یې لاهم اثر په ځای دی اوټولو خلکو ته دبرېښـنایي وسـایلو دنـه لاسرسي لـه کبلـه اغېزمنې ثابتېدای شي، بلکې دخپل بېل نوعیـت لـه املـه یـې ویلـی شـو چـې دنـه مؤثریـت لامـل یـې دنویووسـایلوترموجودیت تـړاو نـه لـري، مـونږ وینـو پـه کومـو هیوادوکې چې تقریبا ټولو خلکو تـه یـې یـادې اسـانتیاوې پـوره دي؛ بیـا هـم دغـو خپرونو خپل حیثیت ساتلی او ارزښت یې له لاسه نه دی ورکـړی، خـوداچې زمـونږ چاپي خپرونې په دې کچه برابرې دي اوکه نه ؟ ٥ شاید یوڅه تأمـل اوتوقـف وکـړو، داپه داسې حال کې چې اړتیایې دبل هرچا په پرتله په جهـادي بهیرکـې ډېـره حـس کیږي، ځکه چې دمرئي او برېښنایي وسـایلوواګې ددښـمن پـه لاس کـې دي اوهـر وخت یې له منځه وړلای شي، خوچاپي خپرونې بیا زمونږ په خپل لاس او له هـر راز مداخلې بې باکه دي .

دیوې رسنۍ یا مجلې اوخپرونې بنیاد چې دخلکـو داذهـانو د روښـانولو اولـه واقعیتونو یې دخبرولولپاره ایښودل شوی وي، ډېره اړینه ده ترڅو یـې چلـوونکي او مسؤلین معلومه کړي چې ایا مونږ خپلې غایې ته رسیدلي یواویا لااقل څو سلنه بـه خپل مقصد ته نږدې شوي یو؟ !!

بیخي ښکاره ده چې غایې ته درسیدو لپاره به لومړی خپرونـه پـه خلکـو منـل کیږي بیا به دمقصود په لور لوستوال له ځان سره بیایي، همدلتـه ده چـې دهـرې

ظاهري صحافت او ښکلاپه پرتله يې محتوا ته ډېره پاملرنه وشي چې دا بيا ديوه سړي او يوفکر کارهم نه دی، بلکې په دې برخه کې دډېرو فکرونو او ذهنونو تجربو او همکاريوته اړتيا ده.

ماداسې نشريې ليدلې چې په ډېر ساده کمزوري کاغذ اوبې دوتنې به چاپېدلې ، خوکله به چې بازارته عرضه شوې ډېر ژر به پورته شوې او لا له وړاندې به خلک ورته تږي وو، داځکه چې ځان يې په خلکو منلی و، لوستوال يې هم يوې طبقې او نظريې ته منسوب نه وو، هرچا خوښوله له اخلاقي معيارونو يې تجاوز نه کاوه اوسياسي تحليل به يې ډېر په زړه پوري وو.

هره خپرونه او چاپي خپرنيزه وسيله چې په پورته معيارونو برابره نه وي اودغه نکتې په پام کې ونه نيسي، هيڅکله به دامتياز دمالکينوداهدافو ښه نمايندگي ونه کړای شي اونه تنها داچې چاپ به يې ضياع او بې ځايه لگښت وي، بلکې که نن دتنقيد له گوتو پټه وي سبا به يې هرو مرو يوځوک د فن او قلم څښتنانو مخته دقضاوت له پاره اچوي او هغوی به يې دمنل شويو قواعدو او ضوابطو په رڼاکې ارزوي اوحکم به پرې کوي، چې دنن دغه نه پاملرنه به بيا دسباورځې نه جبرانېدونکې ربړه وي .

په جهادي مطبوعاتي هڅوکې دنيمگړتياوو په مخنيوي کې له ټينگار نه مو تل موخه همداوي چې نه بايد ؛ زمونږ خپل مطبوعات زمونږ دمدعالپاره ناقض شي ، داپه داسې حال کې چې له وختـه نه اغيار او غمازان په دې هڅه کې دي څو وښيي چې علما اوملايان نه شي کولای مطبوعات په مطبوعاتي اصولو اومؤثر ډول وچلولی شي ، سره ددې چې په افغانستان کې دمطبوعاتو ترويج علماوو کړی خو نومونه اوس دنورو يادېږي ، په افغانستان کې که دمطبوعاتو دتأسيس تاريخي مخينه وکتل شي ؛ په دغه هيواد کې دمطبوعاتو لومړی بنسټ علماوو ايښی اودغه وياړ هغوی ته ورپه برخه دی .

ځکه نو زمونږ په ننيو جهادي مطبوعاتواوپه تېره چاپي خپرونوکې ادنی نيمگړتيا اوکجروي زمونږ دسبا ورځې لپاره لوی سندگرځېدلی شي ، داځکه چې که څه هم دبرېښنايي مطبوعاتو مؤثريت ډېر زيات دی، خو سباورځ يې هيڅ نه دي پاته اوله دغه ټول مؤثريت سره ددغو برقي ذراتو عمر ډېر لنډ دی، نو که سبا حساب کيږي په همدې چاپي خپرونو به کيږي اوبس .

خپرونې چلوونکي چې دخپرونې په بريالیتوب کې هيڅ کمی نه ويني اوفکرکوي په دې لارکې يې هيڅ نه دي سپمولي ٥په خپله مجله اوخپرونه هيڅکله دنه مؤثريت، نيمگړتيا اوکليشه توب حکم نه شي کولای، ځکه به نوداحکم اوپرېکړه له دريم او بې طرفه کس نه ځانته معلوموي اوبيا به په خپله کړنلاره کې بيا کتنه اودنوښت درامنځته کولو لاره چاره سنجوي .

که کومه خپرونه په دې معيارنه وي عياره شوې شايد هڅې يې بې نتيجې وي اوډېرې قيمتي ليکنې هم پکې هدر تللې وي، چې هيچا به ترې کومه گټه نه وي پورته کړې، يابه يې په قيمت نه وي پوه شوي ، دغه راز يوه خپرونه خو ددې لپاره نه وي چې ته خپل همفکره اوهم نظره خلک له خپلو مطبوعاتو محروم نه کړې، بلکې ديوه فکر او نظريې مطبوعات خو دنورو خلکو دراخپلولو لپاره وي، نو ځکه به ددې خلکو دا حکم چې مطبوعات يې په ټولو معيارونو برابر، مثبت او مؤثر دي هيڅ اعتبار ونه لري.

نو دمؤثرو مطبوعاتو او مجلو لپاره دا ډېره مهمه ده چې د

داسلامي مقدساتو دسپکاوي بوږنوونکې څپې!

له کله نه چې غرب مشر به (اشرف غني احمدزی) دکابل ارګ ته یرغلګرو سره له یوې معاملې نه وروسته ننوتی ،له هماغې ورځې وروسته، نه یوازې کابل، بلکې ګرد هیوادکې داسلامي مقدساتو اهانت ، ملي دودونو او ولسي۔ عنعناتو ته دسپکاوي یوه توره څپه پیل شوې اونږدي هره اوونۍ بلکې هره ورځ ولسونه دیوه داسې بوږنوونکې تراژيدۍ خبر اوري، چې غومی یې زيږوي!

داشرف غني دارګ دکوربه توب په لومړي وهلت کې دیوه تاریخي جرم دارتکاب په اساس یې یوازې په څلیروشتو ساعتونو کې دشمال دخونکارې تلوالې دیوه مشر۔ ډاکتر عبدالله په ملتیا له امریکایانو سره ددوئ دیوځونو ددایمي هډو معاهده لاسلیک کړه او دتل لپاره یې افغانستان غوندې یو خپلواک هیواد دامریکایانو په مستعمره بدل کړ، ډیر نږدې ورپسې۔ داشرف غني امنیتي سلاکار او زاړه کمونیست (حنیف اتمر)په یوه ویډیويي کنفرانس کې د تلې ۲۵مه، ۱۳۹۳ل نیته جنوبي آسیا کې دیني مدرسې دترهګرۍ ځالې یا مرکزونه وبلل او هغه هیوادونه یې پردې ملامت کړل ،چې دې دیني مدرسو ته وده ورکوي ،چې له امله یې په سیمه ایزو هیوادونو کې پر دیني مدرسواو دیني علماوو او دیني طلبه وو باندې، دخمکې ارته کره تنګه شوه او دزیاتوزدکړیالو طالبانو دروان تعلیمي کال په نیمایي کې مدرسې ترک او کورونو ته رخصت شول، خوعصرې ښوونځي همداسې په کمال قوت سره شروع او چایي شاګردانو ته ترخه خبره هم لا تردې دمه ونکړه !

دیوې بلې اسلام ضد توطئې په صورت کې ورپسې۔ جوخت دمرتد (عبدالرحمن پنجشیري)غوندې، یو بل ارتداد رامنځته شو ،چې د کابل څخه په انګریزي ژبه خپریدونکې **Express** ورځپاڼې په ۴۵۱ ګڼه کې ددې عنوان لاندې چې **(The Islam of Taliban and ISIS)** ددې ورځپاڼې یوه لیکوال (**A.J.Ahwar**) (اهوار)، په ډیره بې باکانه لهجه دمخلوقاتو خالق جل جلاله په وړاندې ګستاخانه لهجه وکاروله، دقرآن کریم او حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم په مبارک شخصیت پسې یې بې حقیقته او نا درستې خبرې ولیکلې ،خوددې پرځای چې ددې ورځپاڼې چلوونکې دخپل مجرمانه کردار په لامل دکابل چارواکې علني محاکمه کړې، بدبختانه ، هم کابل ایکسپریس چلونکیو او هم یې مرتد شوي لیکوال (اهوار)ته نجات ورکړل شواوچې خلک پرې خبریدل دمرتد شوي عبدالرحمن پنجشیري غوندې اهوار مرتد هم دلویدځ دکنګرو دروازې خلاصې شوې اوسپین بازان ترې جوړ شول ،عجیبه خبره داده، چې کابل کې کوم څوک داسلام سپکاوی وکړي او ولس پسې لرګې راواخلي، چارواکې اوغرب پالې رسنۍ ورته دخلاصون لپاره دلیوني نوم ورکړ ي ،او دلیونې په نوم یې له محاکمې نه خلاص کړي .

دې هنګامې لا دولسونو غوږونه کړنګول ،چې په اصطلاح دافغانستان مشرې میرمن (لاراغني /بي بي ګل)د لړم ۹مه ۱۳۹۳لنیټه دپاریس حکومت لخوادمسلمانوښځو دحجاب دبندیزخبرخپور شو، ددې بشري او شرعي حق دسلب دغندنې پرځای ترې مشرې میرمن ننګه اودفرانسویانو دحجاب ضد حرکت یې وستایه او ویې ویل: چې څادري کې ښځې

ږندي ښکاري ، دفرانس پريس خبرې اژانس سره يې په يوه مرکه ‌ څرګنده کړه ، چې حجاب او برقعوسره ښځې تکليف دي اوورتـه اړتيـا نلري ،چې داپخپله ديـوه اسلامي اصل او افغاني روايت هتـک او اهانـت دی دا چې نوموړې پخپله عيسوی ميـرمن ده، نـو داسـلامي مقدسـاتو سره يـې دخپـل ضـديديت څرګنـدونې د دعقيـدې او ضمير استازولې کوله .

دځـه وخـت لپـاره دا سـلامي مقدساتو دسپکاوي ځپه خاموش شوه، چــې پــاريس کــې ديــو شــمير مسـلمانوځوانانولخوا دطنـزي مجلـې (چارلي ايبډو) ،(هغه چې داسلام دستر پيغمبر حضرت محمد صلی الله عليـه وسلم کارتونونـه يـې ديوې ډنمارکی ورځپاڼې په څير چـاپ کـړي وو)پـه دفتر بريد وشو،چې له املـه يـې ددې مجلـــې نـــږدي (۲۰)چلـــونکي او کارټونسـتان ووژل شـول او سمدسـتي ددې مجلې نورو چلوونکيو په زرګونه نـور داسـې اهانـت آميـزه کارټونونـه چاپ او دعامو مسلمانانو احساسات يې راوپارول ،يوځل بيا کابل کـې هـم پــه ورتــه ډول ديهــودواو نصــارواووپه لمسون يوشمير نا افغانـانو بيـا داسلامي مقدساتو اهانت پيل کړ .

ديوځـه ځنـډ نـه وروسـته بيـا دکابل فضا يـولړ اسلام ضـد اودتـوهين آميزو تحرکاتو ګردونـو خـړه پـړه کـړه اودځينو لويديځو کړيو په لمسون داسې پاروونکې اعمال تـرسره شـول، چـې ورسره خوجـت داشرف غني احمدزي او عبدالله دحکومت اصلي ځيره برملاشوه ،دې اواخـرو کـې دکابـل يوې مؤسسې دخر(حمار)دحقوقواو خـره تـه ددرنـاوې لمانځغونـډه جـوړه کـړه او(خـر)يـې دټولنې ديوه فرمانبرداره خادم په توګه وستايه، چـې حقيقـت کـې کابـل غونـډې ځـای کـې د(خر) په باب غونډه پداسې حال کې ترسره شوه ،چې اشرف المخلوقات انسان په بشپړډول له حقوقومحروم او دپرديو لخوا تحقريږي ،د(خره) په باب دستاينې غونـډې، ديهـودو دهغـه رسم او مذهبي دود څخه سرچينه اخلي ،چې هغوئ کال کې يو کرت د(خـره) اعـزاز غونـډه جوړوي او بيا پکې خر په اوږو پورته کوي ،که نـه د(خـره) غونـډې نـور حيوانـات هـم شـته ،چې آن غوښه يې خوړه کيږي ،شيدې ورکوي او بچې يـې هـم لـوړ ارزښـت لـري، خـو ددې سربيره درناوی دهغه حيوان (خره)کيږي چې يو ډول ارزښت هم نلري .

وړاندې دننګرهارولايت دغني خيلو ولسوالۍ دګـولاهي پـه کلـې کـې دکابـل دادارې عسکرو دقرآنکريم نسخې په تبرونو او چاړو ووهلې او ويې شلولي ،عسکروته د عدم مجازات په لامل ويل کيږي، چې ددې ولايت والي عطاءالله لودين دشنبه په ورځ د وری ۱، ۱۳۹۴ ل نيټه له ولايت نه استعفاء ورکړي او کار يې پريښی.

دفتنې ديوې بلې ځپې په شکل همدې ورځـو کـې پسـې يـوه ښځه دکابـل واټونـو تـه پداسې حال کې لوڅه راووته چې دحجاب اندامونوته يې اوسپنيزې جامې اغوستې وي او دستر ځايونه يې خلکوته په اهانت آميز صورت څرګندول ،داددې لپاره چې دستر او شرعي حجاب پرضد غبرګون وښيي، دبهرنيانو په هڅونه يې داډول توهين آميزحرکات وکړل، پـدې تعاقب لا دافتنه قرارنه وه، چې دمدني ټولنو نږدې د شلوپه شاوخواکې پـه اصطلاح مـدني فعالانود کب مياشتې په ۱۴مه ۱۳۹۳ل نيټه دښځو شين رنګه څادري اغوسـتې وي او دکابـل ښار په واټونو کې يې دحجاب پرضد مارش کاوه، څو چې دبشر-د حقوقـو سـازمان دفتر تـه ورسيدل اوهلته يې دښځو داسلامي اوملي حجاب پرضدپريکړه ليـک ولوست ،او ديـوې بلـې فتنې درامنځته کيدو په موخه، دادی دې وروستيوکې دکابل پـه شاه دوشمشيره زيـارت او جومات کې د(فرخندې) په نوم يوه ښځه چې ،چا ويل قرآن کريم يـې وسوځاوه او چاويـل چې دا ددې پرضد کومه پـلان شـوي دسيسـه وه ،ووژل شوه او وسوځول شوه، چـې ځينـو تحليلګرانويې پړه پر مدني ټولنو او غرب مشربه عنـاصرو لـدې املـه واچوله، چـې داسلامي مقدساتو پرضد دې وروستيو کې همـدې مـدني ټولنـو او خـارجي موسسو يـو لـړ پـاروونکې حرکات وکړل او دمسلمان ولس ذهنيت کې يې دمقدساتو دسپکاوي دانتقام اخستلو روحيه تقويه کړه ،او افغانان يې دومره په رواني او ذهني ډول وځپل ،چې نور که هر څوک داسـې توهين کوونکی حرکت کوي، نو په طبعي ډول بـه دداسـې يـوه ترخـه انجـام سره هـرو مـرو مواجه کيږي ، چې دادی د(فرخندې) دوژنې او سوځونې پيښـه يـې ښکاره تصويردی ،کـه

مخکې داډول سپکاوی مقدساتو ته نوی شوی، شاید ولسونودومره ژر دیوې داسې پیښې پرضد دومره کلک غبرگون نه وی ښودلی .

اوس دا خبره چې داشرف غني په مشرۍ دګډ حکومت په وخت کې ولي داسلامې مقدساتو ضد دسیسې د(حامدکرزي) دواکمنۍ څخه څو وارې ډیرې شوي؟ اوولې هره ورځ خلک داسلام پرضد هیواد کې دیوې ورته دسیسې نه ویره لري ؟ښایې ځواب یې دیر روښانه وي ،او هرڅوک پرې وپوهیږي، چې دا له اشرف غني او عبدالله څخه دامریکا په سفارت کې دامریکا دخارجه وزیر(جان کیرۍ) هغه ژمنه اخستل وي ،چې ارګ ته له ننوتلو وروسته به دمګرۍ داسلامي مقدساتو پرضد دتوهین پلانونه پیلیږي او دوئ به یې مرتکبین نه مجازات کوي ،بلکې دنجات لاره به ورکوي .

اشرف غني او عبدالله چې دواړه په نفسیاتي لحاظ ضعیف النفسه خیړې دي،او دتل لپاره دپردیو پر اخور لوی شوي دي ،دارګ قیمت له اسلام څخه ستر بولي اود خدای تعالی او خپل ولس نه ورته دخارجي بادارنو خوشحالي او رضا ډیر ارزښت لري ،که نه نوولي په یوه کفري هیواد کې داسلامي مقدساتو داسې پرله پسې اهانت نه کیږي! څنګه چې دافغانستان په څیر یوه اسلامي هیواد کې کیږي ! .

اشرف غني که یو ې خواته له خپلې عیسوی میرمن (بي بي ګل) نه مجبور دی، نو بلې خوا ورته امریکایانوجنرال دوستم غونډې کمونست خونکار دمرستیال او دعبدالله غونډې مذبذب او متنازع فیه کس اجرائیه رئیس ټاکلی ،احمدزی دپاڼ او پړانګ منځ کې ګیر دی ،ددیني مقدساتو پرځای ورته دیموکراتیک اصول او دافغانیت پرځای ورته دخپلو محسنو بادارنوراضي کول ،دوخت یو غوراوی ښکاري، نو یې نتیجه کې هیوادکې دبې دینۍ یا علمانیت دروازې خلاصي کړي او خلک یې دبرخلیک په څلورلارې کې په هیښونکې ډول ودرولي دي !

آندونه او اټکلونه داسې دي ،چې دګرد هیواد او دکابل په سطحه داسلامي مقدساتو دتوهین توده څپه ،دنصاراوو او یهودو داسلام ضد دسیسو هغه برخه ده، چې له امله یې دخپلو یرغلګرو زرګونو عسکرو دوینو په نذرانودې یرغل او هیوادنیونې ته زړه ښه کړی و، او دا د دوئ هغه ارمان و،چې له کلونو کلونوورته لیوال وو،نن چې دهمدې هدف لپاره په سیمې کې پوځي او سیاسي حضور لري، نوچې نن داسې تخریبي اعمال ترسره نکړي، نو کله به یې سرته ورسوي !

لویدیځوال غواړې چې دولسواکۍ تر نامه لاندې، په تدریجې ډول داسلامي مقدساتو پرضد همداسې پروژې مخکې بوځي،څو دیوې خوا ولسونه ددې مقدساتوله سپکاوي سره عادت کړي او نور یې په غبرګون ستومانه کړي او دبلې خوادځینو عیسوي مؤسسو او مدني ټولنوترپوښښ لاندې عیسوي دعوتي کمپاین دومره تشدید کړي، څو راتلونکې په اصطلاح دیموکراتیک افغانستان کې که فرضاً امریکایان ترې ووځي هم ،نو چې ترشا یې دعیسوي او یهودي لړکیوتر عنوان لاندې یو شمیر داسې مرتد شوي، نا خلفه افغانان پریښې وي، چې پارلمان او حکومت کې ورته داقلیتونو حقوق ورکړي شي او دا دعوی دامریکایانو صحیح شي ،چې افغانستان کې نا مسلمان اقلیتونه هم شتون لري، نو باید چې افغانستان ورته نړیوال منل شوي حقوق ورکړل شي!

په لنډه توګه به ووایو، چې کابل کې داسلامي مقدساتو داهانت رواني توپاني څپې، په شعوري بڼه سنبال شوي او کومه تصادفي پیښې ندي ،که څوک ورته داتفاقي پیښو له عینکو ګوري ،یوه ستره اشتباه او ننګونه به وي ،خو حالاتوته په کتو او څومره چې له اسلام سره دافغان قوم دمینې او خواږۍ کچه ده،هغه داده چې که بهرنیان داسې نورې توهین آمیزې پروژې هم په لاره واچوي امید دی، چې خپلو شومو ارمانونو کې به کامیاب نشي اونه به یې دا وړۍ شړۍ شي!!

خلیل - عزیز

غلام د بادار په درشل کې

له اسلامي ارزښتونو او افغاني جوړښتونو سره به داشرف غني دحساسیت اودښمنی تردې لوی مثال او ښکاره دلیل بل څه وي چې هغه په ټول افغانستان او ګرده اسلامي نړۍ کې خپله میرمن یوه عیسوی انتخاب کړه، هغه هم هغه شعوري عیسوی چې دخپل ټول ژوند محصول اوارمان په اسلامي ټولنو کې دهغواساساتو نړول ښیي چې دمیرمنو په اړه موجود اودهغې په فکرلوی ظلم اوزیاتی یې بولي.

داشرف غني دمیرمني هغه څرګندوني چې دفرانسي دخبري اژانس سره یې وکړې، هرچا واوریدلي چې دخپل خاوند له ټاکل کیدو ورسته یې دمرکي په مهال وویل: هغه غواړي دافغاني میرمنو له اذهانو هغه توپیرونو او محدودیتونه لیري کړي چې په مغ کې یې پراته دي، په خاص ډول ددین او عقیدی په برخه کې، په دې معنا چې افغاني میرمني باید داسې شرایط په مخ کې ولري چې وکولای شي، په خپله خوښه خپل دیني تګلوری، که هغه اسلام اویا عیسویت وي ومني!!

همدارنګه داشرف دمیرمني، هغه څرګندوني چې داسلامي اومروج حجاب په برخه کې یې وکړې اودفرانسي له اسلام دښمنه پالیسی سره یې ښکاره ملاتړ وښود هرچا واوریدې.

نو ددغسې یو شخص اوبیا په اصطلاح ولسمشر! څخه چې په خپل کور کې یې دعیسویت دتبلیغ لویه دستګاه فعالیت ولري او دافغانستان په تاریخ کې په ړومبي ځل په ارګ کې کلیسا جوړیږي اودده په ګوتو پرانیستل کیږي، نو له هغه څخه به دخیر اودافغاني ټولني دفلاح تمه او امید کول لویه اشتباه او څرګند حماقت نه وي؟

اشرف غني، امریکایانو اوغربیانو ته دخپلې غلامی ثبوت، که څه هم دخپلې، دلوړې په دریمه ورځ دامنیتي تړون په لاسلیک ثابت کړاوداخبره یې جوته کړه چې هغه دکومي موخي اوماموریت لپاره ټاکل شوي اودکاراودوري لمړي توبونه یې څه دي!!

خودادی له کابو شپږو میاشتو ورسته یې امریکا ته په خپل ړومبي سفر او له امریکایي چارواکو سره په کتني او کانګرس ته په خپله وینا کې نور هم له خپلې څیري څخه پرده پورته کړه اوامریکایی ولس او واکمنو ته یې ځان وروپیژانده چې هغه څوک اودچا دمصالحو او منافعو لپاره په افغانستان کې دنده او مصروفیت لري.

لکه څنګه چې توقع کیده، هماغسې د امریکا په کانګرس کې اشرف غني هغه ټکي له خولی راوویستل چې سراسر چاپلوسی، تملق او دبادار په حق کې دیوه غلام ځای او حیثیت په ګوته کول دي، هغه وویل: افغانستان ځان د امریکا او د هغې د ۲۳۰۰ تنه پوځیانو د وژنې سخت پوروړی بولي؛ کوم چې د خدمت او آزادی په لاره کې قرباني شوي دي. هغه زیاته

کړه: ((د افغانستان خلک، ستاسو د سرتېرو او د هغوی د قربانیو تقدیر کوي، کومې چې د افغانستان د آزادۍ په لاره کې ورانديځ کړې دي)). نوموړي پر دې هم بسنه ونه کړه او ويې ویل: ((موږ ځانونه د هغو پوځیانو پوروړي ګڼو چې د خپل بدن غړي يې د ځای پرځای شوو بمونو د انفجارونو په ترځ کې له لاسه ورکړي دي، ځانونه د هغو زړورو متخصصینو او کورنیو مدیون ګڼو، چې خپلې د زړه ټوټې يې دده په کرغېړن برداشت د تروریستانو په وحشیانه بریدونو کې له لاسه ورکړې دي.

هغه وویل ، موږ باید درک کړو او په عین وخت کې دا باید وستایو، چې دا د امریکا خلک وو، چې د خپلو عوایدو د مالیاتو له امله يې د دغو دواړو هېوادونو ترمنځ همکاري دومره ژوره کړه، چې په کانګرس کې زما د نن ورځې وینا به د هغې بیانوونکې او ځرګندونکې وي !

کانګرس ته د اشرف غني خبرې او له وحشي یرغلګرو څخه د هغه مننه او قدرداني وه، چې دده د هرې ګوډاګۍ ادا او دروغجنو جمل په ویلو سره به د مجلس حاضرو کسانو او د دواړو ګوندونو؛ ډیموکرات او جمهوري غوښتونکو له خوا لاسونه پړکېدل.

د کابل د اجیر رژیم مشر ، دامریکا کانګرس ته په خپلې ورستی وینا سره په اثبات ورسوله چې امریکایان دهغو دوه نیم لکه افغانانو چې وحشي لښکرویې د تیرو ۱۴ کلونو په اوږدو کې شهیدان او یونیم میلون يې شکنجه کړل او په کراتو مراتو يې داسلامي اوافغاني ارزښتونو او مقدساتو قصد دي سپکاوی وکړ ، له امله يې هیڅ ډول جرم او ګناه نلري !!

مونږ له اشرف غني څخه پوښتنه کوو ، لکه تا چې په امریکا کې له cnn تلویزون سره په مرکه کې وویل چې هغه دامني چې تراوسه افغانستان ثبات او استحکام نلري او طالبان لاهم یولوی ګواښ دي ، خو دافغانستان جګړه اوهلته دامریکایانو مداخلي خپله امریکا ته امن او استحکام ورو باښه اوله یولسم ستمبر ورسته هیڅ داسې لویه پیښه امریکایانو ته مخې ته رانغله چې هغوی تهدید اویا يي له خطر سره لاس اوګریوان کړي .

نو که رښتیا هم ته (اشرف غني) دامریکا او غرب لوی ګوډاګی او دهغوی دګټو دخوندیتوب او تمثیل متفکره ځیره ونه اوسي ، نو دیو افغان اوبیا دولسمشر په ډول دغه رنګه توري او جملې له خولې راویستل کومه معنا او مفهوم لري ؟

یعني ته په صراحت وایي او همدغه دې ستراتیژي هم ده ، چې افغانستان دې دجګړې په اور اوباروتو کې لولپه شي اوله ۱۴ کاله ورسته دې هم دغه مظلوم ولس دامریکا دخاصو استعماري هوسونو او ستراتیژیکو ګټو په تنور کې وسوځیږي ، خاص ددې لپاره چې امریکایان دارام ساه واخلي .

نواوس دې باضمیره افکار قضاوت وکړي ، چې په دغسې یو افغان اوولسمشر ! باورلرل او اعتماد کول به لویه اوتاریخي تیروتنه نه وي اوایا مناسبه نده چې په دغسي ځیرو زرګونه ځله نفرتونه او بیزاري وویل شي ؟

الله تعالی دې ددغه ډول بې هویته اوبې رحمو واکمنو له شر او دسیسو څخه افغان ولس په خپل فضل اومرحمت نور خلاص اوعاجل نجات ورکړي.

امین

دامریکا ددوه مخي سیاست بله بېلګه

او دروان جهادي بهير د بدنامولو ناكامي هڅې

د امریکا له لورې د هېوادونو د اشغالولو او د نورو سیمو د غصبولو د شوق په اړه د فوکس نیوز په یو نوي خپور شوي راپور کې داسې راغلي دي ,, بدیو کې امریکا له هرچا وړاندې ده ، د اړتیا پـه صورت کـې دفریـب، دوکې، نورو ولسونو او هېوادونو ته د اخطارونو، وژنو، ددولتو د ړنګولـو او د بربنډو فوځي یرغلونو په شمول ټول ناوړه کارونه کوي او کـړې یـې دي؛ نن هم د نړۍ په ۸۰ هېوادونو کې د امریکا ۷ سـوه فـوځي اډې شـتون لري؛ په تېرو ۵۰ کلونو کې امریکا ۶۵ فوځی او نیمه فـوځي عملیـات تـر سره کړيدي چې پکې ۱۰ مکمل جنګونه هم داخل دي ؛ په تېرو ۳۰ کلونو کې امریکایې فوج په یو ځای نه یوځای کې مسلسـل د جنـګ پـه حالـت کې و؛ په دې ۳۰ کلونو کې ۱۳ کلونه داسې وو چې امریکایې فوځونه پـه یو وخت کې په دوه هېوادونو کې په جنګ مصروف وو؛ د ۱۹۶۰ نـه تـر ۱۹۷۰ م پورې امریکایې فوځ په ویتنـام،لاوس او کمبودیـا درې هېوادونـو کې په پراخ ګرم جنګ ګې اختـه و،پـر یادوشـویو درې واړو هېوادونـود لویدیځ او پانګوال نظام د برلاسۍ لپاره جنګونه مسلط کړای شوي وو،پـه ۹۰ یمې لسیزې کې امریکا د آسیـا،افریقا،جنوبي امریکـا او اروپـا کـې پـه مختلفو سیمو کې عملیات ترسره کړيدي؛ پانامه،عراق، کویت، صـومالیه، شرقي تېمور کې یې ناروا فوځي مداخلتونـه کـړیـدي اود۱۹۹۰م نـه پـس د جنګونو پېل شوې لړۍ یې په ښکاره د تم کېدو نوم نه اخلي ؛د سوړ جنګ په زمانې کې او د سوړ جنګ نه وروسته پـر ټـولې نـړۍ د واک راوسـتلو شوق او مینه د امریکا لـه فکـره نـده وتلې او څه چې کوي د همدې مینې د پوره کولو په موخه یې کوي،،

د امریکـــــا د جنګونــــو او پرکمـزورو هېوادونـو او ولسـونو د یرغلونـو او ظلمونـو تـاریخ ډېـراوږد اودبدیو لړلیک یې ډېـر سـتر دی خـو چې پـورتنی اعـتراف د دوئ د خپلې لویدیځوالی رسنۍ دی نوپه همدې مې بسـیا وکـــړه او پـــه هماغـــو الفاظومورااخست په کومو الفاظویې چې کړی دی.

امریکـا دنفـاق نـه ډک دخپـل بدخصلت لـه مخـې دافغانسـتان نـه دخپلـو فوځونـو دویستلو پـه اړه پـه ډېرې سپین سترګۍ دوه مخې پالیسۍ مخ په وړاندې بیایي ؛ په ۲۰۱۲ م کـال کـې چـې امریکـا یـې ولـس تـه دافغانسـتان جنـګ کـې دامریکـا

شکست ښه روښانه شوی و او ددې جنګ ګټلو په اړه په ټول ولس کې ناهیلي خپره وه ولس دواکمن جمهوري غوښتونکي ګوند واک پای ته رسېدل غوښتل،دوال سټریټ حرکت رامنځته شوی و اوپکې شاملو امریکایانو په یو اواز ددولت نه غوښتنه کوله چې بې ګټې جنګ دې بند او د جنګ میلیاردونو ډالر دې په امریکا کې دننه دولس دژوند په ښه کولواو اړو خلکو داړتیاوو په پوره کولو ولګول شي.

د۲۰۱۲ م په همدې شپو ورځو کې دولسمشرۍ دانتخاباتولپاره کمپاین روان و، پدې انتخاباتو کې اوباما هم ځان کاندید کړی و نو دولس درایو دراجلبولو په موخه اوباما دافغانستان په اړه دنوې پالیسۍ اعلان او ویې ویل چې ۲ کلونو کې به له افغانستان نه خپل فوځونه وروغواړي ؛ دویستلو لپاره یې د۲۰۱۴ م کال ددسمبر ۳۱ مه نېټه اعلان کړې وه، یاده نېټه تېره شوه خو امریکا په خپلې ژمنې وفا ونکړه او نه یې کوم فوځې له افغانستان وویست بلکې د نړۍ له سترګو دخپلې شرم نه ډکې تاریخي ماتې او تیښتې دپټولو په موخه یې د امنیت دسند ترچتر لاندې دلته دپاتې کېدلو بله لار رامخې ته کړه او دنوې اداري درامنځته کېدلو سره سم دامریکا برېځو ددې سند رامنځته کېدو ته لبیک وویلو؛ تر هرڅه وړاندې په ډېرې بېړې په ۲۴ ساعتونو کې دننه دکابل او واشنګټن تر منځ دا شرمناکه معاهده رامنځته شوه ؛ ددې معاهدې له مخې په افغانستان کې د ۱۰۸۰۰ امریکایې اشغالګرو فوځیانو شتون تضمین شوی و او دامریکا ولسمشر بارک اوباما ژمنه کړې وه چې دا پاتې ۱۰۸۰۰ فوځیان به هم د۲۰۱۶ م ترپایه بې له کوم قید او شرطه له افغانستان نه وباسي خو د نوي ۲۰۱۵ کال د را دبره کېدو سره سم یې دخپل عادت او خصلت سره سم یې یو ځل بیا دنفاق نه ډکه دوه مخې پالیسي په کار اچولې ده ؛کړې ژمنې یو ځل بیا ماتوي او دشومو اهدافو دترلاسه کولو په موخه دخپلو فوځیانو دایسارولو او خپل فوځي اشغال ته دطول ورکولو لپاره حیلې او پلمې لټوي، دامریکا نوي دفاع وزیر ((اشټون کاټر)) ویلې چې له افغانستان نه دامریکایې فوځیانو ویستل په وخت او حالاتو پورې اړه لري ؛ اوباما هم داشټون کاټر له نظر سره سرښورولی دی او د سپینې ماڼۍ ویاند ,,جن ساکی،، هم وړمه ورځ ویلي دي چې ,,که څه هم پدې اړه وروستۍ پرېکړه نده شوې خو ښایې واشنګټن ته د افغان ولسمشر- اشرف غنی دسفر پرمهال دامریکا ولسمشر- پدې اړه خپله وروستۍ پرېکړه وکړي ''

دا په داسې حال کې ده چې اشرف غني لا له وړاندې ویلې وو چې ولسمشر اوباما به دافغانستان نه دپاتې امریکایې فوځیانو په ویستلو له سره غور وکړي.

ددې ترڅنګ په افغانستان کې دناټو نوې امریکایې قوماندان جنرال کمپل د(۲۳۰۰) نورو امریکایې فوځیانو داستولو غوښتنه کړېده.

د۲۰۱۶ م کال نه پس هم په افغانستان کې د امریکایې فوځیانو د پاتې کېدو خبرې په داسې وخت کې رامخې ته شویدي چې په نړیوالو رسنیو کې دطالبانو سره دمذاکراتو بې اساسه خبرونه هم ښکته پورته کیږي او پدې اړه ډېر ګرم تبلیغات روان دي سره له دې چې دمذاکراتو لپاره دافغانستان نه دټولو اشغالګرو فوځیانو وتل دطالبانو اساسي شرط دی، نو داشغالګرو فوځیانو له لورې دوتلو لپاره داعلان شوي ۲۰۱۶م کال

نه پس هم دلته دپاتې کېدلو اوخپل اشغال ته دوام ورکولو سره سره څرنګه کېدای شي چې طالبان دې مذاکراتو ته راضي شوي دي؟

لکه په تېرو وختونو کې چې خو ځلې امریکا په ډېر مهارت او مکارۍ د مذاکراتو خبرې ته ډېره هوا ورکړېده او ورسره یو ځای یې دنړیوالو رسنیو له لارې داسې ډېر څه خپاره کړېدي چې پرې روان جهادي بهیر ته دتاوان او پرطالبانو دخپل ملت او اسلامي امت دبدګومانه کولو ناکامې هڅې شویدي داخل یې چې په رسنیو کې دمذاکراتو خبره ډېره ښکته پورته کړه نو ورسره یو ځای یې د سنجول شوي پلان له مخې پرمجاهدینودټول مسلمان ولس دبدظنه کولو په موخه ډېر نهایي اقدامات وکړل؛ امریکا داخل تر دې حده ولاړه چې ددوئ په اصطلاح دتروریستانو دلست نه یې دطالبانو دویستلو پرېکړه هم وکړه، زموږ دځنی ګاونډیو هېوادونو دمنځګړیتوب خبرو ته یې هم ښه زور ورکړ او دخپلو غلامو نړیوالو رسنیو له لارې یې دا تبلیغات هم ښه زیات وکړل او کوي یې چې ګواکې له طالبانو پرته کوم بل جهادي غورځنګ په سیمې او افغانستان کې قوت مومي چې دا طالبان ،د کابل اداره او امریکا درې واړه دځان لپاره خطره بولي او همدې ګډ خطر درې واړه یو بل ته سره نېږدې کړېدي، دښمن دا ځل درسنیو له لارې دا زهرجن تبلیغات هم وکړل چې شاید دافغانستان په جنوب کې څو ولایتونه هم پرېښودل شي.

زموږ ټول مسلمان ملت په دې ډېر ښه پوهېږي چې دا ټولې خبرې زموږ روان جهادي بهیر ته دتاوان رسولو داسې شیطاني دسیسې دی چې دحقیقت سره هیڅ تړاو نه لري.

ترکومه چې دترورېستانو دلست نه دویستلو خبره ده نو طالبان نه ترورېستان وو او نه دي، ترورېستان خو هغه بهرني اشغالګر دی چې دافغانستان په حریم یې تېری کړېدی، په سونو زره بې ګناه افغانان یې شهیدان ،ټپیان او زندانیان کړل؛ ترورېستان خو هغه امریکایان دي چې په تورو شپو کې دافغانانو په کورونو دورواوړېدلو او په بمونو یې ددروازو او دیوالونو دالوزولو له لارې دهېواد په هره برخه کې په ټولو افغانانو او په ځانګړي ډول په کوچنیانو او مېرمنو کې سخته وېره او ترهه خپره کړېده.

طالبان دخپل دین عزت، ملت، او خاورې نه ددفاع په خاطر ددې اشغالګرو ترورېستانو پرضد جنګیږي ؛ دا جنګ ډېر مقدس جنګ بولي پرې ویاړي او ترهغې به یې جاري ساتي ترڅو چې یې دخپل ګران هېواد نه دا ناولي نه وي شړلي ؛ اسلام او مسلمان دښمنه نړۍ چې طالبان په هر نوم نوموي ورته بې تفاوته ده که ترورېستان یې بولې پروا یې نه ساتي او که ددوئ په وینایې دترورېستانو دلست نه وباسي هم دا اقدا م یې نه استقبالوي.

او طالبانو ته دڅو ولایتونو دسپارلو خبره خو داسلامي امارت دبدنامولو ډېره ستره حربه ده ؛ طالبان دیوموټی او واحد افغانستان دلوېښت لوېښت نه دوینو او سرونو په قربانۍ دفاع کوي او دقدرت هغه وګې څېرې به هیڅکله ونه ښښي چې دهېواد

دتجزيې هلې ځلې كوي، طالبان دقدرت دترلاسه كولو نه بلكې دهېواد نـه دبدبخته اشغال دتېغر ټولولو او دسوچه اسـلامي نظـام دنفـاذ لپـاره ددښـمن پرضد جنګيږي او ترهغې به جنګيږي چې ترڅو ټول بهرني عسكر نه وي وتي او ترڅو چې شريعت نه وي نافذ شوی ؛ طالبان دې هدف تـه څـه پـه سوال ځانونه نه رسوي نه دا په سوال كېږي او نه دا دښمن داسـی دی چې په سوال او زارو به پكې يـوه زره نرمـي راشي يـا بـه مـو دهېـواد اشـغال پريږدي؛ دا دښمن يواځې دزور په ژبه پوهېږي او چې زور ويني نو بيـا خامخا شكست خوري او تېښتې ته اړ كيږي نـو ځكـه طالبـان ددې ښـمن سره مذاكرات بې ګټې بولي او ديو بهرني فوځي دشتون په صورت كې هـم بيا بيا دخپل جهاد دجاري ساتلو هوډ ښكاره كوي اوخصوصا بيا پـه داسـې حال كې چې دښمن دسخت منافقت نه كار اخلي، دوه مخې پاليسی يـې پـه كار اچولې ده دنړيوالو په سترګو كې خاورې اچـوي او هـر ځـل دخپلـې كړې ژمنې نه اوړي.

مـوږ پــه دې ښــه پـوهېږو چــې دښــمن دمـذاكراتو پـه ډرامـو او دخپلـو فوځونـو دويسـتلو لپـاره دنېټـو پـه اعلانولـو دروان جهـادي بهيـر كمـزوري كـول غـواړي ؛مـذاكرات يـا دافغانسـتان نـه تلـل پـدې يـوې خبرې كې هم امريكا اخلاص نـه لـري نـو ولـې بـه پـرې اسـلامي امـارت باوركوي اوپرې به غولېږي؟

زموږ جهادي مقاومت شعوري دی او ددې مقاومت اهداف ډېر عـالي دي ؛ دښمن دژروتلوپرېكړه كوي اوكه داوږدې مودې لپـاره دپـاتې كېـدلو لپـاره پلمـې لټـوي داجهـاد بـه دخپلوعـالي اهدافوترحصـوله جـاري وي ؛ داميرالمؤمنين ملامحمد عمرمجاهد حفظه الله ترقيـادت لانـدې دا بهيـر پـه ډېرې كاميابۍ مخ په وړاندې روان دی؛ دنړۍ ټول مسـلمانان تـرې مطمـئن دي او دټولو پرې اعتماد دی؛ نه دنورو جهادي غورځنګونو په راپيداكېـدو كې خير شته ؛ نه شرعي جوازلري او نه ورته دلته اجازه وركول كېږي نـو امريكا بايد دا له ياده ونه باسي چې زموږ ددې شعوري مقاومت قيادت بـه نه دخپلو عالي اهدافو نه تېر شي ؛ نه به دمقاصدو پـه سرلـه چـا سره سـودا وكړي او نه به دښمن په فريبونو وغولېږي ؛ ترڅو چې بهرني اشغالګر وتي نه وي او دجهاد غوښتنه موجـوده وي ترهغې به مـو جهـاد جـاري وي مـوږ دخپلـو جهـادي كوښښـونو نتـايج الله تعالی ته سپارو، پدې جهـاد بانـدې الله تعالی ډېر ستر نتـايج مرتـب كړيـدي؛ دمقدس جهاد پـه مقابـل كـې ددښـمن ټولې توطئې شنډې شويدي موږ يقـين لرو چې شكست خوړلي دښمن ته بـه فريب ،منافقت اودوه مخيتـوب هـيڅ ګټه ونه رسوي ؛ دښمن به مو ډېـر ژر دشرمېـدلې مـاتې سره يوځـای لـه دې خاورې نه تېښتې تـه اړشي دا اوس پـه دوئ ده چې ژر ددې هيـواد نـه دتللـو پرېكـړه كـوي او كـه لازيـات ځـان شرموي.



لیکوال: (داسلامي نړۍ مفکرعالم مولانا سید ابو الحسن علی ندوي رَحِمَهُ اَللّٰهُ) ژ: ابوظهیر

په اسلامي هیوادو کې داسلامیت او مغربیت ترمینځ کشمکش



ایران دترکیې په پل – دپل ایښودو کوښښ کوي، څو داصلاحاتو په پلمه دځپل هېواد په ذهني او کلتوري قالب کې ژور بدلون راولي، دغه لړۍ د ایران دپخواني پاچا "رضا شاه پهلوي" (۱۹۲۵ــ ۱۹۴۱ز) دواک له دورې راهیسي- دوام لري، چا چې په ایران کې ددې لپاره په لومړي ځل عملي ګامونه پورته کړي و ،دکومو پایلې هلته (په ایراني ټولنه کې) تر لرې وغځیدې، دکومو په اړه چې دکیلي فورنیا "پوهنتون" پروفیسر-(George Lenzowski)پخپل کتاب (منځنی ختیځ د نړیوالو لانجو په منځ کې) The middle east (in world affairs) کې د تاریخ د لید له زوایې دا څېړنه کړې:

"د رضاشاه اصلاحي پلان یوازې دایران د صنعتي پرمختګ ترپولې محدود نه و، بلکې ترځنګ یې په تعلیمي او ټولنیز میدان کې هم کوښښ کاوه څو خپل هېواد عصري او موډرن (Modern) هېواد کړي، تردې چې په ۱۹۲۷ز کې هغه په ایران کې فرانسوي قضایي قانون پلی کړ! او په دې سره یې په ښاري اوټولنیزو چارو کې دهېواد دمحاکمو اهلیت وننګاوه او دسیکولرزم په خوا دایران بوتللوته یې جدي کار روایه ،البته په ښکاره هغه و نشوای کولی چې د سیکولرزم نوم واخلي! څنګ چې په ترکیه کې سیکولرزم په ښکاره و منل شو، ولې نومړي احساسوله چې دقدمت پالو شیعه عالمانو اثرو رسوخ دغربي تهذیب قالب ته دایران غورځولو د هوډ په وړاندې خنډ دی! له دې وجې یې په احتیاط قدم ایښودو اوبیا دهغه هنګامې او احتجاج د ناکامۍ وروسته چې په ۱۹۲۴ز کې دجمهوریت په ملاتړ شوی و،او د ګاونډي هېواد(افغانستان) دننه داصلاحاتو په نوم د غربي مفکوري اوژوند په منلو کې دامیر امان الله خان ناکامۍ هم د نومړي لپاره یو له عبرت ډک سبق و، لنډه دا چې هغه څه چې په نیمه غربي هېواد ترکیه کې و شول، په ایران کې دهغو سرته رسول یومخ ناشوني و او په دې سربیره دایران په اساسي قانون کې دا ښه په صراحت لیکل شوي و" چې دایران رسمي دین اسلام دی"او مستنده فرقه "جعفریه"ده، دایران دپاچا لپاره ضرور وه چې هغه به دجعفریه عقیدې مبلغ او پیرو وي! هم داشان د اساسي قانون له مخې:دایران مجلس(پارلمان) دهېڅ داسې قانون د منلو واک نه لاره،کوم چې داسلامي اصولو سره ټکر پېښوي او دهرقانون منلو لپاره ددیني پوهانو او عالمانو ګډون او شتون خامخاو، له دغو ټولو مرحلونه دپوریوتو وروسته لازمه وه، چې پاچا هیڅکله له دغو قانوني بندرونو څخه په سرغړونه

كولو پورې نه وزي ، هم دا وجه وه چې تل دمخامخ حملې پرځای له سياسي تيرايستونو يې كار اخيست او له ديني مشرانو سره دمخامخ اوښكاره ټكر پر ځای يې دهغوی د ټولنيز رول اومؤثريت كمزوره كولو لور ته يې پا م واړ وو.

دنوي عصري تعليمي نظام د جوړولو اوپه ميرمنو كې دازادۍ او بيدارۍ پيدا كولو هر كوښښ چې كيده، تركيز به يې په دې و چې په ټولنه كې ددیني مشرانو اثر رسوخ څنگه كم شي؟ خو په دې ميدان كې دجنگ پرمهال يې ډېر كار وكړ.

د۱۹۳۰ را ديخوا په ابتدايه، او منځنيو ښوونځيو كې ديني زده كړې لازمي نه وي او په تعليمي نصاب كې دهېواد سره مينې او دقوميت احساس ته پام زيات و، هم د لوبو په لور ميلان د حد له وروستيو كرښو هم پسې- اوړيدلی و، په ټولو لويو ښارو نو كې گڼ نوي ا ستډيومونه جوړ شول،حكومت دهلكانو او انجونو لوبو خاصه توجه وركوله ، څو په دې توگه د نوي نسل دننه دملت پالنې روحيه تقويه كړي ، په نتيجه كې يې دهېواد ځوانان له ديني سوچ او ديني مصروفيتونو لرې پاته ول اوپه ۱۹۲۸ زكې په ختيځوال كاليو هم بنديز ولگا و ، دكوم له امله چې دمذهب او دين په اثر رسوخ دروند گذار وشو ،دتركې خولۍ او پگړۍ ځای لا پخوا پهلوي هيټ نيولی و، څه وخت پس اروپايي هيټ راغی، پاچا په ميرمنو كې دازادۍ او بيدارۍ لپاره بېلابېلې لارې چارې غوره كړي او دهغه په اشاره او اثر پارلمان دطلاقو واک چې يومخ (په كلي توگه) دنارينه حق دی، محدود اومقيد كړ، ميرمنې يې په رسمي دفترونو كې په كار ونو وگومارلې،كه څو هم ميرمنوته دكار اجازه وركړل شوه خو په سياسي مجلسونو او غونډو كې دهغوی نماينده گې په نشت حساب وه، پو ځې افسرانو او دولتي مامورينو ته يې دغربي كاليو اغوستلو په اړه فرمان وركړ چې هغوی دې دغربي لباس په اغوندلو كې دميرمنو سره مرسته وكړئ دهغوی مورال لوړ كړئ ، په ۱۹۳۵زكې پخپله د ايران ملكه اوشهزادگيانې په غربي كاليوكې يوې سترې غونډې ته راغلي !له هغه مهال را ديخوا د چادرې په اغوستو بنديز پلی شو ، دكوم له امله چې ځيني فسادات هم پيښ شول، خو داچې د حكومت انتظامات خورا كلک و، بالاخر ټولو قانون ته سرونه ښكته كړل.

دپاچا له لوري په فارسې ژبه هم دبيا كتنې هڅه و شوه، موخه يې دعربې د اثر نه دفارسې ژغورل و، او ددې كار څارنه يې دايران دهغه ادبي مجلس (Academy of literature) دنده وگرځوله، چې په كال ۱۹۳۵ز كې جوړ شوی و، دا سربيره په دې چې عربې رسم الخط دفارسې اړتياوې نه پوره كولي،البته دتركيې په خلاف ايران كې درسم الخط اصلاح په نامه كوم گام پورته نشو، په كال ۱۹۳۵زكې په رسمې توگه د"فارس" يا "پريشا" نوم په ځای (چ دې يونيانو ايښې نوم دی او پخوانو عربې تاريخونو او اسلامي ليكنو كې هم ياد شوی) رسماً "ايران" نوم غوره كړ.

په دې سره محمدرضاپهلوي (دايران شهنشاه) و فهموله چې د اصلاحاتو اوبدلون وخت راغلی دی، كوښښ يې وكړ او ځينو نويو قوانينو ته يې دستوري بڼه وركړه، هغه دزمكو دځښتنانو حقوقو دختمولو او ميرمنو ته درايې حق وركولو او كانديدو حق ته قانوني بڼه وركړه، ددې پرضد دايران علماوو او مجتهدينو سخت احتجاج اولاريون وكړ او په هېواد كې هنگامې او

فسادونه پيل شول، خو بيا هم دحکومت په پريکړه کې کوم تغير رانغی....

درنا څرک:

داچې ايران هر وخت داسلامي علم،ادب او داسلامي فکر اوتجربې لپاره ستر ميدان پاته شوی او هم دځپلو هغو شاعرانو، اديبانو، فلسفيانو، مفکرانو، او صوفيانو په وجه چې شمار ل يې ګران دي، پرځای ده چې داسلامي مشرق په يونان ونومول شي او پکې دځينو غالي مذ هبي اندونو د شتون سربيره، کوم چې دايران دپخواني تاريخ طبعې پايله ده داسلامي ژوند انه او اسلامي يووالي خوځښت هم ترستر ګو کېږي او دهرې ورځې په تيريدو پکې مورال بښونکي او روح بښونکي اسلامي ادب ته مقبوليت په برخه کېږي.

د ايران اسلامي انقلاب:

ايران کې دپاچا پرضد دسياسي هلوځلو پر اسبابو که غور و شي، په هغو کې عمده سبب هغه و، چې دايران پاچا د ايران د خلکو د ديني او کلتوري احساساتو اوغوښتنو په خلاف جارحانه رويه غوره کړيوه، د هغې له امله په پوځي،کورنيو او بهرنيو چارو کې دهغه په ټولو خدمتونو اوبرياوو يې خاورې وا ړولي، او دايران دننه پېښو وښوده چې د ولسونو د جذباتو د ځپلو په بيه هر قيادت اګر که هېوادته دترقۍ په لړ کې ډېر خدمتونه هم وکړي خو هغه بيا هم دولس په زړه کې مقبوليت نشي پيدا کولی.

دايران پاچا د خپل واک په وروستيو شيبو کې د پوځي پلوه ايران دومره ځواکمن کړ ی و چې هغه په سيمه کې د مؤثر کردارځښتن و او په دې علاوه په نړيوال سياست کې دپاچا رول قوي اهميت درلود او په ټوليز ډول هېواد يې دترقۍ خواته نېږدې کړی و، دتمدن له پلوه ايران ته دنړۍ متمدن هېواد ويل کيده،دتعليم له پلوه هم په سيمه کې ايران له نورو مخکې و او په لوی شمېر زده کوونکي يې د بهرنيو هېوادونو په پوهنتونو کې په زده کړه بوخت وو ، د دغسې يو چاپيريال په درلودو ورته له اجتماعي، سياسي، او اقتصادي پلوه بيرته پاته هېواد نشو ويل کېدای! يعنې دخلکو دبيزارۍ لاملونه اقتصادي يا سياسي نه وو،هم د شاهي رژيم شتون دناراضايت عامل نه و، ځکه دنړۍ په ډېرو مترقي هېوادو نو کې تراوسه شاهي رژيمونه شتون لري، او په اړه يې هلته هېڅ ډول بيزارۍ نه ترسترګو کېږي، نو يوازې شاهي رژيم اوشاهي حکومت ددې سياسي پاڅون سبب هم نه و،دا خبره هم په ذهن کې کينول پکار دي، چې دايران ولس په مزاج کې دشخصيت پالنې اثر تر بل هرچا ډېر پروت دی او له دې پلوه شاهي رژيم دهغوی دمزاج سره برابر دی، نو آخر سياسي پاڅون ولې و شو؟ او لاملونه يې څه وو؟

دسياسي مبارزې لپاره کومه ناره چې ډېره مؤثره وه ، چې په ټول هېواد کې يې دايران دپاچا پر ضد تحريک منظم کړ، هغه دا وه چې " مونږ اسلامي نظام غواړو!" ددې نارې تندرېزو ګذارونو د شاهي رژيم بنستونه دومره ونه لړزول، څومره چې دايراني پاچا د دين مخالف اوضد سياست ته مرګوني ټکانونه ور کړل او پاچايي له واکه را و پرځاوه ، ځکه د هېواد دننه چې ددين او اسلامي کلتور په خلاف کوم ذهنيت پيدا شوی و، هغه دپاچا او د هغه د غربي ملګرو دغلامانه مفکورې زېږنده و.

پاچا په نا اسلامي چاپيريال کې روزل شوی و، هغه غوښتل ايران کې غربي کلتور او غربي ژوند وده

وکړي او یومخ د مغربیت په رنګ - رنګ شي هغه ددې لپاره پخپل وخت کې څو داسې ګامونه پورته کړل، چې دهغو له امله دیني عالمانوته دا جوته شوه، چې پاچا هوډ لري له ایرانه په بشپړ ډول دیني رنګ محوه کړي او اسلامي تشخص یې له منځه یوسي، د یهودانو، اوبهایانو په ګډون یې اسلام دښمنو قوتونو ته دهېواد د نظام چارې په لاس ورکړي او له اسلام سره دولس د اړیکو ریبلو لپاره یې بلکل هغسې حربې کارولي کومې چې د مصر واکمنو د"مصر فراعنه وو"ته دځانونو او مصریانو د منسوبولو لپاره به کارولي ، دایران پاچا ځان "سایرس" ته منسوب کړ او ددې لپاره یې یو لوی تاریخي جشن ولمانځه په هغه یې ملیاردونه پیسې وښندلې او هم یې داسلامي کلیزې په ځای پخوانۍ ایرانۍ کلېزه دود کړه...

دایران خلک تل له خپلو علماوو سره تړلي دي، له دې وجې دایران دترقۍ خوښو پالیسیو ترټولو زیات مخالفت دعلماوو له لوري را ښکاره شو او په مقابل کې یې پاچا دهغوی (علماوو) اثر له منځه وړو لپاره داوقافو قانون لغوه کړ، مؤثر علمائې له هېواد وشړل او زیات شمېر یې ونیول، داسلام په نامه مبارزه کونکو ځوانانو ته یې تعذیبونه ورکړل او په زرګونو تنه یې په جسماني لحاظ معذور کړل، لیکن دې تشد د خلکو دننه جذبات نورهم قوي کړل او دایران ولس د "ایت الله خمیني" په قیادت کې (څوک چې هغه مهال په فارس کې جلاوطن و) سترې قربانۍ ورکړي، تردې پورې چې پخوانی پاچارضاشاه یې له ایرانه تیښتې ته اړکړ او په ۱۹۷۹ز کې په ایران کې داسلامي حکومت بنسټ کیښودل شو.

دایت الله خمیني د دې حیرانونکي بري په باب د مختلفو حلقوترمنځ مختلف توجیهات کېدل په پیل کې ورته د"کویساری" (LEFTIST) انقلاب نوم ورکړل شو، خپله دایران پاچا هم "کویساری" خوځښت وباله او دهغه دځپلو لپاره یې په هم هغه جذبه قوي کوښښونه وکړل، خو دانقلاب وروسته چې کوم ځواک واک ترلاسه کړ ، په هغه کې اسلامي عنصرد قایدانه رول لرلو نه برخمن و. دچارو واګې دعلماوو لاسوته پریوتي، ددې معنی دا ده چې دخمیني تحریک ترشاه مؤثر کاري رول یواځې د اسلامي عنصر و.

دایران دعلماوو، شعور، قوت، تنظیم او په خلکو کې دهغوی نفوذ اوتاثیر دانقلاب دبري لپاره مهم لامل شو ، چې ترې انکار نشي۔ کېدای او هغوی سره دخلکو یووالی، تړون، او ددین په لاره کې د لویو قربانیو نذرانه او جذبه مثال نلري.

د آیت الله خمیني اندونه:

آیت الله خمیني دایراني انقلاب رهبر او روح روان و، هغه داسلام په اړه سیاسي اندونه لرل او په اصل کې یوسیاسي مشر۔ و، دتحریک اساس یې هم اسلامي و، لیکن د نوروعلماوو سره دهغه سیاسي نظریا ت تو پیرلري، نوموړی له عباداتو نه زیات دټولنې نویو جوړښتونو ته پام کاو، دهغه په اند دعباداتو تصور بیشکه په اسلامي لارښوونو کې شته او هم په هر دوره کې داسلام د نافذه قانون جز پاته دی،خو دنوموړي په وینا: په ژوندانه کې انقلاب دسیاسي شعور او اجتماعي اصلاحاتو پرته ناشونی دی،دنوموړي په نظر واکمن که مسلمان وي یا نامسلمان، هغه د اسلام د عباداتو برخه ځان ته خطر نه ګڼي! خو ددې برعکس

داسـلام سـیاسي شـعور دځـان لپـاره خطرنـاک او ګـواښ بولي!

"آیـت الله خمینـي" پخپـل کتـاب "اسـلامي حکومت" کې دا سپیناوي داسې کوي:

"امپریلـزم" کوښـښ کـوي، چـې مـونږ یـواځي لمـونځ وکـړو! روژه و نیسـو! اوپـه ژونـد کـې مـو اسـلام یـواځي ترعباداتو پـورې محدود وي!څو دهغـه سره زمـونږ ټکـر را منځتـه نشي-"امپریلزم" مـونږ تـه ددې بلنـه راکـوي چـې "مونږ بایـد لمونځ وکـړو! هـر څوځله چـې غـواړو...! سهار و ماښام یې وکـړو!" خو زمـونږ پـه پیطرولـو بـه هغه قابض وي! زمـونږ لـه لمانځـه نـه هغـه ځـان تـه کومـه اندیښـنه نـه حسـوي! هغـه دځـان لپـاره تـاوان نـه بـولي ،لـیکن زمـونږ بازاربـه دهغـه مالونوتـه، زمـونږ پانګـه بـه دهغـه سـوداګرو اومصـنوعاتو تـه وقـف وي!! ددې لپـاره یرغلګـرو خپـل قـوانین او دخپـل ژونـد نظام پـر مـونږ تپلی دی! اومـونږ تـه انګېرنـه راکـوي:چې "اسـلام دژونـد لپـاره د عمـل ورنـدی" "دټـولنې اصـلاح نشي- کـولی" حکومـت نشي- جـوړولی" اسـلام دهغـوی پـه نـزد "دحـیض دمسـایلو،دمیږه اوښځې دازدواجي اړیکو او دغه رنګ دځو نورو مسئلونوم دی"

زمـونږ دبیرتـه پـاتیوالي لامـل دهغـوی پـه انـد اسـلامي لاربـووني دي، ددوی پـه انـد پکـې دژونـد مسـایل نشـته ، لـه دې وجـې دهغـوی پـه نظـر څو داسـلامه لاس پـه سرنشـو ترهغه دژوندانه قافلې سره یوځای نشو تلای.

داسلام حکومت د جوړولو اړکې لیکي:

یـواځي قـوانین دټـولنې اصـلاح نشي- کـولی، دهغـو تنفیـذ تـه هـم اړتیـا ده، او تنفیـذ لپـاره واک تـه اړتیـا ده، څکـه رسـول الله(ﷺ) ددعـوت او تبلیـغ ترڅنـګ داسـلامي احکـامو دتنفیـذ لپـاره هـم جهـود وکـړل تـردې پورې چې اسلامي حکومت جوړشو.

دخمینـي پـه رایـه درسـول الله(ﷺ) وروسـته دغـه مسـئولیت دخلفـاوو او دهغـوی وروسـته بیـا دهغـوی خلفـاوو او دامـت علـماوو تـه سـپارل شـوی دی نومـوړی لیکي:

"دقوانینـواو اجتماعـي اصـولو لپـاره دمنفـذ ضرورت دی، هېڅـوک د قـانون پـه جوړولـو لـه نـور مسؤلیته خـلاص نـدی ، بلکـې دهغـه پلـی کولـو لپـاره بـه وسـایل لټـوي او دقـانون جوړولـو ماشـین ترڅنـګ د تنفیـذي ماشـین شـتون هـم ضرور دی اوهـم دا مقتضـاء دایـت﴿اطیعـوا الله والرسول واطیعوا الرسول واولی الامر منکم﴾ ده.

لـه دین څخـه د سرغړونکو پر ضد دپاڅون په باب لیکي:

شریعـت اوعقـل دواړه پـه مـونږ دا فـرض کـوي، چـې مـونږ دوخـت حکومـت خپـل سری تـه پرینـږدو! ددې دلایـل شته ، چې هـر حکومـت لـه دیـن څخـه سرغړونـه کـوي هغـه طـاغوتي نظـام دی! او پـه مـونږ فـرض ده چـې لـه خپلـې ټولنې او خپـل هېـواد نـه دهغـه نـوم اونښـان ورک کـړو! او مـونږ تـه پکـار دی ددې لپـاره یـو داسـې نسـل وروزو، چـې هغـه طـاغوتي نظـام درې ورې کـړې، زمـونږ پـه وړانـدې پـه دغسـې حالـت کـې یـواځې یـوه لارپاتـه ده، او هغـه د اده چـې دباطـل سره ټکـر ووهـو! او مخکښـان یـې ووژنـو!بس هـم دا اسـلامي انقـلاب دی! ددې لپـاره کـار دهـر مسـلمان دنده ده "

هغـه علـماء اوفقهـاء څـوک چـې دنـا اسـلامي حکومـت مرسـته کـوي او دهغـه پـه دفـاع کـې فتواګـانې ورکـوي دهغوی په اړه خمیني لیکي:

داعلماء داسلام دښمنان دي! خلکو ته دهغوی حقیقت ښکاره کول پکا ردي! هغوی ذلیل اورسوا کړئ او له ټولنې یې وشړئ! دهغوی له سر ونو پکړې وتوغوئ! او هغوی ددین له استغلال(EXPLOIT) او دعامو وګړو له تیر ایستلو نه راوګرځوئ.("الحکومة الاسلامیة" ایته الله خمیني)

آیته الله خیمني پخپلو دې نظریاتو سره په قوم کې یو نوی روح پوکړ،هغه په ژوند کې داسلام دپلی کولو ناره پورته کړه، ولس ور ته ددې فرصت په لاس ورکړ! دا دهغه دحکمت، سیاسي تدبر او ښه تدبیر ازموینه وه! چې هغه ترکومه پخپل هدف کې بری ترلاسه کولی شي؟ داهم دهغه لپاره ډېر لوی امتحان و ،له یوې مودې راهیسې۔ دپاچا او دهغه دملګرونه دغچ اخیستلو کومه جذبه چې دولس دننه څپاند وه، هغه باید په څه ډول کنترول شي؟ څو قوم له ځاني، مالي اوفکري زیانونو وژغوري! او خپل هېواد دترقۍ په لور روان کړي، څو په لومړۍ مرحله کې هغه څوک منع نکړل، له امله یې ایران دسوونوپه شمار صلاحیتونو او تجربو له خاوندانو نه محروم شو! دعفوي او ښښنې په ځای یې نړۍ ته داسلام په باره کې د"قساوت او استبداد" تصور وړاندې کړ، کوم چې له دعوتي پلوه ستر زیان لرونکی تصور دی!ځینو واقعاتو بالخصوص دامریکایي یرغملانو په لړ کې چې ایران کومه سخته رویه غوره کړه ، په دې سره داښه تقویه شوه چې په هېواد دخمیني څخه زیات له نتایجو او عواقبو نه ناخبري ځونان واکمن دي، او هرڅه د هېواد دنوي ځوان او جذباتي عنصر۔ په لاسو کې دي!،هم داسې دامامت او ایمه وو په باره کې دخمیني ځیني ویناوي چې بیرون ته راوتلې، له هغونه د"نبوت د مقام تنقیص" او پخپلو مقاصدو کې د استثناء پرته دانبیاوو دناکامۍ نتیجه اخستل کېږي...

داصلاحاتو راوستو په لړ کې هم دځینو ګامونو په پورته کولو کې د زیاتې بیړې نه په کار اخیستو یې په مقابل کې مخالف غبرګونونه وپارول،او له شومه قسمته دشریعت د نافذولو په لړ کې یې دسني لړکیو داحساساتو پروا ونکړه چې په وجه یې دسنیانو سره د ټکر صورت رامینځته شواو دهغه اتحاد شکل پاته نشو کوم چې دتحریک په پیل کې لیدل کېده.

په انقلابي هڅو کې دخمیني د بري او داسلامي حکومت په جوړولو داسلامي نړۍ دځینو کړیو لخوا هغه ته دامام درجه ورکړل شوه، اوپه ځینوبرخو کې آن دشیخ حسن البناء او مولانا مودودي سر یې تشبیه و شوه!خو راتلونکی به وښیي چې په انفرادي او اجتماعي توګه په فکري روزنه او په صلاحي روزنه کې هغه څومره بری مندلی؟ او یا دهغه کوښښونه یوازې دحکومت جوړولو او دجابر حکومت تر نسکور ولو محدودو؟که داچې هغه دایران دخلکو دننه فکري انقلاب هم راوستی؟ کوم چې داسلامي دعوت اصلي مقصد دی!

تراوسه په ایران کې حالات په پوره توګه کنترول نه و چې ناڅاپه (۱۹۸۰) اکتوبر کې عراق په ایران حمله وکړه، دایران دفاعي ځواک چې له وړاندې نه کمزوری و،دعراق لخوا په برید د هغه په ځواک او اقتصاد نور هم بدتاثیر پریوت،اوس داوړاندوینه نشي۔ کېدای چې ددې خطر نه به هغه ځان کله ځان وژغوري؟او ددنیا په سیاسي او اخلاقي نقشه کې به ایران خپل مخصوص کردار څومره اداء کړای شي ، دکوم لپاره چې هغه لویې قرباني ورکړي؟...

له هلمند وروسته په غزني کې هم دښمن مختوري شو

أبوعابد

د اشرف غني او ډاکټر عبدالله په مشرۍ نصب شوی رژیم په بیلابیلو برخو کې له پراخو ننګونو او ستونزو سره لاس او ګریوان دی ، د ستونزو او چیلنجونو په دې بیروبار کې تر ټولو مهم چیلنج د دوی لپاره د هغې جګړې پالل دي چې امریکایانو او غربي مؤتلفینو یې ترې په ناکامۍ او خوړند سر پښې سپکې کړي دي .

د تیر کال په اوږدو کې د خیبر عملیاتو په نتیجه کې مجاهدینو د هیواد په لراوبر کې په پراخو سیمو سلطه ټینګه کړې،زیات شمیر اطرافي سیمې د مجاهدینو لاس ته لویدلې او په ولسوالیو کې ددښمن په ګڼو مراکزو د محاصرې کړۍ راګرځیدلې .

ددې لپاره چې نوی نصب شوی رژیم خپل پوځي زور وښيي او په لرې پرتو سیمو کې خپل محاصره چارواکو ته نجات ورکړي د تیرژمي په ورستیو کې دښمن په ډیر آب و تاب په هلمند ولایت کې د ذوالفقار په نامه عملیات پیل کړل .

دا عملیات چې ددښمن لوړپوړو منسوبینو او مطبوعاتو تر ټولو پراخ او پریکنده بلل تر یوې نیمې میاشتې زیات وخت یې دوام وکړ ، دا عملیات چې په سنګین ، نوزاد، مارجه ، باباجي او واشیر ولسوالیو کې پیل شوي و، له یوې نیمې میاشتې زورآزمایي او هرارخیز وحشت سره سره په بشپړ توګه ناکام او دښمن ته په کې درانه تلفات ورسیدل .

د هلمند عملیات چې د کندهار، هلمند او هرات د قول اردوګانو زرګونو عسکرو، ددوی بهرنیو سلاکارانو او استخباراتي کارکوونکو دغه راز د امریکایي پوځ هوایي خواک په کې ونډه درلوده، په پیل کې ویل کیدل چې دا به تر ټولو پریکنده عملیات وي چې په مټ به یې د هلمند په شمالي ولسوالیو د طالبانو سلطه په بشپړه توګه ختمه شي .

خو د روان قمري کال د جمادي الاخر میاشتې په ۹ مه نیټه رسنیو اعلان کړه چې د کابل رژیم د ذوالفقار په نامه عملیات په ناڅاپي توګه پای ته رسولي او خپلو عسکرو ته یې د جګړې له میدان د تیښتې امر ورکړی .

د ذوالفقار د عملیاتو پایله که په لنډو ټکو کې راخلاصه کوو نو ویلی شو چې په دې جګړه کې ددښمن سلګونه عسکر او پوځي وسایط په مخامخ بریدونو او چاودنو کې له منځه لاړل ، د مجاهدینو په خوا کې د شهیدانو شمیر تر ۴۰ کسانو اټکل شوی ، چې ددښمن د وژل شویو افرادو په نسبت په مراتبو کم دی ، ددې عملیاتو په لړ کې ددښمن یوازینی فعالیت په سنګین کې د یونیم زر نه د زیاتو کورونو ، باغونو او ښیرازه کښتونه نړول او په بیلډوزرو له منځه وړل و، چې په پایله کې یې د هلمند اولس ته ددښمن څیره نوره هم رسوا او له وحشت ډک موقف یې ورته څرګند شو .

په داسې حال کې چې ددښمن قواوې د هلمند له کلیو په تیښته وې او خوړند سر خپلو پوځي مراکزو ته ستنیدلې په یوه لیوني اقدام کې په غزني ولایت کې ددښمن لخوا عملیات اعلان شول، دغه عملیات چې د مارچ میاشتې په ۲۳ مه نیټه اعلان شول د پوښښ سیمه یې د غزني ولایت دهیک او انډړ ولسوالي دغه راز د غزني د مرکز مربوطې سیمې وې .

په غزني کې لومړی دښمن په دهیک ولسوالۍ له دریو خواوو هجوم وروړ ، د غزني د مرکز مربوط د ارزو لخوا، په دهیک کې دیونټ په نامه د اردو د ستري قرارګاه لخوا ،دغه راز د پکتیکا ولایت لخوا یوه ستره قوه چې تر ۱۲۰زیات ټانګونه او پوځي موټر په کې و او ددې ولایت داربکیانو وحشي- قومندان عزیزالله هم په کې برخوال و د دهیک په ولسوالۍ یې برید وکړ .

لکه څنګه چې الله تعالی فرمایلي : کم من فئة قليلة غلبت فئة کثيرة باذن الله ... الایه . د دهیک په پنځه ورځنیو جګړو کې کټ مټ همدا حقیقت تکرار شو، د غزني د مرکز او یونټ لخوا دهیک ته ورغلي عسکر په لومړني کلي الوخیلو کې دمجاهدینو په انفجاري کمربند او کمین کې ښکیل شو، دښمن چې هر څومره زور وواهه ، توپونه او درانه بریدونه یې وکارول خو له ټولې قوې سره یوازې د همدې یوه کلي په نیولو هم ونه توانیدل، ښایي په دې سیمه کې به ددښمن مخې ته د ولاړو مجاهدینو شمیر یوازې شلو تنو ته رسیده ، خو دا چې الله تعالی ورته قوي ایمان او اراده ورکړې وه ددښمن خورا ستر کاروان یې ایسار کړی او په ځان پورې حیران کړی و.

د پکتیکا په خوا کې ددښمن ستره قوه چې د شاملو مسلحو کسانو شمیر یې شاوخوا زرو تنو ته رسیده ، په ډیر غرور یې په دهیک ولسوالۍ برید وکړ خو ددې ولسوالۍ په لومړنیو کلیو شبک کلا، عثمان کلا،نیاز کلا او سرانداز کلا سیمو کې ورسره مجاهدینو سرسخته مقاومت پیل کړ، په دې استقامت هم ددښمن تعرضي ځواکونه د مجاهدینو د ځای په ځای شویو ماینونو او کمینونو له ویرې ځای په ځای ایساره شوه او په دې توګه دښمن د غچ اخیستې په دود د دهیک ولسوالۍ په کلیو د توپونو او هاوانو بریدونو پیل کړل .

د غزني ولایت یو تن مجاهد راته وویل چې د پنځه ورځنۍ جګړې په ترڅ کې دشمن هره ورځ په اوسط ډول تر ۲۰۰ زیات د هاوان او توپ ګوزارونه ددهیک په عامه مسکوني سیمو تر سره کول، چې په نتیجه کې نه یوازې عامو خلکو او د هغوی مالونو او کورونو ته دروند زیان واوښت بلکې د ډیرو سیمو نه خلک په تیښته او دکورونو په پریښودلو مجبور شول.

ددهیک د جګړې په ترڅ کې مجاهدینو ددښمن ۷ ټانګونه په ماینونو والوزول او د یوه رینجر موټر په شمول یې ګڼ نور وسایط په راکټونو وویشتل ، ددښمن د سر زیان په اړه کره معلومات نه دي په ډاګه شوي خو داسې ویل کیږي چې ددښمن تلفات شاید تر لسګونو اوښتي وي ، له پنځه ورځې زورآزمایي وروسته د هلمند غوندې د غزني په دهیک ولسوالۍ کې هم دشمن مختوری شو او له دریو خواوو راغلې قواوې یې په هماغو خواوو وتښتیدې .

په دهیک کې له شکست وروسته ددښمن قواوو همدا اوس په اندړو ولسوالۍ کې عملیات پیل کړي چې په دې ولسوالۍ کې هم کټ مټ له ورته انجام سره مخ شوي دي ، داندړو ولسوالي چې په غزني کې دمجاهدینو یو تر ټولو قوي مرکز دی د څوورځنیو جګړو په ترڅ کې پکې ددښمن ۱۶ ټانګونه له منځه تللي او لسګونه عسکر یې وژل شوي دي ، له اندړو او دغزنۍ له مرکز څخه وروستي معلومات وایي چې ددښمن عملیاتي ځواکونو دلته هم له تعرضونو لاس اخیستی په دښتو کې راغونډ شوي اویوازې له ځانه ددفاع په فکر کې دي.

د د هیک او اندړو پیښو ثابته کړه چې نوي ګوډاګي رژیم په بشپړه توګه عملیاتي وس بایللی دی نوځکه په هره جګړه کې یوازې درانه تلفات ورته رسیږي له دې پرته د مجاهدینو د ځپلو او یا سیمو لاندې کولو ځواک نه دی ورپاتې.

دغه سیمې چې اوس په کې د یرغلګرو خایناستی رژیم خپلې پوځي نقشې پلې کوي او عملیات پلانوي هغې سیمې دي چې په تیرو څه باندې لسوکلونو کې په کې د امریکایانو او دهغوی د نورو ملګرو بیلابیل عملیات او تعرضونه ناکام شوی او مجاهدین یې دښمن ته د درس ورکولو پخې تجربې لري ، همدا لامل دی چې ددشمن لخوا پیل کیدونکی عملیات په هر ځای او هره سیمه کې یوازې له شکست سره مخامخ کیږي او تراوسه یې هیڅ لاسته راوړنه نه ده درلودلې.

داسلام نړیوال قانون

پوښتنې او ځوابونه:

پوښتنه: تاسو وویل: چې سید امیرعلی لیکلي دځانګړو سفیرانو لیږلو لړۍ د اروپایانو نه دوه سوه کاله وړاندې مسلمانانو پیل کړي، دادمسلمانانو د کوم پاچا دحکومت زمانه وه؟

ځواب: کـه تـه! زما ماخذ (History of saracons) وګوري، پـه هغـه کې ټول تفصیل شته ،زه دومره ووایم، چې کله دبنوعباس (عباسي خلافت) په وروستي دور کې دمسلمانانو دننه ازاد سلطنتونه جوړ شول، امیرعلی وایي: دخلیفه لخوا به دهغه استازي په آزادو اسلامي حکومتونو کې میشت ول او دهغو حکومتونو لخوابه یو،یو تن داستازي په صفت دخلیفه دربارکې ناست و، داسې نه چې دکوم معلوم هدف لپاره به ولیږل شو اوبیا به بېرته خپل هېواد ته راته، بلکې دخپل پاچا اوحکومت داستازي په حیث به همیش دخلیفه په دربار کې و.

پوښتنه: په مکه کې مسلمانانو دمکې دحکومت اطاعت نه کاوه! ایاپه دې اړه کوم تاریخي دلیل شته ،چې وښیي مسلمانانو دمکې ددستور اطاعت نه کاوه، ایا دا د "اولی الامر" له اطاعته سرغړونه نه وه؟ یا دیته بغاوت ویلای شي؟

ځواب: ماوویل :په رسول الله (ﷺ) ایمان راوړونکوبه ، دخپلې هرې،لویې او وړې مسئلې لپاره رسول الله (ﷺ) ته رجوع کوله، که هغه خپل منځي شخړې وي، یا د کوم عمل په سر پیبندونکې شخړه، ، په دواړو صورتونو کې هغوی رسول الله (ﷺ) ته رجوع کوله او دمشرکانو محاکموته نه تلل، غرض داچې زما منشاء داده: چې په لومړۍ دوره کې به مسلمانانو په هر کار کې رسول الله (ﷺ) ته رجوع کوله او دیته مې دیو مملکت دننه دبل مملکت نوم ورکړ ،ځکه مسلمانانو دمکې دولت نه مانه، نو دهغه دحکمونو د منلو خو سوال نه پیدا کېده،د "اولی الامر" پوښتنه هغه مهال معقوله وه، چې هغوی "اولی الامر" وای! داسمه ده چې دمکې خلکو دا ګام بغاوت ګاڼه! اوپه همدې وجه یې رسول الله (ﷺ) ته اذیتونه اوتکلیفونه ورکول، مسلمانان یې په شهادت رسول ،کوم چې دعالمي تاریخ د غمېزو لوی داستان دی، چې سره ددې چې دمکې خلکو ته هغه حق ا

ښکاريده، خو بيا هم دضد او عناد په وجه تر اوږدې مودې دهغه له منلو ه منکروو، ليکن الحمد الله ددې غمېزې پاى ښه را ووت، دمکې دفتحې په ورځ يوه کوچنۍ پيښه رامنځته شوه، دهغې په وجه دمکې خلکو خپله دښمنې هيره کړه او له زړو نو څخه مسلمانان شول، هغه داوه چې دفتحې په ورځ د رسول الله (ﷺ) په امر په ټول ښار کې دا اعلان وشو: چې ټول خلک دې غونډ شي !رسول الله (ﷺ) وينا کوي، دې سره خلک لاړل او دکعبې په مسجد کې غونډ شول هر سړى انديښمن و ، چې خامخا به دوى ته کومه سزا او روي؟ لنډه دا چې دنامعلوم برخليک په روحيه دمکې مفتوح وګړي هلته ټول شول، په دې کې رسول الله (ﷺ) حضرت بلال (رضي الله عنه) ته حکم کوي، بلاله! پورته شه! دکعبې بام ته اذان وکړه! يو مشرک سړي چې دکعبې په بام کله د بلال د اذان منظر ويني،هغه خپل خواته ناست سړي ته وايي، شکر دى! نن زما پلار ژوندى ندى! کنه هغه به دامنظر (کعبې بام ته ددې تور...ختل) څنګه زغملی؟دا اذان وروسته رسول الله (ﷺ) لمونځ وکړ او بيا يې ناستو خلکو ته وينا وکړه، په کنايو او اشاروکې هغوى ته د تيرو شلو کلو سلوک وريادکړ او بيا يې پوښتنه وکړه اوس تا سي له مانه دڅه توقع کوئ؟

دلته درسول الله (ﷺ) ځواب دتاريخي لړليد له پلوه ديادونې وړدى او هم دارواپوهنې دليد له پلوه يې تتايج حيرانونکي دي!ځکه که رسول الله (ﷺ) هغه مهال غوښتي وه چې د ټولو دوژلو امر وکړي، په وړاندې يې هيڅ مانع نه و، ځکه رسول الله (ﷺ) سره ځواک و ، ښارهغه نيولى و او هغوى مستحق هم وو، چې محکوم شوي وايي يا لږترلږه نارينه يې غلامان او ښځې يې وينزې ګرځول شوي واى! او ددې امکان هم و، خو دخداى (جل جلاله) د وروستي استازي له مبارکې خولې نه دا جمله ووته! تاسو نن پوښتنه او ګرويږنه نشته! په تاسو څوک څارونکى او محاسب نشته، ځئ! ازاد شوئ! ...لاتثريب عليکم اليوم اذهبوا انتم الطلقاء .... په دې سره هغه سړى چې لږ ساعت دمخه يې په حضرت بلال (رضي الله عنه) طعن کاو، کاواکه ژر ور پورته شو او درسول الله (ﷺ) په لور ور منډې کړې، اى محمده! (ﷺ) زه "عتاب بن اسيد" يم، يعنې ستا مشهور دښمن "اشهد ان لا اله الا الله محمد رسول الله" دښمنې د اعلان رواني اثر دا شو، چې نه يوازې "عتاب بن اسيد" ايمان راوړو بلکې په شپه - شپه کې دمکې ټول خلک پخپله خوښه مسلمانان شول! او بيا دوه کاله ورسته چې رسول الله (ﷺ) وفات شو،او ګڼ قبايل مرتد شول، کوم خلک چې په اسلام کلک او ثابت قدم پاته شول او د ترددا وشک پرته يې داسلام خدمت ته ملاوې وتړلې هغه هم دا د مکې دفتح وروسته ايمان راوړونکي وو، چې په زور او قوت مفتوح شوي وو...زه دا قيصه بشپړوم،هرکله چې "عتاب بن اسيد" کليمه وويله، درسول الله (ﷺ) ځواب ورته داو، تا دمکې والي غوره کوم! څوڅانې وړاندېنى دښمن شخص بيرته د مفتوحه ښار واکمن ټاکي! او خپله مدينې ته درومي! په داسې حال کې ځي چې له ځان بيرته په مکه کې خپل يو عسکر هم نه پريږدي،دا څو خبرې بايد دې لړ کې مونږ په پام کې ونيسو، چې اسلام د نورو مادي او دنياوي تحريکونو پشان کوم تحريک ندى، دا دالله تعالى لورينه ده، کومه چې انسانانو ته راليږل شوې او په هغه عمل کول هم هغه

کرداردی، چې دنړۍ په تاریخ کې یې لاثاني نقش پرېښودی او نن هم کوم خلک چې بیطرفه مطالعه لري هغوی په دې اعتراف لري، نو مسلمانانو ته دمکیانو اطاعت ضرور نه وه، خکه هغوی یوه نوې ایډیا لوجې وړاندې کوله، په کومه کې چې دمکیانو نجات نغښتی و، خو دې شرط که هغوی منلې وای!

پوښتنه: دنړیوال قانون دارتقاء په لړ کې تاسو دیوناني او رومي سلطنتونو دقوانینو یادونې وکړې، ایا دسبا قوم سره دسلیمان (علیه‌السلام) سفارتي اړیکي قرآن کې ددې ښکاره مثال ندی؟ او هغه په دې ضمن کې څه مقام لري؟

ځواب: دیونانیانو اورومیانو څخه علاوه د نورو قومونو ذکر کولو ته هم ضرورت دی، د"هندوانو یهودانو" بلکې د "ریډا انډین" خلکو یادونه هم کېدای شي، زمونږ سره ډېر معلومات شته، خو دوخت د کمښت په وجه هغه ټول شریکولی نشم، دیهودي قانون په لړ کې سلیمان(علیه‌السلام) هم راځي، یهودي قانون یواځې هغه ندی، کوم چې دموسی (علیه‌السلام) په زمانه کې و، بلکې له هغه نه په را وروسته پیړیو کې هم په هغه کې زیاتونې، کمونې او بدلونونه راتلل، خو دیهودو قانون لړ ترلړه داوسني تورات په اساس داسلام دروښانه بابو نو سره مقابله نشي کولی، تاسو د "تثنیه" په نوم دیهودو کتاب ولولئ، دهغه دوینا له مخې الله (جل‌جلاله) موسی (علیه‌السلام) ته حکم کړی و، چې هرکله ته کوم نیږدې ښار ته ورسي، په هغه باندې دقبضې لپاره لومړی ځایي خلکو ته امان وړاندې کړه، که هغوی اومانه، اوخپلې دروازې یې خلاصې کړې، تاسو ښار ته په فاتحانه ډول ننوزئ، اومفتوح خلک به ټول ستاسې غلامان، خراج درکونکي اوستاسې خدمتګاران وي، ددې برعکس که هغوی مقاومت وکړي، اوتاسې دتورې په زور فتحه لاسته راوړه، بیا هلته هر ساه لرونکی ژوندی پرېږدئ مه، نارینه، میرمنې، ماشومان بوډاګان، خره، اوښان، څاروي او نور له تیغ نه تیر کړئ! دهغه وروسته دیوشع (علیه‌السلام) په تورات کې مونږ مومو، هلته هم په دې قانون عمل کیده، داسې خبرې هم مندل کېږي چې یهود فلاني ښارته لاړل، هلته یې میرمنې بوډاګان، او پې رودونکي ماشومان او څاروي قتل کړل! دهغه وروسته حضرت شمویل(علیه‌السلام) په کتاب کې ګورو، په هغه کې هم دغسې څه مندل کېږي، دا دی هغه قانون کوم ته چې یهود دین وایي، شاید همدا اثر پاته وي چې نن په اسرایل کې هغه څه نه ترسترګو کېږي، کوم چې د یو متمدن قوم لپاره ضرور دي! حضرت سلیما (علیه‌السلام) حضرت داود (علیه‌السلام) یقیناً پیغمبران ول، خو زه په دې نه پوهیږم چې موسی (علیه‌السلام) ته یوشع (علیه‌السلام) ته شمویل(علیه‌السلام) ته په اوسني تورات کې شته منسوب مواد صحیح دي یا نه؟ داسمه ده چې د یهودو په تاریخ کې نړیوال قانون لیدل کېږي، دجنګ اوامن په دواړو حالتونو کې، خو هر چې دسلیمان(علیه‌السلام)تعلق دسبا ملکې سره دی، هغه دامن په حالت کې دروابطو یو مثال دی، خو د جنګ په حالت کې دروابطو مثال نه....

پوښتنه: تاسو ووېل، لومړی اجماع د ارتداد فتنې خلاف په جهاد شوي، په بخاري شریف کې دي چې درسول الله (صلی‌الله‌علیه‌وسلم) په وفات کېدو حضرت عمر (رضي‌الله‌عنه) وفرمایل: که هر چا دا ووېل چې رسول الله(صلی‌الله‌علیه‌وسلم) وفات

دی، زه به تري سرپريک کړم! بيا حضرت ابوبکرصديق (رضي الله عنه) وينا وکړه او څو قرآني اياتونه يې تلاوت کړل، دې سره حضرت عمر (رضي الله عنه) او نورصحابه چوپ شول،نوايا دالومړی اجماع نه وه چې درسول الله (صلى الله عليه وسلم) دوفات وروسته دصحابه وو ترمنځ وشوه؟

ځواب: ماعرض وکړ چې اجماع هغه مهال کيږي چې کله قرآن او حديث ساکت وي هرکله چې دقرآن ايت تلاوت شو او ټولو دهغه په وړاندې سرونه ښکته کړل، نو دفن له پلوه زه ديته اجماع نشم ويلی.

پوښتنه: په ځينو هېوادو کې ديوشمېر خلکو په نظر ټولنو ته داسلامي رنګ وربښلو په موخه اسلامي قانون ضرور دی، ځينې نور بيا په دې نظر دي چې ترڅو دفرد انفرادي اصلاح و نشي، ترهغه په پوره توګه اسلامي قانون پلی کېدای نشي او نه ټولنو ته اسلامي رنګ بښل بهاسانه وي، ستا په رايه کوم فکرسم او پرځای دی؟

ځواب: اګرکه داپوښتنه دنن ورځې له وينا سره سمون نه خوري، خو په هرصورت زه يې په اړه داعرض کوم، که مونږ دفرد يا ټولنې داصلاح وروسته اسلامي قانون نافذولو ته کينو، نو په دې انتظار، انتظار کې به قيامت راشي! خو اسلامي نظام نه... ددې لپاره په يو وخت داصلاحاتو مبارزه هم روانول پکاردي او داسلامي قانون دنافذولو کوښښونه هم، ولې اسلامي قانون ډېر خلک مجبوروي چې هغوی دسزاګانو له ډاره ځانونه نيکان کړي، دمثال په ډول: ځينې خلک دغله نه دلاس په پريکولو نيوکې کوي، او ورته (معاذالله) وحشيانه وايي، زه دهغوی په خدمت کې داعرض کوم ،که دلاس پريکولو په سزا عمل وشي، په دې سره به د يو هېواد ټول خلک بې لاسو نشي، ديو يا دوه تنو نه د لاسونو په قطع کولو به نور خلک عبرت واخلي او څوک به غلا کولو ته زړه ښه نکړي، داغوره ده چې ديو يا دوه تنو لاسونه پريک شي او نور خلک په پوره ډاډ سره په خپلو کورو نو کې ويده شي، نه دهغوی سره دغلو نه د ډار انديښنه وي او نه دکوم بل ډار له امله انديښمن وي.يا هغه صورت چې ما په فارس کې ليدلی دی، هلته په زندان کې غله له خپلو کورونو نه ځانونه ښه اسوده او خوشال حسوي، په دې سره غله زړور کيږي،داکار غله غلا کولو ته ترغيبوي، چې د خپل محنت په ځای په دولتي ميلمستونو کې غوړي چربې وهي، غرض دا چې زما په رايه داسلامي قانون دنفاذ او دټولنې داصلاح کوښښونه يوځای پيلول پکاردي، څنګه چې درسول الله (صلى الله عليه وسلم) په زمانه کې وشول، ددينه پرته مونږ شايد ترقيامته انتظار وکړو ، خو ټولنه به اصلاح نشي.

پوښتنه: په اسلام کې په بل حکومت حمله جواز نلري، دمديني رياست چې کله په پښو ودريده ، هغه په مکه باندې ولې لومړی حمله وکړه ؟

ځواب: داچې په مکه باندې مسلمانانو لومړی حمله وکړه! تاسو ددې ثبوت وړاندې کړئ!، تاسوته به په زړه وي، په" حديبيه" نوم ځای کې دهجرت په ۶کال دمسلمانانو او مکيانو ترمنځ سوله وشوه ، په هغه کې داشرط و چې دواړه لوري به ديوبل پرضد په پټه يا ښکاره دظلم او تجاوز کولو نه ډډه کوي، ددې باوجود کله چې دمکيانو حليف قبيلې "بنوکنانه" دمسلمانانو دحليف قبيلې "بنو خزاعه" سره جنګ راغی، مکيانو

دوعدې نه سرغړونه وكړه او "بنوكنانه" ته يې وسلې اوكومكونه وركړل او بيا پټ ورغلل په "بنوخزاعه" يې حمله وكړه، هلته يې ځوتنه مسلمانان هم په شهادت ورسول، په دې سره مسلمانانو دغچ اخيستو پريكړه وكړه او په مكه باندې يې حمله وكړه اوس ديته يرغل نه ويل كيږي، ځكه شروع دهغوی لخوا وشوه، دمسلمانانو لخوا ځواب وشو، البته ددې موقع نه مسلمانانو ګټه پورته كړه، اوزه به دا ووايم چې دغه مهال رسول الله(ﷺ) ديو تجربه كار سرلښكر په حيث دومره لويه كارنامه په بري سره ترسره كړه، چې هغې ته په كتو سړی حيران پاته شي، په هغه زمانه كې لس زره پوځ په يو لوري پټ بيول اسانه نه وو، او بيا دتللو رفتار هم دومره سست چې اوس مهال دمدينې نه مكې ته درسيدو لپاره څو ساعته پكاردي، خو هغه مهال دوه اوونۍ پكاروې، ددې باوجود دمسلمانانو لښكر دمدينې څخه درومي دمكې ښار ترڅنډو رسي او هلته اړوي، تردغه وخت مكيانوته هيڅ اطلاع نه رسي! بيا مسلمانان دمكې ښار فتحه كوي، يو څاڅكی وينه نه تويږي، او بيا څنګه رسول الله(ﷺ) په يوه جمله ويلو ټول خلك ازاد كړل؟ لنډه داچې دتاريخي دلايلو په رڼا كې په مكه باندې مسلمانانو جارحيت ندی كړی...

پوښتنه: رومي قانون دنړۍ ترټولو پخوانی قانون ګڼل كيږي، له دې وجې په وروسته تدوين شويو قوانينو يې اغېز هم كړی دی، چې ځيني مواد يې ښه هم دي، ايا په اسلامي قانون باندې رومي قانون تاثير كړی دی؟ او كه كړی دی په كومو كومو برخو كې اسلامي قانون له رومي قانونه متاثر دی؟

ځواب: كه ته په عربي پوهېږې، ستا كتابتون ته يونوی كتاب "هل للقانون الرومي تاثير على الفقه الاسلامي؟" تازه راغلی دی، كوم چې په عربي ژبه ليكل شوی دی، پكې دپنځو مؤلفينو مقالې ترجمه شويدي، او پنځو واړو په دې موضوع بحث كړی دی، چې ايا په اسلامي قانون باندې رومي قانون تاثير كړی دی كنه؟ په پنځو ليكوالو كې يو ايټالوی دی، يو انګريز دی، او يو فرانسوی دی، اونور... دحيرانتيا ځای دا دی چې پنځه واړه دې نتيجې ته رسيدلي چې په اسلامي قانون باندې رومي قانون قطعاً اغېز ندی كړی، او په دې حيرانتيا ښيي لكه د فرانسوي ليكوال د مضمون عنوان دی: (The mystery of the foundation of muslim law) په دې مضمون كې خپله حيرانتيا ښيي، چې اسلامي قانون پخپله څنګه جوړ شو؟ په بله وينا كه په اسلامي قانون باندې د رومي قانون اثر وای، ددې لپاره خامخا كومه وسيله پكار وه، اول خو رومي قانون په لاطيني ژبه و، ليكن داوسنۍ پېړۍ ترنيمايې پورې په عربي يا دختيځ په كومه بله ژبه دهغه ژباړه نده ترسترګو شوې، دويم دا چې مسلمانانو دخپلو فتوحاتو په لړ كې دقرآني حكمونو لاندې هرقوم ته قانوني خپلواكي وركړې وه، خو درومي قانون له مخې كه د دوه عيسايانو ترمنځ نښته راځي، نو قانون به عيسوي وي، قاضي به هم عيسايي وي، فريقين به عيسايان وي، غرض دا چې دهغوی لپاره اسلامي محكمې ته دتلو ضرورت نشته، كه د دوه مسلمانانو ترمنځ جګړه وشوه، نو دقرآن سره سم به پريكړه كولې شي، ديوبل ښېز لورته اشاره كوم چې داسلامي فقې له كتابونو او د رومي قانون له كتابونو څخه يو، يو واخلئ! كه ديوبل نه

ماخوذ وي، نوښکاره ده چا چې اخذ کړی دی په هغه کې به داصل ماخذ څه نه څه تاثير پاته وي! مثلاً: رومي قانون –قانون ته د "يس" نوم ورکړی، او دمسلمانان قانون ته "فقه" وايي، د"يس" معنی ده حقوق–او د"فقه" معنی ده معرفت– مسلمانانو خپل قانون ته د "يس" يا "حقوقو" نوم ندی ورکړی، اګرکه په ترکيه، ايران مصر (افغانستانژ) اونورو کې دقانون لپاره او س دحقوقو اصطلاح کارول کېږي، دهغې وجه داده چې زده کوونکي دزده کړو لپاره اروپا يې هېوادونو لکه فرانسې جرمني، اټاليا او نورو ته درومي، هلته قانون لولي، داچې هلته ورته دحقوقو لفظ کارول کېږی، دلته هم هغوی له ځانو سره دحقوقو لفظ راوړی دی، ليکن مسلمانان خپل قانون ته "علم الحقوق" نه وايي، بلکې ورته "علم الفقه" وايي، مادلته دغربي هېوادونو په فهرست کې دانګلستان او امريکا نومونه يادنکړل، ځکه چې دانګريزي لفظ LAW معنی حقوق نده، زما په ذهن کې دلته فرانسوي جرمني او ايټالوي اصطلاح ده، په خاصه توګه دفرانسوي ژبې علمي تاثير په ترکي، فارسي اوعربي کې ډېر دی

بل دا که درومي قانون کتابونه خلاص کړئ ،نودهغو ټول مواد په درې کټه ګوريو نو ويشلي دي، لومړی ډول: PERSONS يعنې دوګړو قانون، دويم PROPERTY دمالياتو په اړه قانون، او دريم: ACTION دقضاياوو قانون، داسلامي قانون کتاب خلاص کړه، نولومړی عبادات دي، يعنې لمونځ، روژه، حج، زکات، دهغو وروسته معاملات دي، دهغه نه وروسته تعزيرات دي، که درومي قانون څخه اسلامي قانون متاثر وای، نولږترلږه په دې تکنيکي جوړښت کې به يې اثر و، يعنې اسلامي قانون به هم دوګړو، مال، اود قضييو په اساس جوړ و، خوداسې نده، بيا داهم وګوره، چې په اسلامي قانون کې بلااستثناء دحنفي، شافعي مالکي حنبلي، شيعه او ټولو فرقونه دټولو په کتابونو کې اول د عباداتو برخه ده، خو د رومي قانون په هېڅ کتاب کې دعباداتو برخه نشته، غرض داچې که په اسلامي قانون باندې درومي قانون اثر پريوتی وای (نودترتيب له پلوه به يې ترمنځ دا توپير نه و) څنګه چې دځينو خلکو دعوه ده، بايد هغوی دخپلې دعوې د ثبوت لپاره دلايل وړاندې کړې خو مونږ ته نه ښکاري....

په دې لړ کې يوبل څيز هم ويل کېږي، هغه داچې په کومه زمانه کې مسلمانانو هغه سيمې فتحه کړې، کومې چې د "بزنطيني سلطنت "برخه وي، هغه مهال هلته رومي قانو نافذ نه و، دمختلفو لاملونو په وجه هغوی ته روميانو ازادې ورکړې وه، دهغوی معاملات دهغوی ددينې پادريانو حکمونو ته سپارل شوي وو، هرکله چې هغه سيمې مسلمانانو ونيولې پکې رومي قانون نه و پلي، نو تري دتاثر اخستو سوال نه پيداکېږي، يوبل څيز هم زمونږ مصنفينو راوړی دی، هغه دا چې درومي قانون زده کړې په بيروت کې کېدې ځينو مصنفينو غالباً دهغې مدرسې داثرخبره کړيده، خوحقيقت دادی چې هغه مدرسه داسلام څخه دوه سوه کاله وړاندې تړل شوي وه، هغه مهال يې نه وه، غرض داچې که دغه کتاب (هل لقانون الرومی تاثيرعلی الفقه الاسلامی) ولولي کوم چې ستاسې په کتابتون کې شته دی، نوهغه ټول دلايل به

په لاس درشي کوم چې بېلابېلو مؤلفینو په دې باب وړاندې کړی دي.

پوښتنه: پرون تا دیوې پوښتنې په ځواب کې ویلي و، چې ترټولو لومړی اجماع په صدیقي دور کې زکات نه ورکونکو سره د جنګ په اړه شوي، حال دا چې ترټولو اول اجماع په صدیقي خلافت شوي.

ځــــواب... ممکن ستا رایه صحیح وي، ما ویلي و، چې لومړی اجماع د زکات نه ورکونکو سره په جنګ کولو شوي، هرچې دا خبره ده چې د حضرت ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) په خلافت اجماع شوي، په دې کې لږ تامل دی، غالباً تاسو ته به معلومه وي چې ځوتنو صحابه وو له حضرت ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) سره بیعت ونه کړ، ځو تنو په بیعت کولو کې ځنډ وکړ، او دا اجماع معنی دا ده، چې ټول پرې متفق شي، یو ترې هم بیرون پاته نه وي، کنه بیا هغه اجماع نه ده، تاسو ته به جوته وي، چې سعد بن عباده (رضي الله عنه) بیعت نه وکړی، د حضرت ابوبکر صدیق (رضي الله عنه) د خلیفه کېدو وروسته چې کله جنګونه شروع شول، له پوځ سره د مدینې منورې نه لاړ شو او د حضرت عمر (رضي الله عنه) د خلافت په زمانه کې د نه بیعت په حالت کې وفات شو او ځینو نورو په بیعت کې ځنډ وکړ، د حضرت علي (رضي الله عنه) له واقعې نه به هم تاسو خبر لرئ، له دې وجې ره ورته په اجماع ویلو کې تامل لرم.

پوښـــتنه: د شرعي قانون د امتیاز اړخ دا دی چې د هغه سره د روحاني برترۍ او تفوق تصور تړلی دی، کوم چې موضوعه قوانین نلري، په دې اړه رڼا واچوئ؟

ځــواب: زه پوهېږم چې په دې باندې د رڼا اچولو اړتیا نشته، پخپله ته چې کومې نتیجې ته رسیدلی یې، هغه کفایت کوي، په اسلامي قانون باندې که عمل وشي، نو نه یوازې د حکومت اطاعت راځي، د الله تعالی د اطاعت معنی داده چې مونږ دوزخ ته ونه لیږي، اګر که غلام ته د آقا په حکمونو د نه عمل په سر د سزا یا انعام سوال نه کېږي، هغه به خپله فریضه سرته رسوي، خو الله (جل جلاله) پخپل بې پایه رحمت خپل غلام سره د منصبي فرایضو په سرته رسولو د جنت وعده کړېده، دا هغه اړخ دی چې په دونیاوي قوانینو کې نشته

پوښـــتنه: یو اسلامي حکومت د نړیوالو اړیکو په لړ کې د نورو هېوادونو سره سوداګري هم کوي، نن سبا ټول هېوادونه خپل کاروبار په سود چلوي، د اسلام نړیوال قانون په دې باره کې څه وایي؟

ځــواب: ځو مره چې زه پوهېږم په دې باب هیڅ ستونزه نشته، ځکه چې ته سوداګري کوي نو د سود کولو سوال نه پیدا کېږي، د دې برخلاف که ته قرض اخلې، نو د سود غوښتنه کېږي، که ته پخپل منځ کې د تجارت چارې تنظیم کړې، او خپل منځ کې سود وانخلې، او د قرض په صورت کې زیات نه زیات د مضاربت په اصولو عمل وکړې، نو مونږ د سود نه ځانونه ژغورلی شو، د نړیوال او غیر نړیوال قانون په وجه د اسلام حکمونه نشي بدلیدای، دا بیله خبره ده چې په دې عمل کولی شو او که نه، ځو چې مونږ غلامان یو، انګریزان په مونږ مسلط وي، هغوی به خپلې فیصلې په مونږ مني، که مونږ ازاد یو، مونږ خپل صلاحیتونه ولرو، امکانات هم ولرو، مونږ باید هیڅکله د سودي نظام منلو ته غاړه کېنږدو...

پای

داسلام تشریعي اساسات

تقلید

مفتي شاهد (حقاني)

د(شهامت) دتیرې گڼې څېړنیزه لیکنه کې مو دومره ثابته کړه، چې تقلیدپه فروعاتو کې جایز دی او دعوامو لپاره یې زیات علماء واجب هم بولي ،دې گڼه کې به دتقلید په معنی بحث وکړو او هم به دا مفصلاً وڅیړو، چې یوازې په فروعاتو کې تقلید ضرور دی، که نه په اصول الدین یا عقایدو کې هم روا دی؟ او علماء ددې مسئلې په وضاحت کې څه وایي !

دتقلید لغوي معنی : په (روضة الناظر لابن قدامة ۲ / ٤٤٩ ط ثانية ، الرياض مكتبة المعارف ١٤٠٤ هـ .)کې لیکي : التَّقْلِيدُ لُغَةً : مَصْدَرُ قَلَّدَ ، أَيْ جَعَلَ الشَّيْءَ فِي عُنُقِ غَيْرِهِ مَعَ الإِحَاطَةِ بِهِ) یعنې تقلید دلغت له حیثه دقلد مصدر دی ،او داکلمه دلغت په لحاظ د چا په غاړه کې داسې غاړکۍ اچولو ته وایې، چې په ټوله غاړه یې احاطه کړي وي ،لکه چې داسې یو څوک ووایې چې :قَلَّدْتُ الرَّجُلَ السَّيْفَ فَتَقَلَّدَهُ : إِذَا جَعَلَ حَمَائِلَهُ فِي عُنُقِهِ...یعنې یو سړي ته مې غاړه کې توره داسې ورواچوله چې دا حمایل یې ټول په غاړه شول . په (لسان العرب ، اومختار الصحاح)کې وایي : وَفِي التَّهْذِيبِ : تَقْلِيدُ الْبَدَنَةِ أَنْ يُجْعَلَ فِي عُنُقِهَا عُرْوَةُ مَزَادَةٍ ، أَوْ حِلَقُ نَعْلٍ ، فَيُعْلَمُ أَنَّهَا هَدْيٌ . وَقَلَّدَ فُلانًا الأَمْرَ إِيَّاهُ . وَمِنْهُ تَقْلِيدُ الْوُلاةِ الأَعْمَالَ)ژ:او په التهذیب کې لیکي چې : دبدنې تقلید دادی ،چې غاړه کې یې رسۍ واچوي ،یا پڼه ورته ترغاړې کړي ،نوددې نه به معلومیږي، چې دابدنه دکعبې هدیه ده ؛ یاد تقلید معنی داده، چې فلاني ته یې کومه دنده وروسپارله او همداسې والیانواومشرانو ته وظایفو سپارلو ته هم دتقلید کلمه کارول کیږي .

الموسوعة الفقهية کې لیکي چې :تقلید په شریعت مطهره کې په څلورو معنی گانو استعمالیږي ، لومړۍ معنی یې : والي او یا قاضی ته دوظیفې سپارل ؛ دویمه معنی : هدایاووته غاړه کې کومه نښه اچول،ترڅو چې نورو اموالو سره یې فرق وشي ؛دریمه معنی :تعویذونه وغیره غاړه کې اچول ؛څلورمه معنی اوهغه معنی چې زمونږ دلته څېړنه کې هم مراد ده هغه : **التَّقْلِيدُ** فِي الدِّينِ وَهُوَ الأَخْذُ فِيهِ بِقَوْلِ الْغَيْرِ مَعَ عَدَمِ مَعْرِفَةِ دَلِيلِهِ . أَوْ هُوَ الْعَمَلُ بِقَوْلِ الْغَيْرِ مِنْ غَيْرِ حُجَّةٍ /روضة الناظر بتعليق الشيخ عبد القادر بن بدران ١٤٠٤هـ٢ / ٤٥٠ القاهرة المطبعة السلفية ، وإرشاد الفحول للشوكاني ص ٢٦٥ . القاهرة . مطبعة مصطفى الحلبي ١٣٥٦ هـ.) ژ : تقلید په دین کې دې ته ویل کیږي، چې پرته ددلیل غوښتلو څخه دبل چا په

قـول بـاور وکـړي او ویـې منـي ،یـا داچـې تقلیـد دې تـه وایـې، چـې دبـل کـوم عـالم پـه قـول لـه حجـت څخـه پـه غیر عمل وکړي .

پـه (شرح مسـلم الثبـوت ۲ / ٤٠٠ . القـاهرة ، مطبعـة بـولاق ، ۱۳۲۲هـ، المستصـفی مطبـوع مـع مسـلم الثبـوت ۲ / ۳۸۷ . الطبعـة المـذکورة ، او روضـة النـاظر ۲ / ٤٥٠ .)کـې دتقلید په هکله داسې لیکي چې :تقلیـد لـه حجـت پرتـه دبل چا دقول منل دي، لکه څنګه چې یـو عـام شـخص د مجتهد قـول قبـول کـړي ،خوداچې څـوک پخپلـه درسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم قـول تـه رجـوع وکـړي ،نـو دې تـه تقلیـد نـه وایـې ،همداسـې کـه څـوک اجمـاع امـت تـه مراجعـه وکـړي، نـو هـم ورتـه تقلیـد نشيـ ویـل کیـدای ،ځکه دې کې رجوع مـا هـو الحجـت تـه فـی نفسـه راغلـه او پخپلـه اصل تـه پکـې صیرورت وشـو، نـو دې تـه تقلیـد نـه وایـې ،تقلیـد هغـه دی چـې دکـوم منـل شـوي امـام یـا مجتهـد قـول بانـدې دده څخـه ددلیـل لـه غوښـتلو پرتـه عمل وکړي او ویې ومني !

دتقلید حکم

لکه مخکې مـو چـې ورتـه نغوتـه وکـړه، فقهـاء وایـې، چـې ددیـن پـه ضروري مسـایلو کـې لکـه لمـونځ ،روژه ،زکـات ،حـج وغیـره ...کـې تقلیـد ضرور نـدی ،بلکـې دا بـه پخپلـه مبـاشرةً لـه شـارع څخـه اخلـي ،همداسـې دجمهـورو اصـولیینوپه عقیـده عقایـدو کـې دچـا تقلیـد نـدی جایز،لکـه دالله تعـالی پـه وحـدانیت ،وجـود اودعبـادت پـه افـراد کـې یـې ،همداسـې دالله جـل جلالـه پیغمـبر صـلی الله علیـه وسـلم دصـدق پـه معرفـت کـې ،چې دوئ وایـې چـې دې ټولـو کـې بـه تفکـر ،تـدبرکوي او خپـل قلبـي طمانیـت بـه پکـې دعلـم پـه وسـیله خپلـوي ،دوئ ددې خـبرې داثبـات لپـاره دادلایـل راوړي : الله تعالی فرمایې { بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ } (سـورة الزخـرف / ۲۲ .) ، وَلَمَّا نَزَلَ قَوْله تَعَالَى : { إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالأَرْضِ وَاخْتِلافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لأُولِي الأَلْبَابِ } (سـورة آل عمـران / ۱۹۰) قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لَقَدْ نَزَلَتْ عَلَيَّ اللَّيْلَةَ آيَةٌ . وَيْلٌ لِمَنْ قَرَأَهَا وَلَمْ يَتَفَكَّرْ فِيهَا " (أخرجـه ابـن حبان).

ځینـې فقهـاء وایـې چـې عقایـدو کـې هـم تقلیـد جـایز دی او دوئ ددې مخکینـی نظریـې انتسـاب ظاهریـه وو تـه کـړی ! البتـه جمهـور اصولیین وایـې چـې دعقایـدو غونـدې دعـدم تقلیـد حکـم هغـه مسـایل هـم اخلـي چـې ددیـن څخـه بالضرـورة معلـومیږي او ارکـان خمسه پکې شاملیږي .

فروعاتو کې دکوم مجتهد تقلید

پـه فروعـي مسـایلودتقلید پـه هکلـه دعـامو اصـولیینو او ډیـرو علـماوو نظردجـواز او حتـی دعـام مسلمان لپـاره چـې داجتهـاد متره او قـوت پکـې نـه وي ،دتقلیـد پروجـوب حکـم کـوی ،خـو یـو کـم شـمیر علـماء په دې باب مخالف نظـر لـري، چـې تفصیل بـه یـې لانـدې بحث کې ذکر شي .

پـه (روضـة النـاظر ۲ / ٤٥١ ، ٤٥٢ ، إعـلام المـوقعین ٤ / ۱۸۷ ـ ۲۰۱ ، او إرشـاد الفحـول ص ۲٦٦ .) لیکـل شـوي ،چـې جمهـور اصـولیین علـماء وایـې: چـې تقلیـد جـایز دی ،ځکـه مجتهـد بـه یـا مصیب وي، یـا بـه مخطـئ وي ،چـې دې صـورت کـې هـم ورتـه ثـواب ورکـول کیـږي او ګناهګـار یـږي نـه ،بلکـې پـه عـامي شـخص (غیـر عـالم)بانـدې تقلیـد واجـب دی ،داځکـه چـې دا امـي شـخص هـم دشرعـي احکـامو پـه تعمیـل بانـدې مکلـف دی ،اوده تـه دلایـل نـه وي څرګنـد ،پرده بانـدې ددلایلـو دخفـاء تیـاره خپـره وي ،داشـخص نظـر او اجتهـاد تـه محتـاج دی ،خـو کـه عـوام هـم پـه اجتهادبانـدې مکلـف شي ،نـودې سره بـه دنسـل او کښـت انقطـاع راشي، دکسبونو

اوصنایعو امو راتو ځنډ وځنډ به رامنځته شي، چې ټولنه به دسختو مشکلاتو اوستونزو سره مخ شي اوبل داچې ځینوصحابه کرامو رضی الله عنهم به هم ځینونورو ته فتواوې ورکولې اوهمداسې به یې نوروخلکوته به یې فتوې ورکوله، خودوئ ته یې داجتهاد دمرتبې ترلاسه کولو باندې حکم نه کاوه .

الله جل جلاله هم له علماوو نه دمسایلو په پوښتلو کې امر کړی دی، لکه چې په سورت النحل / ٤٣ آیت کې فرمایي : { فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لا تَعْلَمُونَ }نور هم داسې دلایل شته، چې دتقلید جواز اوعامی یا امي ته ترې دتقلید وجوب ثابتیږي ،چې همدا نظر دزیاتو علماوو غښتلي رأیه ده، ځکه که عوام هم دکوم داسې منل شوي عالم تقلید باندې وجوباً مکلف نشي، نو اسلامي جامعه به دپیچلو ستونزو سره مخ شي او خلک به دمسایلو په حل کې لا لهانده او سرګردانه ګرځي راګرځي ،نه به دبي علمۍ په وجه پخپله په مسئله پوهیږي او نه به دکوم عالم تقلید ورته واجب وي ،چې دې سره به ورځنۍ چاري دځنډ وځنډ سره مخامخ شي او ټولنه به دتحیر او سرګردانۍ ښکار شي ،نو ددغو وجوهاتو او عواملو په وجه نن سبا پرعامو مسلمانانو تقلید واجب او په مذهبي دایره کې ننوتل ورته دفتنو او مشکلاتو څخه دخلاصون خورا ښه لاره ده او بس!

په (الموسوعة الفقهية) کې لیکي چې :دحافظ ابن عبدالبر رح،علامه ابن قیم الجوزی رح او علامه شوکانی رح په څیر علماء وایي چې تقلید حرام دی او دوئ استدلال پدې ډول کریمه وو آیتونو او دعلماوو په اقوالو سره کوي ،چې پکې دتقلید مذمت بیان شوی دی (چې البته په تیر بحث کې مو وویل چې ددې آیتونو څخه غیر شرعي تقلید مراد دی ،چې هغو به په ناروا وکې دخپلو مشرانو تقلید کاوه ،کوم تقلید چې جواز لري هغه په شرعي مسایلو او جایزو اموراتو کې دی او دې کې کومه قبح نشته بلکې ضرور هم دی)، هغه آیتونه چې دا علماء یې استدلال کې راوړي دا دي :{ اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ} (سورة التوبة / ٣١ .) وَقَوْلِهِ { وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلا } (سورة الأحزاب / ٦٧ .) بل دوئ وایې چې پخپله دمذاهبو ائمه ووحضراتو دخپل ځان له تقلید څخه منع کړي ده ،دوئ دحضرت امام ابوحنیفه رح او حضرت امام ابویوسف رح دا قول راوړی، چې پکې داسې وایې : قَالَ أَبُو حَنِيفَةَ وَأَبُو يُوسُفَ : لا يَحِلُّ لأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ بِقَوْلِنَا حَتَّى يَعْلَمَ مِنْ أَيْنَ قُلْنَاهُ . همداسې (المزنی)دخپل کتاب (مختصر ـ)په پیل کې وایې چې : اخْتَصَرْتُ هَذَا مِنْ عِلْمِ الشَّافِعِيِّ ، وَمِنْ مَعْنَى قَوْلِهِ مَعَ إِعْلامِهِ نَهْيَهُ عَنْ تَقْلِيدِهِ وَتَقْلِيدِ غَيْرِهِ لِيُنْظَرَ فِيهِ لِدِينِهِ وَيَحْتَاطَ لِنَفْسِهِ)ژ:داکتاب مې دامام شافعی رح له علم څخه اودده ددې قول له معنی رامختصر ـ کړ،چې ده به دخپل ځان له خپل تقلید او دبل چا له تقلید څخه منع کوله، چې دا ددیانت او داحتیاط له وجه وه .او حضرت امام احمد بن حنبل رح به فرمایل چې : لا تُقَلِّدْنِي ، وَلا تُقَلِّدْ مَالِكًا وَلا الثَّوْرِيَّ ، وَلا الأَوْزَاعِيَّ ، وَخُذْ مِنْ حَيْثُ أَخَذُوا(إعلام الموقعين ٤ / ١٨٧ ـ ٢٠١ ، ٢١١ ، ومختصر ـ المزني المطبوع مع الأم للشافعي ص١ ، وإرشاد الفحول ص ٢٦٦ .)ژ:امام احمد بن حنبل رح به فرمایل : چې مه زما اومه دامام مالک رح ،مه دسفیان ثوری رح او مه دامام اوزاعی رح کې دکوم چا تقلید کوئ .

اوبیا بل ځای په (إعلام الموقعين ٤ / ٢٣٦ ، ١٩٢ .) کې ابن قیم الجوزی رح فرمایې :هغه تقلید ممنوع دی، چې دیوه معین شخص اقوال دشارع دنصوصوغوندې څوک ومني او دده پرته دبل چا قول



او نصوصوته ترجيح نه ورکوي ،نوداسې ډول تقليد محرم دی ،همداسې ابن قيم الجوزی رح او امام شوکانی رح يوه بله داسې مرتبه تثبيت کړي ،چې دتقليد نه فوق او داجتهاد نه ښکته ده، چې هغې ته د(اتباع) مرتبه وايې، چې حقيقت دې اتباع کې دبل چاله قول څخه تقليد شوی وي، خو دليل هم ورسره وي ،لکه چې په (إعلام الموقعين ٤ / ١٨٧ ـ ٢٠١ ، ٢١١ ،)کې چې راغلې دي .((عَلَى حَدِّ مَا وَرَدَ فِي قَوْلِ أَبِي حَنِيفَةَ وَأَبِي يُوسُفَ (لا يَحِلُّ لأَحَدٍ أَنْ يَقُولَ مَقَالَتَنَا حَتَّى يَعْلَمَ مِنْ أَيْنَ قُلْنَا))

خوالموسوعة الفقهية کې ددې دويمې ډلې علماوو په ځواب کې چې له تقليد نه انکار کوي او دليل کې دمذاهبو دائمه وو اقوال راوړي، وايې چې شايد دائمه مذاهبو موخه ددې څخه چې ددوئ له تقليدڅخه يکې منع فرمايلې ، ددوئ هغو شاگردانو ته متوجه وي، چې هغو ئ کې پخپله داجتهاد او دلايلو دحجيت دپيژندلو استعدادوو،نو دوئ دمحض تقليد څخه نهی وکړه، هرچې هغه عامی يا هغه عوام دي، چې نه د دلايلو دحجتيت اهليت نلري او نه ورسره علم راسخ شته، نو دوئ ته دائمه ووکلام ندی متوجه او پردوئ فرض ده، چې دکوم منل شوي امام او عالم څخه تقليد وکړي ،همداسې مو مخکې وويل چې دتقليد مانعين چې دتقليد په حرمت کې کوم آيتونه راوړي ،ددې څخه هغه تقليد مراد دی چې غير شرعي تقليد وي نه شرعي تقليد .

په تير ه گڼه کې مو داسې نقل کړی ووچې : علامه ابن العربی په خپل تفسير(احکام القرآن لابن العربی ج٣ص٣٨٣)کې ليکي : **الْمَسْأَلَةُ الثَّالِثَةُ :** تَعَلَّقَ قَوْمٌ بِهَذِهِ الْآيَةِ فِي ذَمِّ **التَّقْلِيدِ** ، وَقَدْ ذَكَرَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ ذَمَّ الْكُفَّارِ بِاتِّبَاعِهِمْ لِآبَائِهِمْ بِالْبَاطِلِ ، وَاقْتِدَائِهِمْ بِهِمْ فِي الْكُفْرِ وَالْمَعْصِيَةِ فِي مَوَاضِعَ مِنْ الْقُرْآنِ .

وَأَكَّدَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَلِكَ ؛ وَإِنَّمَا يَكُونُ كَمَا فَسَّرْنَاهُ فِي الْبَاطِلِ .

فَأَمَّا التَّقْلِيدُ فِي الْحَقِّ فَأَصْلٌ مِنْ أُصُولِ الدِّينِ ، وَعِصْمَةٌ مِنْ عِصَمِ الْمُسْلِمِينَ يَلْجَأُ إلَيْهَا الْجَاهِلُ الْمُقَصِّرُ عَنْ دَرْكِ النَّظَرِ .ژ: يعنې دې آيت کې دکفارو مذمت پدې شوی ،چې په کفر او معصيت کې دخپلو پلرونو پيروي کوي ،خوالبته په حق کې تقليد ددين له اصولو څخه يو اصل دی .



امام قرطبي رح پخپل تفسيرالجامع الاحكام للقرطبي کې دتقليد په باب دلاندیني آيت په تفسير کې خپل تحقيق داسې ليکلی :

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لا يَعْقِلُونَ شَيْئاً وَلا يَهْتَدُونَ}.چې ځينوخلکودتقليد مذمت ته ددې فوق الذکر آيت سره تعلق ورکړی،پدې معنی چې څنګه چې الله تعالی دکفارو مذمت لدې امله وکړ،چې دوئ په باطل کې دپلرونو اتباع کوي ،او ددوئ پيروي په کفر او معصيت کې کوي ،نو لدې امله يې تقليد مذموم دی، خو دا په باطل کې صحيح دی او هرچې په حق کې تقليد دی، نو داددين له اصولو نه يو اصل دی او دا مسلمانانودعصمتونو نه يو عصمت دی، چې د درک له نظرنه مقصرـ جاهل او ناپوهه ورته پناه راوړي ،لکه پدې عبارت کې چې فرمايي ((أما التقليد في الحق فأصل من أصول الدين ، وعصمة من عصم المسلمين يلجأ إليها الجاهل المقصر عن درك النظر))..............

کله چې کوم عالم يا عام شخص دقرآن او سنت نه کوم دليل نشيـ اقامه کولای، نو پرده لازم ده ،چې دده څخه دلوړې مرتبې عالم څخه تقليد وکړي ،په(إعلام الموقعين ٤ / ٢٣٦ ، ١٩٢ .) ابن قيم جوزی رح وايې :چې دضرورت پر وخت تقليد جايز دی ،نوابن قيم جوزی رح چې يو ځای کې دتقليد حرمت بانديې قول کوي، دادی گوروچې بل ځای کې دا نوموړی عالم هم دضرورت پر وخت دتقليد جواز قايل دی ،نو دې کې کومه قبح نشته ،تردې چې امام احمد بن حنبل رح به هم کله نا کله دامام شافعی رح په قول فتوی ورکوله او پخپله به يې هم پدې اعتراف کاوه ،په (مطالب أولي النهى ٦ / ٤٤٨).کې داسې ليکي چې : إِذَا سُئِلْتُ عَنْ مَسْأَلَةٍ لَمْ أَعْرِفْ فِيهَا خَبَرًا أَفْتَيْتُ فِيهَا بِقَوْلِ الشَّافِعِيِّ ، لأَنَّهُ إِمَامٌ عَالِمٌ مِنْ قُرَيْشٍ (١) ، وَقَدْ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " لا تَسُبُّوا قُرَيْشًا ، فَإِنَّ عَالِمَهَا يَمْلأُ طِبَاقَ الأَرْضِ عِلْمًا ". ددې فوق الذکر تحقيق څخه بريښي چې دنفس تقليد څخه هيڅوک انکار نه کوي ،جمهور اصوليين علماء خو يې پروجوب قول کوي او دا دويمه ډله علماء چې تقليد يې نه مانه، هم دضرورت پر وخت پدې دلومړينو علماوو سره تقريباً متفق شول، چې تقليد دې صورت کې جايز او آن دعامو وګړولپاره دفرضيت په درجه کې دی ،ځکه نن سبا په خلکو کې داجتهاد شرايط نشته ،اونه څوک مجتهدکيدلای شي ،نو طوعاً او کرهاً به دکوم مطلق امام تقليد ته غاړه ږدي ،او دمذهب په دايره کې به دشريعت مطهره فروعي مسايلوکې استنباط د حل يوازينی لاره بولي!

نوربيا............



دحوثي باغيانوپرضد دسعودي هوايي بريدونه

اودمنځني ختيځ په اړه ددښمن ناکاره ارادې

حسن مومند

دمحترمولوستوالو لاس ته چې داليکنه وررسېږي خدای ښه پوهېږي چې حالات به څه وي؟ خوليکم يې دمجهول مستقبل پرلور روان دغم نه په ډک داسې حالت کې چې دتېرو۱۰ ورځوراهيسې په يمن کې پرحوثي باغيانو دسعودي عربستان په مشرۍ کې دعربو د اتحاد حملې روانې دي خود باغيانو پرمختګ مخه نده نيول شوې اودپلازمېنې صنعاء نه پس يې ترعدنه دقبضې لاسونه وروړسېدل اوترڅنګ يې سعودي عربستان ته داخطارونو لړۍ هم نده تم شوې .

دنړيوالورسنيو له لورې دورکړل شويو راپورونوله مخې په جنوبي ولايت شبوه اوشمالي ولايت صعده اونوروسيموکې دحوثي باغيانوپر مرکزونو دسعودي په مشرۍ کې داتحادي طيارو په هرهوايي بريدکې په لسګونوباغيان وژل شويدي ؛ په شبوه کې دحوثي باغيانو اومسلحو ځايې سنيانو ترمنځ دسختو نښتو درامنځته کېدو اوپه نتيجه کې يې دواړو اړخونو ته ددرنې مرګ ژوبلې داوښتو خبرونه هم ورکړل شويدي خوپدې هم دحوثي باغيانو دپرمختګ مخه نده نيول شوی اولاهم پرمخ روان دي .

ددې حملوپه اړه امريکا سعودي عربستان ته داستخباراتي معلوماتو دشريکولو او لوجستيکي دمرستو وړانديز کړيدی ؛ برتانې يې حمايت کړی؛ ايران داحملې غندلی دي اودنړۍ اکثرواسلامي هېوادونو ديمن ټولواړخونو ته په خپلومنځونوکې دکېناستلو او د خبرو له لارې دمسئلې دحل کولوبلنه ورکړيده .

؛دنړۍ يوهېواد هم خپل امنيت ته متوجې ګواښونه نشي- زغملای اوهغه هم ديوبل هېواد سره دټراولرونکې باغي ډلې له لورې

دمارچ په ۲۹ مه نېټه په مصرکې دعربوداتحاد ګډ کانفرانس هم پای ته ورسېدلوپه کوم کې چې ددې اتحاد دغړيو هېوادونوډګډ فوځ درامنځته کولوپرېکړه وشوه ؛ دمصر- المحيط نومي ويب پاڼې ليکلي دي چې ددې مشترک فوځ دفوځيانو شمېر به ۴۰ زروته رسول کېږي ؛دافوځ به په عصري وسايلوسمبال وي ؛ دسعودي عربستان اودمتحده عربو اماراتو دفوځ دعصري وسايلولويه برخه به دې فوځ ته سپارل کېږي ؛دهوايي اوسمندري ځواکونو مرستې به ورسره مل وي او دمرکزي قوماندې ځای به يې دسعودي عربستان پلازمېنې رياض کې وي ؛ دفوځ د تشکيل اونظم چارو د فعالولو مسئوليت شايد مصراو اردن ته ورکړل

ګلوریني پاڼي

طالبه !

منصور

بیادغزاپه رنګ رنګین طالبه
ځار دسنګر اود کمین طالبه

تاهر جابراپرزولی ګرانه
درسره مل دی رب متین طالبه

نن داولس سترګی داستاپه لوردی
پام به کړې ډیرپه خوارمسکین طالبه

لکه هلال رڼارڼاراوله
په شرق اوغرب یوسپین آئین طالبه

داد صلیب نظام پرتوره مات کړه
تل به دی ساتی آسپه زین طالبه

پرټپوسانو کړه مرګوني حملې
دخراسان دغروشاهین طالبه

دهررقیب سترګوته غشی یې ته
دمنصورجان دزړه تسکین طالبه

غزل

بشیراحمد وصال

ځومره خوند کوي خواږه یادونه ستادي
داپه زړه مې چې پراته یادونه ستادي

دخوږې مینې شهید مازدیګریه
پر افق دانه دانه یادونه ستادي

هرکلی چې ورته کړي دزړه زخمونه
مشه ورک نن میلمانه یادونه ستادي

ای زما ورکه جانانه چې ته نه یې
ورځ اوشپه دې راسره یادونه ستادي

چې عادت یې دشبګیرووینوشپوکړم
په هجران کې ښه پاخه یادونه ستادي

دتهمت له توره سپینه پګړۍ ساته
دوصال هره ټپه یادونه ستا دي

مولوي صديق الله مشال

ګذاره به کوو

زموږ خپلوان تللي دي جانانه ګذاره به کوو
حالات ترينګلي دي جانانه ګذاره به کوو

کار اهل کار ته سپارل مه غواړه ناولي ټوله
نن ورځ ښاغلي دي جانانه ګذاره به کوو

سترې مزلونه به کوو پر ضد مو ټوله کفار
را پاڅېدلي دي جانانه ګذاره به کوو

د اسلامي دنيا سر خېل لکه کرزی او غني
داسي ناولي دي جانانه ګذاره به کوو

د احزاب جنګ ديهودانو غدر کتې مته هغه
سپاره او پلي دي جانانه ګذاره به کوو

ګرنيټ، خنجر، ټوپک، چاټته له ځانه لري نه کړې
دښمنان غلي دي جانانه ګذاره به کوو

داوس حالات لکه ناخوالې د طائف او هجرت
پر موږ راغلي دي جانانه ګذاره به کوو

عزم قوي کړه مغازي او سيرت ښه وګوره
مشال لوستلي دي جانانه ګذاره به کوو

بهار آمد

مولانا جلال الدین محمد بلخی

بهار آمد بهار آمد بهار مشکبار آمد
نگار آمد نگار آمد نگار بردبار آمد

صبوح آمد صبوح آمد صبوح راح و روح آمد
خرامان ساقی مه رو به ایثار عقار آمد

صفا آمد صفا آمد که سنگ و ریگ روشن شد
شفا آمد شفا آمد شفای هر نزار آمد

حبیب آمد حبیب آمد به دلداری مشتاقان
طبیب آمد طبیب آمد طبیب هوشیار آمد

سماع آمد سماع آمد سماع بی‌صداع آمد
وصال آمد وصال آمد وصال پایدار آمد

ربیع آمد ربیع آمد ربیع بس بدیع آمد
شقایق‌ها و ریحان‌ها و لاله خوش عذار آمد

کسی آمد کسی آمد که ناکس زو کسی گردد
مهی آمد مهی آمد که دفع هر غبار آمد

دلی آمد دلی آمد که دل‌ها را بخنداند
میی آمد میی آمد که دفع هر خمار آمد

کفی آمد کفی آمد که دریا در از او یابد
شهی آمد شهی آمد که جان هر دیار آمد

کجا آمد کجا آمد کز این جا خود نرفتست او
ولیکن چشم گه آگاه و گه بی‌اعتبار آمد

ببندم چشم و گویم شد گشایم گویم او آمد
و او در خواب و بیداری قرین و یار غار آمد

کنون ناطق خمش گردد کنون خامش به نطق آید
رها کن حرف بشمرده که حرف بی‌شمار آمد

شي او تمه کېږي چې په ۴میاشتوکې به دافوځ تشکیل شي .

دنېړدې نه دحالاتو او پېښو دڅارونکولپاره هغه څه چې په منځني ختیځ کې رامنځته شول هیڅ دتمې خلاف ندي بلکې دعربودبهارپه نوم دتیونس نه دپیل شویوپاڅونونوپه اړه چې موږ خومره لیکنې کړیدي پکې مودهمدي بدوحالاتودرامنځته کېدوقوي اندېښنه څرګنده کړیده کوم چې رامنځته شول یارامنځته کېږي .

داروښانه خبره ده چې دکمزورۍ تر آخري سرحده دمنځني ختیځ داسلامي هېوادونو رسول دلویدیځ اوپه ځانګړي توګه دامریکا ستره هیله ده ؛ ددې سیمې په اسلامي هېوادونو کې دګډوډیو او شخړو اوبدامنۍ زیاتېدل اوپه نتیجه کې یې ددې هېوادونو کمزوري کېدل اوتجزیه کېدلوته یې لاربرابرېدل دامریکا ،نورلویدیځ او اسرائیلو مشترک پلان دی اوخپلوشومو اهدافو ته درسېدلوهمدایواځنۍ لاربولې نودلته چې دهرې ګډوډۍ ترشادغرب دلاس لرلوخبره کېږي بې ځایه نه وي ؛ خوباید داتریخ حقیقت ومنو چې له غرب پرته داسې نورلاسونه هم شته چې ددې سیمې فضا یې ډېره خړه پړه کړیده اودډېروسترروناخوالوسبب شویدي ؛ ددې لاسونو نه یادول اوټوله پړه پرغرب وراچول ماته ډېره ستره بې انصافي ښکاري نوځکه ورته اشاره کول ضروري بولم .

دیمن ددولت پرضدچې حوثي باغیان راپورته شول ؛دولت یې ړنګ کړ اودلته یې هم دشام په څېر دیوستر ناورین رامنځته کېدلوته لار برابره کړه هرڅوک پوهېږي چې دوئ چا راپاڅول ؟ چاتحریک کړل ؟ دچاپه لمسون یې په صنعاء حمله وکړه ؟چاتمویل کړل ؟ اودچا بیرغونه یې پورته کړي وو؟ داهرڅوک پېژني اوله هیچاپټ ندی .

خوخبره دیوې ورځې یوې میاشتې یایوکال نده ؛ ددې ترشا ۴۰ کلن اوږدتاریخ اویوسنجول شوی پلان شتون لري .

کله چې درضاشاه پهلوي په مقابل کې دایران داخوندانوانقلاب کامیاب اوپرایران خمیني واکمن شونودنړۍ ډېرې مسلمانان پرې له دې امله خوشاله ووچې په نړیواله سطحه داسلام اوسیکولرزم یا مذهبیتوب اولامذهبیت ترمنځ په روان کشمکش کې دا دلبرالزم اوسیکولرزم شکست اود مذهبیتوب کامیابي وه ؛ دخوښۍ بل سبب دا وچې دایران په څېرپه یومهم هېوادکې چې فحاشي اوبې دینې پکې اوج ته رسېدلې وه داسلامي اصولوسره سم دنظام نافذولووعدې رامخې ته شوې وې ؛داهغه وخت وچې دشیعه اوسني ترمنځ منافرتونه نه وو موجود او ډېر کم خلک دشیعه ګانو دعقایدو نه خبروو؛ په اسلامي نړۍ کې هغه نهضتونه چې داسلامي نظام دنفاذ لپاره یې هڅې کولې ددې انقلاب کامیابي یې دځان کامیابي ګڼله اوورسره یې دا هیلې تړلې وې چې په نړۍ کې به یې یواځنی ملاتړی هېواد همداوي خومتأسفانه چې داهیلې ډېرژرهغه مهال په ناهیلۍ بدلې شوې چې کله دانقلاب قائدینودخپل نفوذ لاندې دټولې سیمې دراوستلو اودسیمې په هېوادونوکې ددولتونوپرضد دشیعه ګانو دراپورته کولواوپرواک یې دمسلط کولولپاره عملي اقدامات پیل کړل اوخلکوته داخبره واضحه شوه چې دا انقلاب په نوم اسلامي وخوپه حقیقت کې شیعه انقلاب واوهدف یې هم یواځې دشیعه ګانوځواکمن کول ووچې دعراق اوایران ۸ کلن اوږد اوتباه کونکی جنګ یې له حتمي بدونتایجو څخه یوه وه.

داسمه ده چې دایران اوعراق جنګ په رامنځته کېدوکې دامریکالوی لاس واوصدام چې کوم

اقدامات کړي وودامریکا په لمسون به یې کړي ووخو دا باید ومنل شي چې دجنګ درامنځته کېدومحرکات په عراق نه بلکې ایران کې وو؛ دانقلاب دبریالیتوب نه پس به بنه په جهر دانقلاب قائدینو ویل چې په عراق کې دشیعه ګانواکثریت دی نوحکومت هم پکې باید دشیعه ګانووي ؛ دایران دا اظهارات دیپلوماسۍ په ډګرکې ډېره لویه بې اصولي اودګاونډي هېواد په داخلي چاروکې بربنډ ه مداخله وه خوایران یې دبدوپایلو په اړه هیڅکله ځان مسئول ګانه اونه یې چاته داحق ورکولوچې ددې مداخلې په اړه ورنه وپوښتي چې ددې مداخلې حق چاورکړی؟

داله شکه وتلې خبره ده چې دعراق پرواک دشیعه ګانو مسلط کول دایران هدف واوداهدف یې چې بیا یوه نیمه لسیزه پس د امریکاداشغال له لارې پوره کېدلونوهم دوئ یې بنه په نره مرسته اوحمایت وکړ؛ ایران به چې امریکا خپل ازلي دښمن ګڼلوهغه ټولې خبرې یې شاته کړی اودمرګ برامریکاټولې نارې یې هېرې کړې ؛ نن هم دامریکاله لورې پرعراق دمسلطې کړی شوی لاسپوڅې اداري ترټولوزیات دوست اوحامي هېواد ایران دی ؛ایران دعراق پدې لاسپوڅې ؛ظالمې اوفاسدې ادارې کې څه خوبي ویني چې په دومره اخلاص یې ترځنګ ولاړ دی ؟ بل هیڅ نه! یواځې داچې واک پکې ټول دشیعه ګانوسره دی اوسنیان پکې په بې ساري ډول دظلم اووحشت ښکاردي .

په عراق کې دشیعه ګانواکثریت دی نوپکې دسنیانو واکمنې ایران ته دزغم وړنه وه خوپه سوریې کې چې دسنیانو قاطع اکثریت دی سنیان نه یواځې داچې ایران یې دواک حقدارنه ګڼي بلکې په مقابل کې یې داسددهغه رژیم په کلکه حمایت کوي چې دسنیانو داسې قتل عام یې وکړچې ترکیمیاوي موادو پورې یې پرې وکارول اوددوئ ټولې سیمې یې په کنډوالوبدلې کړې اوکابوټول یې دخپلوسیمونه ګډې کولوته اړکړل؛ایران داسدي رژیم حمایت ځکه کوي چې اسدیان شیعه ګان دي حال داچې اسدیان دنصیریې فرقې سره تړاولرونکي په عقیدوي لحاظ داسې خراب شیعه ګان دي چې دنړۍ نورشیعه ګان یې هم مسلمانان نه بولي .

دمنځنې ختیځ په اړه چې دایران دپالیسۍ کوم تسلسل دی ایران یې پټ ساتل اړین نه ګڼلي اونه یې دپټ ساتلوهڅې کړیدي ځکه چې دمنځنې ختیځ دکوم هېواد پروانه ساتي اونه یې په نظامي لحاظ دځان سیال بولي اونوره نړۍ یې ددې تسلسل دجاري ساتلو طرفداره ده .

په ځووروستیو میاشتو کې چې حوثي باغیانو په یمن کې پرمختګونه وکړل اوپه شمالي برخوکې یې دایران بیرغونه پورته کړل نوځوځلې دایراني مشرانو له خولو نه په ډېرافتخارداخبره راووتله چې دبغداد ،دمشق اوبیروت نه پس اوس صنعاء هم زموږ دنفوذ سیمه وګرځېدله ؛ څو ورځې وړاندې خودعلي یونسي په نوم دایران یوپخواني وزیرپه تهران کې یوسیمینارته دویناپرمهال تردې حده وړاندې ولاړ چې ویې ویل , ,ټول منځنی ختیځ زموږ دنفوذ سیمه ده اوموږدشرقي رومیانو، عثماني ترکانواوعربو سلفیانوسره په یو وخت کې دجنګ کولو توان لرو ’’

شنونکي پرځای وایي چې په عربي نړۍ کې داوسنیو ګډوډیوټوله ګټه امریکاته رسېږي خودامریکا نه پس چې تر ټولوزیاته ګټه پورته کړه هغه ایران دی ځکه چې دجنګونو او ګډوډیو په نتیجه کې دسیمې دهېوادونو دکمزوري کېدلوله امله ایران اوس دپېړیوپخواني دفارس دسلطنت دبیا احیاخوبونه ویني اوپه

روميي ځل ناعربي قوم ؛ بل هېواد اوبل تهذيب (ايران) دعراق ،شام ،لبنان اويمن په څېرمشهورو عربي سيموکې ترسترګو کېږي .

په عربي سيموکې دايران دمداخلې ، شتون اونفوذ ترڅنګ ترکې هم دې سيمې ته د مداخلې لاس وراوږد کړيدی اوداسې ښکاري چې طيب اردوغان همدا وخت دلته درنګ شوي عثماني خلافت دلتون لپاره مناسب وخت بولي .

امريکا چې ټول منځني ختيځ دجنګ په ډګربدلول غواړي داسې ښکاري چې دجنګ دې ډګرته اوس دترکې راګډول هم غواړي ځکه چې امريکا اواسرائيل پوه دي چې په ټول منځني ختيځ يې دقبضې راوستلوپه لارکې روسيه حائل جوړېدای شي چې دروسې مقابله يواځې دلاسپوځوکردانولپاره په رامنځته کېدونکي کردستان شونې ده نوځکه يې پلان جوړکړی چې دعراق ،ايران ،شام اوترکې ترمنځ دکردانو ويشلی شوې سيمې ددې هېوادونو نه راجدا اويولوی داسې کردستان رامنځته کړي چې سل په سلو کې سيکولراوداسرائيلونه هم زيات دامريکا دګټوساتونکی هېواد وي؛ ترکيه چې اوس په کوم حالت کې ده ترې دکردې سيمې راپرې کول تقريباً ناشوني ښکاري اويواځې هغه مهال اسانېدای شي چې ترکيه هم په جنګ کې داخته کولوله لارې کمزوری شي نوپر ځای ويل کېږي چې ترکيه ددې جنګ وروستی هدف دی ؛ ځکه خو دترکې اپوزيسيون کارګرګوند ددولت نه غوښتي دي چې دشام سرحدته څېرمه دترکې په , ,ادانه ''ښارکې دې دامريکا جنرال قونسل دهېوادنه وشړي ځکه چې هغه دشام نه ترکې ته دجنګ راداخلولو په هڅوکې اخته دی .

موږچې دحوثي باغيانوسره دايران دحمايت خبره کوونوهدف موهيڅکله داندی چې ګيني ترشا يې نورڅوک نشته ؛ بلکې حوثي باغيان چې دايران دحمايت نه برخمن دي نوترڅنګ يې دامريکا اونورلويديځ دمرستواوډاډ نه هم بې برخې ندي ؛ همدا دامريکا ډاډ و چې دوېرې داحساس پرته ښه په تېزۍ مخ په وړاندې ولاړل اوپه ډېری اسانۍ يې پلازمېنه صنعاء قبضه کړه.

اوپه يو وخت کې دچانه دايران اوامريکا دواړو حمايت څه نا اشنا خبره نده ؛دعراق اداره دامريکا لاسپوځې هم ده خو ترڅنګ يې دايران دحمايت نه هم په تمامومعنوبرخمنه ده ؛ اوعلي عبدالله صالح چې د۳۰کلونو نه زيات ديمن پرواک مسلط و زيدي شيعه وخوديولسم ستمبر دپېښې نه پس پرې امريکا دخپلې مهربانۍ لاس راښکلوځکه چې په يمن کې ترې دالقاعدې دځپلو کار اخستل مطلوب و چې داماموريت به هغه په ډېراخلاص سرته رسولواوپه بدل کې يې دامريکا نه ښې ډېرې پيسې اووسلې ترلاسه کولې ؛ ديمن دفوځ ترڅنګ دحوثي ملېشونه هم دالقاعدې پرضد دجنګ په ډګرکې کاراخستل مطلوب ونوځکه به همدا دامريکا له لورې دورکړل شويو وسلونه ډېرې زياتې وسلې پخپله ديمن فوځ دکموپيسوپه مقابل کې حوثي ملېشوته ورکولې ؛ له همدې امله ده چې ډېرخلک وايي :حوثي ملېشې امريکا اوايران په ګډه مسلحې کړيدي .

اسرائيل چې دIsrael Greater (لوی اسرائيل) خوبونه وينې ددجلې اوفراته ؛ خيبر او مدينې پورې دخپلوسرحداتو غزولو ته پلانونه جوړوي او اردن ؛ دسعودي عربستان ټوله شمالي سيمه ، دشام ډېره برخه ،دسعودي عربستان سره لګېدلی دعراق ټوله برخه ، دمصر دبحراحمردشرقي ساحل هغه

لویه ټرانګه چې دسویزله کانال نه هم تېرېږي اوتربحرمتوسط پورې رسېږي، اسرائیلو چې دګرېټراسرائیل کومه نقشه تیاره کړیده داټولې سیمې یې پکې راګېرې کړیدي .

ددې نقشې دتطبیق لپاره دمنځني ختیځ دسیاسي جغرافې بدلون اړین دی نوځکه اسرائیل اودامریکاپه شمول دلویدیځ ټول سرکرده هېوادونه غواړي چې ټول منځني ختیځ ته داورلمن ورخپره کړي ترڅوپه منځني ختیځ کې دسترقتل وقتال بدامنۍ اوغربت خپرېدا له لارې په راتلونکې یوې یایوې نیمې لسیزې کې دمنځني ختیځ سیاسي جغرافیه بدله ،په لسګونور کوچني هېوادونه رامنځته اواسرائیل خپل هدف ته ورسېږي .

زموږددې خبرې داثبات لپاره دهنري کسنجر هغه خبره ددلیل په توګه وراندې کېدای شي چې دیوامریکایې اخبارسره په مرکې کې یې ویلي دي ،، په راتلونکي جنګ کې به اسرائیل دنیم نه په زیات منځني ختیځ قابض شي ''

داهم باید له یاده ونه باسوچې د ۱۱ ستمبرنه پس دامریکا پالیسي جوړوونکو داپرېکړه کړې وه چې دمنځني ختیځ سیاسي جغرافې ته به نوی شکل ورکوي ؛ پینټاګون ,,ری شیپنګ دی مډل ایسټ '' په نوم ددې پالیسۍ لپاره نوم هم اېښی وچې دتطبیقولو لپاره یې د ۲۰۰۳ کال په مارچ میاشت کې امریکاپرعراق دحملې کولونه ددې عملي اقدامات هم پیل کړي ووخو دامریکا له بده مرغه چې دلته دمسلمانانو دسخت مقاومت په نتیجه کې دسختی ناکامۍ سره مخامخ اوله دې لارې یې ددې پلان دتطبیقېدلو پلان له خاورو سره خاورې شو نوټوله توجو یې ددولتونوپرضد دولسونوراپاڅولو اوپه نتیجه کې یې دهغه څه رامنځته کولو ته ورکړه څه چې اوس رامنځته شول اوزموږله بده مرغه چې له دې لارې دپلان په تطبیقولو کې یې ترډېره حده پرمختګ هم کړی .

ددجلې اوفرات دواړوخواوو اوبلاد شام کې ددې جنګ خپل عروج ته رسولوکې خودوئ لا له وراندې بریالیتوب ترلاسه کړیدی اودادي اوس یې دجنګ په سترګر دیمن بدلولواوپه دې جنګ کې دسعودي عربستان اونوروعربي هېوادونو دراښکېلولو له لارې دجنګ ،سترقتل وقتال اوبد امنۍ څپې تر خیبراومدینې منورې هم راورسولې .

ماته داسې نه ښکاري چې په حوثي باغیانودسعودي حملې به ددې جنګ دپای ته رسېدو سبب شي بلکې جنګ ته دسعودي عربستان په راګډېدو داجنګ شاید دومره پراخه شي چې نه یواځې منځني ختیځ بلکې ټولې اسلامي نړۍ کې دفرقه ایزو شخړو یو طوفان رامنځته شي ؛ که دادستروزبرځواکونوهدف وي اوخدای مکړه همداسې وهم شي نورومبی ښکاربه یې سعودي عربستان وي اوترټولوزیات تاوان به یې هم سعودي عربستان ته ورسېږي. حالاتو چې پرکوم لورحرکت پیل کړیدی که همداسې یې دوام وکړ شاید دېرژردسعودي عربستان په ختیځ کې دتېلودزېرمونه ډکې ساحلي ټرانګې کې مېشت شیعه ګان دایران په مرسته اولمسون دسعودي نه دازادۍ اخستلو په موخه ددولت پر ضد پاڅون پیل کړي ؛ زماداخبره یواځې بې دلیله اندېښنه نده بلکې باید په تأسف سره ووایوچې دایران مسئولوڅېرولاډېردمخه ددې پروګرام په هکله خپل شوم عزائم ښکاره کړیدي .

دایران له مقتدروحلقونه اوس دا ناري هم اورېدل کېږي چې پرحرمینودسعودي خاندان دقبضې دله



منځه ورلو اوددې خاندان دخاتمې وخت رارسېدلی دی .

په ټول منځني ختيځ کې دجنگ درامنځته کولو داپلان دامريکا، نورلوېديځ اواسرائيلو دی خود جنگ ددې اورخاشاک دلته داوسېدونکو مسلمانانو فرقه ايزتضادات دي ؛داسې تضادات چې هره فرقه دبلې نابودي غواړي؛ خودابايد ومنوچې دتضاداتو دې اورته تيلی دايران دانقلاب دکاميابۍ پرمهال وهل شويدی چې بدبختانه په تېرو ۴ لسيزو کې يې ټول منځني ختيځ ته لمبې ورسېدې .

اوس داپوښتنه چې په عراق ، شام ، لبنان اويمن کې دايران په مداخلې امريکااودلوېديځ سترو قدرتونو ولې سترگې پټې کړيدي ؟ آيالوېديځ دايران خيرخواه دی يا ايران دامريکا اونورلوېديځ دخوښې سره سم مخ په وړاندې ځي ؟ او ځني شنونکي چې وايې امريکا ټول منځنی ختيځ دايران اواسرائيلوترمنځ تقسيمول غواړي اواراده لري چې هغه سيمې چې اسرائيل يې په ,, گريټراسرائيل،، کې داخلول غواړي هغه اسرائيلو ته اوباقي پاتې يې ايران ته په واک کې ورکړي آيا دشنونکو داشننې سمې دي ؟

داچې داسلام اومسلمانانو پرضددامريکاله لورې په پيل شوي صليبي جنگ کې شيعه گان نه يوائې داچې دامريکاپرضد دمسلمانانوپه پيل شوي مقدس جهادکې شريک نشول بلکې برعکس دمسلمانانو پرضددصليبيانوپه څنگ کې ودرېدل نو دامريکا اونورلوېديځ ډېراعتماد يې ترلاسه کړاو ورته يې په عمل کې ښکاره کړه چې دلوېديځو زبرځواکونودهر اشغال لپاره ډېرښه خدمتگاران ثابتېدای شي چې دا درامخې ته شوی انديښنې يوعمده دليل دی نوځه داشننه يا انديښنه نشم ردولای خوځه فکر کوم که داسې اراده موجوده هم وي عملي کېدل يې ناشوني دي اوپدې امريکااونورلوېديځ هم ښه پوهېږي ؛ په ټوليزه توگه دشيعه گانواوپه ځانگړي ډول دايران پرضد په سني عربانوکې ډېره زياته کرکه شتون لري اوپه سيمه دشيعه گانو حاکميت هيڅکله هم دزغم وړندی چې عراق يې ښه بېلگه ده امريکاډېرې هڅې وکړې خودمالکي شيعه اداره يې کاميابه نکړای شوه اونه امريکا اودبغداد اداره پدې وتوانېده چې دلته دسني مجاهدينو روان جهادي بهيرکمزوری کړي .

هو! دايران مداخلې پراخول او په مداخلو سترگې پټول به روان وي خوهدف به هماغه وي چې موترې وړاندې يادونه وکړه يانې له دې لارې دلته دفرقه ايزومنافرتونوزياتوالي ته لاربرابرول اوبيا ټوله سيمه دجنگ په ډگربدلول ؛ نو دنړۍ ټول سنيان اوشيعه گان بايدفکروکړي چې ولې په خپلومنځونو کې ستر جنگ ته لار برابروي اودجنگ رامنځته کېدلوپه صورت کې به گټه چاته رسېږي؟

داهم بايد له پامه ونه باسو چې په منځني ختيځ کې دروان جنگ دخپټې نه ديوبل جنگ زېږېدنه هم

حتمي ده؛ دمنځني ختيځ په ټولوزېرموچې اسرائيل، امريکا اودلويديځ نور زبرځواکونه قبضه غواړي ددې په مقابل کې دلته په اوله درجه کې روسې اوپه دوهمه درجه کې چين مزاحمتي پاليسي غوره کړيده چې شام يې ژوندۍ بېلګه ده؛ روسي چې شام ته دامريکا اونورلويديځ دراتلومخه نيوله نو دبشارالاسد داداري نه ورسره زيات پدې هېواد کې دخپلې بيليونونو ډالرو دپانګونې اودطرطوس دبندرګاه غم و؛ دلته دامريکا، نور لويديځ اواسرائيلو دقبضې نه پس دروم د بحيرې دطرطوس دبندرګاه نه په کلي ډول دروسې ټغرورټولېدلو.

اسرائيل اوامريکا غواړي چې دواشنګټن اولندن نه پس تل ابيب دنړۍ دتوجومرکز وګرځي اوداهله کېداى شي چې اسرائيل دخپلو اوسنوحدودونه بهراودمنځني ختيځ پرزېرمويې قبضه راشي؛ په پولينډکې چې امريکا دتوغندو دفاعي نظام نصبول غوښتل نوهدف يې همداوچې کله اسرائيل پردې زېردکنترول راوستلوپه موخه دسيمو قبضې پسې راوځي چې په عکس العمل کې يې دروسې بالاستيکي توغندي په نښه نشي- کړاى خوچې روسي امريکا دخپل دې پلان برياليتوب ته پرېنښوده نوامريکا دروسې په څنګ جارجيا کې ددې پلان دعملي کولو عزم ښکاره کړ چې په مقابل کې يې روسې دډېرجرأت نه کارواخست اودامريکا دراتللونه وړاندې يې دلته خپل فوځونه داخل اوامريکا يې دخپل پلان دتطبيق نه عاجزه کړه؛ اوس ددې پلان دتطبيق يواځنی ځاى دامريکا دهيلو مرکز رامنځته کېدونکی آزاد کردستان کېداى شي نوځکه دکردستان په نوم دهېواد رامنځته کول هم امريکا اړين بولي ترڅو دشمال له لورې دروسې دتوغندو نه اسرائيل خوندي شي.

داهم ديادولووړدهچې ديمن جنګ ته دطول ورکولو له لارې امريکا ديمن په مهمې ګزرګاه باب مندب باندې هم خپله قبضه راوستل غواړي ترڅودچين سمندري ځواک دعربو په بحيرې کې محدود شي اودلته يې دمزاحمت لارې بندې شي.

موږچې دمنځني ختيځ په اړه دامريکا، نورلويديځ اواسرائيلو دکومو شومو پلانونويادونه وکړه نودمنځني ختيځ دروانوحالاتوپه اړه دحقايقونه دخبرېدولپاره ددې ټولويادونه اړينه وه خوداسې نده چې دوئ کوم پلانونه جوړکړي ګيني هغه به خامخا تطبيقېږي؛ ددوئ پلانونه الله تعالى په ډېرى اسانۍ ناکاموي خوچې مسلمانان له همت نه کار واخلي؛ ﷲ تعالى دمسلمانو ځوانانو دهمت په برکت په عراق اوافغانستان کې امريکا او نور اتحاديان يې دځومره شرمېدلې ماتې سره مخامخ کړل؟!

په منځني ختيځ کې صالح قيادت موجود واى امريکا او اتحاديانو به يې دکاميابۍ پسې ړانده شوي واى خودلته يې چې کوم شوم پلانونه تطبيقېږي نوټوله پړه يې پراسلامي نړۍ مسلطو حاکمانوباندې ده؛ ديمن مسئله ډېره کوچنۍ مسئله ده خودوئ يې پرسوله ايزحل بريالي نه شول بلکې بيخي يې په دې اړه يوکوچنی اقدام هم ونکړ.

اوس هم لاوخت ندى تېر؛ بايد داسلامي نړۍ مهم هېوادونه ميدان ته راووځي هم په اتفاق دحرمينوشريفينو ددفاع لپاره يودائمي اواغېزمن نظم دعمل لپاره وړاندې کړي اوهم يمن دجنګ په يوبل ستردګر دبدلولونه وساتي اودواړه اړخونه پدې پوه کړي چې جنګ نه يواځې ددواړو اړخونوبلکې دټولې اسلامي نړۍ لپاره ډېرلوى تاوانونه ځانه سره لري چې شام، عراق اوليبيا يې ښکاره بېلګې دي.

مفتي عارف محمود

دتوبې! مفهوم، ډولونه، اهمیت او د ویستوطریقه ...!

ابن قیم(رحمه الله) وایي:توبه دانسان لومړی- منځینی - وروستی منزل دی! چې د توبه کونکي نه جلا کېږي نه ،که د یوځای نه بل ځای ته سفر کوي، توبه ورسره ترلې وي او هرې سیمې ته چې درومي توبه هم ورسره درومي، نوتوبه دسړي ابتداء هم ده او انتهاء هم، او دابتداء پشان دمرگ په وخت کې یې اهمیت اوضرورت نورهم سیوا کېږي (مدارج السالکین ۱۴۱۱مخ)

توبه د زړه نوردی، دنفس پاکیزه گې ده، توبه د حقیقي ژواند په لور د انسان دا رهنمایې کوي، غافله انسانه! راځه! مخکې له دینه چې د ژوند کاروان کوچ وکړي او مرگی د خپل وحشت سره یوځای راځي، له توبه کوونکو سره یوځای شه! ځکه دا روښان حقیقت دی، چې قبر یوه کنده نه، بلکې دجنت د باغونو یوباغ دی یا د جهنم د کند ونه یوه کنده دی(کمارواه الترمذی فی سننه عن ابی هریرة کتاب صفة القیامة ۴\۶۳۹-۶۴۰ رقم الحدیث ۲۴۶۰)

نود هر هغه انسان ابتداء چې په توبه او رجوع روښانه وي، دهغه انسان انتهاء به هم دبښنې په رڼاگانو رڼا وي !ځوک چې الله ته په اخلاص سره رجوع اوتوبه کاږي، الله تعالی هغه ته په خیر باندې د خاتمې توفیق ورکوي.

توبه دهرچا لپاره...

یواځې گنهگارا نوته نه، بلکې ټولو مومنانو ته دتوبې ویستو حکم شوی، دالله(جل جلاله) ارشاد دی: ﴿وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (النور:۳۱) ژ: اوتوبه وکاږئ دالله په وړاندې ټول په گډه، ای مومنانو! څو برى وموميَ!

په مسلم شریف کې له حضرت مزني(رضي الله عنه) نه روایت دی چې رسول الله(صلی الله علیه وسلم) وفرمایل:ا ی خلکو! له گناهونو نه راوگرځئ! الله ته رجوع وکړئ! زه په ورځ کې سل ځله الله ته رجوع کوم، (صحیح مسلم: باب استجاب الاستغفار والاستکثار منه رقم: ۷۰۳۴)

غور وکړئ چې هرکله دالله تعالی غوره استازی ځوک چې د ړومبنو او وروستنو ټولو سردار دی، د

جنتیانو سرداردی، دمقامِ محمود ځښتن دی، هغه په ورځ کې سل ځله الله (ﷻ) ته توبه کاږي، استغفار کوي، نوزمونږ پشان د ګنهګارو او خطاء کارو امتیانو ته څو ځلي توبه ویستل او استغفار پکاردی؟

ژړ توبه:

په نن ګنده چاپیریال کې مومنانو ته پکار دی چې له استثناء پرته ټول ژر الله تعالی توبه وکړي او دمرګ نه وړاندې شته وخت اوفرصت ضایع نکړي،ځکه مهربان او کریم خدای (ﷻ) دخپلو بنده ګانو لخوا توبه ویستلو ته انتظار کوي څو دهغوی توبه قبوله کړي، او غواړي چې بنده ژر توبه وباسي او هغه یې قبوله کړې په عظیم الشان قرآن کې ارشاددی: ﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ﴾ (النساء:۲۷) ژ:او الله اراده لري چې رجوع وکړي په رحمت سره پرتاسې باندې (شیخ الهند رح)

د توبې نه ویستو انجام:

په یاد ولرئ! چې دګناه صدور له ایمان سره منافي ندی،ایمان لرونکي دپیغمبرانو (علیهم السلام) پرته معصوم ندي،له عامو انسانانو څخه دګناهونو کېدل بعید ندي، دګناهونو صدور او د خطاء کېدل په انساني فطرت کې شته، ګناه هومره خطرناکه اوهلاک کوونکي نده څومره چې دګناه نه پس توبه نه ویستل اوترې غفلت یا لاپرواهي هلاکت پیښونکې ده، په مسلم شریف کې له حضرت ابوهریره(رضي الله عنه) روایت دی چې رسول الله(ﷺ) وفرمایل:

"والذی نفسي بیده لولم تذنبوا لذهب الله بکم ولجاء بقوم یذنبون فیستغفرون الله فیغفر لهم" (صحیح مسلم، باب سقوط الذنوب بالاستغفار، رقم:۷۱٤۱)

ژ:سوګند دی په هغه ذات، دچاپه واک کې چې زما ساه ده، که تاسې دګناهونو ارتکاب نکوئ، الله به تاسي ورک کړي، ستاسو په ځای به داسې بل قوم راولي چې هغوئ به ګناه کوي اوبیا به دالله نه دخپلو ګناهونو دبښنه غواړي او الله تعالی به هغوی ته بښنه کوي.

په سنن ترمذی او سننِ ابن ماجه کې له حضرت انس (رضي الله عنه) روایت دی، چې رسو الله(ﷺ) وفرمایل:

"کُل بنی آدم خطاء وخیر الخطائین التوابون" (سنن الترمذی، کتاب صفة القیامة، رقم:۲٤۹۹)

ژ:ټول انسانان خطاءدي او بهترین خطاء کونکي توبه ویستونکي دي.

له دې روایتونو څخه معلومه شوه چې توبه ویستل او الله ته رجوع کول نهایي ضروردي. اوتوبه نه ویستونکی پخپلو ځانو ظلم کونکي دي، امام مجاهد(رحمه الله) وایي: "من لم یتب إذا آصبح و إ ذا أمسی فهو من الظالمین"

ژ:کوم سړی چې (هره ورځ) سهار ماښام توبه نه کاږي، هغه له ظلم کونکوڅخه دی(تفسیر الثعلبی۱۱۹\۱۱)

طلق بن حبیب (رحمه الله) وایي:دالله تعالی ټول حقوقو اداء کول ډېره لویه خبره ده، خو تاسې سهار اوماښام دتوبې په حالت کوئ (تفسیر ابن کثیر۷۸\۸،التفسیر المنیر:۲۵٦\۱۳)

ابن رجب(رحمه الله) وايي: په چاچې سهار او ماښام له توبې پرته تېر شول هغه په خطر کې دی، له هغه سره دا اندېښنه ملګرې ده چې هسې نه د توبې پرته يې د الله (جل جلاله) سره ليدل وشي او الله يې په ظلم کوونکو کې شمارنکړي! ځکه د الله (جل جلاله) ارشاددی﴿مَن لَم يَتُب فَأُولِئِک هُم ظَالِمُونَ﴾ (الحجرات :۱۱)ژ:چا چې توبه ونه ويسته هغه له انصاف کوونکو څخه ندی(لطائف المعارف ۴۵۸مخ)

ابن قيم (رحمه الله) ليکلي دي: الله تعالی په دې ايت﴿ مَن لَم يَتُب فَأُولِئِک هُم ظَالِمُونَ﴾ کې د خپلو بنده ګانو دوه ډلې ښيي: ۱... توبه کوونکي- ۲... ظلم کوونکي- يقيناً د دې دوه ډلو نو پرته درېيمه ډله نشته، اوتوبه نه کوونکي الله په ظالمانو کې شمارلي دي(مدارج السالکين ۱۴۲مخ)

دمعصيت زيانونه:

ابن قيم (رحمه الله) وايي: مسلمان لره پکاردی هغه ته دا معلومه وي، چې ګناهونه لوی زيان رسو نکي او هلاکت پېښوونکي دي، څنګه دېلابېل زهر دانسان بد ن ته په رسيدو زيان رسوي، او دهغه دهلاکت باعث ګرځي، دغسې ګناهونه دانسان په زړه تاثير کوي، په دنيا او اخرت کې چې څومره شرور اوناروغۍ دي دهغو ټولو سبب يواځې ګناهونه اومعاصي دي(الداء والدواء ۶۰مخ)

دالله ديوه ولي وينا: "لاتنظر الی صغر الخطيئة ولکن انظر الی من عصيت" ژ:ته ديته مه ګوره چې ګناه وړه ده! بلکې ته د چا نه چې سرغړونه کوي دهغه عظمت ته وګوره...(اخرجه احمد فی الزهد،۴۶۰مخ، تهذيب الداء والدواء ۵۴\۱)

حضرت بشر(رحمه الله) وايي: "لوتفکر الناس فی عظمة الله ما عصوا الله عزوجل" (تفسيرابن کثير ۱۵۸\۲) ژ:که دالله(جل جلاله) عظمت ته خلک پام ولري، هغوی به دالله له سرغړونې راوګرځي.

دتوبې تعريف:

له ګناهونو اومعصيت نه مونږ چې کومه توبه بيا بيا يادوو، دهغې د حقيقت نه خبريدل ضرور دي، که دتوبې حقيقت ونه مندل شي، يواځې په ژبه توبه، توبه ويل بسنه نه کوي، لغت کې توبه بيرته ګرځيدو اورجوع ته وايي، علامه رازي(رحمه الله) د مختارالصحاح په ۵۹ مخ او علامه فيرزوآبادي (رحمه الله) دالقاموس المحيط په ۵۹مخ ليکلي:"تاب إلی الله" او "توبه" له ګناه اومعصيت نه ګرځيدو ته ويل کېږي، په شريعت کې دالله (جل جلاله) دمعصيت او نافرمانۍ پرېښودو ته او دهغه اطاعت غوره کولو ته توبه ويل کېږي.

دتوبې حقيقت اومراتب:

درښتينې توبې ويستو لپاره علماوو ځينې شرايط راوړي دي، لکه امام قرطبي (رحمه الله) وايي: هی الند م بالقلب وترک المعصية فی الحال، وعزم علی ألايعود إلا مثلها، وأن يکون فی ذلک حياءً من الله (تفسير قرطبي، سورة النساء ۹۱\۵مخ)

ژ: (رښتينې توبه) هغه ده، چې (په هغه کې لاندې شرايط پوره وي۱... په ګناه باندې له زړه پښېمانې، ۲... ګناه ژرپرېښودل،۳... او د ګناه بيا نه

کولـو کلکـه اراده،۴...او داهرڅـه دالله نـه دحیـا پـه وجـه کول .

دتوبې مراتب:

توبـه ویسـتل درې درجـې لـري، ۱... دتـوبې ویسـتو ترټولویـه اولازمـي درجـه کفـر پرېښـودل او ایـمان قبلـول دي۲... ددینـه وروسـته د کبـایرو(گنـاهونو) نـه توبـه کول ۳... دریمه له صغیره (وړو) گناهونو توبه.

دتوبې ډولونه(قسمونه)

توبـه دوه ډولـه ده۱... واجـب - ۲... مسـتحب – دهـر ماموربـه کـار پـه پرېښـودو اودهـر محظـور اوممنـوع عمـل پـه کولـو فـوري توبـه واجـب اوضرور ده، اوداپـه ټولـو مکلفـو مومنـانو بانـدې واجـب ده، دمسـتحباتو پـه پرېښـودو او دمکروهـاتو لـه ارتکـاب نـه توبـه کـول مسـتحب ده(جـامع الرسـایل لابـن تیمیة،رسـالة فـی التوبه :۱۱\۲۲۷مخ

دربښتینې توبې شرایط:

۱... پـه فـوري توگـه د معصـیت اوگنـاه نـه لاس پـه سرکېدل.

۲... پـه ټولـو پخوانیـو گنـاهونو پښـېمانتیا کـول، درسـول الله مبـارک ارشـاد دی: "النـدم التوبـه" یعنـې پښـېماني توبـه ده. (مسـند ابـی یعلـی، مسـند عبـدالله بـن مسـعود رض رقـم:۴۹۶۹،۵۰۸۱،۵۱۲۹) پښـېماني دتـوبې اعظم رکن دی.

۳... بیاپـه گنـاه د نـه مرتکـب کېـدو کلـک عـزم(تفسیر السراج المنیر۲\۶۸مخ)

۴... دخلکـو حقـوق اداء کـول یـا لـه هغـوی نـه بښـنه غوښـتل(تفسـیر ابـن کثیـر۸\۱۶۹،تفسـیر الخازن۷\۱۲۲مخ)

پــه ریــاض الصــالحین کــې امــام نــووي (رحمه الله)لـیکلي دي:کـه د معصـیت تعلـق لـه سـړي سره و، نودهغـه لپـاره څلـور شرایـط دي، درې هغـه چـې بـره ذکـر شـول، اوڅلـورم داچـې دخلکـو د حقوقـو نـه خپلـه ذمـه خلاصـول، کـه دچـا مـال یـا کـوم بـل څـه ورسره وي، څښتن ته هغـه سپارل، کـه پـه چا یـې دروغ، تهمت یـا بهتـان پـورې کـړی و، د هغـه نـه دې بښـنه وغـواړي او که دچـا غیبـت یـې کـړی و د هغـه نـه هـم د معـافي طلب کول.

۵... پـنځم شرط دادی چـې سـړی پـه اخـلاص سره یعنـې دالله دعـذاب لـه ډاره اود مغفـرت اوثـواب پـه امید گناه پرېږدې.

نصوح توبه څه ته وایې؟

الله (جل جلاله) پـه قـرآن مجیـد کـې خپلـو بنـده گـانو تـه د"نصـوح" تـوبې کولـو حکـم کـړی دی: لکـه پـه لانـدې ایـت کـې : ﴿یَـا اَیُّهَـا الَّذِیـنَ آمَنُـوا تُوبُـوا إِلَی اللهِ تَوبَـةً نَصُـوحا﴾ (التحـریم:۸) ژ:ای مومنـانو! توبـه وکـاږئ الله ته، په صاف زړوه توبه (ترجمه شیخ الهند رح)

نصـوح تـوبې نـه مـراد څـه؟ راځـئ! د صـحابه کرامـو، تـابعینو، سـلفو صـالحینو او د مفسرـینو داقوالـو په رڼا کې دیتـه ځـواب پیـداکړو، "نصوحًا" د "النصح" نـه اخیسـتل شـوی ،پـه عربـې کـې گنډلوتـه وایي،گـواکې توبـه د گنـاهونو درز "رفـو" ډ کـول دي، نصـوح رښـتینې، محکمـې اوپخـې تـوبې تـه ویـل کېږي، نصوح

د"نون" په "ضمه" (پېښ)هم لوستل کېږي، داسې توبې ته ويل کېږي چې تري سړی نصيحت واخلي. (تفسير السمعانى۵\۴۷۷)

امام فراء(رحمه الله) وايي:چې په آيت کې "نَصوحًا"، د"توبه" صفت دی، معنی يې داده چې توبه کوونکو ته ددې خبرې پوهاوی ورکول دي چې دگناهونو په لور بيا گرځېدل ترک کړي، دکومونه چې هغه توبه کړېده، اودا داسې رښتيا او نصيحت رسونکي توبه ده، چې کونکی خپل نفس دگناهونو دپليتې نه پاکوي (تفسير الرازي سورة التحريم :۱۱\۴۴۹۰)

امام قرطبي(رحمه الله) ليکلي دي، نصوح توبه،خالص توبه ده، دملاوټ نه پاکو شاتو ته "عسل ناصح" وايي،ځينو ويلي:چې د "نصاحة" څخه ماخوذ ده او ددې اخذ دوه وجهې دي۱.... په دې توبې کولو دالهي اطاعت جذبه کلکه اومحکمه کېږي،څنګه چې خياط په ګنډلو رخت محکموي ۲.... په دې توبې کولو توبه کونکی داولياوو سره داسې وصل شي، لکه خياط چې دګنډلو په زريعه درخت ټبلې ټوټې يوځای کړي (تفسير القرطبي :۱۸\۱۹۹مخ)

دحضرت معاذ(رضي الله عنه) د پوښتنې په ځواب کې رسول الله(صلی الله علیه وسلم) وفرمايل: نصوح توبه داده چې سړی پخپلو کړو ګناهونو پښېمان شي، دالله لورته ورشي، بيرته ترهغه را ونه ګرځي،څو دغو لانزې تيو ته پی بيرته ونه ګرځي (الدر المنثور:۶\۲۸۴)

حضرت عمر، ابی بن کعب، اومعاذ(رضي الله عنهم) فرمايي:التوبة النصوح أن يتوب ثم لايعود إلى الذنب كما لايعود اللبن إلى الضرع ......نصوح توبه داده چې هغه توبه وباسي اوبيا هغه ګناه لورته نه ګرځي، څنګه چې تيوته پی بيا نه ګرځي (تفسير القرطبي، سورة التحريم :۱۸\۱۹۷مخ)

حضرت حسن (رحمه الله) ويلي: نصوح توبه داده چې سړی د ګناهونو په ککړ ژوند نادم شي، او هغه ته د بيا نه ورتلو پوخ عزم وکړي،کلبي (رحمه الله) ويلي:نصوح توبه داده چې په ژبه استغفار اوپه زړه پښېمان شي، اوخپل ځان کنترول کړي ،دقتاده(رحمه الله) په وينا:رښتيني نصيحت رسونکې توبې ته نصوح ويل کېږي (تفسير الخازن:۷\۱۲۱مخ)

سعيد بن جبير(رحمه الله) فرمايي:نصوح وايي مقبولې توبې ته،اوتوبه ترهغه وخته نه قبلېږي، چې ترڅو په هغه کې درې ځېزونه ونه مندل شي ۱.... دنه قبوليت ډار ۲... دقبولت اميد ۳... او په طاعاتو کلکه ثابت قدمي غوره کول...

محمد بن سعيد قرظي (رحمه الله) وايي:نصوح توبه د څلورو ځېزونو د مندلو نوم دی ۱... په ژبه باندې استغفار ۲...له بدن څخه دګناهونو پيټی لرې کول ۳... په زړه کې دګناه پرېښودو اظهار دحضرت ابن عباس (رضي الله عنهما) نه هم منقول دي (البحرلمديد:۷\۱۲۷۸مخ) ۴... دبدو دوستانو د صحبت نه ځان لرې کول ۵... ذو النون (رحمه الله)ويلي:دنيکانو او د اهلِ خير خلکو سره صحبت غوره کول(تفسير الخازن :۷\۱۲۲مخ)

سفيان ثوري(رحمه الله) فرمايلي:څلورشيان دنصوح توبې نښې دي:۱... القلّة يعني ګناهونه زايلول۲.... العلّة يعني دالله (جل جلاله) په ياد کې دزړه دننه انديښمن کېدل يعني ندامت غوره کول ۳.... الذلّة يعني عاجزي

او تابعداري غوره کول ۴... الغربة يعنې له ګناهونو ځان لرې ساتل.

فضيل بن عياض(رحمه الله) فرمايي: دتوبې وروسته، ګناه دتوبه کونکي د ستر ګو ازغی شي يعنې هغه ګناه ته ددښمن په نظر ګوري.

ابوبکر واسطي(رحمه الله) نصوح دخالصه توبي نوم دی، نه دمعاوضې دکوم عقد،ځکه چې چا دنيا کې ګناه کړيده، دخپل نفس دګټې پخاطر يې کړيده، اوبيا توبه هم د نفس دسهولت پخاطر کوي نو توبه دخپل نفس لپاره وي نه دالله لپاره(تفسير الثعلبی :۳۵۰\۱۹مخ)

ابوبکر مصري (رحمه الله) وايي:نصوح توبه يعنې حقداروته خپل حقوق ور کول. ددعوه لرونکو نه دحقوقو ښننه غوښتل، اوپه طاعاتو دوام کول دي.

رابعه بصريه (رحمة الله عليها) ويلي:داسې توبه کول چې بيا دګناه کولو په لور خيال ونلري، ذالنون مصري(رحمه الله) وايي دنصوح توبې درې نښې دي:۱... قِلَتِ کلام -(لږې خبرې) ۲.... قِلَتِ طعام-(لږخوړل) قِلَتِ منام- (لږويده کېدل)

شفيق بلخي(رحمه الله) ويلي: نصوح توبه کونکي زياتره خپل نفس ملامتوي، او ندامت له هغوی نه جلا کېږي،څو دګناهونو له آفتونو څخه په سلامتيا سره نجات ومومي.

سري سقطی(رحمه الله) ويلي: نصوح توبه کونکی دايمان دخاوندانونفس داصلاح فهمايش کوي، ځکه چې د چاتوبه قبوله شې،هغه داخبره خوښوي چې نور خلک دې هم دده پشان نصوح توبه کوونکي وي (تفسير الثعلبي:۳۵۰\۱۹مخ)

جنيدبغدادي(رحمه الله) فرمايي:نصوح توبه داده چې هغه ګناه داسې له ياده وباسي چې بيا يې ياده هم نکړي، ځکه چې دچا توبه صحيح وګڼل شې، هغه دالله تعالی سره محبت کونکی شې، اوڅوک چې دالله تعالی سره محبت کوي هغه دالله پرته نور هيروي.

سهل تستري (رحمه الله) وايي:نصوح توبه داهل سنت والجماعت دتوبې نوم دی، له دې وجې دبد عتي توبه هيڅ توبه نده، درسول الله (ﷺ) دهغه ارشاد په وجه هربدعتي سړی له توبې کولو څخه محجوب شوی دی.

فتح موصلي(رحمه الله) فرمايي:ددې درې نښې دي ۱... د نفساني خواهشاتو مخالفت کول۲.... ډېر ژړل۳.... دلوږې اوتندې مشقت زغمل يعنې لږ خوړل او څکل (الکشف والبيان:۳۵۱\۱۹مخ)

دحضرت عمر(رضي الله عنه) نه دنصوح توبې په باره کې وپوښتل:وي فرمايل:چې سړی له بد عمله توبه وکړي، اوبيا د هغه لورته ونه ورنشي.

حضرت حسن(رحمه الله) فرمايي: نصوح توبه داده چې دګناهونو څخه هم داسې نفرت وکړئ ځنګه يې چې ورسره محبت مو کړی ، اوهر کله چې درپه ياد شې استغفار کوئ (تفسير القرطبی:۱۶۸\۱۸مخ)

ابوبکر وراق (رحمه الله) ويلي: نصوح توبه داده چې زمکه دخپلې پراختيا باوجود په تاباندې تنګه شي ځنګه د تبوک غزا نه پاته شويو توبه وکړه(تفسير القرطبي ۲۸\۱۸۷مخ)

ابوعبدالله(رحمه الله) وايي:دلسو شيانو نوم نصوح توبه ده۱... له جهل وتل۲... پخپل فعل پښېمانې ښودل

۳.... لـه خواهشـاتو ځـان ژغـورل ۴... د سـوال کـونکي د نفـس کنترولولـو يقـين ۵... نـاروا معـاملات پريښـودل ۶... مـاتې خپلـوی جـوړول ۷.... دروغ پريښـودل ۸.... ناکـاره دوسـت پريښـودل ۹... لـه معصـيت نـه خلـوت کـول ۱۰.... دغفلـت لـه چـارو عـد ول غـوره کـول(حقـايق التفسير للسلمی:۲\۳۳۷مخ)

علامـه شـبير احمـد عـثماني(رحمه الله) لـيکلي دي: دنصوح تـوبې نـه مـراد پـه صـاف زړه توبـه کـول دي، هغـه دادی چـې پـه زړه کـې دهغـه ګنـاه خيـال را نـه ولي، کـه دتوبې نه پس بيـا دهغـو خرافـاتو خيـال ورتـه راتـه نوپـوی شـه چـې پـه توبـه کـې څـه کسرـ لا پاتـه دی، اودګنـاه ريښې د بېخـه اولګيـو نـه نـدي وتـلي (رزقنـا الله منهـا حظـاً وافـراً بفضـله وعونـه وهـو على كل شـئٍ قـدير- (تفسير عثمانی سورة التحريم:۸)

دزمانې له پلوه دتوبې ډولونه:

دزمـانې لـه پلـوه توبـه دوه ډولـه ده، يـوه دا ده چـې هرسړی پـه ژونـد کـې دمـر ګ سـلګيو راتلـو وړانـدې توبه وباسي، ځکـه چـې دسـاه وتـو وروسـته توبـه هـېڅ ارزښـت نلـري دالله تعـالی ارشـاد دی: ﴿وليسـت التوبـة للذيـن يعملـون السـيئات اذا حضرـ أحـدهم المـوت قـال إنى تبـت الآن ولا الذيـن يموتـون وهـم کفـار أولئـک اعتدنا لهم عذابا أليما﴾

ژ:اونشـته(وعـده دقبولـد) تـوبې لـه پـاره دهغـو کسانو چـې کـوي دوئ ګناهونـه ترهغـه پـورې چـې راشـې يـو د دوئ تـه (اسـباب د) مـرګ نـوايي چـې بيشـکه ماتوبـه ويسـته اوس اونـه (قبليـدای شـې توبـه) دپـاره دهغـو کسـانو چـې دوی مـړه شي حـال داچـې دوی کـافران وي دغه کسان (چـې دکفرپـه حالـت کـې مـري اوعـين پـه غرغـره کـې توبـه کـوي)تيـارکړی مـونږ دوی تـه عـذاب دردناک (النساء :۱۸، ترجمه شيخ الهند رح)

رسـو الله(ﷺ) ارشـاد فرمـايلي: ان الله يقبـل التوبـة العبـد مـالم يغرغرــ (سـنن الترمـذی کتـاب الدعوات، رقم :۳۵۳۷)

ژ:بيشـکه الله تعـالی دبنـده توبـه ترهغـه وختـه قبلـوي ،څـو دهغـه سـاه ترغـاړې نـه وي راغـلي (يعنـې ترڅو روح تري وتلی نه وي)

دتـوبې دويـم ډول دوخـت پـه اعتبـار دادی چـې د ټـول مخلـوق توبـه ترهغـه وختـه دقبوليـت وړده څـو چـې لمر دمغرب نه راپورتـه شـوی نـه وي، کلـه چـې لمـر دمغـرب نه راپورته شـې هم هغـه وخت بـه دتـوبې قبليـدو دروازه وتـړل شي، حضـور(ﷺ) فرمـايلي(ﷺ) مـن تـاب قبـل أن تطلـع الشـمس مـن مغربهـا تـاب الله عليـه (صـحيح مسلم،کتاب الذکر والدعاء، رقم:۶۸۶۱)

دتـوبې ويسـتو توفيـق! او دخلکـو پـه اعتبار يې ډولونه:

دالله تعـالی لـه لـوري دتـوبې توفيـق ورکـول او نـه ورکول پـه اعتبار دخلکو مختلف ډولونه لري.

۱.... يـوډول هغـه دي چـې ور تـه پـه ټـول ژونـد کـې د تـوبې توفيـق پـه لاس ورنشيـ او ټـول عمـر دشـعور لـه مـودې نـه تـر مرګـه پـورې پـه ګنـاهونو او معصـيت کـې تيـر کـړي پـه دې حالـت کـې ورتـه مـرګ راشي دا دډېرو بدبخته خلکو حالت دی.

۲.... ډول لـه لـومړي ډول نـه هـم قبيح او بـد خلـک دي چې هغوی لـه ابتـداء څخـه نيـولي تـر وروسـتي عمـره نيک اعمال کوي،ليکن دعمر پـه آخر کـې پـه يـو بـد عمل

مبتلې شي، تردې پورې چې په هم هغه بد عمل مبتلې وي او مرګ ورته راشي څنګه چې په صحيح حديث کې راغلي دي، له تاسونه ځيني خلک دجنتيانو اعمال غوره کړي، تردې پورې چې دهغوی او جنت ترمنځ ديو ګز اومره فاصله پاتي شي بيا په هغه تقدير غالب راشي اوهغه به دجهنميانو عمل غوره کړي چې دهغه په وجه به هغه جهنم ته لاړشي.(صحيح البخاری،کتاب الأ نبياء، باب قول الله تعالى، واذقال ربک للملائکة انی جاعل فی الارض خليفةورقم: ۳۳۳۲)

۳.... دريم ډول دهغو خلکودی چې هغوی خپله ټوله ګرانبيه متاع او ټول ژوند په غفلت او دوکه کې تيروي، تردې پورې چې هغوی ته دکوم ښه عمل توفيق په لاس ورشي او په هم هغه انتقال وکړي، دا هغه خلک دي چې ټول عمر يې د جهنمي خلکو اعمال کول تردې چې دهغوی اوجهنم ترمنځ يوګز ځای پاته شو، تقدير غالب راغی او دجنتيانو پشان عمل يې غوره کړ او جنت ته لاړ (ياد اخذليک)

دا خبره ښکاره ده چې داعمالو دارو مدار په خاتمه دی، دخير او شر په اعتبار سره، په حديث شريف کې راغلي ، چې هرکله الله(ﷻ) دکوم بنده سره دنيکۍ معامله وکړي، نوهغه ته دنيک عمل توفيق ورکړي، اوبيا په هم هغه نيک عمل دهغه نه روح قبض کړي(سنن الترمذی، کتاب القدر، رقم ۲۱۴۲)

۴.... څلورم ډول دهغو خلکو دی چې هغوی دژوند هره دقيقه اوثانيه دالله (ﷻ) په اطاعت کې تيروي، ګام په ګام دالله فرمانونه مني، دمرګ څخه وړاندې هغوی ته تنبيه ورکول کېږي، چې اوس دالله (ﷻ) سره دليدلو وخت راغلی دی،ته! دهغه سره ليدلو لپاره ځان چمتو کړه،او داسې توښه ځان سره برابره کړه کومه چې دهغه ذات سره دليدلو لپاره مناسب ده،داخلک ترټولو غوره، بهتر او لوړ ډول خلک دي، حضرت ابن عباس(رضي الله عنهما) فرمايي:کله چې په رسول الله (ﷺ) ﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ﴾(النصر:۱) نازل شو، په دې کې ددنيا نه درسول الله(ﷻ) رحلت ته اشاره وه،نورسول الله(ﷺ) خپل ټول صلاحيتونه اوکوښښونه داخرت په کارونو کې صرفول شروع کړل (څنګه چې دنبوت وروسته درسول الله (ﷺ) معمول و،) الدررالمنثور، سورة النصر:۷۲۳\۱۵، تفسير ابن کثير:۵٦۲\۱٦)

حضرت ام سلمه (رضي الله عنها) فرمايي:دژوند په وروستيو شيبو کې رسول الله مبارک به پورته کېده، کيناسته،ته، راته؛ هروخت به ی "سبحان الله وبحمده أستغفر الله وأتوب اليه" ويل، ماورنه ددې کثرت په باره کې وپوښتل:وی فرمايل:ماته ددې حکم شوی دی، بيا رسول الله(ﷺ) النصر سورة تلاوت کړ(تفسير ابن کثير،النصر۵٦۴\۱٦- تفسر القرطبی، النصر۱۰\۱٦٦مخ)

درسول الله(ﷺ) دا عادت مبارک و چې هر کال په رمضان کې به يې لس ورځې اعتکاف کاو، اوجبرايل(عليه السلام) به ورته يوځل عظيم الشان قرآن تکراراوه ،دوفات کېدو په کال يې شل ورځې اعتکاف وکړاو دوه ځله يې عظيم الشان قرآن ختم کړ، رسول الله(ﷺ) به فرمايل:چې اوس دالله(ﷻ) دليدلو وخت رالنډ دی، بيا رسول الله(ﷺ) دحجة الوداع وروستي حج په مهال وفرمايل:خلکو! مانه دحج مسايل

یادکړئ، شاید زه راتلونکي ته بیا حج ونکړای شم- (صحیح مسلم، کتاب الحج، رقم:۳۱۳۷)

ددې څخه علاوه رسول الله(ﷺ) په کلکه دقران اوسنت نیولو حکم وکړ، اومدینې ته دستنېدو وروسته څه موده پس یې له دنیا څخه رحلت وکړ(تفسیر القرطبي:۱۶۷\۲۰مخ)

دتوبې و یستلو طریقه: علماءِ کرام فرمایي: په کومو ګناهونو کې چې انسان مبتلی وي،دهغو نه دتوبې ویستلو طریقه داده چې وکتل شي دغه ګناه دالله د حقوقو پورې اړه لري، که دبنده ګانوترحقوقو پورې؟ که دالله تعالی دحقوقو نه کوم حق وي، لکه دلمانځه پرېښودل، نوددې ګناه نه توبه ترهغه وخته صحیح نده ،ترڅو دقلبي ندامت سره یوځای دفوت شویو لمونځونو قضاء را ونه ګرځوي، هم داسې دزکات، او دروژې معامله ده، څو چې دپخوانیو روژو او زکات اداء نکړي، ترهغه وخت پورې توبه کامله نه ده، که ګناه دیوچا دناحق قتل وه، نوبیا ځان قصاص ته وړاندې کړي،که دمقتول وارثانو دقتل مطالبه وکړه، هغه دي ... کنه دیت خو به خامخا ور کوي، که په چا یې د دروغو تهمت پورې کړی و، په کوم کې چې حد لازم دی، نو ځان به هغه ته وړاندې کړي،که یوځو ک په قتل یا تهمت ویلو وبښل شو، هغه باید په اخلاص سره پښېمانیتا او په راتلونکي کې دنه کولو کلک عزم وکړي،هم داسې دې غله، ډاکو، شرابي اوزاني توبه ده، چې هغه ګناهونه پرېږدي، او ځان اصلاح کړي نو توبه به یې صحیح ده ، که ګناه تر حقوق العباد پورې اړه لري، که قدرت لري، ژر دې دحق څښتن ته د هغه حق وسپاري، که ژر داداء کولو وس نلري نو هر څومره ژر چې ممکن وي، دقدرت راتلو سره سم باید دحق څښتن ته دهغه حق اداء کړي،که کوم مسلمان ته یې زیان رسولی وي، ژر دې دهغه زیان ازاله وکړي، او دهغه مسلمان ورور نه دې بښنه وغواړي،او هم دې ددې لپاره استغفار ووایي،که دحق څښتن وباښه، نو له ګناه څخه خلاص اوبریالی دی ، هم داسې که یو چا بل ته زیان رسولی و، یا په ناحقه یې بل څو زورولی وي، دهغه حق څښتن ته دندامت په ښودو دي، له هغه نه بښنه وغواړي، اوپه راتلونکې کې د نه کولو عزم وکړي، او پرلپسې دې له هغه بښنه غواړي، تردې چې مظلوم یې وبښي، نوپه دې سره به دهغه ګناه وبښل شي (تفسیر القرطبي:۱۸\۲۰۰،۱۹۹)

دغسې حال دنورو پاتې ټولو ګناهونو دی، که دحقوق الله پورې یې اړه درلوده، نو دبره ذکر شرایطو سره برابر دې توبه وکړي، اوکه دبنده ګانو دحقوقو غوښتنه وه، نو په یاده طریقه دتوبې ویستلو ترڅنګ دې حقوق اداء کړي اویا دې بښنه ترلاسه کړي.

دتوبې ویستلو په اړه دسلفو صالحینوطریقه:

دصالحینو سلفو په رایه، که کوم سړي ته مرګ دهر یونیک عمل لکه د روژې یا حج اوعمرې وروسته راشي نو دالله له رحمت نه امید دی، چې هغه به جنت ته لاړشي، پخپله اکابروسلفو ټول عمر په نیکو اعمالو کې دتیرولو باوجود دمرګ په وخت کې دتوبې او استغفار اهتمام زیات کړی دی او خپل عمل یې په استغفار او کلیمه طیبه(لااله الا الله) پای ته رسولی دی! دعلامه ابن زیاد چې کله آخري وخت یې راغی، وې ژړل! چاتري دژړا وجه وپوښتله، وي

فرمایل:پـه الله سـوګند! زمـا ارزو او غوښـتنه داده چـې پـه توبـه کولـو دمـرګ اسـتقبال وکـړم، هغـه ویـل ، الله دې په تـا مهربـان شي، تـه هـم داسـې وکـړه، هغـه داودس لپـاره اوبـه راوغوښـتې، اودس یـې وکـړ، بیـا یـې نـوي کـالي واغوسـتل بیـا مـخ پـه قبلـه شـو، دوه ځلـه یـې سر ښـکته کـړ، بیـا پـه اړخ بانـدې څملاسـت، اوروح یـې والـوت، عــامربن عبــد الله داجــل پــه وخــت کــې وژړل،او وي فرمایـل: دهمـدې وخـت لپـاره عمـل کـونکي عمـل کـوي، ای الله! زه لــه تانــه دخپلــو کمیــو او کوتــاهیو بښــنه غـواړم، اولـه خپلـو ټولـو ګنـاهونو توبـه کـاږم، بیـا دهغـه وروسـته پرلپسي۔ د"لا الـه الا الله" وردکـاوه، تـردې پـورې چـې روح یـې لـه عنصري قفـس نـه والـوت، عمـروبن العـاص (رحمه الله) دمـرګ پـه وخـت کـې وفرمایـل:اې الله! تـا مـونږ تـه دطاعـت حکـم کـړی دی، مـونږ پـه هغـه کـې کوتـاهي کړیـده، تـا مـونږ لـه ګنـاه کولـو منـع کـړو مـونږ دګنـاه ارتکـاب کـړی دی،زه سـتا دبښـنې نـه سـیوا بلـه هـیڅ چـاره نلـرم، بیـا یـې د"لا الـه الا الله" وردشروع کـړ تردې روح یې لاړ والوت.

دتـوبې دعـوت : نـن انسـان دګنـاهونو پـه ژور سـمندر کـې ډوب دی، دنفـس اوبشرـي لغزشـونو څخـه پاک ندی، لیکن دناهیلۍ اړتیـا نشـته، هرهغـه سړی چې دګنـاهونو اومعصـیت لـه لارې یـې پـه ځـان ظلـم کـړی دی، هغـه تـه دازیـری دی چـې الله(جل جلاله) پخپـل سـپیڅلي کـلام (قـرآن) کـې هغـه تـه دتـوبې او رجـوع بلنـه ورکړیـده! هغـه دټولـو ګنـاهونو بښـونکی دی، دالله(جل جلاله) ارشاددی:

﴿قُـل يَـا عِبَـادِيَ الذِيـنَ أَسرَفُـوا عَلَى أنفُسِـهِم لَاتَقنَطُـوا مِـن رَحمَـةِ اللهِ إِنَّ اللهَ يَغفِـرُ الذُّنُـوبَ جَمِيعًـا إِنَّـهُ هُـوَ الغَفُـورُ الـرَّحِيم وَأَنِيبُـوا إِلَى رَبِكُـم وَ أَسـلِموا لَهُ مِـن قَبـلِ أَن يَـأتِيَكُم العَـذَابَ ثُـمَّ لَاتُنصَرُـون﴾ (الزمـر:٥٣-٥٤)

ووایـه! اې زمـا بنـده ګانو!چـاچې زیـاتی کـړی پخپـل ځـان ، نـا امیـدې مـه کـوئ دالله درحمـت نـه، بیشـکه الله بښـې ټـول ګناهونـه، هغـه د ګنـاهونو بښـونکی اومهربـان دی، او لاړشـئ دخپـل رب لورتـه او دهغـه حکـم سرتـه ورسوئ مخکې لـه هغـه نـه چـې راشـې پـه تـاسي عـذاب، بیا بـه هېڅـوک ستاسـې مرسـتې تـه درنشي۔(ترجمه شیخ الهند)

اوبـل ځـای ارشـاددی: ﴿وَإِنِّي لَغَفَّـارٌ لِمَـن تَـابَ وَآمَـنَ وَعَمِـلَ صَـالِحًا ثُـمَّ اهتَـدَى﴾ (طٰـه :٨٢). حضرـت ابـن عبـاس(رضي الله عنهما) ددې آیـت پـه تفسیر کـې فرمـایي: مـن آیـس عبـاد الله بعـد هـا فقـد جحـد کتـاب الله (تفسـیر ابـن کثیـر:١٠٨/٧) ژ:چـا چـې ددې ایـت وروسـته دالله بنـده ګـان دتـوبې نهـیلي کـړل ، ګـواکې هغـه دالله دکتـاب نـه انکار وکړ.

حــماد بــن ســلمه(رحمه الله) چــې کلــه دســفیان ثـوري(رحمه الله) دنـاروغۍ پوښـتنې تـه ورغـی، دهغـه نـه يې وپوښتل، چـې الله تعـالی بـه زمـا پشـان سړی تـه بښـنه وکــړي؟ نــوحماد بــن ســلمه (رحمه الله) وفرمایل:پــه الله سوګند! کـه ماتـه پـه الله(جل جلاله) اوخپـل مـورو پـلار کـې یـو دمحاسـب پـه حیـث ټـاکلو واک راکـړای شـې، نـوزه بـه الله محاسـب غـوره کـړم، ځکـه چـې الله (جل جلاله)زمـا لپـاره زمـا دمـور اوپلارنـه هـم زیـات مهربـان او رحـم کـونکی دی ......پای

له نومیالي دیني مدرس مفتي ابویاسر سره

ځانګړې مرکه

بسم الله الرحمن الرحیم

پوښتنه : محترم مفتي صاحب ! که لمړی دشهامت مجلي لوستونکوته ځان معرفي کړئ ستاسو احسان به وي ،

جواب : حامدا ومصلیا وبعد: زه په مطبوعاتي نړۍ کې په مفتي ابویاسر سره پیژندل کیږم ،دافغانستان دغزني ولایت سره تړاولرم ، لمړۍ زده کړې مي دخپل مرحوم والد صاحب څخه کړي دي ، اوبیادهجرت دیار ته تللی یم ، اوهلته مي دلورلایې په دارالعلوم کې دریوه کاله پوري زده کړې کړي دي ، له هغه وروسته دوه کاله همالته په نورو افغاني مدارسو کې پاته شوی یم ،اوبیاله هغه ځایه کوټي مرکز صالحه مدرسه کې [چې دهغه مهال ترټولو مشهوره مدرسه وه]زده کړې کولي چې هماغه کال په روستیو کې دطالبانو اسلامي تحریک پیل شو ،له یوه کال تعطیل وروسته کراچۍ ته ولاړم ،اوهلته مولمړی کال یعني خامسه [پنځمه]درجه په احسن العلوم کې ولوسته اوله هغه وروسته مي بیاسادسه [شپږمه درجه] تراخیري دوري پوري په دارالعلوم کراچۍ کې ولوستل ، اوله هغه وروسته مي تخصص في الفقه وکړ اوپه ۱۳۲۲ هج کې له علومو څخه دشرف اول په درجه فارغ شوی یم ، اواوس دتفسیر ،حدیث اوفقه په درس اوتدریس بوخت یم .

پوښتنه : ستاسو مشهور اساتذه اوشیوخ څوک دي ؟

جواب : زما په مشهورو اساتذه وکې له خپل والدصاحب رحمه الله څخه علاوه مشهور شیخ ،مفتي زرولي خان صاحب دامت حیاته دجامعه احسن العلوم باني دی چې صلوة هدایه اودوره تفسیرمي ورڅخه ویلي ، همدارا ز ددارالعلوم کراچۍ مشهورمحدث حضرت مولانا سبحان محمود رح دی ، چې بخاري شریف مو ترکتاب الغسل پورې ورڅخه لوستي ،همداراز ددارالعلوم یوبل مشرشیخ الحدیث اواستاذالکل حضرت مولانا شمس الحق صاحب رحمه الله و چې بیضاوي شریف اوسنن ابي داوود مو ورڅخه لوستي دی ،همداراز مو بخاري اوترمذي شریف په شیخ الاسلام مولانامحمدتقي العثماني صاحب اومسلم شریف په مفتي اعظم مفتي محمدرفیع عثماني صاحب لوستي دی

،همداراز مو دشيخ الحديث مولانا عزيز الرحمن صاحب څخه بيع هدايه اودشيخ الحديث مولانا مفتي محمود اشرف صاحب څخه مشكوة شريف او دشيخ الحديث علامه عبدالله برمي صاحب څخه جلالين شريف لوستي دي . اودتخصص في الفقه استاذ مو شيخ الحديث العلامه مفتي نجم الحسن صاحب امروهي دنجم الفتاوی مولف دی .

پوښتنه : له دورة الحديث څخه په فراغت زموږ دفارغو علماؤ دوې لارې مخ ته وي يو دامامت اوبله ددرس اوتدريس ،زماداپوښتنه دتدريس په اړه ده ،ولي زموږډېر فارغ شوي علماء دښه درس جوګه نه وي ؟

جواب: له نږدي دري لسيزو راهيسې زموږ طالبان داسلام اووطن ددښمنانو سره په سخته مبارزه بوخت دي ، نوطبعا به دهغوئ دتعليم زمانه له ستونزو ډكه وي ،تاسوګورئ ،هغوئ دخپل تعليمي كال ډيره برخه په جهاداوسنګركې تېروي ، اوكله چې دمدرسې لوري ته مخه كوي نو هم له ډيرو مشكلاتو سره مخ وي ، دنصاب نه شتون ، دښودرسونو لپاره دمدرسينو نه وجود ، اودښو مدرسينو په وجود كې دځای يا دكتابونو كمښت اونيستي اوداسې نور عوامل دي چې زموږ دطالبانو دتعليم سلسله په هماغه كامله توګه سرته نه رسيږي ، چې طبعا استعدادونه خام پاته كيږي ، اوتعليم نيمګړی ،خوبياهم الحمدلله داافغانان دي چې په دومره سختو ستونزو كې ددرس اوتدريس سلسله ځيني پاته شوي نه ده ، بلكه دغه ځوانان فارغان يې هم په ښه طريقه سره په مخ بيايي ،كنه وي نورقومونه دغه ډول نه دي.

پوښتنه: تاسو وويل : چې موږ دطالبانو يوه ستونزه دنصاب نه شتون دی ، نو دنصاب په نشتون كې دتعليم سلسله څرنګه په مخ ځي ؟

جواب : زمامطلب داوو :چې موږ له ډيره وخته ددیني تعليم په برخه كې يو مكمل اومرتب نصاب نه لرو ، هرطالب مو دخپلي خوښې اوانتخاب له مخې دكال په پيل كې كتابونه شروع كوي اوبيايې چې په كوم ځای خوښ شي پای ته رسوي ، په همدغه طريقه سره يې دتعليم زمانه پای ته رسيږي،چې داطريقه دښومدرسينو اومستعدوعلماؤ په رامنځ ته كولو كې موثر نه واقع كيږي ، البته اوس چې اسلامي امارت دغې ستونزې ته جدي توجه كړي ، اودتعليم تربيې له لارې يې ددينی تعليم ټولومرحلو ته يونصاب ترتيب كړی دی چې خورا مفيداوګټور نصاب دی ،زماهيله ده چې زموږ په ديني مدارسو كې به دتعليم نظام په همدغه نصاب جوړ شي ، چې ان شاء الله تعالی ښه نتيجه به وركړي . لكه موږ همدغه مثبتې پايلې دنورو هيوادونودنصاب په تنظيم كې مشاهده كولای شو .

پوښتنه : دمدرس عالم لپاره دتدريس په مهال ښې لارې كومي دي ؟ كه په دې اړه زموږ دهيوادفارغانو ته ښې مشوري وركړئ كيدی شي چې ښه استفاده ځيني وكړي ،

جواب : رښتيا هم چې زموږ ددرس طريقه ډيره كمزوري وي ، خوكه موږ دغه لاندي مشوري

په نظرکې ونیسو نوکیدی شي چې درس اوتدریس موښه اوپایلې یې مثبتې شي .

لمړی: څرنګه چې ددیني علومو زده کړه دمسلمانانو لپاره ضروري ده اوله بل پلوه دایو مهم عبادت هم دی نو ترټولو وړاندې بایدطالب اومدرس دخپل نیت سمون اواصلاح وکړي ؛ ځکه چې ددیني امورو اساس نیت دی ،نوباید ترټولو لمړی ددغه نیت سمون ته متوجه شوو.

دوهم زموږ دتدریس مدرس باید اخلاص في العمل ولري ، اخلاص في العمل که څه هم دهرمسلمان په هرنیک عمل کې ضروري دی ، لکه په حدیث شریف کې چې راځي : ان الله تعالی لایقبل من العمل الاماکان خالصا....

خو دمدرس اواستاد لپاره ډیراهم دی .

اودمدرس لپاره اخلاص في العمل څوموارد لري.

: په مطالعه کې چې دمدرس لمړی عمل دی اخلاص ضروري دی اوپه مطالعه کې دمدرس اخلاص دادی : چې باید طالبانو یازده کونکو ته تردرس ورکولو وړاندې مطالعه وکړي ، اوپه مطالعه کې اخلاص دادی : چې مطالعه یې باید په درو مرحلوبناء وي .

لمړی دځان لپاره مطالعه کول ، چې خپله یې په عبارت باندې علم راشی .

دوهم : داچې له دغه مطالعي څخه حاصل اخذ کړي .

اودریم: ددې لپاره په مطالعه وروګرزي چې طالب ته کوم مواد نافع دي . اوهغوئ ته باید ددرس په دوران کې څرنګه تقریروشی .

دمدرس دوهم اخلاص في العمل دمدرسي یاطالبانو په وړاندی حضوردی . نو په دغه عمل کې دمدرس اخلاص دادی چې په درسونو کې په خپل وخت کې حضور ضروري وګڼي . اوله شرعي عذر پرته غیرحاضري نه کوي . ځکه دمدرس په غیرحاضري سره په طالبانو کې دعلم ذوق مړاوی کیږي ، همداراز دمدرس درسونه بې برکته شي ، چې ذائقه یې ختمیږي ، اوخبره ترشکایتونو اوغیبتونو پوري رسیږي ،چې دانو داستاد اوشاګردپه مینځ کې ترټولو بدحالت رامینځ ته کیدل دي .

په احادیثو کې هم راځي : عَنْ عَائِشَةَ، أَنَّهَا قَالَتْ: .,....قَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ عَلَيْكُمْ مِنَ الْأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ، الي قوله .... وَإِنَّ أَحَبَّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللهِ مَا دُووِمَ عَلَيْهِ، وَإِنْ قَلَّ ... ژباړه : ای خلقو ! تاسو هغومره اعمال کوئ چې پرې غښتلي یاست ،.... او ترټولو ښه اعمال هغه دي چې تل وي ...

دمدرس بل عمل مخاطبه ده ، مدرس باید په مخاطبه کې هم پوره اخلاص وکړي ،اودغه اخلاص یې په دوه څیزونو سره راځي : لمړی داچې مخاطبة علی قدرعقولهم وي [یعنې دطالبانو دفهم وړ وي] ، لکه له حضرت علي رض چې روایت دی : حدثوا الناس علی قدر عقولهم .... اودوهم داچې درس باید دطالب دزده کړې په اندازه وي . نه زیات اونه ډیرکم.

د مدرس ددرس په دوران کې مشق اواجراء یو ورځنی عادت جوړول ضروري ده ؛ ځکه چې په مشق اواجراء کې دطالب لپاره ځومره ګټې دي ښایې چې په تکرار، مطالعه اودرس کې نه وي .

دریم : مدرس باید شفیق اومهربانه وي اودغه شفقت بیا ډیراړخونه لري :

- مثلا :په طالب العلم باندي ترحم ،
- له شاګرد سره نرمي ،
- له شاګرد سره دزوی یاکشرورو په څېر چلند .

استاد شرعا مکلف دی چې کشرانو باندي ترحم وکړي ، کمایقول الرب عزوجل في حق المؤمنین : اشداء علی الکفار رحماء بینهم ،یعني چې رښتوني مؤمنان هغه دي چې په کافرانو سخت اوپه خپل مینځ کې یوپه بل سخت مهربانه وي ، ویقول الرسول صلی الله علیه وسلم : من لم یرحم صغیرنا ولم یوقرکبیرنا فلیس منا .... یعني څوک چې زموږ په ماشومانو ترحم نه کوي اودلویانو قدرمونه کوي هغه له موږ څخه نه دي الحدیث استاد اوشاګرد په خپل مېنځ کې لوړ معنوي قرابت اوتعلق لري نوطبعابه ترحم په کې لازیات وي ،

دشفقت یوبل اړخ له طالب العلم سره نرمي کول دي . الله تعالی محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم ته چې دټول امت ستر استاذ دی داسې خطاب کوي : لوکنت فظاغلیظ القلب لانفضوا من حولك . الایة ژباړه :که ته سخت زړی وای نودوئ به دي په چاپېره نه وای راټول شوي . له سخت زړي مدرس سره طالبان په درس کې ډیرتنګیږي ، اواستفاده نشي ځیني کولای . اونه یې طالب درس ته زړه ښه کوي .حضرت ابوسعید الخدري (رض) ویلي : چې موږ ته رسول الله صلی الله علیه وسلم په شاګردانو باندی دشفقت اونرمي توصیه کوله .

دشفقت یوبل اړخ له طالبانو سره محبت دی. له امام ابویوسف رح څخه نقل شوي چې داستاد طریقه باید له شاګرد سره داسې وي چې که یې یونابلده کس ووینې نوداسې ګمان ورباندي کوي چې دایې زوی دی .

څلورم : مدرس به مربي وي اودشاګردانو تربیې ته به ځانګړي پاملرنه کوي .

دمدرس وظیفه به یواځې دکتابونو ورزده کړه اوتعلیم نه وي بلکه دتدریس یوه مهمه برخه به تربیه هم وي ، خوداچې تربیه کوم اړخونه لري نوپه لاندي ډول به یې تشریح وکړو :

- عقیدوي تربیه
- اخلاقي تربیه
- دشرعي اعمالودصحیح کړنې تربیه

عقیده په اسلام کې لمړی اواساسې ټکی دی . عقیده دمسلمان له لمړنیو امورو څخه ده ، اوترهغه پوري دمسلمان حیثیت څوک نشي خپلولای څوچې یې عقیده نه وي تصحیح شوي ، یایې دخپلي عقیدي په اړه معلومات نه وي ترلاسه کړي ،

لنډه داچې مدرس مکلف دی چې دعام تعلیم ترڅنګ طالب اومتعلم ته داسلام دغه اساسي بنسټ وروښیې .

اخلاقي تربیه داده : چې طالب ته بایددرسول الله صلی الله علیه داخلاق حسنه ؤ څخه وضاحت ورکړي ، اخلاق حسنه هغه مسنون اعمال دي چې هرانسان یې په خپلولو سره دحیثیت ،شرافت ، اوکرامت ښتن جوړیږي ،اوپه نه مراعت سره یې انسان دټیټو اوذلیلو صفات مالک جوړیږي .

په مسنونو اعمالو کې باید له اوداسه ماتولو څخه نیولي بیا داستاد په وړاندي دناستې اوکلام پوري دټولو ضروري اومسنونو اعمالو تربیه ورکړه شي . مثلا طالب ته باید وروښودل شي ، چې قبلي ته دقضاء حاجت په وخت کې مخ ،یاشا ګرزل مکروه تحریمي دي ، همداراز له قضاء حاجت وروسته په اوبو سره استنجاء وهل ، دشونتیا تروخته اودس کول ، په ښي لاس خوراک څښاک کول ، دارمیږي په مهال په خوله لاس نیول ،له بي ځایه خندلو ، ټوقو اوښکنځلو څخه دځان ژغورني ، اوداسې نور .. هریو په ښه استناد سره بیان شي . څوددوئ په ذهن کي ښه ځای ونیسي .

پنځم:په علم عمل .

دمدرس اوهرعالم لپاره ضروري ده چې ددین کوم علم یې حاصل کړی وي اوس باید هغه ته دعمل جامه وراواغوندي،اودده هرڅه باید ددین دکړنلاري سره سم وي ، داستاد اخلاق اوښه عمل دشاګردانو لپاره یو عملي مشق وي ،

که داستادناسته ،ولاړه، خوراک، څښاک اونور.... دعلم په مقتضی سره وي نوشاګرد به دعلم اثار په سترګو ویني ،هغه به له دغه ځایه له خپل دین سره اشنا کیږي ، هغه به داسلام محاسن په مشاهده وګوري ،اودا دمتعلم په اصلاح ، تعلیم ، اوفکري جوړونه کې ترټولوموثر اقدام وي ،

موږ په ټولنو کې وینو چې شاګرد داستاد څخه رنګ اخلي ، که استاد ښه مربي اودمسنونو اعمالوڅښتن وي نوطبعا طالب اوشاګرد هماغه طریقه خپله وی ، اوکه بالعکس وي نوتیجه یې هم بالعکس وي . بلکه دمتعلم په وړاندي داسې اعمال اختیارول چې هغه دعلم سره ټکر وي ترهرڅه یې دمتعلم په ذهن خراب اوناولی اثر وي ،اوډیروخت خو همدغه لامل وي چې ددین اودتعلیم څخه دمتعلم دتبعیدسبب شي .

که زموږ مدرس په علم عمل نه وکړي ، نودا په شخصي-ډول دهغه لوی خسران هم دی ، یوڅوک چې څوارلس کاله دیوه هدف په تلاش کې تېرکړي ، اوکله چې منزل ته ورسیږي ، نوعمدا له خپل هدف څخه ځان محروم کړي ،

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایې : اللهم اني اعوذبک من علم لاینفع ...... ای الله ! په تاباندي له داسې علم څخه پناه غواړم ،چې نفع یې چاته نه رسیږي .

پوښتنه: سره له دي چې زموږ دهیوادخلګ ډیردین دوسته خلګ دي ،په هره ناحیه اوکلي کې مساجد اباد دي ولي بیاهم خلګ له ډیر و دیني ضروري معلوماتو څخه ناخبره پاته وي او زموږ فارغ علماء په دي لاره کې کوم اقدام کولای شې ؟

جواب: هو ! داواقعیت دی ، چې زموږ ډیری خلګ ددین له ډیرو مهمواحکاماو مسائلو څخه خبرنه وي ، نوددې یولامل خودادی : چې خپله په خلقوکې ددین دمسائلودپوښتلو فکر نشته اوله

دیـن سره یـې علاقــه کمــزوري ده ، اودوهــم داچــې زموږ امامــانو هــم خپـل مسـئولیت پــه صـحیح توګـه سره سرته نه دی رسولی .

تاسـوګورئ ! هــر دینـي واقعـي عــالم پــه خپـل قوم کـې ، یاپـه خپلـه محلـه اومسـجدکې درسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم خلیفـه اونائـب ګڼـل کیـږي ،اودرســول الله صــلی الله علیــه وســلم وظیفــه رب العـزة پـه قـرآن کـریم کـې څوځایـه داسـې بیـانوي : ویـزکیهم ویعلمهـم الکتـاب والحکمـة .... یعنـي دخلقــو دعقائـدو اواعمالوتزکیـه بـه کــوي ، دقــرآن کـــریم ترجمـــه اواحکـــام بـــه خلقوتـــه بیـــانوي ، داحادیثو اوفقـه مسـائل بـه خلقوتـه ښـیې ، کـه څـه هــم هغــه خلـق لــه ورانــدي پــه دي نــه پوهیــده ، متاسفانه چې زموږ دزیـاترو علـماؤ لـه امامـت څخـه هدف یـواځې داقتصـادي مشـکل حـل وي ، اوډیرزیـار پــه دې کــې باســو چــې خلــق خوشــحاله وســاتو اوزمـــوږ دغــه وظیفــه برقــراره وي ،دخلقورضــا دالله تعالی په نافرماني کې لټوو ،

نوکــه زمــوږ فــارغ علــماء دي خــبري تــه پــه ځــانګړي ډول توجــه وکــړي ، چــې لــه کــور څخــه نیولي بیا دمحلي ،کلي ، اوبـاهر خلقـو تـه دموقـع پـه مونــدلو سره ددیــن ضروري اواساســې معلومــات اومســاېل بیــانوي نــو ډیرپــه هوســایې سره دغــه مشــکل حــل کیــږي ، اوبالخصــوص بیادمســاجدوا مامــان چــې پــه کـلي کـې دقـرآن کـریم دترجمـي ، دحــدیثو اوفقهــی دمســاېلو درســونه ورځنــی شـغل وګــرزوی ،البتــه پــه داســې طریقــه چــې دخلقــو پــه مینـځ کــې دفتنـي اوتصادم دراپورتـه کولـو ذریعـه نشي .

پوښـتنه : زمــوږ ډیرفــارغ علــماء امامــت تــه زړه نه ښه کـوي اوامامـت یـوه داسـې وظیفـه ګڼـي چې دعلمي شرافت اوکرامـت نـه خـالي وي ، تاسـو پـه دي اړه څه واياست ؟

جـواب : نــه ! امامــة الصــغری یعنــي پــه پنځــه وقتــه لمونځونــوکې پــه جماعــت سره دخلقودلمانځــه امامــت کــول یــوه ډیــره عظیمــه ،شریفــه وظیفــه ده مګرمســئولیت هــم لــري ، تاســو ګــورئ ،چــې ځمکــی تــه څــومره رســولان اوانبیــاء راغــلي ، نوهغــوئ تــه الله تعــالی یــوه همدغــه وظیفــه ورسپارلي وه .

- جبرائیـل (علیـه السـلام)دوه ورځـې ددغـه امامــة الصــغری وظیفــه درســول الله صــلی الله علیه وسلم دتعلیم لپـاره سرتـه رسـولي ده . کمافي حدیث امامة جبریل المشهور .
- رســول الله صــلی الله علیــه وســلم لــه بعثتــه بیا تررحلته له امامـة کـبری سره پـه امامـة الصــغری پاتــه شــوی ،تــردې چــې دډیــرو علماؤ پـه نـزد لـه رسـول الله صـلی الله علیـه وسـلم څخـه فـرضي لمونځونـه بي امامتـه نه دي ثابت . الامرة اومرتین .
- درســول الله صـــلی الله علیـــه وســـلم څخـــه وروســـته دڅلـــورو سره خلفـــاؤ پـــه خپـل نوبــت کــې لــه امامــة کــبری سره همدغــه دامامة صغری وظیفه هم وه .
- امامــة پــه دې امــت کــې تــل دنیکــو اوغــوره خلګو وظیفه ګرزیدلي.

اوالله تعــالی پـــه قـــرآن کـــریم کـــې دعبـــادالرحمن [دالله تعـــالی دخاصـــو

بندگانو] صفت گڼلی : واجعلنا للمتقین اماما :

- رسول الله صلی الله علیه وسلم ددوئ په هکله فرمایلي : اللهم ارشدالائمة . الحدیث .
- لمونځ ددین اساس دی اوپه جماعت سره لمونځ اداء کول ددین له شعائرو څخه گڼل کیږي ، نوپه امامت سره امام همدغه ددین اساس او شعائر قائموي .

له بل پلوه ځرنگه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم له دنیا څخه رحلت وکړ ،اوهغه نه وروسته بل نبي نه راځي اوددین په رسولو کې لوی خدای ج دهغه نائبان علماء پیداکړي دي ، نواوس دهمدغه علماؤ مسئولیت دی چې ځرنگه ددې دین حفاظت وکړي اوڅه ډول دغه دین ترخلقوورسوي ؟

اوله بلي خواکه امامة کبری اوس په ټوله نړۍ کې له اهل الحق څخه اخستل شوی ؛مگر الله تعالی تراوسه پوري هغوئ له امامة الصغری څخه نه دی محروم کړي ، نو دعلماؤ مسئولیت دی چې دغه دین دهمدغه امامة الصغری له لاري څخه خلقوته ورسوي ،دهغوئ دایمان تحفظ وکړي ، دهغوئ اصلاح ،تهذیب ،اوتربیه وکړي .

له همدي ځایه معلومیږي چې امامة دامت داصلاح ،هدایت ،.......... اوتربیې لپاره په دین کې ځومره اړین منصب دی ،

لهذا هغه علماء چې لیږ ددین فکر ورسره وي هغوئ باید دامامت وظیفه په ډیر افتخارسره وکړي ،البته امامت یوډول مسئولیتونه هم لري نومسئولیتونوته یې هم باید متوجه شي .

پوښتنه : تاسو وویل : چې امامت یوه عظیمه وظیفه ده داصحیح دی اوتاسو په دي اړه ښه وضاحت ورکړ ، مگر که تاسو دامامت په ځینو مسئولیتونو هم رڼاواچوئ ښه به وي ؟

جواب :دامامت دمسئولیت خبره دوړاندینیو خبرو په ضمن کې تېره شوه ، خوپه لنډ ډول به ووایم چې : امام باید یوآځې خلقوته په پنځه وقته لمونځ ورکولوبسونه ونه کړي ،بلکه هغوئ به دخلقودیني ، عقیدوي ،اخلاقي ،مذهبي ،سیاسي ، اوعملي روزنه کوي ، خلق به دالله تعالی ددین احکامو پلي کولو اودمعاصي وو څخه داجتناب کولوته رابولي .

اولکه په سنگرکې چې موزلمیان دالله تعالی ددین لپاره خپل سرونه وړاندي کوي اودخپل تن په وینو دغه مبارزه په مخ وړي نودمنبر ځوانان مو هم باید دغه دیني مسئولیت ته همدغه سې پوره ځان وقف کړي اومنبر بایدهغه ډول سنبال کړي لکه ځرنگه چې ددې امت لمړۍ طبقي سمبال کړی ؤ.

پوښتنه: اوس په هیواد اودهیواد څخه باهر دهجرت په دیار کې دځینو ځوانو اوفارغو علماؤ له لوري دکمکیانو مدارس جوړیږي ، اوهغوئ تراوسه په دې لاره کې ښه بریالي دي ، تاسو ددوئ دغه کار ځرنگه ارزوئ ؟

جواب : هو، دانه یواځې چې ډیرمعقول اوپه ځآی عمل دی ، بلکه دآخرت لپاره به هم ان شاء الله تعالی ددې خلقودخیرپه اعمالو کې ښه ذخیره

وي،ددوئ دغه عمل دقدر وړ دی ، اوباید زموږ هیوادوال اوپه عمومي ډول ټول مسلمان خپل اولادونه په دغه ډول ادارو کې دتعلیم لپاره داخل کړي چې عصري تعلیمات هم ددیني تعلیماتو په رنګ کې زده کړي .

اوترڅوپوري چې میسر وي باید دخلق په مساجدوکې دماشومانو دهغه نیمګړي تعلیم په ځای خپل کمکیان همدغه نهاري یالیلیه مدارسوته کړي ، څوېې لمړنی اوابتدائي زده کړي سمي اوله اغلاطو پاکې وي ،البته دماشومانو سرپرستانوته باید دمدرسي داساتذه و، دهغوئ دمسلک ، مذهب اودتعلیم دطریقي په اړه له وړاندي معلومات وي .

پوښتنه : ددیني تعلیم ضرورت اواړتیا په څه کې ده ؟ ډیری خلګ دیني تعلیم دیوه هیواد دپرمختګ تعلیم نه ګڼي ، تاسوپه دي اړه څه نظرلرئ ؟

جواب: زه به لمړی په لنډو ټکوکې داددرته ووایم : چې ترڅو ددیني تعلیم سلسله روانه وي نودنیا به باقي وي اوکله چې داسلسله ودریږی نو نړئ به بیازوال کوي ، لکه همداخبره چې درسول الله صلی الله علیه وسلم له احادیثوڅخه څرګنده ده ، اوبل داچې په کومه سیمه اووطن کې دالله جل جلاله دین وي همالته به عذابونه مرفوع وي ، اوچې چیرته دغه تعلیمات پای ومومي نوهلته دعذابونو سلسله پیلیږي ، قرآن کریم کې دڅومره قومونو بیلګي بیان شوي دي ،چې کله هغوئ دانبیاؤ له تګلاري اودهغوئ له تعلیماتو څخه انکار وکړ ، دهغوئ په لاره نه تلو نو پایله یې له سخت هلاکت پرته بل څه نه وو ،دیني تعلیم سره خلق دالله تعالی دین پیژني ، دالله تعالی ددین لاره ورته معلومیږي ، دالله تعالی په دین باندي عمل کیږي ، اوچیرته چې دا څه وي نوهلته به سکون ،اطمنان ،برکات اورحمتونه وي ، نوطبعا دهیواد معنوي او ظاهري اتکاء او اساس همدغه دیني تعلیمات ګڼل کیږي ، تاسو وګورئ ! داسلامي امارت په مهال چې دغه دیني مدارس قائمي وي اوهرکلی اوښار له دغه مدارسو څخه ځنګیده هلته څه عجیبه سکون ، خوشحالي ، اوامنیت وو چې اوس یې پنځوس ملکونه هم یوائې له امنیت څخه عاجز دي ، یوائې په دنیاوي تعلیماتو سره دهیوادونو ترقي ناشوني ده ، ښآیې تاسو به غربي یااروپایې هیوادونه دتقابل په ډول یادکړئ ، خو په قرآن کریم کې الله تعالی په صراحت سره ددي خبري یادونه کوي چې الله تعالی هغوئ ته دخپل کفر اوطغیان له امله یوڅه وقت مهلت ورکوي اوبیابه یې الله تعالی تباه کوي ، نودادهغوئ دتعلیم برکت نه بلکه استدراج دی . اودځینوته بیا دنیوي ښه حالت دهغوئ داخروي بدحالت په مقابل کې ورکړل شوی دی .

اودوهم دا چې : لکه څرنګه چې دین دخلقو لپاره ضروري دی همداراز دیني تعلیمات هم دومره ضروري دي ،تاسو ګورئ ! دځمکي په کره کې دخلقو پیدایښت اوبیاهغوئ ته هراړخیز او داړتیا وړ مواد پیداکول ،اوبیاهغوئ ته دبی شمیره انبیاؤ را لیږنه ، اودکتابونو نازیلیدل داجوته وي چې دلته به ژوند کول اواوسیدل په یوه ځانګړي طریقه سره وي ،چې هغه درب العزة

لــه لــوري راليــږل شــوي قــوانين [شريعــت] دی او دژونــد دغــه موقتــه سلســله بــه دهغــه مطــابق روانه وي ، ديني تعليمات لـه همدغـه شريعـت اوديـن سره تـړلي دي ، نويـواځې همدغـه تعلـيمات اوددغـه تعلـيم زده كـونكي دي چـې الله تعـالی دپيغمبرميـراث اوورثــه گــرزولي ،دوئ بــه ددې قوانينــو حفاظــت اوســاتنه كــوي ،داســلامي امــارت دطالبــانو تحريک لـه همدغـه خلقـو څخـه جوړ دی اوهمدغـه يې اهداف دي . اوداترلمر روښانه خبره ده .

دريـم : زمـوږ خبره پـه دينـي تعليم كـې ده ، نوپه كوم هيواد كـې چـې اسلامي شريعـت نافـذوي ، دينـي احكامـات جـاري وي ، نوهلتـه لكـه دعصـري علومـــو چـــې پـــه ملكـــي چـــاروکې ضرورت وي ، همداسې په دولتـي چـارو كـې ددينـي علـم اړتيـا وي ،تاسوگوری ! ترڅه وختـه چـې پـه نـړۍ كـې اسـلامي شريعــت حــاكم و اودينــي علــوم پــه وده كــې وو هغه مهال دينا دامـن اوسـلامتي يـو كلـی اوكـوروو ، اوڅه وقت چـې لـه دينـي تعليـم څخـه خلقـو دنيـاوي تعليماتو ته مـخ واړول نولـه هماغـي ورځـې دنيـا پـه ډول ډول كړاونواو مشكلاتو كې اخته شوي ،

څلــورم : دا چــې دينــي تعلــيم ددينــي امــورو لپاره ده ،لهذا له يـوه عـالم څخـه دډآكـتر كـار اخسـتل يــا لــه يــوه عــالم څخــه دانجيــنري دكــار طمعــه كول يونامعقول فكر دی .

پوښــتنه: تاســو دغــه ځوانــانو علــماؤ تــه ددارالافتاء اوتخصصــاتو دمزيـد تعليـم پـه اړه همــدارا ز دكمپيوتر اونـورو عصـري وسـائلو داسـتعمال اولـه هغوئ څخه داسفتادي په اړه څه نظرلرئ ؟

جــواب : لــه يــوي خــوا اســلامي امــت اوپــه ځــانگړي ډول اســلامي امــارت ،اوددينــي علــماوو ټولنــه مســئوليت لــري چــې بايــدخپلوټولنواوهم نړۍ تـه داسـې رښـتوني علـماء وړانـدي كـړي چـې هغـوئ نـه يـواځې داچـې دينـي علـماء وي بلكـه دهغــوئ ډيراســتعدادونه پــه كارلويــدلي اودلــوړودينې زده كړوڅښــــتنان وي ، بلكــــه هغــــوئ بايــــد دفقهــي ،حــديث ،تفسـېر ،سـيرت ،اقتصــاد ،تــاريخ ،دعــوت ،........ اوآن ترصــحافت اوكمپيــوتر پــوري پـه دې علومـو كـې پـوه اوتجربـه ترلاسـه كـړي ، افغانان پـه عمـوم كـې دټولـو علومـو اوپـه ځـآنگړي ډول بيـاددينې علومـو ښـه اسـتعدادونه لـري ، كـولای شي پـه لږه مـوده كـې دغـه عمـل پـه ډيرسـاده اوآســانه طريقــه سرتــه ورســوي ، هغــوئ دي دارالافتـاؤ تـه مخـه كـړي ، تخصصـات دي وكـړي ، اوددعــوت اوجهادپــه اړه دي لــه مهمــو معــاصرو وسائلو سره ځان اشنا كړي .

اوبل پلوه تـه داسـلام اومسـلمانانو دښـمنانو پـه مـوږ لـه گنـو لـورو يرغلونـه كـړي ، مـثلا دهغـوئ يرغـل يـواځې پـه نظـامي برخـه كـې نـه دی هغـوئ دتبليغــاتو ،مطبوعــاتو اورسـنيو پـه جگـړو ډيـره خــواري كښــلي ، اولــه دي لاري چـــې هغــوئ كــوم نســلونه خرابــوي ياملتونــه تســخېر ه وي اوخپلــو اهدافوته ځان رسوي هغـومره پـه نظـامي جگـړه كـې نشې ترلاسه كولای ، نـو فـرض گـڼم چـې بايـد زمـوږ علـــماء اوفارغـــان ويښ شي اولـــه كوموعلومـــو او وســـائلونه چـــې ددښـــمن پـــه مبـــارزه كـــې اســـتفتاده كيـدلای شــې هغــه دعصرــ مطــابق زده كړي ، اوبياورڅخه عملا استفاده وكړي .

پوښتنه : تاسو په عمومي ډول هغو فارغانو ته چې ډیرکلونه یې خپلې هیلې ته په رسیدو تیرکړي اوبالاخرة اوس خپل هدفته رسیدلي اوله دي وروسته به خپلو سیمو ته ستنیږي څه توصیې کوئ؟ .

جواب: دغه فارغانو زموږ توصیه داده : چې دوئ باید دغه لاندي څوخبري ښه په غور سره ولولي : اوبیاعمل پري وکړي ،

اول: داچې ستاسو په وړاندي اوس څومسئولیتونه دي : لمړی داچې : تاسو چې کلي ته ستنیږئ نودپیغمبرصلی الله علیه وسلم دیوه وارث ، اوخلیفه ، په څېرستنیږئ نوپه تاسوکې به دکړي علم عملي بڼه څرګنده وي او ځان به موپه سنت طریقه برابرکړی وي ،

دوهم داچې تاسو دخپل دي اوږده مزل په ترڅ کې یومسئولیت سره ته ورسول چې لوی خدای جل جلاله یې په اړه فرمایي : [فلولا نفرمن کل فرقة منهم طائفة لیتفقهو في الدین] نواوس مو دوهم مکلفیت دی چې [ولینذروا قومهم اذا رجعوا الیهم].

دریم :کیدی شې له تاسو څخه ځینی په بېلابېلومسئولیتونو مصروف شئ مثلا : امامت ، درس تدریس ، جهاد ، اوداسې نور....... نو ترهرڅه وړاندي دخپل علمي حیثیت فکر وکړئ . اوځرنګه چې اوس دپیغمبرصلی الله علیه وسلم دیوه وارث په ډول یوي ټولنې او قوم ته ورځئ ،نو دابن مسعود رض دغه توصیه به ټینګه په غوږ کې نیسئ چې وایې : که علماء دعلم ساتنه وکړي ،په دې ډول چې ځان دخلقو په وړاندي له ذلة څخه وژغوري ،دظالمانو اواهل الدنیا صحبت ایله کړي ،دهغوئ دمال اواسبابو اسره ونه کړي ،اودعلماؤ سره حسدپریږدي ،اوخلقوته دهمدغه علم له لاري ددین په رسولو کې زیار وباسې ،اوهغه خلق چې همدي دیني پوهي ته اړتیا لري هغوئ ته ددین احکام اومسائل ورسوي ،نولوی خدای به یې دخلقو په زړونو کې محبوب وګرزوي ،خلق به یې په خبره اعتماد کوي،خبرو ته به یې غوږ نیسي۔ اوبیابه عمل وربباندي کوي ، اوله دي سره به دین دخلقو په زړونو کې ځای ونیسې اوهغوئ به داسلام دین ته رجوع وکړي .

اوکه داسې ونه کړي بلکه علم ددنیا دلاس ته راوړلو لپاره داهل الدنیا قرباني کړي ،نودخلقو په وړاندي به بي قدره وي ،په خلقوبه درانه وي ، اوهدف ته به ونه رسیږي . اوبیاابن مسعود رض وویل : ماستاسوله نبي صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې ویل یې :څوک [کوم عالم] چې ددنیا چاري ایله کړي ،اوداخرة په فکر کې شي ، نوددنیادچارو به یې لوی خدای جل جلاله خپله کفایت وکړي ،یعني دنیا به یې هم ورسمه کړي اوڅوک [کوم عالم]چې ځان ددنیا په چارو کې لګیاه کړي اوخپل ژوند ددنیادلاس ته راوړلو په بېلابېلو لاروکې مصروف کړي ، نولوی خدای په وړاندي به هیڅ حیثیت ونه لري ،اونه به درحمت په نظرورته وګوري ؛ بلکه چې وغواړي نوددنیادلټون په یوه دره کې به یې هلاک کړي. [مرقات کتاب العلم]

اتڼ

لاسپوڅي مفکر...

اوریدلي مې و، خولیدلي نه ، چې دامریکا دوستي له دښمنۍ ډېره بده ده! په دا وروستیو کې مې دامریکا په کانګرس کې چې کله داشرف غني وینا ته دکانګرس دغړو چکچک ولید، نو دامریکا پخواني یار او دوست حامد کرزی را یاد شو، یوخت و چې نوموړی دهر امریکایي دسترګو تور او دزړه مهلم و، او ور ته به د کانګرس دمانۍ دننه کانګرسیانو چکچک کاو... لاړ، هغه وخت هم تیر شو...

خو دامریکا د دوستانو لپاره د کرزی سرنوشت څورونکی اوخواشینوونکی ضرور دی! چې آخر دامریکا دوستي ښه پای او ښه انجام نلري!! دایران له پخواني پاچا(رضاشاه پهلوی)نه دعراق تر صدام حسین او دافغانستان تر پروني کرزي یو وخت ټول دامریکا نیږدي دوستان وو! چې په آخر کې دهمدې دوستۍ تراخه غوړپ کړل.... !!

دا خبره رښتیا اوسمه ده چې دامریکا د دوستۍ نه دهغې دښمنې زرکرته شرف لري... ځکه په آخر کې امریکا خپل دوستانو په وژلو، رټلو،شړلو او شرمولو بریګ نه نیسي..... چې هرکله هم دوستانه دوره پای ته ورسي د ماشین بیکاره پرزه ترینه جوړه شي د امریکا قهر اوغضب لینده پري خښه شي.

حامد کرزی خو امریکایانو ته دومره منلی و، چې په ټوله اروپا او امریکا کې به په سترو القابو بدرګه کېده غوړو چربو نومونو به ستایل کیده! داروپا او امریکا پارلمانو نو ته دویناوو لپاره و بلل شو! د خپل هېواد او خلکو سره دخیانت او جفا کولو په بدل کې ورته په سینه دزړورتیا اوقهرماني مډالونه یې ټومبل ، نړیوالي میډیا له لارې دکامیاب، مدبراو هوښیار سیاست پوه په توګه معرفي شو، خویو وخت راغی چې د کرزي جنایتونه او دهغه لخوا دخپل ولس ناځوانمردانه کړو وړه نشوای پټیدلی، ولس نور په نه تیروت، کرغېړنه او غلامه څېره ملت ته بربنډه شوه، امریکادرکړه چې نور کرزی ددوی ګټې نشي خوندي کولی، ژریې دده د بدیل پیداکولو پسې شوه، ورته خپل پخواني ګوډاګی (اشرف غني) موزون شکاره شو، نو سملاسي یې دهغه په ستایلو او صفتونو شروع وکړه، هغه نابغه ونوماو! دنړۍ په نوموتو پوهانو اومفکرانو کې یې شمار کړ، داچې اشرف غني ته دخبرو او وینا کولو سمه سلیقه هم نه ورزي، هغه له اسلامي معلوماتو سره یومخ نابلد او جاهل دی په دې سره ساده لوح افغانانو محسوس کړه چې دی که ندی بس اشرف غني دی کرزی څه و؟ سړی خو دغه دی ... چې دنړۍ په نوموتو پوهانو کې حسابیږي...؟

لنده داچې امریکا اشرف غني دکرزي دبدیل په حیث راوست ،په غلامۍ کې رښتیا دکرزي نه لس واره نابغه وخوت ؟امریکا سره یې دافغانستان دمستعمره کولو

تــور ســند امضــاء کـړ،او چـې هــر چېـرې د امریکــا پــه خولــه خـبرې کوي،دامریکـایې چـارواکو دخولـو نـه وتـلې تـوري مـن اوعـن یـادوي او چـې هر ځـای تـه پـه سـفر ځـي ، هلتـه هـم ســبق او هـــم هغــــه تـــوري زوتوي!نړیـوال دحیرانتیـاد پـه ښـودو پوښـــتنه کـــوي هغـــه دا نابغـــه اومفکــردی چــې دنــړۍ د نوموتــو مفکرانــو نــه یــودی؟ هغـوی اندیښـنه ښکاره کـوي، کـه ټـول نومـوتي مفکـران داســې وي لکــه دی؛نــو دنــړۍ دې خـــدای مـــل شي!خـــو هغـــوی خوراکیانوتـــه نـــده معلومـــه چـــې دنړۍ پـه کومونوموتـو مفکرانـو کـې چـې اشرف غنـي حسـابیږي، هغـوی هغـه دربښـتیاوو مفکـران نـدي، څـوک چـې ربښـتیا هـم دصـلاحیتونو پـه درلـودو دغـه ځـای تـه رسـیدلي دي، بلکـې اشرف غنـي چـې دکومـو پـه کتـار کـې ځـای لـري هغـوی هغـه دي چـې دامریکـا پـه غلامـۍ کـې یـې دمفکرتـوب ترفیـع ګـانې ترلاسـه کـړې دي، نـــو پـــه ربښـــتیا اشرف غنـــي ددغسيـــ مفکرانـــو سرخیـــل دی، دهغـــوی دآخـــر او دمـــنځ نـــه بلکـــې دهغـــوی دسر ســـړی دی، چـــې دګوډاګیتـــوب میکـــروب او نحوســـت نه یـواځې پـه وینـه کـې ګـډ دی بلکـې پـه اخلاقـو او عـادتونو کـې سرایـت کـړی دی، پـه هـېڅ یوځـای او غونـډه کـې دامریکافرمایشـونه لـه خـولې نـه غورځـوي، کـه څـوک بـاور نلـري، پخپلـه دامریکـا کـانګرس تـه دهغـه دوینا لاندې ټکیوته ځېر شئ:

افغانســـتان کـــې امریکـــایې عســـکرو لـــوی خدمتونـــه اوســـترې قربانۍ ورکړې.

دامریکـــــا او افغانســـــتان دقربـــانیو پـــه وجـــه نـــن امریکـــا خوندي ده

دترهګــــرۍ پــــه ځېلــــو کــــې داسـلامي هېوادونـو چوپتیـا لـه زغـم وتلې ده

طالبـان بایـد پرېکـړه وکـړي چـې دوی القاعـــده دي کـــه افغانـــان... داســـاسي قـــانون پـــه منلـــو او دمـذاکراتو لـه لارې افغـاني ټـولنې تـه راوګرځي...

هــر سـړی چـې خبرونـه اوری میـډیا تعقیبـوي، فکـر نـه کـوم چـې هغـه دې دامریکـا دیرغـل لـه پیـل راهیسيــ پــه کراتــو مراتــو پورتــه شـعاري خـبرې دامریکـایې چـارواکو لـه قولـه پـه مطبوعـاتو اورسـنیوکې نـــه وې اوریـــدلي!نو ایـــا داســـې یوشـخص چـې هغـه دوینـا ترحـده ازادې ونلـري، هرځـای چـې کینـي اوپـاځي امریکـایې شـعارونه زوتـوي هغـه تـه دخپلواک نسبت کـول یـا دیـو ازاد ملـت رهـبر ګڼـل دهغـه هېـواد او ملت سپکاوی ندی؟

بایـد مـونږ افغانـان نـور لـږ هوښیار شـو، پـه پټـو سـترګو دیـو چـا ترشـاه لاړنشـو، یوڅـوک ربانـدې پـه پټـو سـترګو مفکـر او نابغـه ونـه تپي!دهـر چـا دکـردار اوګفتـار موازنـه سره وکــړو، چـــې څـــومره دوینـــا او عمـل ترحـده پـه افغانیـت او اسـلام مـین دی، دمیـډیا پـه پـرو پاګنـد پسيـ لاړنشـو، لـږ دهغـه پـه اړه خپـل ضـمیر او وجـدان هـم وپوښـتو، چـې ایـا دکـافرغلام څنګـه دمسـلمان افغـان لپـــاره خیرغوښـــتونکی او نجـــات رسـونکی کېـدای شي؟نـن چـې اشرف غنـي دامریکـا یـانو دخولـو دانکـل کـوي چـې [دامریکـا عسـکرو پـه افغانســـتان کېلـــوی خدمتونـــه او قربـانۍ ورکـړي] ایـا داحقیقـت لـري، کـوم دایـمان او افغانـت نـه محـروم تـــن بـــه دامریکـــا وحشـــتونه او ستمونه خدمتونه وبولي؟!

ځکـــه امریکایـــانو پـــه افغانـــانودظلمونو او وحشـــتونو دومـره درانـه غرونـه نـړولي چـې هغـه پـه ټـول بشریـ تـاریخ کـې سـاری نلـري! ټـول افغانسـتان یـې لوټـه لوټـه کـر، ترټولودرانـه بمونـه یـې وکـارول، کیمیـاوي وسـلې یـې اسـتعمال کـــړې... ، ســـلګونه مدرســـې - جوماتونـه - روغتونونـه او زرګونـه کورونـه ړنـګ کـړل، دکرهڼـې زمکـې وچـې شـاړې کـړې، زنـدانو نـو کـې بنـدیانو تـه یـې جسـماني او روحـاني

اديتونه ورسول، د هغوى دبدن غړي يې پريکړ کړل دعظيم الشان قرآن نسخې يې په چټلو اوپليتيو کې واچولي په شهيدو جسدونو يې متيازې وکړې پت منې ميرمنې يې بي پته کړې په شپينيو عملياتو کې يې دخلکو د حيا اوستر ديوا لونه ونړول، کوچنيان يې په سپيو وداړل له يولک نه زيات خلک يې شهيدان کړل په لکونو نور يې ټپيان کړل د اشرف غني په وينا: دا گردخدمتونه دي؟ افسوس په هغه مړه وجدان او مړه ضمير چې هغه بيا داشرف غني جنايتونه ، جنايتونه نه بولي، دهغه خيانتونو ته خيانتونه نه وايي او ياهغه ته ديو اصيل افغان په سترگه گوري!

دا ويل يې چې [د امريکا او افغانستان دقربانيو په وجه امريکا خوندي ده!] امريکا غوښتل دخپل گوډاکي په لاس دامريکا دخلکو په سترگو کې خاورې واچوي، کنه! حقيقت دادی چې امريکا تر هروخت اوس له جدي ننگونو او گواښونو سره لاس اوگرېوان ده، چې له امله يې خوندي نه؛ بلکې دزوال دگواښوسره مواجه ده، افغانستان کې دخوارلس کاله جنگ وروسته دپام وړ لاسته راوړنې نلري، افغانستان کې نن هم داسلامي امارت په رهبرۍ کې مجاهدين پراخ اوفعال شتون لري، چې دوامدار او هره ورځ په امريکايي عسکرو منظم او دقيق بريدونه کوي، هم په نوره نړۍ کې دامريکا داستعماري په پاليسيو پرضد په ولسونو او خلکو کې دوښتابه څپه راپورته شوې ، امريکايي وگړي په ټوله نړۍ مصؤن ندي، هېڅ هېوادته په خلاصو پښو نشي تلای، په جنگونو دسلگونه تريليون ډالرو لگولو يې اقتصاد دزوال په مورگه درولی، پخپله وينا يې [افغانستان کې له پنځو س زره نه دزياتو عسکر وته مرگ ژوبله اوښتل]هغه راڼه واقعيتونه دي چې ښکاره دي پټيدای نشي

په خاصه توگه اسلامي نړۍ کې خو امريکا يانو خپل ټول اعتبار له لاسه ورکړی دی، په زياترو اسلامي هېوادو کې امريکا پلوي حکومتو نه دستونزو سره مخ دي، داسلامي هېوادو په ځوانانو کې امريکايي ضد احساسات مخ په زياتيد ودي او دامريکا نه نفرت کوي.

داشرف غني په خوله افغاني ټولنې ته دطالبانو بلنه ، هم کټ مټ دامريکا يې چارواکو دخولې نقل دی [طالبان دې افغانان شي] فکر کوم دابه دا فغانيت پورې د خندا او سپکاوي مرادف عمل وي،چې امريکا ددې واک ولري، چې هغه څوک افغان گرځوي هغه به افغان وي، او چې چاته هغه افغان نه وايي، هغه به نه وي افغان! کنه دزمکې په مخ که سهي او ريښتيني افغانان دي ، هغه طالبان دي،زکه طالبان پخپلو لباسونو، خبرو، عادتونو او اخلاقو د افغاني ارزښتونو نماينده گې کوي بلکې اشرف غني دشکل ،صورت او اخلاقو له پلوه دافغانيت استازيتوب نشي کولی بل طالبان دشکل اوصورت پشان فکر او ذهن يې هم افغاني دی هرچې اشرف غني دی نه هغه دشکل اوصورت له پلوه افغان ښکاري او نه دفکر او ايډيا له پلوه دافغانانو سره ورته والی لري ، نوښکاري چې ورته خپلو بادارانو خطاء سبق ښودلی دی په افغاني ټولنه کې داشرف غني ناسته ولاړه، خبرې اترې دافغاني ټولنې دمزاج سره سمون نلري، اودطالبانو ژوند او اجتماعي برخورد دافغاني مزاج نماينده برخورد دی

هم داشان دطالبانو په صف کې يوتن به هم دبهرني تابعيت نه برخمن نه وي، هرچې اشرف غني دی ، دده کابينه، حکومت ،پارلمان واليان اوقومندانان ترخوکيداره ټول دوگانه او سه گانه تابعيتونولري ! نو اول دی بايدځان افغان کړې بيا خپله کابينه، پارلمان او واليان افغاني ټولنې ته ور وبولي بيا طالبان ؛ .....

سجاد



کرکټ دچالوبه؟ او دچالخوا؟

د دویم نړیوال جنګ نه وړاندې په ۱۹۳۸زکې دجرمني د کرکټ ملي لوبډله چې په ټوله اروپا کې لومړی پیاوړې لوبډله وه، هټلرچې کله د جرمني واک ترلاسه کړ، هغه مهال دجرمني اوفرانسې ترمنځ دکرکټ لوبې په سر سیالۍ روانه وه، هټلر ته دلوبې دلیدو بلنه ورکړل شوه، هټلر بلنه اومنله، دلوبې کتو لپاره لوبغالي ته ورغی، لوبه پیل شوه، لوبه په ښه جوش سره روانه وه،تردې چې ماښام شو، هټلر یې له لیدوپه تنګ شو،د ماښام وروسته لوبه دڅه خنډ لپاره تم کړای شوه، دلوبډ لې له مشره یې وپوښتل څوک بریالی شو؟ هغه ورته وویل: جنابه لا خو لوبه پیل شوه، لوبه به روانه وي، دکامیابۍ او ناکامۍ پرېکړه به څلور ورځې وروسته کېږي، دهټلرمخ د غوسې تک سور شو او په لوړ غږ یې وپوښتل: داڅنګه لوبه ده، چې کتونکي ټوله ورځ له کارونو وباسي؟ بیا سباهم نه؛ بل سبا هم نه؛ ایله په څلورمه ورځ به دکامیابۍ او ناکامۍ نتیجه راوځي؟بند کړئ! ژر ترژره داخرافت بند کړئ!هټلر له لوبغالي روان شو؛ په کرکټ باندې جرمني کې په هم هغه ورځ بندیز پلی شو، بیا هغه ورځ شوه ترننه بیا چا په جرمني کې دکرکټ لوبډله جوړه نکړه!!

ددهم نړیوال جنګ پر مهال دامریکا ولسمشر- "روز ویلټ" هم د کرکټ لوبه د وخت ضایع کونکې لوبې په بللو وربانديې بندیز ولګاوه، دهغه په وینا:دکرکټ پشان لوبه دقوم د پرمختګ په وړاندې خنډ کېږي،وربانديې بندیز لګول پکاردي،د "روز ویلټ" په اند:دا یوه ډېره سسسته او اوږده لوبه ده، چې پخپلو کتونکو بده اغېزه کوي،خلک مصروفوي، له دې وجې که امریکا ترقې غواړي، باید ددغه ډول لوبوڅخه لرې اووسي.

دهند نیمي وچې ته کرکټ لوبه له انګریزانو سره یوځای راغله، هغوی دهند په اووه لویو ښارونو کې لوبغالي تعمیر کړل، په هغوکې یې دهندوستان "راجګان اومهاراجګان" په کرکټ مصروف کړل، هغوی پخپل منځ کې جلا، جلا لوبډلې جوړې کړي، البته دعامو خلکو ترمنځ کرکټ ځای پیدا نکړ ، یواځي د راجګانو او مهاراجګانو لوبډلو ترمنځو سیالۍ کېدې، نورو خلکو ورته ډېره پاملرنه نه کوله، هند دنیمې وچې تر ویشل پورې کرکټ لوبه په عامه توګه ډېر نه وه دود شوي، چې ددې نه دود کېدو څو جوهات وو، یو دا چې کرکټ ډېره اوږده لوبه ده، چې پکې د۱۴،۱۵لوبغاړو ترڅنګ په سلګونو او زرګونو کتونکي او ننداره‌چیان هم اړدي چې تر ساعتونووساعتونو پورې په سخته ګرمې اوتپ کې هم کتلو ته یې کیني، ولې دهند په ګرمه هوا کې وسپنه هم ویلی کېږي، له دې وجې هلته ترنهو میاشتو پورې دا لوبه کول ناشونې وه، دایواځي هندوستان نه بلکې نېږدې د ټولې درېیمې نړۍ لپاره کرکټ موزون لوبه نه وه،په ځینو هېوادونو کې موسم ورته مناسب نه و، په ځینو کې اقتصادي ستونزې یې په وړاندې خنډ وې، ددې په نسبت نورې لوبې لکه فټ بال او ولي بال تېزې او ژرپای ته رسیدونکي لوبې دي؛ اوس پوښتنه داده چې کرکټ څنګه دومره ناڅاپه او ژر دنړیوالي لوبې مقام ترلاسه کړ؟او څنګه دهند نیمې وچې د هېوادونو ملي لوبه وګرځیده؟ ددې ترشاه دنړیوالو کمپنیانو لاس شته، ددویم نړیوال جنګ وروسته نړۍ دنړیوالو کمپنیو لاسو ته



ولوېده، هغوی دټولې نړی ژبه، ثقافت او دژوند طرز ته تغیرور کړ، دهغوی په خوښه کرکټ دنړی یواځینی لوبه وګرځیده، چې په کې زیاتره اعلانات خپریږي، دایوداسې لوبه ده چې په نړی کې ترهرې لوبې زیات کتونکي اونندارچیان لري، او داسې ننداچیان چې په هر لوبغالي کې هغوی ناست وي، یا دتلویزونو مخې ته ناست وي هغوی ترپایه دلوبې له کتلو پرته نه پورته کېږي ، دیته په پام نړیوالو کمپنیو دکرکټ دپالنې چارې پخپلو لاس کې واخیستي، په دربیمه نړی کې دکرکټ پیژندګلوی لپاره یې دخپلو کځورو خولې بیرته کړي، دغو کمپینو لوې لوې لوبې پیل کړې، داد فلانی جام لوبه شروع کېدونکی دی! د د افلاني جام ګټلو لوبه روانه ده! په دې لوبو کې درانه درانه انعامات ټاکی ،هره ډله چې بریالیتوب ترلاسه کوې، غړي یې په یوه ورځ کې دننه ملیونران ګرځي، کوم توپ اچونکی چې شهرت ومومي، نړیوالي کمپنی ورسره دخپلو مصنوعاتو دمشهورولو تړون کوي، کوم توپ وهونکي چې شهرت ترلاسه کړي، د هغوی انځورونه دفلاني صابون، فلانی شامپو، اوفلانی مشروب په اعلاناتو کې راځي، دالړی مخ په وړاندې درومي، خوبیا هم دکمپنیو حرص ختم نشو، هغو محسوسه کړه چې ددوی دکټو اوس نور هم ګنجایش شته دی، هغوی دلوبغاړو په سینو دخپلو کمپنیو مونوګرامونه ټومبل شروع کړل، ور ته مخصوص دول خولی یې په سرکړې، تردې چې کمپینو خپل کالي اوڅپلی ورواغوستي، لیکن بیا هم ماړه نشوي، نو ددې وروسته یې په لوبغاړو باندې پانګونه پیل کړه، هغوی دټولي لوبډلې پیرلو کار پیل کړ، اوس مهال دا حالت دی چې پوره پوره لوبډلې دنړیوالو کمپنیو له لوري اخستل شوي، داعلاناتو ته دځند ترلاسه کولو لپاره کمپنی ملیاردونه ډالرلګوي.

کمپنی توپ اچونکي ته دځنډنی لپاره اجوره اوعوض ورکوي،هرکله چې هغه دتوپ اچولو لپاره ځي؛ هغه باید له دومره تېزي(استپس) کار وا خلي، هغه دهرتوپ اچولو لپاره ځي باید دومره ځنډ تیر کړي؟ باید هغه کله نوبال ورکړي؟ اوکوم وخت چې ویکټې ته نیږدې رسي دتوپ اچولو پرته بیرته ستون شي؟ دتوپ اچونکي سره دهمداسې یوې هوکړې له مخې اعلانات ترتیبوي، اوعین په هم هغه وخت کې یې دکتونکو سترګوته مخکې مخکې کوي کله چې هغوی خپلې سترګې دتلویزون په پرده کلکې خښې کړی وي.

په کرکټ کې دقمار وهنې یوه نوې لړی دود شوې، هغه هم ددغوکمپنیو لخوا پیل شوېده، بمبئي کې څوتنو قماربازانو چې ورته په ځایي ژبه" بکي" ویل کېږي، ترټولو اول په لوبوکې قمار وهل دود کړل، هغوی د لوبو او لوبغاړو په سر شرطونه تړل پیل کړل،چې دشکست خوړونکي به یې پیسې وصولولې او ګټونکوته به یې ورکولي، په منځ کې دلالانو به تري کمیشن وضع کاو، داکار مخکې لاړ، دلوبغاړو سره یې مخامخ اړیکي نیول پیل کړل، هغوی ددې لپاره چمتوکول چې د څومره عوض په بدل کې فلانی کیچ پریږدي؛ مونږ دهغه عوض اداء کولوته تیاریو!یا که فلانی، فلانی توپ کمزوری غورځوي؛ دومره عوض درکوو! په فلاني توپ که شپږیزه یا څلوریزه ووهي... په کومه لوبه کې کومه لوبډله څومره سکور ترلاسه کړي؟ کومه لوبډله به دجام کټونکې وي اوکومه بایلونکې وې؟ هغسي-نتایج جوړوي! داخلک به دې توګه ملیاردونه ډالرترلاسه کوي! چې دهغو نه یوه غوړه برخه مرسته کوونکو لوبغاړو ته ورکوي!په څوکلونو کې داکاروبار له بمبئي نه نورې نړی ته خورشو، "بکیو" په هره لوبه کې نوی تجارت دود کړ، تردې پورې چې اوس مهال په لومړی پچه ګټلو یوله بله شرطونه تړل کېږي!

ددې مخنيوي لپاره د"اسکينډل" په نوم ګڼې دوسيې جوړې شوې، ګڼ شمېر لوبغاړو ته سزاګانې ورکړل شوې، خو بيا هم پکې کوم بدلون رانغی، او نه په دغه کاروبار باندې بنديز ولګول شو، پخپله سوچ وکړئ څوک به يې بند کړي؟ په څو ساعتونو کې مليارډونه ډالر اخوا ديخوا کېږي، يا څوک شته ددې کاروبار مخنيوی وکړي؟ ان تردې پورې چې په څو هېوادونو کې کرکټ کې د قماروهلو پرضد قوانين جوړ کړای شول ليکن داهرڅه عبث لاړل، اونه تراوسه څوک يې په مخنيوي کې کامياب شوي دي؟

نن سبا دکرکټ هره لوبه د مليونو اومليارډونو ډالرو په بيه پلور ل کېږي، هره لوبيدونکي لوبډله، که څه هم تر يو هېواد پورې منسوب وي، خو په حقيقت کې دهرې لوبډلې په روزنه، پالنه او پرمختګ کې نړيوالې سوداګريزې کمپنۍ ستر لاس اولويه ونډه لري، هغوی ورباندې دسوداګرېزو موخو لپاره هر کال پريمانه پانګونه کوي، اودهرې لوبډلې دننه تکړه او وتلي لوبغاړي په ګوته کوي، هرکله چې لوبه پيلېږي دهغې ترمخه کمپنۍ توپ اچونکي او توپ وهونکي پخپل اعتماد کې اخلي؛ هغوی ته مختلف لالچونه ورکوي؛ هغوی قانع کوي چې څنګه فلانی "کيچ توپ" ونه نيسي؟ څنګه فلانی توپ کمزوری وغورځوي؟ تاسې خپله فکر وکړئ! چې کله نړيوالی کمپنۍ يوکال وروسته يو توپ اچونکي ته، دتوپ اچولو د" ۲۰قدمه" استاږت اخيستو معاوضه يو لک ډالر ورکوي او دقمار وهنې بله ډله د"۲۰ "په ځای د"۱۶قدمه" اخيستو عوض يونيم لک ډالر ورکوي؛ نوپه دې به حالت کې به څنګه يولوبغاړی واقعاً دتفريح په غرض دلالچ پرته لوبې ته زړه ښه کړي اوهغه به ددغه سوداګريز کشمکش ځان خوندي پاته کړي ؟

لنډه داچې کرکټ لوبه دنړيوالو سوداګريزو کمپنيو او نړيوالو قمار وهونکو دسوداګرۍ لوبه ده؛ هغوی دخپلو ګټو وټو لپاره ورته بېلابېلو نومونه غوره کوي! او د بيرته پاته هېوادونوترمنځ دسياليو په نامه دهغو هېوادونو دخلکو دجيبونو څخه په مليارډونو پيسي-ترلاسه کوي، هلته په يو اوبل نوم لوبډلې جوړوي ، اوله لارې يې مليارډونه ډالر پيدا کوي.

افغانستان کې کرکټ هېڅ کومه سابقه نلري، افغانانو ورسره علاقه نه درلوده ، په دې چې هندوستان کرکټ لوبه دانګريز دراتلوسره هم مهال راغلي وه، افغانانو دانګريزانو نه دنفرت په کولو دهغوی دلوبې نه هم نفرت کاو، ليکن ديوولسم ستمبر وروسته چې امريکا په افغانستان باندې حمله وکړه ، دهغه را وروسته افغانستان کې دافغانانو دعامه اذهانو مصروفولو پخاطر کرکټ لوبې ته پاملرنه زياته شوه اوتردې مهالهد افغانستان دنړيوال جامو لوبوته ته هم لار مندلي او افغانستان هم دهغو هېوادونو په ډله کې ورګډ کړای شو کوم چې دکرکټ ملي لوبډلي لري او د درېيمې نړۍ دنورو هېوادونو پشان افغانان يې هم په دې ساري ناروغۍ مبتلی کړل، نن ورځ هر ځوان دهمدې لوبې جنونيت په سيند لاهو شوی دی، حال داچې کرکټ لوبه دنړۍ بډای او پرمختللي هېوادونه نه خوښوي، هغوی دکرکټ لوبډلې نلري، ښه مثال يې امريکا دی امريکا دکرکټ ملي لوبډله نلري، بل چين دی هغه هم دکرکټ لوبډله نلري،هم دا راز چاپان هم دکرکټ لوبډله نلري، داسې نور مترقي ولسونه او هېوادونه شول يواځې دنړۍ خوار اوبيرته پاتې هېوادونه په دې ګنده ناروغۍ اخته دي، بل دالوبه په هغو هېوادونو کې سابقه لري کوم چې دبرتانوي امپراطورۍ دبرتانيې مستعمره پاته دي، په کومو چې انګريزانو اوده زمانه باداري کړې هلته مينوال لري هر چې افغانستان دی له هغو هېوادونه دی چې دانګريزانو مستعمره ندی پاتي. نه پوهېږو چې اخرولې افغانان د انګريزانو ددې لوبې سره دومره زياته علاقمندي ښيي چې نن دهر ځوان او بوډا ټول کسب و کارپاتي دی او ټول ددې بدمرغه لوبې ليدو ته ناست دي.....؟



د تقليدي او انتقامي جهاد په ځای

بايد شعوري جهاد وکړو.

مرکه کوونکی: أبو عابد

مولوي عبيد الله رقيب

درنو لوستونکو !

د مياشتنيو مرکو په سلسله کې مو دا ځل د مبارزې او جهاد د ډګر د يوه ګمنام خو وياړمن او ايثارګر مجاهد دروازه ورټکولې او د يوه عام مجاهد او مبارز له موقفه مو د نوموړي د زړه غږ اوريدلی.

دغه مجاهد مولوي عبيد الله رقيب دی، د علم د ډګر ممتاز عالم، د مسلح جهاد د سنګر ايثارګر مجاهد او زخمي او همدا اوس د فکري او نشراتي جهاد د ډګر بادرکه او مقاوم مبارز.

عبيد الله رقيب صاحب هغه څوک دی چې د جهادي مبارزې په اوږدو کې د زخمي کيدو او عصبي رشتو د غوڅيدو له امله يې تر نيمايي زيات بدن مکمل فلج شوی، خو زړه او د مبارزې روحيه يې لا هم ژوندۍ ده، داسې ژوندۍ چې حتی تر صحتمندو انسانانو په عالي روحيه د الله تعالی د دين خدمت کوي او د تدريس، جهاد او انلاين نشراتي جهاد په برخه کې خپلې مبارزې ته دوام ورکوي.

د رقيب صاحب مفلوج بدن خو عالي روحيه سړي ته هماغه د شاعر خبره وريادوي چې د امت په دغه شان رښتينو زامنو صدق کوي هغه چې وايي:

واذا كانت النفوس عظاما   تعبت فی مرادها الأجسام

راځئ د جهاد د ډګر د غازيانو، زخميانو او معلولو اتلانو په نمايندګۍ رقيب صاحب ته غوږ شو چې څه را اوروي.

پوښتنه

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

ښاغلی رقيب صاحب ! تاسو ته هرکلی وايو که له هرڅه وړاندې زموږ لوستونکو ته ځان ورمعرفي کړئ ؟

ځواب

الحمد لأهله والصلوة على أهلها وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته

زياته مننه کوم چې د غږ په رسولو کې راسره مرسته کوئ، خواله راسره کوئ، او ارمان ته مې انعکاس ورکوئ. زما نوم عبيد الله رقيب د شهيد مولوي عبد الرحيم صاحبزاده تقبله الله زوی يم، د پکتيکا د خوشامند ولسوالي د مامورخيلو د کلي اوسيدونکی يم، په ۱۳۶۲ هـ ش کې د هجرت په کلي قمردين کاريز زرې ډګري کې دنيا ته راغلی يم

في الحال د احياء المدارس په نوم ليليه مدرسه لرم، دا مدرسه څلويښت داخلي او پينځه لس خارجي شاګردان لري چې زما په شمول څلور استاذان درسونه ورکوي پدې مدرسه کې له ابتدائيه تر ثانيه پورې څلور درجې لرو.

پوښتنه

ستاسو د ژوند ډيره برخه په ديني تعليم او جهاد کې تيره شوې که لږ مو په تعليمي او جهادي سلسله هم رڼا واچوئ، څومره زده کړې مو کړې او جهاد کې مو څه وخت او چيرته شرکت کړی ؟

ځواب

د نيم کال وم چې پلار مې له روسي يرغلګرو سره په جهاد کې شهيد شو ديارلس کاله مې په خپل کور کې د خپلې خوږې مور، مشر تره او مشرانو ورونو تر سرپرستۍ لاندې تير کړل د کور کارونه مې کول ميږې او ورې مې پوول، ور سره مې له خپلې ترور او مشر ورور نه ابتدائي سبقان وويل او په کليوال مکتب کې مې تر څلورم صنف پورې زده کړه وکړه

د ديارلس کالو وم چې مشر ورور مې د ديني علم د زده کولو په منظور د سفر توصيه راته وکړه يوولس کاله مې د غزني پکتيکا او د پاکستان د ډيره اسماعيل خان او کوئټې په مختلفو مدرسو کې مسلسلې زده کړې وکړې دوولسم کال په ۲۰۰۸م کې مې د بلوچستان په چمن په الجامعة الاسلامية مدرسه کې له علامه شيخ الحديث عبدالغني صاحب رحمه الله سره د پينځه سوه فاضلانو ترڅنګ د احاديثو دوره وکړه او د ممتاز په صفت مې سند ترلاسه کړ

د تعلم په دوران کې مې هيڅ مصروفيت نه لرل او نه مې وخت ورکول اما کله چې په افغانستان د امريکا تر مشرۍ لاندې صليبي يرغل زور واخيست او زموږ پاکه خاوره يې غصب کړه ما هم په خپل کلني تقسيم الاوقات کې يوه برخه وسلوال جهاد ته ځانګړې کړه کله چې به مې د کال روان کتابونه خلاص شو نو لدې مخکې چې نور کتابونه شروع کړم د مجاهدينو په تشکيل کې به مې د نوبت په اساس ونډه اخيسته، د تعلم او جهاد ترمنځ مې خالي وخت نه تيرول چې له دوه مياشتني تشکيل نه به کور ته راغلم نو فقط يوه يا دوه شپې به مې استراحت کول او بيا به مدرسې ته تلم، جهاد مې د افغانستان د اسلامي امارت په صف کې د پکتيکا په خوشامند ولسوالي کې د خپل مشر ورور شهيد حبيب الرحمن صابر (تقبله الله) تر قيادت لاندې کول.

پوښتنه

ستاسو د زخمي کيدو پيښه څنګه وه که په اړه يې کيسه راته وکړئ او څنګه زخمي شوئ ؟

ځواب

له دستار بندي قريبا دوه هفتې وروسته جهاد ته لاړم يوه مياشت وروسته زما او زما د مشر ورور شهيد صابر ودونه وشول د ودونو په دريمه ورځ چې موږ کورته لا نه وو راغلي د امريکايانو د يوه غټ اکمالاتي کاروان خبر راغی چې د خوشامند کمپاين ته راروان وو شهيد صابر د پلان له مخې مجاهدين راټول کړل او د حملې تصميم يې ونيول پدې کاروان کې په لسګونو ټانګان ټانکر او د اجيري اردو رينجرې موجودې وې شهيد صابر د حملې لپاره نقشه داسې جوړه کړه چې د کاروان مخکې يې ماينونه خښ کړل د کاروان منځ ته يې څو ملګري د دښمن د مصروف ساتلو لپاره کېنول او د کاروان په اخيري برخه يې د قوي بريد تابيا ونيوله

کاروان چې رانيژدې شو امريکايانو د کاروان مخکې کانتينر روان کړي وو د کاروان شاته يې د اردو رينجر وو او په منځ کې د دوی ټانګان وو، د دې ترتيب له ليدو سره مې د صابر نيژدې ملګري او مشاور شهيد عبدالستار طارق ته وويل چې زموږ هدف ته د اجيري

اردو موټران برابر شو او افغاني غيرت دا اجازه نه راکوي چي امريکايان دي ارام ولاړ وي او موږ دي په داخلي اردو ګوزارونه کوو، صابر به په دې راز نه خبروو د نورو دلائلو له مخي به پيشنهاد ورته وکړو چي بايد د کاروان په منځ حمله وکړو، صابر زموږ پيشنهاد ومانه او حمله يې د کاروان په منځ برابره کړه خو د کاروان د منځ په محاذات هيڅ د مورچې ځاي نه وو او زه هم د کاروان په منځ کي وم کله چي موږ په امريکايي ټانګانو بريد پيل کړل د اردو موټران چي زموږ له ګوزاره په امن وو په خلاص مټ يې په موږ ناتاره مرمۍ اوورولي زه د دوي په مرمۍ په غاړه کي ولګيدم او في الحاله مي بدن فلج شو.

له دې پيښې مي دوه عبرته ترلاسه کړل اول دا چي کوم حکم چي الله تعالی کړی وي بايد موږ پکي تفکيک ونه کړو الله تعالی د يهودو او د دوي د دوستانو حکم يو بللی ده او موږ يې توپير وکړل نتيجه دا شوه چي دوي سره يو شو او موږ ته يې شکست راکړ او دوهم دا چي له امير نه بايد هيڅ راز پټ نه کړو کنه نو خيانت به مو کړی وي که موږ خپل امير په اصلي راز خبر کړی واي کيداي شي په خپله نقشه يې قناعت راکړی واي.

پوښتنه

له زخمي کيدو وروسته چې کله پوه شوئ چې د بدن نيمه برخه مو فلج شوې احساس مو څه و، هغه کوم څه و چې تاسو ورباندې ډاډمن واست؟

ځواب

د مرمۍ له لګيدو سره مي فکر کاوو چي لاندي نيم بدن مي په غټه مرمۍ ولګيدل او قطع شو خو کله چي ملګرو د جنګ له ميدانه امن ځاي ته انتقال کړم ډاکټر څه دوايي راکړه هوش مي برابر شو نو پوه شوم چي فلج شوی يم د مايوسۍ يوه ناره مي وکړه چي يا الله زه به اوس ستا د دين خدمت څنګه وکړاي شم، يا الله زه خو له خدمته ولويدم. مشر ورور صابر راباندي غږ کړ چي بيغمه شه! چي خوله دي ژوندۍ ده اوس هم کولاي شې چي د اسلام خدمت وکړې تشويش مه کوه له دې خبري سره زما هم خپل علم ته فکر شو او ډاډه شوم چي الله مهربان ده يو خدمت به رانه واخلي له هغه ساعت وروسته مي بيا د مايوسۍ تصور هم نه ده کړی.

پوښتنه

ستاسو د تجربې له مخې زخميان يا معيوب او معلول مجاهدين له کومو ستونزو او تشويشونو سره مخ کيږي او د رفع لپاره يې بايد څه وکړي؟

ځواب

ياد خلک له صحي او رواني مشکلاتو سره ضرور مخ کيږي ځکه دوي په بدن زخمونه لري او د صحت مخه يې نيسي او دوي له دې وروسته چي د استقلال خوند يې کتلی وي د نورو لاس ته اړ کيږي او خپله ائينده د بل په لاس کي ويني

د صحت ساتل يې درې طبقې لري اول ډاکټر دوهم پيواز دريم تجربه شوي مريضان، دوي بايد باوري او ماهر ډاکټر ولټوي او هره وړه او غټه خبر ورسره شريکه کړي

دوي بايد مخلص او بيدار پيواز ولري چي د ډاکټر توصيي په سمه توګه تر سره کړي او خدمت يې هم په اساسي شکل وکړي

دوي بايد له نورو تجربه لرونکو مريضانو سره مشورې او رازونه شريک کړي ځکه چي تجربه کله کله له ډاکټر نه زياته نتيجه ورکوي ولي چي بعضي ډاکټران د نه مهارت له مخي او بعضي د سياسي او عقيدوي مخالفت په اساس مريض ته داسي سپارښتني وکړي چي حال يې له بدو بد تر شي، ما ته يوه ډاکټر سپارښتنه وکړه چي په ورځ کي ځلور ځله کيتيټر بدل کړم حال دا چي په چين کي د فلج ماهرينو په پينځه هفتې کي يواځي دوه ځله را بدل کړ، له دې کار سره نه يواځي زما او زما د خدمت ګار ژوند تريخ شو بلکي دوه ځله يې

عملیاتو ته مجبور کړم او س چې تجربه لرم هغه ډاکټر راته د قصاب حیثیت لري.

او د رواني مشکل حل به يې د شپږمي پوښتني په ځواب کي بيان کړو.

پوښتنه

ستاسو په نظر د زخميانو او معلولو مجاهدينو د زړه ساتنې او ددې لپاره چې په ټولنه کې د يوه بريالي شخص په حيث خپل ځای تثبيت کړي، خپله دداسې معيوبينو، ددوی د خپلوانو او کورنيو يا عامو مسلمانانو او ولاة الامور وجايب او مسؤليتونه کوم دي، څه بايد وکړي چې دداسې مجاهدينو زړونه وساتل شي د خدمت او فعاليت جوګه شي او بالاخره د دين او دنيا د نيکمرغۍ او برياليتوب په لاره برابر شي؟

ځواب

انسان تر ګل نازک ده بايد په خپل صحت غره نه شي هر چا ته په کار ده چي تر معيوبيدو مخکي د معيوبيت تابيا ونيسي کسب او کمال ترلاسه کړي ترڅو د معيوبيت په وخت کي کار ترې واخلي کله چي يو څوک معيوب شي اولنۍ دنده يه توکل على الله ده هر څه بايد خپل مهربان خالق ته وسپاري په دوهم قدم کي بايد تر ځان ټيټو خلکو ته وګوري د هغوي معيشت ارزيابي کړي او زړه ته ډاډ ورکړي، د قران کريم تلاوت موثره نسخه ده د الله په ذکر زړونه ډاډه کيږي، دوي بايد فوراً خپل کسب او کمال په کار واچوي اګر که ډير کم وي،

د دوي خپلوان بايد په اول وخت کي دوي ته په عمل کي ثابته کړي چي موږ درسره يو او هيڅ وخت به دي خوشې نه کړو کله چي د معيوب زړه ډاډه شو بيا که خپلوان سو که سو که ورنه شاته کيږي مشکل نه پيدا کيږي ځکه د معيوب زړه ډاډه شوی وي او خپل ورزني ژوند ته عادي دوام ورکوي، يوه معيوب خپل ورور د ځان د خدمت لپاره طلب کړ بل قريب يې ورته وويل چي ولي دي ورور له کاره باسې ته به ټول ژوند همداسي يې نو دوي به ټول وخت له تاسره مصروف وي؟ د دې خبري له اوريدو سره هغه معيوب څه چي زه هم مايوسه شوم داسي خبري بايد معيوبينو ته ونه کړل شي ځکه دا خبري زړه وژني او بيا د بدن يو غړی هم فعاليت نه شي کولای که خپلوان غواړي چي د معيوب له ستونځو خلاص شي نو د هغه زړه دي ژوندی وساتي، عام مسلمانان او ولاة الأمر بايد د معيوبينو لپاره دوامي او اساسي پلان ولري د دې په ځاي چي ټوله توجه معيوب ته په تحفو ورکولو او ورزنۍ خرچه متمرکزه کړي ښه دا ده چي د معيوب لپاره د خدمت وسائل برابر کړي په هر مسلک کي چي مهارت لري بايد د هغه مطابق ټول ضرورتونه ور پوره کړي زه باور لرم چي معيوب به د روغو خلکو نه زيات خدمت وکړای شي.

پوښتنه

که راشو عامو پوښتنو ته ! ددې لپاره چې د حق د لارې يو مبارز د سنګر ، دعوت ، سياست او په بل هر ډګر کې ويښ، بادرکه ، باخبره او نه ماتيدونکي شخص وي، څه بايد وشي؟ دداسې رجالو د روزنې لپاره د تعليم ، اعداد ،جهاد او د ژوند په نورو ډګرونو کې کومو کارونو ته اړتيا ده ؟

ځواب

شخصيت جوړونه بايد تر ځوانۍ پوري توقف ونه لري هره مور او هر پلار بايد لاس په کار شي خپل ماشومان وروزي په سالم طبيعت يې تعليمي اداري ته وراندي کړي بيا نو استاذ کولای شي چي تنې ته يې رنګارنګ مثمر پيوندونه ولګوي، زما پلار شهيد وو يوه ورځ مي د (پلار) توری په کلي کي اوريدلی وو مور ته مي راغلم چي مورې ! پلار څه ته وايي؟ مور مي نه غوښت چي شکسته شم راته ويل يي چي پلار داسي وي لکه ستاسو اغا (زموږ مشر ورور) لدي خبري سره مي زړه

تکیه وو او بیا چي کله لیږ غټ شوم پلار مي وپېژندل او پدې هم خبر شوم چي زما پلار شهید شوی ده نو هیڅ اثر یې را باندي نه کول پلار هسي یوه افسانه راته ښکاریدو او داسي فکر مي کول چي زما په معیشت کي پلار هیڅ ونډه نه لري همدا راز به زموږ مور موږ ته د ژوند د ناخوالو کیسې نه کولي موږ ته به یې ویل چي هغه وخت به ډیره خوشاله یم چي تاسو لوي لوي عالمان یاست حجري او مدرسي مو وي او طالبانو ته سبقان وایاست له دې خبرو سره به زموږ د هدف دیدوان هم لوړ شو او په وړو وړو جمپو به مو بریک نه نیول کله چي ماشوم له کوره په سالم طبیعت لوړ مرام او د مشخص هدف لپاره راووزي له هرڅه مخکي باید د ده صوري تربیه پیل شي د نبوي هیئت ترغیب ورکړل شي او د کفري او غربي فرهنګ سره یې د نفرت ماده ژوندۍ او فعاله وساتله شي کله چي د ده صورت په نبوي سیرت برابر شي بیا نه شي کولای چي له بدو خلکو سره راشه درشه ولري او پدې سره استاذ په ډیري اسانۍ کولای شي چي معنویت یې محکم او متشرع کړي او که د ظاهر پروا ونه لري نو له ګډوډو خلکو سره د خلطیت په اساس به یې طبیعت متزلزل وي او د استاذ خبره به پکي تقرر نه نیسي.

تعلیمي نصاب باید منجمد نه وي احکام په خپل ځای، اما د عقیدې ،سیاست، تاریخ، سیرت او داسي نور فنون باید د دښمن د عمل په تناظر په پوره امانت داری او د هر اړخیز پلان له مخي وخت په وخت عیار شي که دښمن د پورتنیو فنونو اړوند په هر یوه حمله کړې وي هغه فن باید مشخص مدلل د تاریخ او عصر په مقیاس ترتیب شي ترڅو مو ځوان کهول د دوي په وړاندي د مقاومت انرژي تر لاسه کړي او هر ګوزار ته یې ځواب ورکړي که داسي ونه شي نو دښمن کولای شي چي د نوي پلان له مخي زموږ ځوانانو ته په خپل دریز قناعت ورکړي د أعدوا لهم ما استطعتم امر تر قیامته متوجه ده، د آس په تندي کي ابدي خیر ده، د اسلحې زده کول سنت او هیرول یې ممنوع ده ،دا هغه څه دي چي مسلمان ملت په سوونو کلونو له عمله غورزولي دي او دا دی منفي نتیجې یې وینو که دا حالت دوام وکړي خیر مو بیا هم نشته مجاهدینو ته باید هغه ګټې په ګوته شي چي له هدف سره په لاس ورځي د تقلیدي او انتقامي جهاد په ځای باید شعوري جهاد وکړي ،د دوي د اعمالو مکافات او مجازات باید هره لحظه ورته د دوي سترګو ته حاضر وي، یوه مجاهد راته ویل چي د اجیري اردو عسکر د میاشتي اته زره افغانۍ معاش لري خو بیا هم تر مجاهدینو زیات برداشت نه لري تکلیف نه کوي حال دا چي مجاهد ته هیڅ شئ نه ورکول کیږي؟

ماورته ویل (لغدوة في سبیل الله او روحة خیر من الدنیا وما فیها) ایا د رسول الله لدي بشارت نه مجاهد زیات څه غواړي؟ مجاهد د قناعت ګوته په غاښ راته وایي: (اووووو دیته خو مي فکر نه وو) چي په عادي حالت یې عقاید له نظره وتلي وي نو د مقاومت په وخت به څنګه وریاد شي حال دا چي زموږ مقابله د اعتقاد په مټ روانه ده.

پوښتنه

ستاسو په نظر د جهاد آداب یا د مجاهد صفات کوم دي؟ هغه څوک چې ځان مجاهد بولي باید کوم صفات ولري او له کومو کړنو ځان وساتي ؟

ځواب

دا پوښتنه لکه څنګه چي وړ ده هغسي نه شو ځوابولای ځکه یوه لیکنه یې ظرفیت نه لري، اما مختصراً به څه ولیکو: د جهاد هدف دا ده چي په سرکشه انسانانو د الله کلمه په زور لوړه شي او شریعت پرې تطبیق شي مجاهد باید دا اعلاء او تطبیق له ځانه پیل کړي د الله تعالی هر امر ته منقاد شي او د شریعت هره پریکړه په ځان عملاً

ومني که مجاهد د الله کلمه په خپل ځان نه شي لوړولای نو په نورو به يې څنګه لوړه کړي؟ که په خپل ځان شريعت نه شي جاري کولای په بل به يه څنګه جاري کړي. د مجاهدينو اميران بايد اول په خپلو صفوفو کي شريعت جاري کړي او بيا يه له ولس نه د منلو غوښتنه وکړي د مجاهد د لاس او ژبې د شر نه بايد خلک په امن وي

مجاهد بايد خلکو ته د ورور حيثيت ولري مسلمانان بايد له مجاهد نه په ويره کي نه وي ځکه چي د رحماء بينهم امر شوی ده ،مجاهد بايد له ولسي خلکو سره په تعامل کي ځان بې اسلحې فرض کړي

مجاهد چي له هر وګړي سره کوم تعامل کوي اول دې په ځان او خپلو خپلوانو ور سيخه وي چي که له دوي سره داسي چلن وشي څنګه به وي؟.

پوښتنه

تاسو همدا اوس د فکري يا فرهنګي جهاد په برخه کې هم مصروف ياست ، په اسلامي امت خصوصا افغانستان باندې د کفارو فکري او تبليغاتي يرغل څرنګه تحليلوئ؟ دغه يرغل څومره خطرناک دی او د شنډولو لپاره کومو کړنو ته اړتيا ده ؟

ځواب

د کفري نړۍ خصوصًا د غرب فکري يرغل د اوس لپاره سل سلنه د دوي په ګټه منتج ګڼم دوي په خپل ټول قوت د مسلمانانو د فکر د فاسدولو او يرغمل لپاره ميدان ته راوتلي دي، دوي پدې باب خپل ټول زور او زر کاروي، دوي ژبه، قلم، ټوپک، پيسه او رنګارنګ فريبونه په کار اچولي دي، دوي د مسلمانو د بيلاري کولو او په خپله پنجه کي نيولو لپاره له خپلو رسيو (بي دينه او بي عقلو ښځو) هم پوره پوره کار اخلي، دوي په مسلمانو خپله دښمني د دوستي په نوم منلي ده، دوي په راديو تلويزون وړوړ فاسد او فاحش سريالونه څلرويشت ساعته فعال ساتلي دي، مسلمانان يې په نړۍ وال جال کي حصار کړي دي، دوي د ايټم او کلسټر په زور د مسلمانو بي علمه ځوانانو ته فردي ازادي ور کړې ده او دا کار د ورېي ليوه رمې ته د خوشي کولو معنا ورکوي.د دښمن د دومره زور او قوت په پرتله د مسلمانانو اقدام څه چي دفاع يې هم د نشت برابره ده، نيم مسلمانان د دوي هره خبره او هره کړنه په پټو سترګو مني او عمل پرې کوي، ډير مسلمانان د دوي د ټيکنالوجي راز د دوي په پوچه عقيده او وحشي کلتور کي لټوي، موږ د دوي د دفاع لپاره يا هيڅ منظمه طبقه نه لرو او يا چي لرو يه د هغوي قول او عمل سره ځمکه او اسمان وي چي د داسي خلکو داعيه نور هم ملت په تشويش کي اچوي خلک حيران وي چي د قول اتباع يې وکړي او که د عمل؟ سيالي د سيرت النبي په هکله وي خو ميدان ته لوڅ سر چپه کاکول ټايي په غاړه پتلون په پښو ښه تر ډيرو دوه خاښې راووزي تاسو انصاف وکړئ دا کړنه به څومره موثره وي ؟د مسجدونو امامان خو دومره ځانونه غير مکلف بولي چي له حالاتو د ځان خبرولو مسؤليت هم نه احساسوي بعضي ملايان چي ليږ په اصطلاح جهان ګشته دي هغوي خو حتا د نورو د مبارزې خنډ دي، ما چي هرکله د غرب د کلتور مخالفت کړی ده د اسلامپالو په نوم خلکو مي مخالفت کړی ده او شرعي دلائل يې تراشلي دي تعليمي نصاب خو ستاسو په مخ کي ده چي هيڅ برخه يې دغي موضوع ته نه ده ورکړل شوي، بعضي داعيين چي مستقلي رسنۍ په واک کي لري د هغوي څېرې له سره تر پښو د دوي کلتور بيانوي او کوم چي حقيقي وارثين دي هغوي ته رسنۍ څه چي د ازاد ژوند حق نه ورکول کيږي ټول يا په زيندانونو کي دي او يا نظربند دي يوائې د خواله رسنۍ دي چي بعضي مسلمانان خپل غږ پکي رسوي او هغه هم تيت پرک خو له دې ټولو ناخوالو سره سره زه عقيده لرم چي له وخت سره به دوي نامراده او ناکام وي ځکه د دوي ټول اساس د شيطان په چل ول ده او د شيطان چلونه ضعيف دي پاينست نه لري ضرور به يوه ورځ د مسلمانو عقائد او افکار ميدان ګټي او شيطان

به په تیښته وزي خو موږ باید کوښش وکړو چي دا فتح زموږ په برخه شي.ومن الله التوفیق

پوښتنه

که راشو وروستی پوښتني ته ،تاسو له سخت معیوبیت سره سره لا هم حوصله نه ده بایللې، نن سبا د ځینو مبارزینو یوه لویه ستونزه د نشاط او مورال بایلل دي، چې له جهاد او کفر په وړاندې له مبارزې لاس اخلي، ددې لپاره چي خپل روحیات مو لوړ ساتلي وي او د مرګ تر ساعته په حق مستقیم او مجاهدین في سبیل الله پاته شو ، څه ډول فکر او عمل باید وکړو ؟

ځواب

د استقامت اساس عقیده ده که عقیده محکمه وي استقامت به تر مرګه وي او که عقیده نه وي او یا ضعیفه وي نو انسان له تزلزل سره مخ کیږي د کومو خلکو چي له وخت سره مسیر بدل شوی یا په کور کینستي دي او یا په مخالف صف ګډ شوي دي هغوي به له دوو حالو خالي نه وي اول دا چي په اول سر کي یې مبارزه شعوري نه ده پیل کړې بلکي د تقلید په اساس راوتلي دي او تقلید دومره روحیه نه لري چي له انسان سره په هرحال کي مله وي ، دوهم دا چي د کوم دنیوي او مادي هدف لپاره په میدان کي وو چي هغه یې تر لاسه کړل او یا ترې ناامیده شول نو شاته شو ، داسي نه شي کیدای چي مبارزه د الله تعالی له فرمان سره سمه په شعوري ډول پیل شي او بیا دي نیمګړې پاتي شي، هو ، انسان عاجز ده کله کله د عجز په اساس او د وسائلو او د مبارزې د ډول د نه شتون له مخي له کاره لویږي خو ضمیر یې بیا هم د موقع په انتظار وي دا ډول خلک باید سپوټ شي تمویل شي او موقع ورته برابره شي چي مبارزه فعاله وساتي د مورال لوړ ساتلو او استقامت لپاره له الله تعالی سره معامله په کار ده د الله تعالی د فرمان مطابق عمل په کار ده مسؤلین باید خپلو افرادو ته اول قیدوي تربیه ورکړي دوهم وسائل او وسائط ور زده کړي او بیا دې میدان ته وړاندي کړي باور لرم چي دنیا څه چي په جنت کي به هم الله تعالی ته سوال کوي چي د مبارزې میدان ته مو ولیږه.

زه چي زخمي شوم باور مي وو چي شهید کیږي د مکلفیت د دور ټول اعمال مي د هینداري په شان مخکي حاضر شو هیڅ داسي څه مي پکي ونه لیدل چي د الله تعالی د راکړیو نعمتونو سره مي تللي واي او د الله حضور ته په جګو سترګو ورغلی واي، د دې تر څنګ مي دا فکر هم وو چي که الله تعالی جنت راکړی نو زما په دغو اعمالو به زه له هغو سلفو سره څنګه په جنت کي مخامخ کیږم چي په کارنامو یې تاریخونه ډک دي، و مي الله تعالی ته سوال وکړ چي یا الله دا وار مي مه شهید کوې ترڅو په خپل ژوند کي داسي کارونه وکړم چي پس له مرګه پښیمانه نه شم اوس په ډیرو سختو تکلیفونو کي هم نه شم کولای چي ارام کښینم ، کله چي له هره کاره ولویږم نو دعا پیل کړم او دا هم یو خدمت بولم خو هغه جذبه چي په هغه ورځ مي لرله په نیمی دریدلی ده او دا انساني فطرت ده چي الله تعالی ورته دهلوعا نوم ورکړی ده

یادونه: زما د تجربي له مخي زیات ټینګار کوم بیخي زیات چي تعلیم او تربیه د نجات لاره ده اوبس.حسبنا الله ونعم الوکیل نعم المولی ونعم النصیر وصلی الله تعالی وسلم علی خیر خلقه محمد وآله واصحابه اجمعین.

کعب احبار رحمة الله علیه او اسرایلیات!

علامه کوثري
ژ: اسلم امید

یادونه :دعلماوو اوپه خاصه توګه دهغه چا لپاره چې هغوی دعظیم الشان قرآن دتفسیرونو دمطالعې ذوق لري، "کعب احبار" نامعلوم نوم ندی، داسرایلیاتو دراویت په باب دکعب نوم په نیږدې ټولو تفسیرونو کې خامخا یو نه یوځای راغلی دی، دکعب په اړه دصحابه وو(رضي الله عنهم) ترمنځ دبېلا بېلو نظرونو اورایو دشتون په وجه دکعب شخصیت او دهغه ثقاهت دعلماوو ترمنځ دبحث وړدی، داسلامي نړۍ نومیالي محقق عالم علامه کوثري(رحمه الله) دکعب په باره کې ددغسې یوې پوښتنې ځوابولو لاندې لیکلی ، کوم چې دعلمي جامعیت ترڅنګ علمي افادیت هم لري او په خاصه توګه چې پکې یې داسرایلیاتو په باب یو ښه قاطع دریځ نیولی دی، دلته یې دادی پښتو ژباړه یې وړاندې کوو !

(اداره)

د نږدې سېمو دځینو عالمانو او فاضلانو سره دا ارزو وه چې زه د لاندې پوښتنو په اړه خپله رایه وړاندې کړم،نودادی د خپل توان برابر دا څو توري لیکم ! اول دپوښتنې عبارت او بیا دهغه په اړه ځواب راوړم

پوښتنه :

دجنت او جهنم په باره کې دمسلمانانو په افکارو اونظریاتو باندې دکعب احبار (یهودي یامسلمان) دروایتونو اثر څومره دی؟ مثلاً داسراء اومعراج قیصې په باره کې د کعب احبار څخه د ابن عباس مسلمانو غلامانو کړی یو روایت زمونږ په قوم کې مشهوردی، اوپه "التفسیر الحدیث" (دویم ټوک) کې هم دی ؟

ځواب :

اوس زما ځواب ولولئ: سایل د "التفسیر الحدیث" نه خپل مراد ندی ښکاره کړی، اونه یې هغه قیصه راوړې ده، کومه چې د دوئ په قوم کې مشهوره ده، چې په اړه یې ښکاره خبره شوې وای، که د قیصې نه دسایل مراد هغه اوږده قیصه وي، کومه چې ابن جریر(رحمه الله) اونورو مفسرینو د "اسراء سورة" په تفسیر کې را وړې ده، خو په هغه سند کې نه کعب شته اونه ابن عباس(رضي الله عنهما)بلکې په هغه روایت کې "ابوجعفر عیسی بن ماهان رازي" شته ،څوک چې دحافظې په ضعف کې مشهوردی، په ورته توګه په دغه روایت کې "ابوهارون عماره، بن جوین اوخالدبن یزید بن

ابومالک "هم شته، دغه دواړه "متهم بالکذب" دي، ښکاره ده چې ددغو رويانو روايت حجت ندی، په خاصه توګه د داسې اوږدې قيصې پشان روايت خو د "کعب" سره يو لرې نسبت هم نلري، بيا جنت او جنهم دوه هغه موضوعات دي، چې د تورات په موجوده نسخو کې يې ذکر نشته!! په تورات کې د جنت او دوزخ د ذکر نشتوالی د تورات په محرف والي ښکاره دليل دی، ځکه د الله (ﷻ) د استازو (انبياء عليهم السلام) د دعوت په لړ کې جنت او دوزخ يوه خاص موضوع وه، چې د "ايمان بالبعث بعد الموت" (د مرګ نه په پس ژوند عقيده او ايمان) پورې اړه لري، نو ځکه دا تصور ناشونی دی چې کعب (رحمه الله) د جنت او جهنم په اړه قيصې له تورات څخه بيانولي، بلکې په "تلمود" کې د تناسخ په اړه هم نص شته دی، کوم چې د ټولو انبياؤ (عليهم السلام) د دعوت سره سراسر منافي دی.

د الله رؤيت؛ د کعب او ابن عباس ترمنځ مکالمه:

البته د معراج روئيت په باره کې چې کومې خبرې د کعب (رحمه الله) او ابن عباس (رضي الله عنهما) ترمنځ شوي، هغه امام ترمذي (رحمه الله) پخپل جامع کې د "النجم سورة" د تفسير په لړ کې راوړي دي خو ددې په سند کې "مجالد بن سعيد" شته دی، د چا حافظه چې کمزورې او مختلط دی، په دې روايت کې د شعبي (رحمه الله) کوم الفاظ دي، هغه د اتصال لپاره کوم فايده نه رسوي، او څه نور صحيح احاديث هم د دغه روايت سره معارض مروي دي.

دا کوم کعب چې د بحث موضوع دی، ديته "کعب احبار"، يا "کعب حبر" ويل کېږي، دا "ابن مانع حميری" دی، څوک چې د يهودو په سترو علماوو کې شمارو، او د يهودو له کتابونو څخه ډېر خبرو، له "مخضرمينو" څخه و، د جاهليت او اسلام دواړه زمانې يې ليدلي، يمن کې زيږيدلی و او هم هلته ميشت و، څو يې له هغه ځايه هجرت وکړ او په دولسم کال د هجرت د حضرت عمر (رضي الله عنه) د خلافت زمانه کې په اسلام راوړو مشرف شو، ابن سعد (رحمه الله) نوموړی د شام د تابعينو په لومړۍ طبقه کې ياد کړی دی، او په اړه يې دا ليکلي: چې نوموړی په دين يهودي و، بيا مسلمان شو او مدينې منورې ته يې هجرت وکړ، بيا له هغه ځايه شام ته لاړ او ترپايه په "حمص" ښار کې ميشت و، تردې چې د هجرت په ۳۲ کال د حضرت عثمان (رضي الله عنه) د خلافت په زمانه کې وفات شو، د وفات د کال په باره کې يې له يو نه زيات روايتونه راغلي دي.

ابن حبان (رحمه الله) په "الثقات" کې فرمايلي: نوموړی د هجرت په ۳۴ کال وفات دی، په بل قول :د هجرت په ۳۳ کال او يو سل څلور کالن وچې ومړ، ابن سعد (رحمه الله) له ابن مسيب (رحمه الله) نه روايت نقل کړی دی، چې ابن عباس (رضي الله عنهما) له کعب وپوښتل: تاولي د رسول الله (ﷺ) يا د ابوبکر صديق (رضي الله عنه) په زمانه کې اسلام قبول نکړ؟ او ولې دې د حضرت عمر (رضي الله عنه) په زمانه کې اسلام قبول کړ؟ په ځواب کې يې کعب (رحمه الله) وويل: پلار مې ماته د تورات له منتخباتو څخه يو کتاب تيار کړی و او راته يې ويلي و، چې بس! ته يوائې په دې عمل کوه! او پاتې نور ټول کتابونه يې مهرلاک کړل او له ما نه يې دا عهد واخيست چې زه به دغو کتابونو څخه مهرلاک نه لرې کوم! کله چې ما د اسلام غلبه وليده، نو سوچ

مې وکړ، چې شايد پلار مې په دغو کتابونو کې له مانه کوم څه پټ کړي وي، راپورته شوم مهر مې مات کړ، په هغو (کتابونو) کې د رسول الله (ﷺ) او دهغه دامت ذکر راغلی و، زه یې په لیدلو مسلمان شوم.

ددې قیصي په سند کې "حماد بن سلمه" دی، څوک چې مختلط دی، دچا له روایت نه چې امام بخاري (رحمه الله) او امام مسلم (رحمه الله) دواړه پرهېز کوي، البته د "حماد بن مسلمه" نور روايتونه چې کوم د "ثابت" څخه دي، داختلاط دناروغی وروسته پخپل حال دي، دا چې داختلاط ناروغي يې وړاندې نه وه، له دې وجې هغه روايات بخاري او مسلم راوړي دي، هم داسې په دغه روایت کې "علي بن زيد بن جدعان" هم دی، څوک چې څو علماوو ضعيف ګڼلی دی-

دکعب ثقاهت او نه ثقاهت یې:

جمهورو علماوو دکعب توثيق کړی دی، همدا وجه ده چې په "متروکينو ضعفاوو" کې يې ندی ياد کړی، امام ذهبي (رحمه الله) هغه په "طبقات الحفاظ" کې راوړی او هم يې ورسره لنډه پيژنګلوي راوړي... "ابن عساکر" (رحمه الله) د "دمشق په تاريخ" کې دکعب پوره پېژندګلوي راوړې ده، ابونعيم (رحمه الله) په حلية الأولياء کې دکعب قيصې، دهغه مواعظ، دهغه مجلسونه، حضرت عمر (رضي الله عنه) ته دهغه نصايح، اودجنت وجهنم په اړه، داوږده سند سره یوځای مفصل راوړي دي، په کوم سند کې چې "فرات بن سايب" هم دی، البته ابونعيم (رحمه الله) ددې ماخذ ندی راوړی، ابن حجر (رحمه الله) په "الإصابة او تهذيب التهذيب" کې هم دنومړي پيژندګلوي کړيده، نو په هرصورت نقاد محدثين دنومړي په ثقاهت اتفاق لري، ليکن امام بخاري (رحمه الله) دخپل صحيح په "کتاب الاعتصام" کې د حضرت معاويه (رضي الله عنه) دا مقوله راوړيده، چې حضرت معاويه (رضي الله عنه) کعب ياد کړ او وي فرمايل: مونږ دهغه د دروغو امتحان اخيسته؛ په الإصابه کې له حضرت حذيفه (رضي الله عنه) نه دکعب تکذيب مروي دی، هم داسې ابن عباس (رضي الله عنه) کعب ته د دروغو نسبت کړی دی.

ملاعلی قاري (رحمه الله) په "موضوعات کبری" کې وايي: حضرت عمر (رضي الله عنه) چې کله داقصی مسجد جوړولو اراده وکړه، له خلکو یې په دې مشوره وغوښته، چې مسجد د "صخره" مخکې راشي که وروسته؟ کعب حضرت عمر (رضي الله عنه) ته وويل: امير المؤمنين! له صخره وروسته ښه دی! حضرت عمر (رضي الله عنه) وفرمايل: ديهودې ځويه! ستا دننه يهوديت سرايت کړی دی، زه مسجد د "صخره" په مخکې جوړوم، څو دلمونځ کوونکو مخونه صخره ته نه وي، هم داسې يې وکړل مسجد يې دصخره نه وړاندې جوړ کړ او صخره وروسته پاته شوه. په هم هغه بڼه تر اوسه پاته دی.

دا د حضرت عمر (رضي الله عنه) فکر او نظرو، چې هغه کعب ته ددې موقع نه ورکوله چې هغه دمسلمانانو په مسجد کې دیهودو قبلې په لور مخ کړي، کعب په زړه کې د حضرت عمر (رضي الله عنه) لخوا په ده د لګول شوي تور درد ساتلی و، حتی تردې پورې چې دهغو خلکو سره کعب اړيکي لرل کومو چې د حضرت عمر (رضي الله عنه) په ضد سازشونه کول ددې ترڅنګ د اهل کتابو له کتابونو په را نقل کړو روايتونو سره يې حضرت عمر (رضي الله عنه) ته دا باور ورکړی و، چې ژر به هغه قتل شي، حالنکه دحضرت عمر (رضي الله عنه) سره اهل کتابو، دکتابونو څه

تعلق و، که په اسلامي شريعت کې د "متهم بالظن" دنيولو ګنجايش وای، نو د حضرت عمر(رضي الله عنه) دقتل په پيښه کې به دکعب څخه هم پوښتنې او ګرويږنې شوې وای، حضرت ابو ذر(رضي الله عنه) دحضرت معاويه(رضي الله عنه) په شکايت له دمشق نه مدينې ته ليږل، دحضرت عثمان(رضي الله عنه) په مجلس کې دکعب لخوا دحضرت ابوذر(رضي الله عنه) دمال نه جمع کولو درايې ترديد، اوپه ځوابکې دابوذر(رضي الله عنه) لخوا کعب ته دا ويل: ديهودې ځويه !دا هغه مسايل ندي، چې په اړه يې ته خبرې وکړې، دا واقعات دتاريخ په کتابونو کې مشهوردي،

دپورتني بحث نتيجه:

دپورته تفصيل نه ښکاره شوه، چې حضرت عمر، حضرت حذيفه، حضرت ابوذر، حضرت ابن عباس، حضرت عوف بن مالک اوحضرت معاويه(رضي الله عنهم) په کعب باندې په کلي ډول مطمن نه ول، او حضرت ابن عمر، حضرت ابن عباس اوحضرت ابوهريرة(رضي الله عنهم) له کعب نه ځينې روايتونه نقل کړيدي، ځکه چې ټول اسرايليات ديوې فيصله کونکې قاعدې لاندې رازي، چې له هغونه دکومو روايتونو تصديق چې اسلامي شريعت وکړي، هغه د تصديق وړ بلل شوي، او دکومو چې اسلامي شريعت تکذيب کړي، هغه د تکذيب وړ بلل شوي، او ددېنه علاوه دنورو روايتونو دتصديق او تکذيب په باره کې توقف شوی، دصحيح بخاري په روايت: داهل کتابو مه تصديق کوئ اومه يې تکذيب، او دا وواياست چې مونږ په الله(جل جلاله) ايمان راوړی دی، اوپه هغه چې زمونږ نازل شوي دي، اوپه هغو چې په تاسې نازل شوي دي، زمونږ اوستاسې معبود يودی، اومونږ دهغه تابعداريو !

دا هغه نېغه لار ده، چې پکې د اسرايلياتونه دکوم خطر واقع کېدو ډار نشته، له دې وجې چاچې اسرايليات ذکر کړيدي، هغوی د دغې نظريې سره يوځای ذکر کړيدي، نوپه دې توګه نه کعب اونه اسرايليات په اسلامي افکارو او نظرياتو کوم اغېز کولی شی، ترڅو چې هغه روايتونه په دې دقيق معيار تلل کېږي، په دې توګه تاسې به ډېر مفسرين ليدلي وي چې هغوی هره نفع رسونکی روايت خامخا راوړي، څو دهغو مفسرينو په زمانه کې دمروجو يهودو اونورو اهل کتابو د منقوله معارفو او روايتونو په رڼا کې په عظيم الشان قرآن کې دراغلو اخبارو او قصصو ځينې اړخونه ښه ښکاره شې، ددې ترڅنګ مفسرين ددغو روايتونو دچاڼولو دنده وروستنيو نقادانوته پريښودي، نوپه دې توګه داسرايلياتو دذکر کولو غرض دادی چې لږترلږه هغه معارف وروستنيو ته ورسي، ولې دا احتمال په ځای دی، چې دهغو اسرايلياتونه دعظيم الشان قرآن داجمالي ويناوو د ښکاره کولو لپاره مرسته اخستل کېدای شي دمفسرينو غرض داندی چې هغو روايتونو ته دمسلمانانو په نظر کې دحقايقو اوعقايدو درجه ورکړای شي په هغو باندې دعقيدې ساتلو لپاره دهغو دصحت دقيق چاڼ ضروري دی، نو داسرايلياتو دتدوينونکو غرض چې دا وي نو په هغوی هېڅ ډول ملامتيا او تنقيد نشته.

سليمان بن عبد القومی طوفی(رحمه الله) پخپل کتاب "الاکسير فی قواعد التفسير" کې په تفسيرونو کې داسرايلياتو په راوړو دمفسرينو

لخوا عذر وړاندې کړی دی، د "الاکسیر فی قواعد التفسیر" نسخه د "قرا حسام الدین" په کتابتون کې، چې په استانه کې دی، خوندي ده، هغه دمفسرینو ددغه کار، مثال دحدیث درواتو دکارې طریقې سره ورکړی دی، څنګه چې هغوی په شروع شروع کې دټولو روایتونو نقل پرته دصحیح اوضعیف دتوپیر کوي او د توپیر معامله یې وروستنیو ناقدینو ته پرېښودې ده، هم دا طریقه مفسرینو هم غوره کړېده، داعذر رښتیا هم عمده عذر دی....

خلاصه داده چې په باطلو اسرایلیاتو هغه تن دوکه خوري، چې هغه په هغو مسایلو اومباحثو کې چې ګڼ اړخونه ولري، دعلماوو ته درجوع پرته له هرچانه دروایت اخیستو عادت ولري، سربیره په دې دعلماوو یو لوی شمېر ددغسې روایتونو چې هغه امت ته زیان اړوي، په ښه دقت دچاڼولو اهتمام ته پام اړولی دی، نو په دې توګه هغوی له باطلو اسرایلیاتو نه دتفسیر خالي کولو خدمت ترسره کړی دی، څنګه چې شیخ عبدالحق بن عطیه(رحمه الله) پخپل تفسیر "المحرر الوجیز فی تفسیر کتاب الله العزیز" کې کړیدي، نتیجه دا شوه چې اسرایلیات او یانور خرافات په اسلامي لاربښوونو هېڅ تاثیر نلري، البته له هغو څخه ځینې دعلم خاوندان او عام خلک چې هغوی پخپله ځانونه علماء بولي او په اهمو مسایلو اومعاملاتو کې هم دعلماوو اومستند ماخذ ونو ته د رجوع کولو نه خپل ځانونه مستغني بولي خامخا متاثر کېږي الله پاک دنیغې لارې ښودونکی دی.

جهاد : دګناهونو دمغفرت او جنت ته دتلو ترټولو غوره لاره

(ابو حمزه)

عن ابي هريرة رضي الله عنه قال ، قال: رسول الله صلى الله عليه وسلم :الاتحبون ان يغفرالله لكم ويدخلكم الجنة ؟ قالوابلى . قال فاغزوا . سنن ترمذي :٣ ١٠٢١والحديث حسن*

ابوهریره (رض) وایي: چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل : ایاتاسې دانه خوښوئ چې الله جل جلاله درته بخښنه او مغفرت وکړي او جنت ته مو داخل کړي ؟ هغوی وویل: ولې نه، خوښوو یې.رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:بیانوغزاوکړئ.

تشریح: که یو تن ډول ډول ګناهونه کړي وي ، اوغواړي چې دغه ګناهونه یې وبخشل شي ، یاغواړي چې ترټولو دعزت په مرګ دالله تعالی حضورته ورشي ، یاغواړي چې دقبر اوحشر اوجهنم له عذابو څخه په امن کې شي ، یاغواړي چې جنت ته ولاړشي اودجنت نعمتونه یې په برخه شي نو پیغمبرصلی الله علیه وسلم ورته هدایت کوي : چې غزاء یعني دالله تعالی ددین دساتني لپاره جهاد ته ولاړشئ ، ځکه دجهاد په لاره کې که دیوه تن په بدن باندې غبار ولګېږي نودجهنم اور ورباندې حرامېږي ، اودمجاهد ویښه ،ویده ، ناسته ،ولاړه ،خوراک ،څښاک ،اوهرڅه باند ي اجر اوثواب ورکول کېږي ، اوګناهونه یې رژیږي . نودالله تعالی په لاره کې دهغه ددین دساتلو ،راوستلو اوتطبیق کولو لپاره جهادکول یادکفارو اودهغوئ دملګرو شوکة ماتولو اوشړلو لپاره جهاد کول دانسان دټولو ګناهونو دبخښني اوجنت ته دتلو ترټولو غوره لاره ده.

دتعلیم اوتربیي او عالي تحصیلاتو کمیسیون

دزده کړي په بهیر کي دامتحان او ازمویني ارزښت

امتحان ، ازموینه او ارزونه په حقیقت کې هغه څه دي چه د انسان د ژوند سره یو ځای پیلیږي او د انسان د ژوند کړه وړه تر کتنې لاندې نیسي الله جل جلاله فرمایي:
(الذی خلق الموت والحیوة لیبلوکم أیکم أحسن عملا)
یعني الله جل جلا له هغه ذات دی چې مرګ او ژوند یې پیدا کړی دی ددې لپاره چې تاسو و ازمایې چې کوم یو ستاسو نیکو کاره دی. دا ددې لپاره چې انسان خپل ژوند او د ژوند چارې پر هغو معیارونو او اصولو تنظیم کړي چې دده کامیابي او بریالیتوب پکې نغښتی وي چې همدا بری دده د ژوند په زړه پورې نتیجه ده چې له دغه امتحان څخه یې ترلاسه کوي نو ځکه هر څوک کوښښ کوي تر څو ښه نتیجه تر لاسه کړي او بریالی راووزي داخو دامتحان یو عمومي حقیقت دی اوس راځو دانساني ژوند یو ځانګړي اړخ ته چې هغه د تعلیم ، پوهې او زده کړې لړۍ ده.
د انسان په تعلیمي ژوندانه کې امتحان خورا اهم او اړین کار دی ، په تعلیمي کال کې څو ځله امتحان اخیستل د شاګردانو د استعدادونو د ودې او د علمي سویې د لوړوالي سبب ګرځي او د روښانه او خوشحاله مستقبل لپاره یو ښه زیری ثابتیږي.
دغه حقیقت ته په پاملرنې د افغانستان اسلامي امارت د تعلیم او تربیې او عالي تحصیلاتو کمیسیون د هیواد په دیني مدارسو کې د واحد تعلیمي نصاب ، ځانګړې علمي تګلارې او غښتلي نظم د رواستلو ترڅنګ په مدارسو کې د یوځایي او هم مهاله امتحاناتو او ازموینو لړۍ هم جاري کړله ، دا لړۍ د درې کلو را پدیخوا شروع ده ، چې ټول مدارس پکې په خورا نظم ، پوره اخلاص او لوړ احساس سره برخه اخلي ، د نمونې په ډول به وو ایو چې سږ کال یعنې (۱۴۳۲ هـ ق) کال درې میاشتنی (سه ماهي) امتحان چې په ټولو مدارسو کې په یو مهال او یوه ورځ یعنې د محرم الحرام د میاشتې په (۲۲) نېټه پیل شو پوره شپږ ورځې پرله پسې یې دوام وکړ او په (۲۷) د محرم الحرام پای ته ورسید په دې کې جمعاً څلورسوه او یو اویا (۴۷۱) بابه مدراسو ، دوه زره ، پنځه سوه او درې څلویښت (۲۵۴۳) تنو استاذانو ، نهه څلویښت زره ، نهه سوه او درې نوي (۴۹۹۹۳) تنو طالبانو ، یو زر او نوي (۱۰۹۰) تنو نګرانانو علماؤ ، د پنځوس (۵۰) تنو د تعلیم او تربیې او عالي تحصیلاتو د کمیسیون د هیئتانو (نظارت کوونکو) تر نظارت لاندې په خورا عالي نظم سره برخه واخیستله ، چې دا د افغاني مدارسو په وحدت او نظم کې بې سابقې مهم باب شمېرل کېږي او دافغاني مدارسو په تاریخ کې یوه بې مثاله لاسته راړونه ده.
ددې لنډ او مختصر جریان نه پس به اوس د تعلیم او زده کړې په برخه کې دامتحان او ازموینې په مختلفو اړخونو یو لنډ نظر واچوو تر څو دا روښانه شي چې د زده کړې پر مهال امتحان څومره اهمیت لري ، د امتحان اصول او مقررات څه دي او په امتحان کې دبریالیتوب عوامل او

اسباب څه دي تر څو وکولای شو له دې لارې ددې امتحان پر حقیقت پوه شو او مطلوبه نتیجه تر لاسه کړو په دې برخه کې غوا ړو لاندې څو حقایق او پوښتنې مطرح کړو !
د امتحان عمومي ګټې.
له امتحان څخه ویره او اسباب یې.
د ویرې نښې.
د ویرې د رفع کولو لارې چارې او په هغو کې د کورنۍ ، استاذ او شاګرد رول.
پوره او اغیزناکه مطالعه.
له امتحاناتو څخه مخکې هدایات.
دامتحان پر وخت لارښوونې.
لومړی دامتحان ګټې:
مونږ مخکې وویل چې امتحان خو په ټول انساني ژوند کې یو بنسټیز رول لري خو په ځانګړې ډول دزده کړې په مهال خورا اهمیت لري په هر صورت دامتحان ځینو ګټوته چې د انسان په ټول ژوند اثر اچوي په لاندې توګه اشاره کوو:
۱:همت وبښوي او لوړوي یې او دذهن تیز والی راولي.
۲:انسان له لهو اولعب او بیځایه بوختیا څخه لیرې کوي.
۳:ژوند په منظم ډول عیاروي او دبې نظمیو مخه نیسي.
۴:دسستی ، خوب او غفلت مخنیوی کوي.
۵:هرچاته دا باور ور کوي چې هر کوښښ کوونکي لره برخه او هر کوښښ لره ثمره شته.
۶:هر چاته دا ورښیي چې هدف او موخې ته رسیدل په بې ځایه خوبونو او خیالاتو سره نه کیږي بلکه په لوړ و همتونو اوصفا ذهنونو سره کیږي.
۷:پخپل شغل (زده کړه او درسونو) کې زیار باسي.
امام یحیی بن ابی کثیر رحمه الله فرمایی (لایستطاع العلم براحة الجسم) علم په راحت دبدن نه ترلاسه کیږي اوله پوهانو څخه یو فاضل وایي !که چیرې زمونږ د اولادونو همتونه او ارادې دومره لوړې وای لکه د امتحانونو په وخت کې نو دغه امت به زیات شمیر لوی لوی علماء ټولنې ته وړاندې کړې ؤ.

مطلب داچې دامتحان فکر دانسان په ټول ژوند کې ډیر مثبت تحول او بدلون راولي په ځانګړې ډول دتعلیم اوزده کړې په ژوند کې چې کوم زده کونکی دیوه نیکمرغه او بریالي راتلونکي په فکر کې وي وخت نه ضائع کوي او دخپل زیار اوزحمت څخه د یوه لوړ هدف دتر لاسه کولو په اراده خوند اخلي ،همت او حوصله یې لوړیږي چې بالاخره خپل علمي او روښانه هدف ته یې د رسید و چانس او امکان زیاتیږي آن تردې چې پخپل بري باندې دټینګ باور ترحده رسیږي.
دوهم له امتحان څخه وېره او دوېرې لاملونه :
ځیني طالبعلمان او زده کونکي له امتحان څخه ویره احساسوي چې کله دامتحان وخت رانږدې کیږي نو یوډول اضطراب او تشویش یې لمن نیسي له ټولو کارونو آن تر دې چې له مطالعې هم خوا توری شي او له هره کاره یې زړه پورته شي البته داسې حالات په زده کونکو او طالبانو کې دکمیت او کیفیت په لحاظ توپیر لري خو په هر صورت موږ دلته ددغې وېرې او تشویش ځینو اسبابو او لاملونو ته اشاره کوو :
۱-له زده کوونکو او شاګردانو څخه د ځینو کورنیو ، مشرانو ، دوستانو ، اوملګرو ډیر لوړ انتظار او د امتیازاتو وعدې چې که چیرې مطلوبې نمرې تر لاسه نه کړي نو امتیازات به وبایلي او یا به تحقیر شي چې دا کار زده کونکي ته ویره پیدا کوي او ذهن یې مشوش کیږي.
۲- د استاذ لخوا کله طالب تر فشار لاندې راځي که چېرې پوره نمرې وانخلي نو به تهدید کیږي.
۳- غفلت اوبې پروایي چې کله زده کونکي په کور کې ددرس لوستلو او مطالعې لپاره منظم پروګرام ونلري او دغه وخت په نورو کارونو تیروي ډیر څله دمطالعې قیمتي وخت یې ضائع شي ، دامتحان په وخت کې د ډیرو کتابونو مطالعه کول ورته ګران شي او ذهن یې دومره ظرفیت نلري تر څو په لږ وخت کې ډیر کتابونه مطالعه کړي نو یې د تشویش سبب شي .
۴-پخپل ځان باور نه درلودل چې نشم کولای په امتحان کې بریالی شم ، ډیرې نمبرې تر لاسه کړم ،نور شاګردان تر

مـاتکړه دي اوداسې نور...لـه کـورنۍ او ملګرو نـه تشـويش چـې کـه چيـرې نمـرې وانخلـي نـو بـه کـورنۍ، ملګـرو، دوستانواو استاذانو ته خجالت او شرمنده وي.
۵-دامتحان لپاره په کور يا مدرسه کې يو فوق العاده حالت رامنځته کول چې ګويـا امتحـان راغـی، دامتحـان شـپې او روځې دي امتحان ډير سخت دی او داسې نور... چې داهم دتشويش سبب ګرزي نو حالت بايد بالکل طبيعي وي.
دريم دوېرې نښې او علامې:
کيداي شي ځيني شاګردان اوطالبان په دې پوه نه وي چې له ده سره ويره شته خو دويرې ځينې ځرګندې نښې او علامې په لاندې ډول دي:
دسر درد اود سر ګرزېدل.
دبدن ګرموالی.
ساه بندي.
د بدن او لاسونو خوله کېدل.
د زړه ټکان.
د بدن او آواز لړزيدل او داسې نور.
څلورم دويرې ليرې کيدل او دبرياليتوب باور پيدا کول:
ددې لپاره چې دزده کوونکو او شاګردانو څخه وېره ليرې شي او په امتحان کې يې دبرياليتوب او موفقيت امکـان او بـاور زيـات شـي نـو هيلـه ده لاندنـی لارښـوونې پـه پـام کـې ونيـول شـي البتـه پـه دغـه کـار کـې پـه زده کـونکي سربيره استاذ،دکورنۍ غړي اودامتحـان چاپيريـال ټـول اغيـز لـري چې هريو بايد پخپل ځاي په دې کارکې مرسته وکړي ترڅو زده کونکو اوشاګردانو ته ديوه ښه چاپيريال پـه رامينځتـه کيـدو هغـه تـه پـوره ډاډ پيدا شـي چـې پخپـل موفقيـت او بريـاليتوب مطمـئن او يوروښـانه علمـي راتلـونکي ولـري البته دغه موضوع موږ په لاندې ځو برخو کې تشريح کوو:
الف: پوره او اغيز ناکه مطالعه کول:
البتـه د مطالعې پـر وخـت او دمطـالعې څخـه د پـوره ګټـې اخيستلو لپاره لاندې ټکي په نظر کې وساتل شي:
دمطالعې پر وخت دالله جل جلاله يادول.
پر اوداسه باندې مطالعه کول، پر پاک ځای او پاک مـاحول کې مطالعه کول.
لږ تر لږه په ورځ کې **۴**-**۵** ساعته پورې مطالعه بايد وشي خو پـه داسې ډول چې تفريح او د ذهـن تـازګي پکـې وي يـا کـه ممکنه وي د کوم شي سره چې علاقه لري وېې خوري.
د مطـالعې پـر وخت څومره چې ممکنـه وي بايـد خاموشـي موجوده وي او دماغ مطالعې ته فارغ وي ځکه چې پـه شور مـا شور کې کوم څه چې مطالعه شوي وي بيرته له ذهن څخه وځي.
د مطالعې پر وخت کوشش وشي چې رڼا ورته مخامخ نه وي تر څو سترګو تـه تـاوان ونـه رسـيږي او دليکلو پـر وخت هم دقلم يا لاس سيوری پر کاغذ مزا حمت جوړ نکړي.
دمطالعې پر وخت به ديوه استاد په حيث ځان بولي او د ځان نه به سوالونه مطرح کوي.
هر کتـاب يـا مضـمون چې مطالعـه کـوي پـه هغـه کـې بـه دلچسپي موجوده وي ځکه که دلچسپي نه وي ذهـن سترې کيږي، نو که چېرې طبيعي دلچسپي او شوق ورسره نه وي لومړی کوشش وکړي چې په هره ذريعه چې وي په خپل ذهـن يو څه فشار راوړي تر څو يې شوق ورسره پيدا شي کله چې لږ پر مخ ولاړ شي نو بيا په خپله علاقه ورسره پيدا کيږي
ب: له امتحان څخه مخکې هدايات:
په الله توکل کول اويـوازې لـه هغـه جل جلالـه څخـه مرسـته غوښتل.
له امتحان څخه نفرت اوکرکه نه کول او ديوه نوي هدف په سترګه ورته کتل.
مصروف کونکي شيان لکه ټيلفون،کمپيوټر،اوداسي نور له ځانه ليرې کول.
دتيرو امتحانونو سوالونه تر ذهن تيرول.
پخوانۍ تيروتنې جبرانول.
دامتحاناتو مهال ويش اوپروګرام خپل مخ ته ايښودل.
ټول ضروري مـواد لکـه:کتـاب، قلم، کاغـذ، خط کـش، پنسل پاک اونور اړوند شيان چمتو کول.

او دمطالعې او درس لپاره منظم مهال ویش برابرول چې هم مطالعه وکړي او هم تفریح ، آرام او سپورت پکې ځای ولري او دیوه کار وخت په بل ضائع نکړي.

ج: دامتحان دورځو لارښوونې:

په تاکلي وخت کې دامتحان هال ته حاضریدل.

دامتحان هدایاتو ته پوره متوجه کېدل او په هغو پشپړځان پوهول.

دامتحان ځای ته ټول ضروري شیان له ځانه سره وړل.

خپل ذهن هرډول ځوابونو ته اماده کول.

لومړی سوالونه پوره مطالعه کول او ځان پرې پوهول.

دامتحان په هال کې بل چاته نه کتل تر څو ذهن مشوّش نشي وخت نه ضائع کول او په ځوابونو لیکلو پیل کول.

اول اسانه او ساده سوالونه حل کول بیا متوسط سوالونه وروسته مشکل سوالونه حل کول ترڅو یې جرأت پکې زیات شي.

د ځوابي پارچې په تسلیمولو کې تلوار نه کول او په اطمنان سره سوالونه حل کول.

خپل ذهن له هر ډول تشویشونو څخه خالي کول.

د : د شاګرد ځانګړی نقش :

شاګرد باید دیو ه کره مهال ویش له مخې مطالعه وکړي او ټول سبق شپې ته ونه ځنډوي.

دامتحان په شپو کې خوب او آرام وکړي په ټاکلي وخت تفریح وکړي دامکان ترحده یې خوراک هم منظم او پخپل وخت وي.

۳-حرکت او خوځښت ولري ټول وخت په یوه خونه کې ایسار پاتې نه شي که ممکنه وي په زړه پورې زرغونه چمنونه او ګلان ،کښتونه وګوري.

۴-پخپل ځان باور پیدا کړي او فکر وکړي چې زه دالله تعالی په مرسته مطالعه کولای شم او هر مشکل سوال حل کولای او بریالېتوب ته لاره پیدا کولای شم یوازې کوښښ ته ضرورت دی.

۵- د امکان ترحده جسمي توازن وساتي دګرمۍ او یخنۍ په مقابل کې امادګي ولري لوږه اوتنده دفع کړي او نور فزیکي مشکلات باید حل کړي.

هـ : د استاذ نقش:

استاذ باید د درس په دوران کې مضامین په ځانګړي توګه ستونزمن مضامین پوره اوسم تشریح کړي او د زده کوونکو له خوا یې دزدکړې ډاډ تر لاسه کړي.

درسي مېتود اوطریقه یې برابره وي او په آسانه طریقه شاګردان وپوهوي.

دامتحان په ورځو کې شاګردانو ته جرأت ورکړي او حوصله یې لوړه کړي.

په امتحان کې سوالونه پوره تشریح کړي او شاګردان پرې وپوهوي.

و: دکورنۍ ، دوستانو او ملګرو نقش:

شاګرد ته روحیه ورکړي او حوصله یې ور لوړه کړي.

ډیر لوړ انتظار اولوی امتیاز ترې ونه غواړي.

بیځایه پیغورونه ورنکړي.

په نورو کارونو یې مصروف نه کړي.

دضرورت وړ مواد ورته برابر کړي.

ز : دامتحان دهال شرائط:

- دامتحان هال (صحنه) څومره چې ممکنه وي باید وسیع او پراخه وي.

- دانساني ضرورتونو ، داوداسه اوبو اونورو ضروري حاجتونو اړتیاوې یې پوره وي.

-موسمي حالت یې برابر یعنې دګرمۍ اویخنۍ ستونزې پکې نه وي.

- فضا پوره ارامه اوله شورماشور څخه بیغمه وي.

په پای کې ټولو امتحان ورکوونکو ته له لوی الله (جل جلاله) څخه بریالیتوب غواړو !

والله ولی ذلک وهو القادرعلیه

د افغانستان اسلامي امارت

د تعلیم او تربیې او عالي تحصیلاتو کمیسیون

M f   a • " – Š

دجنرال رازق دجنایتونو څو مستندې بېلګې

تېره اونۍ دبشري حقونو دڅار نړیوال سازمان په افغانستان کي ځیني اوسني اوپخواني چارواکي په جنګي جنایتونو کي ښکېل وبلل، چي دهغوی له جملې څخه یوه هم دکندهار اوسنی امنیه قوماندان جنرال رازق دی.

دکندهار امنیه قوماندان رازق دبشري حقونو دڅار سازمان یادشوی راپور ، دنوموړي پرضد د« یوناما !!؟؟» یوطرفه تبلیغاتي پرو پاګنډه وبلله او په همدې راپور کي یې دطالبانو لاس دخیل وباله.

ددغه بې سواده وژونکي جنرال په مدحه کي یو شمېر قلموالو هم دڅار ټولني راپور دنوموړي پرضد یوه توطیه وبلله او رازق ته یې دملي اتل لقب ورکړ. یو لیکوال چي له تېرو دروو لسیزو راهیسي یې دهر هغه حاکم جریان په پلوي قلم څرخولی ، چي خیټه یې ورخیشته کړې ، او اوس لا هم دامریکایې سفارت او ملي امنیت په راشن قانع نه دی ، دیو څو ډالرو په تمه یې جنرال رازق دغازي عبدالله خان اڅکزي خلف او دوخت ایوب خان نومولی دی.

موږ د جنرال رازق قلم مارو ملګرو ته یې وایو چي: تاسي که دڅار سازمان راپور دپنجاب اوطالب فرمایش بولئ ، نو ددغه اتل !؟ جنرال لاندي کړني څنګه ارزوئ چي دکندهار غیور خو مظلوم ولس یې دعیني شاهدانو په توګه درسنیو او سهېلي حوزې دبشري حقونو خپلواک کمیسیون په وړاندي ګواهي ورکوي .

دځایي خلکو په وینا د۲۰۱۳ اکتوبر په لومړۍ اونۍ کي دکندهارښار ، ،میان کوه، سرې کلا ،زاړه ښاراومحله نجات سیموکي دځلوېښتوتنو جسدونه موندل شوي همداکسان لومړی شکنجه شوي اوبیاوژل شوي دي.دوی وایې چي: پولیس د طالبانو سره دخپلوۍاویااړیکو درلودوپه تور خلګ نیسي اووروسته یې وژني اودځینو کسانو کورونه یې هم په دې تورچي دطالبانو سره رابطه لري ورنړولي دي.

دکندهار ښاریان وایې چي: خپلوان یې پولیسوله کورونواودکانونو څخه بیولي اوڅو ورځي وروسته یې بیا مړي موندل شوي دي، لس ورځي وړاندي دکندهارښار ددوهمي حوزې له یخ کاریزڅخه پولیسو ځلورتنه بیولي ووچي پنځه ورځي وروسته یې جسدونه په میرویس روغتون کي پیداشول.

دحاجي یارمحمد په نوم یوکس وایې چي ورورېې لس ورځي مخکي پولیسو ونیواوپنځه ورځي وروسته یې جسد په داسي حالت کي وموندل شوچي پربدن یې دشکنجوډیري نښې وې ،همدارازیوبل تن تورجان وایې چي پولیسویې زوی ونیواوڅوورځي وروسته یې جسد په میرویس روغتون کي پیداشونوموړی وایې چي زوی یې په چړواوبرچووژل شوی ؤ ،محمداکبرچي په دغه سیمه کي چوکیدار دی دسترګولیدلی حال داسي بیانوي :«همدغودواړو وژل شووکسانودبوټو\لرګیوټال کاوه ،ماښام دپولیسو شین رنګه ټانګ راغلی اوهمداکسان یې له ځان سره بوتلل دادی چي وروسته یې مړي په میرویس روغتون کي وموندل شول». دکندهارښار

ددوهمي حوزې خلک وايي چې په دغه شپه دوه نورکسان هم پوليسو بيولي چې تراوسه يې دژوند او مرګ حال معلوم نه دی.

يو بل کس دمولوي جمعه خان په نامه چې محله نجات کې يې امامت کاوه هم څوورځې وړاندې پوليسو نيولی ؤ چې څو ورځې وروسته يې په همدې سيمه کې جسد پيدا شو همدې کس بيله دې چې ملا او ملاامام ؤ بل جرم !! نه درلود.

سيمه ييز خلک وايي چې: رازق تردې مخکې هم عام خلک او طالبان ترنيولو وروسته وژلي او جسدونه يې په ليرو ځايونو کې غورځولي چې وارثان يې په مياشتو مياشتو له مرګ اوژوند څخه ناخبره ساتل شوي دي.

دبشري حقونو خپلواک کميسيون پخپل راپور کې ليکي چې: دکندهارښارله بيلابيلو حوزوېد مخفي وژنوپه اړه معلومات او ډيري عارضې ترلاسه کړي دي، همدغه راز ددغه کميسيون په راپور کې ذکر شوي چې په مرموزه توګه دوژل شووکسانووارثان هره ورځ شکايت پاڼې ورته راوړي.

رازق دکندهارښاراوبولدک ولسوالۍ په شخصي زندانونوکې ،طالبان او دويش په مشهوربازاراومنډيې کې هغه تجاران چې نوموړی (قوماندان)ته تاکل شوی باج نه ورکوي په دغوزندانونوکې ساتي ،هغه کسان بيابيرته خوشې کوي چې ډيرې پيسې ورکړي او دبيا لپاره ټينګه ژمنه وکړي چې پرټاکل شوي وخت به معلوم رقم باج قوماندان ته ورکوي.

دسيمه ييزو خلکو څخه مې اوريدلي چې دقوماندان رازق په شخصي محبس کې په وارواربنديانو ترشکنجولاندې ساه ورکړې ،حتی څوکيسې خومې داسې اوريدلي چې قوماندان رازق په مستقيمه لارښوونه او خپلولاسونو دځينوبنديانو څخه لاسونه او پښې پرې کړي او په همدې ډول يې اسيران له ژونده بې برخې کړي دي.

دغه قوماندان دمځکوپه غصب ،دمخدره موادواووسلوپه قاچاق ،ادارې فساداودملي تجارانوپه تهديداووژنه هم تورن دی.

د۲۰۱۴اګست په ۲۷ مه نيټه دبولدک ولسوالۍ مربوط دکڅۍ سړک سره ددرو تنوهغو هيوادوالو مړي وموندل شول ،چې لس ورځې مخکې سرحدي عسکرو نيولي وو، دځايي خلکو په وينا دغه وژل شوي کسان چې درې نفره نور يې هم ملګري وو، لس ورځې وړاندې چې په يوه موټرکې يې دولسوالۍ دبازار څخه دونکي سيمې په لورسفر کاوه نادرکه شول ،دنادرکه شوو کسانو له جملې څخه دجمال ولد محمد جان ، نعمت ولد دل محمداوصديق ولد حاجي شيخ جسدونه پيدا شوي اود نور و درو کسانو دمرګ اوژوند حال لا نه دی معلوم ، دوژل کسانو پر بدنونودوهلو - ټکولو اوشکنجو ډيري نښې نښانې وې ، لاسونه يې تړل شوي وو او په سر يې توري کڅوړې اغوستل شوي وې.

کوم وخت چې ولسي مخور دخپلو مړو دجسدونو انتقال ته ورغلل دجنرال رازق ټوپکيانو نه يوازې داچې قومي مشرانو ته سپکې سپورې وويلې ، بلکې همدا سپين روبي يې هم دطالبانود ملګرتيا په تور ووهل.

خلکو په مختلفو ډولونودخپل مظلوميت اواز پورته کړی، مظاهرې يې کړي ، دبشري حقونو سازمانونو دروازې يې ټکولي او درسنيو سره يې خپل حال شريک کړي ، خو په تاسف سره چې دجنرال رازق دګوتخنډني له امله په کندهار کې دروان جنايت او وحشت په اړه رسنۍ دڅه ويلو زړه نشي کولای.

رازق او دسياسي اسيرانو ډله ييزي وژني:

د ۲۰۱۳ز، کال په (جون)مياشت کې هم رسنيو داسې راپورونه خپاره کړل چې دکندهار ولايت په ارغستان، بولدک او تخته پول ولسواليو کې دوه ديرش (۳۲)تنه طالب اسيران ددغه ولايت دامنيه قوماندانۍ مربوط اوسرحدي پوليسو له خوا په ډله ييزه توګه وژل شوي دي.

دعيني شاهدانو په وينا چې :شپږتنه بنديان دارغستان په بالاڅړه کې ،اووه کسه شين نرې کې اوپنځه تنه توره ګاره کې ،اته تنه دتخته پول ولسوالۍ په بوزوڅوکۍ کې اوشپږتنه اسيران دبولدک ولسوالۍ په قرارګاکې

دامنیه قوماندان (رازق) په شخصي زندان کي وژل شوي دي.وژل شوي کسان لومړی په شخصي محبسونو کي شکنجه شوي اوبیاله بندخونوڅخه ایستل شوي په ډله ییزه توګه په بیلابیلوځایونوکي وژل شوي دي.

داسیرانو په تېره دسیاسي بندیانووژنه دبشري ،مدني اوجنګي قوانینوڅخه داسي ښکاره بغاوت دی ، چي په هیڅ ډول نشي توجیه کیدلای.دډیموکراسۍ عسکرچي دنړۍ په هره لویه اووړه پیښه کي دحقونواوقوانینوناري وهي دلته په مستقیمه اوغیرمستقیمه توګه داسي وحشي کړنوکي ښکېل دي اویایې ترپوزي لاندي ترسره کیږي،چي په نوروهیوادونوکي همداډول وحشت دځان لپاره دپوځي مداخلې اویرغل مجوزګڼي .

خوپه افغانستان کي بیاهرڅه برعکس دي ، په پټه اوښکاره په انفرادي اوډله ییزه توګه سیاسي اسیران وژل کیږي ،په زندانونوکي دسیاسي بندیانوشکنجه کول اوپه کلونوکلونوبې محاکمې په بندکي ساتل عادي دودګرځیدلی دی او.....

په کندهارښاراوشاوخواسیموکي په لسهاووشکمن کسان په دې جرم وژل شوي چي دطالبانوسره په اړیکودرلودوتورن وو اویادطالبانودکورنۍ غړي اونژدې خپلوان وو ،داسي به هیڅ ځای هم نه وي پیښ شوي چي داصلي تورن کس په ګناه دهغه دکورنۍ غړي اوخپلوان سزاشوي اوحتی وژل شوي وي خودکرزي رژیم دکندهارپه څېرپه نوروولایتونوکي هم همداډول شکمن کسان نیولي اووژلي دي.

په هرصورت دعاموخلګوسره زورزیاتی اود اسیرانوانفرادي اوډله ییزي وژني که ظاهرادقوماندان رازق له لوري ترسره کیږي ،خوواقعیت دادی چي دکندهارټول چارواکي په دغه وژنواوجنایتونوکي شریک دي ،ځکه دالومړی ځل نه دی چي بندیان وژل کیږي اویادولسي خلګوسره ناوړه چلند کیږي په ځلونوورته نوري پېښي هم ددغه ولایت په مختلفوولسوالیوکي ترسره شوي دي.

وژل شوي کسان لومړی په شخصي محبسونو کي شکنجه شوي اوبیاله بندخونوڅخه ایستل شوي په ډله ییزه توګه په بیلابیلوځایونوکي په شهادت رسول شوي دي.

جنرال رازق ، پوهاند تور یالی ویسا اوولایتي بانډ یې دمحکمې ، ښارنوالۍ ، وکیل اوقاضي دپریکړو څخه پرته دخلګو دوژلو ، ځورولواوکورنړولوامرورکوي ، او اوباشان یې بیا په ډېره بې رحمانه توګه سرته رسوي ،په دې وروستیو کي دکندهار ښار په مختلفو ناحیو کي دخلګو کورونه په دې تور ویجاړشوي چي ګواکي دطالبانو سره اړیکي یاخپلوي لري.

څو میاشتي مخکي جنرال رازق په ډاګه حتی له رسینو سره خبروکي په اصطلاح ملي پولیسو ته دطالب په نامه دافغان وژني جدي امر صادر کړ، جنرال خپلوژونکو ته وویل چي دطالب په نامه دي څوک ژوندی نه راولي هرځای یې چي نیسي هلته دي کارورخلاص وي.همدا وروستۍ ذکر شوي وژني اوپه ژړي ولسوالۍ کي عام قتلونه ددغه جنرال دامروروستۍ عملي نمونې دي.

دبشري حقونو کمیسیونونه اوبنستونه ژر ترژره باید په کندهار کي دنوري عام وژني دمخنیوي په موخه جدي اقدامات ترسره کړي ، کنه په دغه ولایت کي به یو لوی بشري ناورین رامنځته شي ، لکه څنګه چي مخکي اشاره ورته شوه ، جنرال رازق خپلوعسکرو ته عام وتام دمخالفینوپه نوم دافغان وژني اجازه ورکړې ده ، نو که مخه یې ونه نیول شي خدای مکړه ډیر ولسي هیوادوال به ددې وحشت قربانیان شي

دکفري هېوادو د غوښو خوړو حکم!

د اسلام د مبین دین محترم عالمان او مفتیان د دې پوښتنې په ځواب کې څه وایي: چې د ځینو اسلامي هېوادو (په خاصه توګه د خلیج) ځیني وګړي د غوښو په خوراک کې د احتیاط نه په کار اخستلو او خپل څاوري ذبحه کوي او نورو ته هم ترغیب کوي چې د عامو دوکانو غوښې و نه خوري، هغه مشکوکه یا حرامه بولي! هرچې عام خلک دي هغوی د عامو دوکانو نه هغه غوښې اخلي او خوري یې، کومې چې له اسلامي هېوادو علاوه د هندوستان استرلیا او نیوزلینډ څخه هم راوړل کېږي، دهغوی په نظر په یادو نا اسلامي هېوادو کې څاروي په شرعي طریقه نه ذبحه کوي، هغوی د دوکاندار لخوا دا تصدیق چې هغه ووایي [دا په اسلامي طریقه ذبحه شوې ده] ! کافی نه بولي، اوس دا انګېرنه څه حکم لري؟ سره ددې چې هر سړی خو ددمستقل څاروي ذبحه کولو وس نلري فقط والسلام

مستفي: زمان سمیع خان

الجواب حامداً او مصلیاً

څرګنده ده دمسلمانانو لپاره داهل کتابو ذبحه هغه مهال حلاله ده، چې کله هغوی په ذبحه کولو کې داسلامي شریعت شرایط پوره رعایت کړي، ترکومه ځایه چې نصارئ (اهل کتاب) دي ، هغوی په ذبحه کولو کې شریعت شرایطو او بندیزونو نه لحاظوي ،که څه هم دهغوی په مقدسو کتابونو کې هغه شته؛ نو په دې دلیل دهغوی ذبحه ترهغه وخته حلاله نه ګڼل کېږي، څو دا باور را نشي چې رښتیا هم هغوی په ذبحه کولو کې شرعي شرایط لحاظ کړي دي! له دې وجې په مسؤ له صورت کې دکفري هېوادونو (هندوستان، استرلیا نیوزینډ) د غوښو دخوراک نه په لاندې وجوهاتو اجتناب ضرور دی:

۱..... په یادو هېوادو او یانورو کفري هېوادونو کې دذبح کوونکو ددین مونږته ندی معلوم ، چې هغوی په کوم دین دي؟ ځکه په دغو هېوادو کې بت پرستان اتش پرستان دهریان اونور هم شته دي، له دې وجې داباورد کول به ګران وي چې ذابح به له اهل کتابو څخه وي.

۲..... که له تحقیق یا ظاهري حاله دا هم معلومه شوه چې ذبح کونکي نصرانیان (اهل کتاب دي) بیا دهغوی په باره کې دا نده معلومه چې ایا دذبح کولو پرمهال هغوی شرعي شرایط لحاظوي؟

۳..... نصرانیان د ذبحې پر مهال تسمیه نه وایي او دجمهورو علماوو په نزد دا خبره راجحه ده، چې د اهل کتابو ذبیحې دحلالوالي لپاره دذبحې په وخت تسمیه ویل شرط دي.

نو په هرصورت دپورته یادو درې قوي وجوهاتو په بناء دهېڅ مسلمان لپاره ترهغه پورې دنامسلمانو هېوادونو څخه د را وړونکو غوښو خوړل جایزندي، څو دکومې معلومې غوښې په باره کې پوخ یقین نه وي راغلی چې دهغې ذبحه په شرعي طریقه شوې ده! هو که له کوم اسلامي هېواد څخه غوښه راوړل کېږي، دهغې خوراک جایزدی، خو په دې شرط چې په هغه کې دحرمت کومه قوي وجه نه وي.

خو کومه غوښه چې دنااسلامي هېوادو څخه راوړل کېږي، دهغې په باره کې د دوکاندار لخوا دا ویل: [چې دا حلاله

ده] اعتبار نلري؛ ځکه د شرعي قاعدې له مخې اصل په غوښه کې حرمت دی؛ ترڅو چې خلاف يې نه وي ثابت، رسول الله (ﷺ) دغه ښکارد خوړو نه منع کړيده چې په کوم ښکار کې دښکاري له سپي پرته بل سپی هم وي؛ هم داسې په يو بل حديث کې دښکار په اړه رسول الله (ﷺ) فرمايلي:

"إن وجدته غريقا فى الماء فإنك لاتدرى الماء قتله أو سهمك" (مسلم: ۲ټوک ۱۴۶مخ)

که ته خپل ښکار په اوبو کې ډوب مومې، نو دغه ښکار مه خوره، ځکه تا ته څه معلومه ده چې هغه په اوبو کې دغرقيدو له وجې مړ شوی دی که ستا په غشي په مړ ی؟

له پورته تفصيل راوو نه دا معلومه شوه، چې په غوښه کې حلت - حرمت دواړه منل کېږي، خو دحرمت لوری راجح دی؛ څو چې په يقيني توګه نه وي ثابته شوې چې حلاله ده، ترهغې حرامه ده، هم دا حکم دهغو غوښو دی کومې چې له غربي هېوادونه امپورټ راوړل کېږي، ولې چې په هغو کې دممانعت پورته وجوهات منل کېږي، او هرچې ليکل دي چې دکارتنو له بره پرې ليکلي: [إنها مذبوحة على طريقة إسلامية] يعني داغوښه په اسلامي طريقه ذبح شوې، يوائې په دغو ليکلو بارو کېدای نشي، ځکه د ځينو شرعي ادارو لخوا خپل خلک دبهرنيو هېوادونو هغو مذبح ځايونو ته ليږل شوي دي، له کومو چې اسلامي هېوادو غوښې را ليږل کېږي، هلته دحالت دليدلو وروسته دهغوی لخوا چې کوم راپورونه خپاره شوي دي، دهغوی په وينا: [دقوتيانواو کارتنو له بره ليکلی عبارت په هېڅ صورت دباور وړندی.

هم داشان په ځينو هېوادونو کې په مشين حلاله کېږي ،حال داچې د ماشين ذبحه حلاله نده، دالله تعالى ارشاددی:

ولاتأكلوا مما لم يذكر سم الله عليه وإنه لفسق- (الانعام:۱۲۱)

په حديث شريف کې دي: عن عدى بن حاتم قال: قال رسول الله (ﷺ) إذا أرسلتَ كلبک فاذكر اسم اللهِ، فإن أمسک عليک فأدركته حياً فاذبحه وإن أدركته قد قتل ولم يأكل منه فكله و إن أكل فلاتأكل، فإنما أمسك على نفسه، فإن وجدت مع كلبک كلباً غيره، وقد قتل فلاتأكل، فإنک لاتدرى أيهما قتله وإذا رميت بسهمك فاذكر اسم الله فإن غاب عنک يوماً فلم تجد فيه إلا أثر سهمك فكل إن شئت وإن وجدته غريقا فى الماء فلاتأكل (مشكوة ,متفق عليه ۱۱ټوک ۳۵۷مخ،چ، قديمى)

په المغنى لابن القدامة کې دي: فالتسمية مشترطة فى كل ذابح مع العمل سواء كان مسلماً أو كتابياً فإن ترك الكتابىُ التسمية عن عمدٍ أو ذكر اسم غير الله لم تحل ذبيحته (المغنى لابن القدامة ۱۱ټوک ۵٦مخ،چ،بيروت)

په شرح الحموى على الاشباه والنظائر کې دي:

إن يجد شاة مذبوحة فى بلد فيها مسلمون ومجوس فلاتحل حتى يعلم أنها مذكاة مسلم ، لأنها أصل حرام وشككنا فى الزكاة المبيحة فلو كان الغالب فيها المسلمون جاز الأكل عملا لغالب المفيد للطهورية(شرح الحموى على الاشباه والنظائر ۱ټوک ۱۳۴مخ)

فقط والله اعلم

الجواب الصحيح : ابوبكر سعيد الرحمان

الجواب الصحيح : محمد انعام الحق

الجواب الصحيح : شعيب عالم،

كتبه : احسان الله

دکراچې دجامعة العلوم الاسلامية علامه بنوري ټاون دمياشتنۍ مجلې بينات نه په مننه

دغزل توري

مولوي عرفان الله عرفاني

غزل مې شونیمګړی شول راکم دغزل توري
دګل پرپاڼوګورم دشبنم دغزل توري

دنورو په غزل مې دزړه تنده نه ماتیږي
دیارله کلي راوړه دزم زم دغزل توري

شعرونه مې خوښیږ ي خوپه تول چې برا بر وي
چې نغښتي پکې چاوي منظم دغزل توري

دکلي په کوڅوکې سوداګردغزل ګورم
ترې اخلمه دمینې دحرم دغزل توري

دخیال کتابخانه مې پسې ټوله پرانیستلې
لټېږم چې پیداکړم یوڅوسم دغزل توري

چې ذکر پکې شوی ستادمخ ستادجلوو وي
جانانه ډېرمې خوښ دي ستادچم دغزل توري

ډېرکیف کړي چې الفاظ یې څه صریح څه کنایي وي
پکار مې څه نازک دي څه محکم دغزل توري

غمجن یو ډېر غمجن یو یوآذان بلا له وکړه
ډېرخوند کړي یاره ستادصبحدم دغزل توري

رقیب باندې به خودلکه دغشوراور یږي
مدام دعرفاني دتاند قلم دغزل توري

Shahamat

